

EDITH WHARTON

CASA VESELIEI

1993

EDITH WHARTON

CASA VESELIEI

roman

Traducere de
LIVIU MARINESCU

EDITURA JUNIMEA

1982

Coperta : EUGENIA MACOVEI

PARTEA ÎNTÂI

1

SELDEN se opri mirat. În îmbulzeala din Marea Gară Centrală, ochii lui avură bucuria întâlnirii cu domnișoara Lily Bart.

Era o dimineată de luni, la începutul lui septembrie, și el se întorcea la treabă după ce dăduse o fugă la țară; dar ce căuta domnișoara Bart în oraș la vremea aceea? Dacă ar fi părut a aștepta un tren, Selden ar fi zis că se-ntîlniseră în drumul ei între cele două case care îi disputau prezența după sezonul monden încheiat la Newport; dar părea a nu avea nici o țință, ceea ce-l umplu de mirare.

Lily Bart n-avea nimic deosebit, și totuși nu putea s-o vadă fără o cît de mică urmă de curiozitate. Îi era dat, fetei ăsteia, să trezească întotdeauna speculații, să dea și celor mai simple lucruri pe care le făcea aerul că sînt rezultatul unor intenții complicate.

Un impuls de curiozitate îl îndemnă să se abată din drumul său spre ușă și s-o ia agale pe lingă ea. Știa că dacă nu voia să fie văzută, ar fi găsit o cale să-l evite; și îl amuza ideea de a-i pune iscusința la încercare.

„Domnule Selden — ce noroc!”

Se-ndreptă spre el zîmbind, aproape grăbită în hotărîrea de a-l intercepta. Vreo doi cetățeni, în trecere imediată pe lingă ei, se opriră să privească, căci domnișoara Bart era o ființă care capta instantaneu și atenția călătorului de la țară, alergînd spre ultimul lui tren spre casă.

Selden n-o mai văzuse atît de frumoasă. Capul ei plin de viață, strălucitor pe fondul de tonuri serbețe ale mulțimii, o impunea și mai mult decît într-o sală de bal, iar sub pălăria închisă la culoare și sub voal, ea își recăpăta duceața de fetiță, puritatea culorii, pe care începea a le pierce

după unsprezece ani de culcat tirziu și dans neobosit. Chiar unsprezece ani să fi trecut, se trezi Selden întrebându-se, și ea chiar ajunsese la cea de-a douăzeci și noua aniversare cu care o creditau rivalele ei?

„Ce noroc!“ repetă ea. „Ce draguț din partea dumitale să mă salvezi!“

El răspunse glumeț că asta era misiunea vieții lui, și-o întrebă sub ce formă avea s-o salveze.

„O, sub orice formă — chiar stînd pe-o bancă și făcînd conversație cu mine. Pierde omu' un cotillion, de ce n-ar pierde și-un tren? Nu-i cîtuși de puțin mai cald aici decît în sera doamnei Van Osburgh — și unele din femei nu-s cîtuși de puțin mai urîte.“

Se-ntrerupse, rîzînd, ca să explice că venise în oraș din Tuxedo, în drum spre familia Gus Trenor la Bellomont, și că pierduse trenul de trei și un sfert spre Rhinebeck.

„Și următorul e la cinci și jumătate.“ Își consultă cesulețul cu pietre prețioase dintre dantele. „Numai două ore de așteptat. Și nu știu ce să fac. Fata a venit încoace azi dimineață să facă unele cumpărături pentru mine și urma să plece la Bellomont la unu, casa mătușă-mii este închisă și nu știu pe nimeni din oraș.“ Aruncă o privire jalnică în jur. „Și totuși *este* mai cald decît la doamna Van Osburgh, în sere. Dacă ai timp, zău du-mă undeva să respir puțin.“

El se declară în întregime la dispoziția ei; se bucura și el de-o schimbare. Ca spectator, o admirase întotdeauna pe Lily Bart; și propria-i sferă se afla atît de departe de orbita ei încît îl amuza să se lase atras cîteva clipe în intimitatea neașteptată cuprinsă în propunere.

„Mergem să bem un ceai la Sherry?“

Ea zîmbi drept încuviințare, apoi făcu o ușoară grimasă.

„Atîta lume vine la oraș luna — poți fi sigur că te-nfilnești cu o groază de tipi plicticoși. Acuma, eu sînt bătrînă bine, și n-ar trebui poate să mai conteze pentru mine; dar dacă *eu* sînt atît de bătrînă, dumneata nu ești,“ obiectă ea veselă. „Tare-aș bea un ceai, dar nu știi vreun loc mai liniștit?“

Îi răspunse la zîmbetul care îl cucerise total. Discreția îl interesa aproape la fel de mult ca imprudența ei: era perfect convins că ambele făceau parte din același plan, elaborat cu minuție. Vorbînd despre domnișoara Bart, făcuse întotdeauna uz de expresia „motive bine întemeiate.“

„Posibilitățile New York-ului sînt destul de mici,” zise el; „dar să găsec o birjă mai întii și după aceea aflu eu ceva.”

O conduse prin mulțimea de turiști întorși din vacanță, de fete cu fețe obtuze și pălării absurde și femei ca niște scinduri luptîndu-se cu pachete și evantaie din frunză de palmier. Era ceva murdar și nerafinat în această mostră reprezentativă de feminitate care îl făcea să simtă cu atît mai mult cît de deosebită era ea.

O ploică rapidă împropătase aerul și norii încă atîrnau răcoritor deasupra străzii umede.

„Ce bine e! Hai să mergem pe jos, puțin,” zise ea pe cînd ieșeau din gară.

Dădură în Madison Avenue și o luară agale spre nord. Știînd-o pășind alături de el, cu pași mari și ușori, Selden avea conștiința unei plăceri aparte, generată de apropierea aceasta: de forma urechiusei ei, de bucla tinerească de păr pieptănată în sus — păr niteluș „însuflețit” de vreo vopsea? — și de genele foarte dese, drepte și negre. Totul la ea era, în același timp, puternic și delicat. Simțea într-un fel vag că ea trebuie să fi costat mult să apară, că o mulțime de oameni urîți și neatrăgători trebuie să fi fost, în vreun fel misterios, sacrificați să o facă pe ea posibilă. Era conștient că acele calități ce o distingeau din turma sexului ei erau mai ales exterioare: ea și cum o pastă fină de frumusețe și rafinament fusese aplicată pe lutul ordinar. Cu toate acestea comparația nu-l mulțumea, căci o textură grosolană nu egalează nicicum o pînză fină; și-apoi nu se putea să fi fost materialul de calitate și totmai împrejurările să-i fi dat o formă oarecare?

Cînd ajunse cu speculațiile în acest punct, se ivi soarele și umbreluța ei deschisă îi strică plăcerea. Cîteva clipe mai tîrziu, se opri oftînd.

„Uf, doamne, mi-e așa de cald și sete — și ce loc oribil și New York-ul ăsta!” Se uită disperată în susul și-n josul străzii principale. „Alte orașe îmbracă haine festive vara, numai New York-ul pare că stă în maiou.” Ochii îi alunecară de-a lungul unei străzi laterale. „Cineva a avut inima să planteze cîțiva copaci acolo. Haidem să mergem la umbră.”

„Mă bucur că strada mea vă place”, zise Selden pe cînd făceau colțul.

„Strada dumitale ? Aici locuiești ?“

Își aruncă cu interes privirea pe fațadele noi, din cărămidă roșie ori albe, deosebindu-se între ele la extrem, după spiritul american obsedat de noutate, dar avînd un aer tineresc și ospitalier, dat de marchize și ghivecele mari cu flori.

„A, da — sigur, „The Beñedick“. Ce clădire aspectuoasă ! Nu cred c-am mai văzut-o.“ Se uită la casa cu etaj de peste drum, cu verandă din marmoră și fațadă pseudo-Georgiană. „Care sînt ferestrele dumitale ? Acelea cu marchize jos ?“

„La etaj, da.“

„Și balconașul acela drăguț e al dumitale ? Ce răcoros pare de-aici !“

El se opri o clipă. „Veniți să-l vedeți,“ sugeră. „Vă ofer o ceașcă de ceai la moment... și scăpați și de persoanele plicticoase.“

Ea roși — avea încă arta de a roși cînd trebuia — dar luă propunerea la fel de ușor pe cît fusese făcută.

„De ce nu ? E prea tentant... accept riscul.“

„A, nu-s periculos,“ răspunse el pe același ton. Adevărul era că nu-i plăcuse nicicînd așa cum îi plăcea în momentul acela. Știa că ea acceptase fără să stea pe gînduri : el nu putea constitui un factor în calculele ei, și în spontaneitatea cu care acceptase exista un element de surpriză aproape reconfortantă.

În fața ușii, el se opri un moment, căutîndu-și cheia. „Nu-i nimeni aici, dar am o servitoare care trebuie să vină dimineața și e foarte posibil să fi scos cele necesare pentru ceai și să fi făcut și-o prăjitură.“

O pofti într-un hol foarte îngust, cu tapet vechi pe pereți. Ea observă scrisorile și mesajele stivuite pe masă între mânușile și bastoanele lui ; apoi se trezi într-o mică bibliotecă, întunecoasă dar intimă, cu pereții plini de cărți, un covoraș turcesc decolorat, prietenos, un birou plin de hîrtii și, cum prezisese el, o tavă de ceai pe o măsuță joasă, lângă fereastră. Se iscă o adiere de vînt, care umflă spre înăuntru perdelele de muselină, aducînd un parfum proaspăt de mignonette și petunii dinspre ghivecele din balcon.

Lily se scufundă cu un oftat într-unul din fotoliile cu pielea roasă. „Ce minunat să ai un apartament ca ăsta singur ! Și ce lucru îngrozitor să fii femeie.“

Se lăsă pe spate de parcă s-ar fi abandonat nemulțumirii.

Selden căuta de zor prăjitura într-un bufet.

„Se cunosc și femei,” zise el, „care s-au bucurat și se bucură de avantajele unui apartament.”

„O, guvernante... sau văduve. Dar nu fete — nu sărmane fete de măritat care n-au nici un ban!”

„Cunosc și o fată care locuiește într-un apartament.”

Ea se ridică de pe spetează, surprinsă. „Chiar?”

„Chiar,” o asigură el, apărind cu prăjitura căutată.

„A, știu — te referi la Gerty Farish.” Zimbi oarecum malitios. „Numai că eu am zis „de măritat” — ș-apoi, are un apartament cumplit, n-are servitoare, și-ți dă să mănânci niște lucruri foarte ciudate. Bucătăreasa îi și spală și mîncarea are gust de săpun. Nu mă omor după asta, dacă mă-nțelegi.”

„Nu trebuie să iei masa la ea în zilele de spălat,” zise Selden, tăind prăjitura.

Riseră amîndoi, și el ingenunche lîngă masă să aprindă sobița pe care se afla ibricul, în vreme ce ea punea ceaiul într-un ceainic mic, cu smalt verde. Urmărindu-i mîna fină ca o piesă veche de ivoriu, cu unghiile mici, roz, cu brățara din safire jucîndu-i la încheietură, fu izbit de ironia de a-i fi sugerat tocmai ei felul de viață al verișoarei lui, Gertrude Farish. Lily era în mod atît de evident victima civilizației care o produsese, încît brățara de la mînă părea o cătușă care o lega de soarta ei.

Ea păru să-i citească gîndul. „Foarte urît din parte-mi să vorbesc așa de Gerty,” zise, și scrupulele o prindeau de minune. „Am uitat că ți-e vară. Dar vezi, noi două ne deosebim așa de mult: ei îi face plăcere să fie bună, mie să fiu fericită. În plus, ea este liberă iar eu nu. Dacă-ș fi, cred că aș fi fericită chiar și-n apartamentul ei. Trebuie să fie într-adevăr nemaipomenit să-ți aranjezi mobila cum vrei și să arunci toate urîteniile. Dacă-ș putea să aranjez din nou lucrurile în salonul mătușii mele, sînt sigură c-aș fi o femeie mai bună.”

„Chiar așa de urît este?” întrebă el cu compasiune.

Ea îi zimbi peste ceainicul pe care îl întinsese spre a fi umplut.

„Asta arată ce rar dai pe-acolo. De ce nu treci mai des?”

„Cînd vin totuși, nu mă uit la mobila doamnei Peniston.”

„Prostii,” zise ea. „Nu vii de loc — și totuși ne înțelegem atît de bine cînd ne întîlnim.”

„Poate tocmai de aceea,” răspunse el prompt. „Mă tem că nu am frișcă — merge o felie de lămîie în loc?”

„E mai bine.” Îl așteptă să taie lămîia și să-i pună un disc subțire în ceașcă. „Dar nu ăsta-i motivul,” insistă ea.

„Motivul pentru ce?”

„Pentru a nu veni pe-acolo.” Se aplecă în față cu o urmă de curiozitate perplexă în ochii încîntători. „Tare-aș vrea să știu... să te înțeleg. Desigur, sînt bărbați care nu mă plac... asta o înțelegi la prima vedere. Mai sînt și din aceia care se tem de mine — cred că vreau să mă căsătoresc cu ei.” Îi zîmbi sincer. „Dar nu cred că dumitale îți displace — iar dumneata nu poți crede că vreau să mă căsătoresc cu dumneata.”

„Nu — te absolv de asta.”

„Atunci...?”

El își luase ceașca lingă cămin și, în picioare, se sprijini de margine, uitîndu-se în jos la ea cu un aer de amuzament indolent. Provocarea din ochii ei îi sporea amuzamentul, căci nu-și închipuise că ea își va consuma atîtea muniții pentru un război atît de mic; dar era posibil să fi vrut numai să nu-și piardă forma; sau poate o fată de genul ei nu conversa altminteri decît pe struna personală. În orice caz, era teribil de frumoasă, iar el o invitase la ceai și trebuia să se poarte ca o gazdă perfectă.

„Atunci,” zise el brusc, „poate ăsta este motivul.”

„Care?”

„Faptul că nu vrei să te căsătorești cu mine. Poate că pentru mine el nu constituie un mobil atît de puternic de a merge să te văd.” Simți un tremur ușor alergîndu-i pe șira spinării cînd îndrăzni cuvintele acestea, dar risul ei îl liniști.

„Dragă domnule Selden, iată un lucru nedemn de dumneata. Este stupid din partea dumitale să mă iubești, și dumneata nu poți fi stupid.” Se lăsă pe perna spătarului, sorbind din ceai cu un aer atît de fermecător de principal încît, să se fi aflat în salonul mătusei ei, Selden s-ar fi putut apuca să o contrazică.

„Nu-nțelegi,” continuă ea, „că sint destui oameni care să-mi spună lucruri plăcute și că eu vreau un prieten cărui să nu-i fie frică să-mi zică lucrurile neplăcute atunci cînd am nevoie de ele? Uneori mă gîndesc că dumneata ai putea să-mi fii prietenul acela — nu știu de ce, afară de faptul că nu ești nici pedant, nici vulgar, și că nu am de ce să joc teatru ori să fiu prudentă cu dumneata.”

Vocea ei luase o intonație joasă, de seriozitate, în vreme ce-l privea fix, cu gravitatea emoționată a unui copil.

„Mătușa mea e plină de axiome de jurnal, numai că toate erau bune pentru anii '50. Am tot timpul impresia că a te conduce după ele ar însemna să porți muselină fină cu minci bufante. Cit despre celelalte femei — cele mai bune prietene ale mele — ei bine, se folosesc de mine sau chiar abuzează de mine; dar nu le pasă nici cît negru sub unghie ce mi se întîmplă. M-am plimbat prin lume prea mult — și lumea a obosit să mă tot vadă așa; începe să spună c-ar fi cazul să mă mărit.”

Se lăsă tăcerea pentru cîteva momente, în timpul că-
rora Selden medită la cîteva replici care ar fi putut adăuga nițel piper situației; dar le respinse în favoarea unei întrebări simple: „Păi, de ce n-o faci?”

Ea roși și rise. „A, văd că totuși îmi ești prieten și ăsta-i unul din lucrurile neplăcute pe care le ceream.”

„N-a fost spus cu intenția asta,” replică el, afabil. „Nu este, oare, mariajul vocația dumitale? Nu pentru asta sin-
teți educate?”

Ea oftă. „Pentru ce altceva?”

„Tochmai. Și-atunci de ce să nu faci marele pas și s-o termini cu restul?”

Ea ridică din umeri. „Vorbești de parc-ar trebui să mă mărit cu primul venit.”

„N-am vrut să spun că ești chiar așa de grăbită. Dar trebuie să fie cineva care să îndeplinească cerințele.”

Ea își scutură capul cu un gest obosit. „Am dat cu piciorul la una sau două șanse cînd am ieșit în lume — presupun că orice fată face asta; și știi că sint îngrozitor de săracă — și foarte scumpă. Mie îmi trebuiesc foarte mulți bani.”

Selden se-ntorsese și întinse mîna spre o cutie cu țigări de pe cămin.

„Ce se mai aude de Dillworth?” întrebă el.

„O, s-a speriat mama lui — s-a speriat c-o să montez altfel toate bijuteriile familiei. Și mi-a cerut să-i promit că n-o să rearanjez salonul.“

„Tochmai lucrurile pentru care vrei să te măriți!“

„Exact. Așa încît i-a făcut vînt în India.“

„Ghinion — dar meriți ceva mai bun.“

Îi oferi cutia deschisă și ea luă trei sau patru țigări, punînd una între buze și strecurînd celelalte într-o cutiuță de aur atașată la lăntîșorul ei lung, din perle.

„Am vreme? Numai un fum, atunci.“ Se aplecă spre el să-și aprindă țigara. Cu o plăcere pur impersonală, Selden remarcă ce egale îi erau genele negre, ieșind din pleoapele albe și fine, și cum umbra purpurie de sub ele se topea în paloarea perfectă a obrazilor.

Ea începu să se plimbe prin cameră, examinînd rafturile cu cărți și trăgînd din țigară. Cîteva volume purtau patina ruginie dată de-o mînă pricepută și de saftianul vechi și ochii ei se odihniră pe ele, mîngîindu-le, nu cu aprecierea expertului, ci cu plăcerea pentru tonurile și texturile aparte care era una din cele mai intime bucurii ale ființei sale. Deodată, expresia ei se schimbă de la bucuria degajată la preocuparea activă și se-ntoarse spre Selden cu o întrebare pe buze:

„Ești colecționar, nu? Te pricepi la ediții princeps și altele asemenea?“

„Pe cit se poate pricepe un om care n-are bani. Din cînd în cînd mai scot cîte ceva din grămada cu fleacuri a anticarului; uneori sînt spectator la vînzările mari.“

Ea se-ntoarse din nou spre rafturi, numai că acum ochii i se plimbau nepăsători. El văzu că era preocupată de o idee nouă.

„Dar *Americana*... colecționezi *Americana*?“

Selden făcu ochii mari și izbucni în ris: „Nu, nu prea intră în preocupările mele. Eu nu sînt de fapt un colecționar autentic; pur și simplu îmi place să am ediții bune a cărților care îmi plac în mod deosebit.“

Ea făcu o mică grimasă. „Iar *Americana* sînt teribil de plicticoase, nu-i așa?“

„M-aș prinde că da — mai puțin pentru istorici. Dar colecționarul la care te gîndești prețuiește un lucru pentru raritatea sa. Nu cred că cei care cumpără *Americana* stau toată noaptea citindu-le — cu siguranță bătrînul Jefferson

Gryce n-a făcut asta.“ Ea asculta cu atenție mărită. „Și totuși exemplarele din ea fac sume fabuloase, nu? Ce ciudat să fii gata să dai o groază de bani pentru o carte prost tipărită și urită pe care n-ai de gând s-o citești nicicând! Și probabil că cei mai mulți din posesorii lor nici nu sînt istorici?”

„Nu, foarte puțini istorici își permit să le cumpere. Sînt nevoiți să se folosească de cele din bibliotecile publice ori din colecțiile particulare. După mine, raritatea în sine atrage colecționarul tipic.“

Se așază pe brațul fotoliului lângă care ea stătea în picioare. Continuă să-l chestioneze, întrebîndu-l care erau volumele cele mai rare, dacă colecția Jefferson Gryce era într-adevăr considerată prima din lume și care era prețul cel mai mare la care se ridicase un singur volum.

Era atît de plăcut să stea acolo, privind la ea cum scoate din raft cîte o carte, apoi alta, frunzărindu-le în grabă — profilul ei înclinat pe fondul cald al vechilor tomuri în piele —, încît continuă să vorbească fără să-și mai bată capul de ce se interesa pe neașteptate de un subiect atît de puțin atrăgător. Dar cu ea nu-i trebuia mult pentru a începe să caute un motiv pentru indiferent ce ar fi făcut, așa că, văzînd-o punînd la loc prima ediție din La Bruyère și depărtîndu-se de rafturi, începu a se întreba ce urmărise. Întrebarea ce urmă nu era de natură să-l lumineze. Ea se opri în fața lui cu un zîmbet menit, după cîte se părea, să-l admită drept prieten și-n același timp să-i amintească de restricțiile pe care aceasta le impunea.

„Nu ți-e necaz niciodată“ întrebă ea brusc, „că nu ești destul de bogat să cumperi toate cărțile pe care ți le dorești?”

Îi urmări privirea rapidă ce făcu înconjurul camerei, cu mobila veche și pereții scorjiți.

„Păi cum să nu? Măiei drept un sfînt din icoane?”

„Și faptul că trebuie să muncești — asta nu te supără?”

„A, munca în sine nu e chiar așa de rea — îmi place dreptul destul de mult.“

„Nu asta, ci faptul că ești legat de ceva, rutina — nu simți niciodată nevoia să lași totul, să vezi locuri și oameni noi?”

„Ingrozitor de mult — mai ales de cînd îmi văd toți amicii urcînd în grabă pe vapor.“

Ea oftă cu înțelegere. „Dar dacă ar trebui să te căsătorești ca să scapi — atunci nu ți-ar fi necaz?“

Selden se puse pe ris. „Doamne ferește!“ declară el.

Ea oftă din nou, ridicându-se și azvîrlind țigara în cămin.

„Ei vezi, aici e deosebirea: o fată *trebuie* s-o facă, un bărbat *poate* s-o facă, dacă are chef“. Îl măsură din cap până în picioare cu un ochi critic. „Haina ți-e cam ponosită, dar cui îi pasă? Și cu ea vei fi invitat la masă. Să port eu ceva ponosit, nimeni n-ar vrea să mai audă de mine — o femeie este invitată pentru ceea ce poartă în aceeași măsură cît pentru ceea ce este. Hainele constituie decorul, cadrul, dacă vrei — ele nu fac succesul, dar sînt parte din el. Cui îi trebuie o femeie soioasă? De la noi se cere să fim drăguțe și bine îmbrăcate, iar dacă n-o putem face singure, trebuie să ne însoțim cu cineva“.

Selden îi aruncă o privire amuzată, căci era imposibil, chiar în fața ochilor ei rugători, să o privească dintr-un unghi sentimental.

„Păi, eu zic că așa o investiție nu poate duce lipsă de clienți. Poate că-ți întilnești destinul în seara asta, la Trenori.“

Ea îi întoarse privirea interogativ.

„Am crezut că mergi acolo — a, nu pentru ce-am spus! Dar vor fi mulți ca dumneata — Gwen Van Osburgh, Wetherall-ii, Lady Cressida Raith... și George Dorset“.

Înainte ultimului nume făcu o pauză, pentru a arunca o privire cercetătoare pe sub gene; dar el rămase impertertabil.

„M-a invitat doamna Trenor; dar nu mă pot mișca pînă la sfîrșitul săptămîinii; iar petrecerile mari mă cam plictisesc.“

„Si pe mine!“ exclamă ea.

„Atunci, la ce bun...?“

„E o chestiune de afaceri — ai uitat? Unde mai pui că dacă n-aș merge, aș juca bézique cu mătușa mea la Richfield Springs.“

„Ceea ce-i la fel de rău ca măritișul cu Dillworth,“ căzu ei de acord și riseră amîndoi fără probleme, deodată prieteni.

Ea își aruncă ochii pe ceas.

„Vai de mine! Trebuie să plec. E trecut de cinci.“

Se opri în fața căminului pentru a se studia în oglindă în vreme ce-și aranja voalul. Poziția asta îi sublinia zveltețea liniilor lungi, ceea ce-i dădea corpului o grație de sălbăticiune — ca și cum ar fi fost o driadă captivă, domesticită în convențiile unui salon; și Selden reflectă că tocmai această libertate silvană pe care o degaja dădea savoare artificialului din ea.

O însoți pînă în holul de la intrare, dar în prag îi întinse mîna cu un gest de adio.

„A fost o plăcere; acum va trebui să-mi întorci vizita.“

„Dar nu vrei să te conduc la gară?“

„Nu, să ne spunem aici la revedere, te rog.“

Își lăsă cîteva clipe mîna într-a lui, zîmbindu-i adorabil.

„Atunci, la revedere... și succes la Bellomont!“ zise, deschizîndu-i ușa.

Pe palier, ea se opri și privi în jur. Exista o șansă dintr-o mie să întîlnească pe cineva, dar nu puteai ști, și era obiceiul ei să plătească pentru rarele indiscreții pe care le comitea cu o reacție violentă de prudență. Oricum, nu era nimeni, afară de femeia de serviciu care freca scările. Trupul masiv, plus lucrurile necesare din jur ocupau atît de mult loc, încît, ca să treacă pe lîngă ea, Lily trebui să-și ridice fustele și să șteargă peretele. În acel moment, femeia se opri din treabă și se uită în sus, curioasă, sprijinindu-și pumnii încheștați, roșii, de spălătorul pe care tocmai îl scosese din găleată. Avea o față lătăreață, pămîntie, cu urme ușoare de vărsat, și un păr anemic, galben ca paiul, prin care pielea capului strălucea scirbos.

„Pardon“, zise Lily, intenționînd prin politețe să trimită un mesaj critic pentru atitudinea celeilalte.

Fără să răspundă, femeia împinse găleata mai încolo și continuă să se zgîiască la domnișoara Bart, care se strecură pe lîngă ea cu un foșnet de desssou-uri de mătase. Simți că roșește sub privirea femeii. Ce-și închipuia blestemată? Nu era chip să faci cel mai simplu, mai nevinovat lucru de pe lume fără să te supui celor mai murdare presupuneri? Mai cobori cîteva trepte și își zîmbi sieși la gîndul că privirea unei spălătorese o putuse tulbura într-atît. Biata de ea o fi fost zăpăcită de o apariție atît de neobișnuită. Dar oare apariții ca ale ei erau chiar atît de neobișnuite pe scările lui Selden? Domnișoara Bart nu cunoștea codul moral

din casele cu burlaci, așa că singele îi năvăli din nou în obraji când asocia privirea scormonitoare a femeii cu efortul de a identifica un chip văzut și-n alte dăți. Dar îndepărtă gândul cu un zîmbet de auto-încurajare și grăbi pașii, întrebîndu-se dacă va găsi o birjă și-n altă parte afară de Fifth Avenue.

Sub porticul georgian se opri iar, scrutînd strada în căutarea birjei. Nu se vedea nici una, dar apropiindu-se de marginea trotuarului aproape se izbi de-un om cu înfățișarea sticloasă, cu o gardenie la butonieră, și care-și ridică pălăria cu o exclamație de surpriză.

„Domnișoara Bart? Cine-ar fi zis! Da' știu că am noroc,” declară acesta; și ea prinse o licărire de curiozitate amuzată după pleoapele încrețite.

„O, domnul Rosedale... ce mai faceți?” zise ea, remarcînd că enervarea irepresibilă de pe fața ei se reflecta în brusca intimitate a zîmbetului lui.

Domnul Rosedale o cercetă cu interes și aprobare. Era un om grăsun, roz în obraji, tipul de evreu blond, cu haine londoneze elegante, care stăteau pe el ca pe un cuier, și ochi mici, oblici, ce-l făceau să pară că apreciază oamenii ca pe niște antichități. Aruncă o privire interogativă spre porticul vilei Benedick.

„După cumpărături puțin, nu?” zise, și tonul lui avea familiaritatea unei atingeri.

Domnișoara Bart se feri cu ușoară repulsie, și îndată se precipită în explicații.

„Da... am fost pe la croitoreasă. Tocmai mă-ndreptam spre-un tren care să mă ducă la familia Trenor.”

„Așa, croitoreasa, care-va-să-zică,” zise el politicos. „N-am știut că e vreun croitor sau vreo croitoreasă la vila Benedick.”

„Benedick?” Ea păru ușor încurcată. „Așa se numește clădirea?”

„Chiar așa: e-un cuvînt vechi pentru burlac, dacă nu mă-nșel? Întîmplarea face să fiu eu proprietarul clădirii, ce-aceea știu.” Zîmbetul lui se adînci cînd adăugă pe-un ton mai liniștitor: „Dar trebuie să-mi permiteți să vă conduc la gară. Trenorii stau la Bellomont, desigur? Aveți exact timpul să prindeți pe 5:50. Croitoreasa v-a întîrziat, bănuiesc.”

Lily se crispă sub șfichiul aluziei.

„Mu-mulțumesc,” se bilbli; și exact atunci zări o birjă dinspre Madison Avenue, pe care o chemă cu un gest desperat.

„Sinteți foarte amabil, dar nu pot să accept deranjul,” zise întinzându-i mâna; și, ignorînd protestele domnului Rosedale, sări în vehiculul salvator, dînd birjarului adresa pe nerăsuflete.

2

ODATĂ în birjă, se lăsă pe spate cu un oftat. De ce să plătească o fată atît de scump cea mai mică deviere de la rutină? De ce nu puteai face un lucru natural fără să trebuiască să-l dosești după un paravan de artificii? Se supusese unui impuls trecător de a intra în apartamentul lui Lawrence Selden, și ce rar își permitea luxul unui impuls! Acesta, în orice caz, avea s-o coste ceva mai mult decît își putea permite. Ce iritare să vadă că, în ciuda atîtor ani de vigilență, greșise copilărește de două ori în mai mult de cinci minute. Nu destul că turnase povestea aceea idioată cu croitoreasa — ce simplu putea să-i spună lui Rosedale că luase ceaiul cu Selden! S-o fi spus doar și toată grozăvia s-ar fi risipit de la sine. Dar, după ce se lăsase prinsă cu minciuna, mai și repezise pe martorul incurcăturii mizerabile. Dacă ar fi avut prezența de spirit să-i dea voie lui Rosedale s-o conducă la gară, gestul i-ar fi cumpărat tăcerea. Pentru el, care avea precizia negustorească de a ști ce este important, precizia categoriei lui sociale, a fi văzut în compania domnișoarei Lily Bart, plimbîndu-se pe peronul gării în ora de vîrf a după-amiezii, însemna bani „la purtător”, cum ar fi spus el singur. Știa, bineînțeles, că avea să fie o mare petrecere la Bellomont, și posibilitatea de a fi luat drept unul din musafirii doamnei Trenor va fi fost inclusă în calculele lui. Domnul Rosedale se afla încă într-o fază a ascensiunii sociale cînd era important să se producă astfel de impresii.

Partea iritantă era că Lily știa toate astea — știa ce ușor ar fi fost să-i închidă gura chiar acolo, și ce greu se putea adevări s-o facă după aceea. Domnul Simon Rosedale era omul care își făcea o datorie de onoare să știe totul despre

toată lumea, ideea lui de a se arăta la el acasă în societate fiind să afișeze o familiaritate de prost-gust cu aspectele mai intime ale celor cu care ar fi vrut să-l creadă lumea prieten. Lily era sigură că n-aveau să treacă douăzeci și patru de ore și povestea croitoresei de la vila Benedick va fi făcut turul cunoștințelor lui Rosedale. Partea cea mai proastă era că îl repezise și ignorase dintotdeauna. Când apăruse prima oară — nechibzuitul ei de văr, Jack Stepney, obținuse pentru el (pentru favoruri pe care nu era greu să le bănuiești) o invitație la una din marile și insipidele petreceri „trăznet“ de la Van Osburgh — Rosedale, cu amestecul acela de sensibilitate artistică și pricepere negustorească, se orientase pe loc spre domnișoara Bart. Îl înțelegea cel mai bine, căci propria ei orientare era condusă de calcule nu mai puțin nobile. Instruirea și experiența o învățaseră să fie ospitalieră cu noii-veniți, căci și cel mai puțin promițător putea fi de vreun folos mai târziu, iar dacă dovedeau contrariul, erau o mulțime de „oubliettes“ care să-i înghită. Numai că un soi de aversiune intuitivă o făcuse, învingând ani grei de disciplinare socială, să-l împingă pe domnul Rosedale în „oublietta“ lui fără măcar o judecată. Lăsase în urma-i numai unda ușoară a distracției pe care punerea lui pe fugă o cauzase printre prietenii ei; și deși mai târziu (ca să menținem metafora) re-apăruse undeva mai la vale, ieșirile lui la suprafață fuseseră vagi și marcate de scufundări foarte lungi.

Până acum Lily nu fusese muncită de scrupule. În carnetelul ei domnul Rosedale fusese categorisit „imposibil“; iar Jack Stepney își primi porția pentru încercarea de a-și plăti datoriile cu invitații la masă. Până și doamna Trenor, a cărei gust pentru varietate o împinsese la câteva experimente hazardate, se-mpotrivi încercărilor lui Jack de-al prezenta pe domnul Rosedale drept o noutate și declară că, dacă n-o înșală memoria, acesta nu era altul decât evreul acela micuț care fusese servit complet și-apoi dat afară de la ospățul social de vreo duzină de ori; și dacă Judy Trenor își punea ceva în cap, apoi erau puține șanse ca domnul Rosedale să fie admis mai încoace de limbo-ul marginal al petrecerilor lui Van Osburgh. Jack renunță la luptă rîzînd: „Vom vedea“ și, bărbătos în încercare, se arătă cu Rosedale prin restaurantele selecte, în compania unora din doamnele acelea cu multă personalitate și puțin

credit social, care se găsește oricând pentru astfel de scopuri. Dar pînă acum încercarea nu dăduse roade și cum Roseadale, fără îndoială, plătea consumațiile, risul îi căzuse în spate.

Domnul Rosedale, se va vedea, nu fusese încă o persoană de temut — dacă nu i te puneai la dispoziție. Și tocmai asta făcuse domnișoara Bart. Minciunica ei stîngace îi arătase că are ceva de ascuns; și nu se-ndoia că el avea o răfuială cu dînsa. Ceva în zîmbetul lui îi spunea că nu uitase. Îndepărtă gîndul c-un fior ușor, dar o apăsă tot drumul pînă la gară și o urmă pe peron cu persistența inspiratorului lui însuși.

Nu-și ocupase bine locul, că trenul și porni; dar după ce se așează în colțul ei cu grija instinctivă pentru efect, care n-o părăsea niciodată, începu a se uita în jur cu speranța să mai vadă vreun invitat la petrecerea Trenorilor. Voia să fugă de sine, și conversația era singura cale pe care o știa. Căutarea îi fu răsplătită de imaginea unui tînăr foarte blond, cu o barbă moale, roșiatică, care, la celălalt capăt al vagonului, părea a se ascunde după un ziar desfăcut. Ochii lui Lily se luminau, și un zîmbet slab îi relaxă liniile încordate ale gurii. Știuse că domnul Percy Gryce era invitat la Bellomont, dar nu contase pe norocul de a-l întîlni, singură, în tren; lucru care izgoni orice gînd incomod dinspre domnul Rosedale. Poate că, totuși, ziua avea să sfîrșească mai bine decît începuse.

Începu să taie paginile unui roman, studiindu-și calm prada printre genele lăsate, în vreme ce-și organiza o metodă de atac. Ceva în atitudinea lui de absorbire conștientă îi spunea că știa de prezența ei acolo — nimeni nu arătase vreodată un interes atît de mare pentru un ziar de seară! Își zise că era prea timid pentru a veni la ea și că ea trebuia să găsească o cale de apropiere care să nu pară un avans din parte-i. O amuză gîndul că cineva atît de bogat ca domnul Percy Gryce putea fi timid; dar era înzestrată cu nesfîrșită indulgență pentru astfel de idiosincrasii, și apoi, timiditatea lui putea s-o ajute mai mult decît o siguranță prea mare. Avea arta de a inspira încredere celor încurcați, dar nu era la fel de sigură că putea încurca pe cei siguri de ei.

Așteptă pînă ce trenul ieși din tunel și se iviră siluetele sărăcăcioase ale mahalalelor din nord. Apoi, pe cînd își încetinea viteza lîngă Yonkers, se ridică de pe locul ei și o

luă încet pe culoarul din vagon. În dreptul domnului Gryce, trenul se zgîlții și acesta văzu o mină mică prinzîndu-se de spătarul scaunului său. Sări în picioare, cu fața ingenuă roșie ca focul ; pînă și roșeața bărbii părea acum o vilvă-tare

Trenul se legănă din nou și aproape o aruncă pe domni-soara Bart în brațele sale. Ea se retrase înapoi rîzînd ; dar ei rămase învăluit în parfumul rochiei ei și cu umbra unei atingeri pe un umăr.

„A, domnul Gryce ! Vă cer iertare... tot mai îl căutam pe însoțitor pentru ceai.“

Îi întinse mîna cînd trenul își reluă mersul mai domol și schimbară cîteva cuvinte în picioare, între scaune. Da — mergea la Bellomont și el. Auzise că avea să vină la petrecere — roși din nou cînd recunoscuse asta. Și-o să stea și el o săptămînă întreagă ? Ce minunat !

Dar la punctul acesta al conversației, cîțiva pasageri întîrziți care urcaseră la ultima stație își făcură loc în vagonul lor, și Lily se văzu nevoită să se-ntoarcă la locul ei.

„Locul de lîngă mine nu este ocupat — mi-ar face plăcere“ zise ea peste umăr ; și domnul Gryce se mută lîngă ea, nu fără nesfîrșite stîngăcii, cu arme și bagaje.

„Aha, uite-l și pe însoțitor, poate reușim să servim puțin ceai.“

Îi făcu semn acestuia și, la moment, cu ușurința ce părea corolarul oricărei dorinți a ei, o măsuță fu instalată între scaune și ea îl ajută pe domnul Gryce să-și plaseze proprietățile stînjenitoare sub ea.

Cînd sosi ceaiul, el îi urmări fascinat, mut, mîinile zburînd deasupra tăvii, miraculos de fine și mici în comparație cu serviciul grosolan și piinea tăiată mare. I se părea nemai-pomenit ca cineva să poată îndeplini cu atîta ușurință nepăsătoare sarcina dificilă de a prepara ceaiul în public, și încă într-un tren năvălaș. El n-ăr fi îndrăznit nici în ruotul capu'ui să comande ceai, de frică să n-atragă atenția vecinilor de vagon ; așa, la adăpostul afișării ei fără probleme, sorbi lichidul sordid ca și cum ar fi fost mană cerească.

Lily, păstrînd încă pe buze savoarea ceaiului oriental al lui Selden, nu prea avea chef s-o înecă în fiertura de cale ferată care părea că-l topește pe tovarășul ei de drum ; dar zicîndu-și, pe bună dreptate, că unul din farmecele ceaiu-

lui este să-l bei cu cineva, rotunji plăcerea domnului Gryce zimbîndu-i deasupra ceştii.

„E bun, nu l-am făcut prea tare?“ întrebă ea cu solici-tudine; iar el răspunse, convins, că nu băuse în viața lui ceai mai bun.

„Și eu zic la fel,“ reflectă ea cu glas tare; și imaginația i se aprinse la gîndul că domnul Gryce, care părea în cul-mea mulțumirii pe pămînt, poate chiar făcea prima lui că-lătorie singur cu o femeie frumoasă.

I se păru un act providențial ca tocmai ea să fie instru-mentul inițierii lui. Alte fete n-ar fi știut cum să-l ia. Ele ar fi apăsât pe noutatea aventurii, încercînd să-l facă să se simtă în beția unei escapade. Dar metodele lui Lily erau mai delicate. Ea își aminti că vărul Jack Stepney îl definise cîndva pe domnul Gryce drept tînărul care promisese ma-mei lui să nu iasă niciodată în ploaie fără galoși; luînd fi-rul ăsta, se hotărî să dea scenei un aer ușor domestic, în speranța că tovarășul ei, în loc să simtă că face ceva ne-bunatic or ieșit din comun, va fi pur și simplu ispitit să mediteze la avantajul de a avea *mereu* companie la ceai, în tren.

Dar, cu toate eforturile ei, conversația lîncezi după ce se îndepărtă tava și se văzu confruntată iarăși cu limitele domnului Gryce. Nu ocaziile îi lipseau, ci imaginația: pa-pilele lui mentale n-aveau să distingă niciodată între un ceai de cale ferată și adevăratul nectar. Exista, totuși, un subiect pe care se putea bizui, un arc pe care era de-ajuns să-l atingă pentru a-i pune mașinăria simplă în mișcare. Se abținuse să-l atingă pentru că era o ultimă resursă, iar ea contase pe alte talente spre a stimula alte senzații; dar văzînd o umbră de suficiență mohorîtă cuprinzîndu-i fața, își dădu seama că erau necesare măsuri extreme.

„Și cum mai merge,“ zise, aplecîndu-se spre el, „cu *Americana*?“

Parcă o piclă se luă de pe ochii lui; parcă o peliculă fusese îndepărtată din ei, și ea simțea afirmîndu-se min-dria unui meseriaș priceput.

„Am cîteva noutăți,“ zise el, topit de plăcere, dar cobo-rînd vocea ca și cum s-ar fi temut ca vecinii de vagon să nu comploteze întru prădarea lui.

Ea se interesă cu căldură și pe nesimțite îl făcu să vor-bească despre ultimele achiziții. Era singurul subiect care-l

făcea să-și uite de sine, or totmai îi permitea să-și amintească de sine fără probleme, pentru că îl făcea să se simtă ca peștele în apă, putea să-și afirme o superioritate pe care puțini i-o puteau contesta. Dintre cunoscuții lui, mai nimănui nu-i păsa de *Americana*, mai nimeni nu știa nimic despre ele, și conștiința acestei ignoranțe colective îi reliefa agreabil cunoștințele. Singura problemă era să aducă vorba despre ele și s-o țină, căci cei mai mulți n-arătau nici un fel de chef să fie luminați, iar domnul Gryce era ca un negustor cu depozite pline ochi de mărfuri nedorite. Iată însă că domnișoara Bart voia să afle despre *Americana*; ba mai mult, era deja suficient de informată ca să facă sarcina continuării instruirii tot atît de ușoară pe cît era de plăcută. Ea îl chestiona inteligent, îl asculta supusă; și, pregătit pentru plictisul care de regulă începea să se strecoare pe chipul celor ce-l ascultau, el deveni elocvent sub privirea ei absorbită. „Punctele“ pe care ea avusese prezența de spirit să le spicuiască de la Selden, anticipind chiar această împrejurare, o serveau atît de bine, încît începu a se gîndi la vizita aceea ca la cel mai norocos moment al zilei. Arătase odată în plus talent în a profita de neprevăzut și sub masca zîmbetului atent cu care își gratula însoțitorul germinau teorii periculoase în favoarea lăsării în voia instinctului.

Chiar dacă mai puțin clar, senzațiile domnului Gryce erau la fel de agreabile. Simțea excitația confuză cu care organismele inferioare salută îndeplinirea nevoilor lor, și toate simțurile lui pluteau în derivă într-o bună-stare cețoasă prin care ghicea, vagă și prietenoasă, prezența domnișoarei Bart.

Interesul domnului Gryce pentru *Americana* nu se stîrnie în el, inițial: era imposibil să dezvolte vreun interes de unul singur. Colecția, deja renumită între bibliofili, îi fusese lăsată de un unchi; era dealtfel singurul lucru care adusese glorie numelui de Gryce și nepotul se mîndrea cu moștenirea asta de parcă ar fi fost rodul propriei lui munciri. Treptat, ajunsese s-o privească așa și să aibă deosebită satisfacție personală cînd înfilnea vreo referire la colecția *Americana Gryce*. Speriat de orice interpelare personală, simțea, vizavi de menținerea tipărită a numelui său, o plăcere atît de profundă și debordantă, încît ai fi zis că este o compensație pentru fuga de publicitate.

Pentru a încerca bucuria asta cât mai des, se abonase la toate publicațiile privitoare la bibliofilie în general, și la istoria americană în special, și cum aluziile la biblioteca lui abundau în paginile lor — singura lui lectură —, ajunse să se creadă cineva și să anticipeze senzația pe care ar fi provocat-o celor pe care-i întâlnea pe stradă ori cu care călătorea, dacă le-ar fi spus deodată că se află în fața posesorului colecției *Americana Gryce*.

Cei mai mulți dintre timizi au astfel de compensații secrete, și domnișoara Bart era atât de inteligentă încât să-și dea seama că vanitatea interioară este de obicei direct proporțională cu auto-reducerea exterioară. Cu cineva mai sigur pe sine, ea nu ar fi îndrăznit să se ocupe atât de un subiect, ori să arate un interes atât de exagerat; dar așa, ghicise că egoismul domnului Gryce era un sol arid, avid de apă și hrană constantă din afară. Domnișoara Bart avea darul de a urmări un curent subteran în vreme ce părea că navighează pe suprafața conversației; în cazul acesta, incursiunea ei mentală lua forma unei rapide treceri în revistă a viitorului domnului Percy Gryce alături de ea. Gryce-i erau din Albany și făcuseră numai de curând cunoștință cu metropola, unde mama și fiul sosiseră după moartea lui Jefferson Gryce-tatăl, pentru a lua în posesie casa din Madison Avenue — o casă oribilă, cu piatră brună la exterior și nuc negru în interior, interior care adăpostea biblioteca Gryce într-o anexă garantată contra incendiilor, și care arăta ca un mausoleu. Cu toate astea, Lily știa tot ce trebuia știut despre ei — sosirea tinărului domn Gryce tulburase inimile materne ale New York-ului și când o fată nu are mamă, care să palpite pentru ea, trebuie să fie în alertă ea însăși. De aceea, Lily nu numai că reușise să-i atîină calea tinărului, dar cunoscuse și pe doamna Gryce, o femeie monumentală, cu voce stentoriană și mintea preocupată de fărâdelegile servitorilor ei, care venea uneori la doamna Peniston pentru a afla de la ea cum face s-o oprească pe bucătăreasă să nu-i care mîncarea afară din casă. Doamna Gryce avea un fel de bunăvoință impersonală: privea cu neîncredere ajutorul dat unor indivizi, dar subscria la diverse instituții filantropice cînd rapoartele lor anuale arătau un surplus clar. Preocupările ei domestice erau multiple, de la inspecții secrete în dormitoarele servitorilor, la coborîri inopinante în pivniță; dar nu-și îngă-

duise niciodată prea multe plăceri. O dată totuși pusese să i se tipărească o ediție specială a Legii Salice*, cu paragrafe, și dăruise câte un exemplar fiecărui preot din dioceză; iar albumul suflat cu aur, în care lipise scrisorile lor de mulțumire, forma ornamentul principal de pe masa din salonul ei.

Percy fusese crescut în principii pe care o femeie atât de minunată cu siguranță i le inoculase. Toate formele de prudență și reținere fuseseră grefate pe o natură deja reținută și prudentă, cu rezultatul că promisiunea lui către doamna Gryce privitoare la galoși apărea ca o inutilitate a solută, atât de puțin probabil era ca el să se fi hazardat singur în vrăjmășia ploii. După majorat și după ce intrase în posesia averii pe care răposatul domn Gryce o făcuse de pe urma inventării unui dispozitiv de ventilație pentru hoteluri, tânărul continuă să locuiască cu mama lui în Albany; dar la moartea lui Jefferson Gryce, când o altă mare proprietate trecu în mîna fiului ei, doamna Gryce găsi de cuviință că „interesele” lui îi făceau prezența la New York obligatorie. Așa că se instalează în casa de pe Madison Avenue, iar Percy, cu un simț al răspunderii întru nimic inferior celui care o caracteriza pe mama lui, își petrecea toate zilele săptămîinii în elegantul birou de pe Broad Street, unde o mină de funcționari palizi încărunțiseră pentru o mină de bani în slujba familiei Gryce și unde era inițiat, cu tot respectul cuvenit, în toate amănuntele artei de a acumula.

Din cîte aflase Lily, aceasta fusese pînă atunci singura ocupație a domnului Gryce și nimeni n-o putea condamna că i se părea floare la ureche să atîțe interesul unui tânăr care postise atât de mult. În orice caz, se simțea atât de stăpînă pe situație că se abandona unui sentiment de sigu-

---

* O culegere de vechi obiceiuri ale francilor, care a fost întocmită, se pare, în timpul lui Clovis (465—511). În această culegere se examinează cele mai diverse delictе, începînd cu furtul unei găini și terminînd cu răscumpărarea pentru uciderea unui om *L. s.* se împarte în titluri, iar fiecare titlu cuprinde, la rîndul său, mai multe paragrafe. Un mare număr de capitole e consacrat stabilirii amenzilor care trebuiau plătite pentru tot felul de furturi. Referindu-se la cele mai variate aspecte ale vieții francilor, întîlnim și titluri ca „Despre omoruri,” sau „Dacă cineva fură soția altuia”, „Despre cazul cînd cineva apucă pe o femeie liberă de braț, de mînă sau de deget”, „Despre participarea la vrăjitorie,” „Despre patrupeze, dacă omoară un om” etc.

ranță care-i alungă din minte orice frică de domnul Rose-dale, orice complicație legată de acea frică.

Și oprirea trenului la Garrisons n-ar fi adus nimic nou în acest sens, dacă n-ar fi surprins o mină disperată pe chipul interlocutorului ei. El stătea cu fața la ușă, și-și dădu seama că tulburarea îi venea de la apariția vreunei cunoștințe; fapt confirmat de capetele întoarse într-acolo și o mișcare generală pe care o producea propria-i intrare într-un vagon, de pildă.

Recunosc pe loc simptomele, așa că nu fu de loc surprinsă să se audă strigată, strident, de o femeie drăguță, care intrase în vagon însoțită de o servitoare, un bull-terrier și un valet care se-mpleticea sub o tonă de valize și cutii cu pălării ori rochii.

„Lily, mergi la Bellomont? Atunci nu-mi poți da locul tău, nu? Dar *nu se poate* să nu stau în vagonul ăsta... însoțitor, trebuie să-mi găsești un loc imediat. Nu poate cineva să plece în alt vagon? Vreau să stau cu prietenii mei. O, ce mai faceți domnule Gryce? Vă rog, vă rog din suflet să-l faceți să înțeleagă că trebuie să stau lângă dumneavoastră și Lily.“

Doamna George Dorset nu dădea nici o atenție eforturilor schițate ale unui călător cu o geantă ușoară care făcea tot ce putea spre a-i face loc prin coborîrea lui din tren, ci sta înfiptă în mijlocul culoarului, împrăștiind în jur sentimentul acela general de exasperare pe care nu de puține ori îl creează o femeie drăguță în voiaj.

Era mai mică și mai subțire decât Lily Bart, un fel de țigar pliabil, pe care ai fi putut să-l stringi și să-l pui într-o cutioară, ca pe una din dantelele vii care o împopoteau. Fețișoara ei palidă părea doar cadrul ce ocaziona o pereche de ochi negri, ieșiți din comun, al căror vizionarism contrasta curios cu tonul și gesturile ei poruncitoare; așa încît, cum remembase cîndva o prietenă de-a ei, era ca un spirit fără trup ce ocupă foarte mult loc.

Descoperind pînă la urmă că locul de lângă domnișoara Bart îi sta la dispoziție, îl ocupă pe acesta dar și mult spațiu din jurul lui, explicînd între timp că venise de la Mount Kisco cu automobilul personal în dimineața aceea și așteptase pînă i se făcuse lehamite la Garrisons, fără nici o țigară la ea, bestia de bărbat-su uitînd să-i umple iarăși casea înainte de plecare.

„Și la ora asta nici tu nu cred să mai ai vreuna, nu, Lily?” conchise ea pe un ton plingăreț.

Domnișoara Bart surprinse privirea îngrozită a domnului Percy Gryce, ale cărui buze nu fuseseră nicicând întinate de tutun.

„Ce întrebare absurdă, Bertha!” exclamă ea, roșind la gândul micului depozit întocmit la Lawrence Selden.

„Cum, nu fumezi? De când te-ai lăsat? Cum spui? Niciodată... Nici dumneavoastră, domnule Gryce? A, desigur... ce proastă sint... înțeleg.”

Și doamna Dorset se lăsă pe perne cu un zîmbet care o făcu pe Lily să blesteme locul liber de lângă ea.

3

BRIDGE-ul ținea la Bellomont pînă dincolo de miezul nopții, de obicei; și cînd Lily se duse la culcare în noaptea aceea, simțea că jucase prea mult.

Neîncîntînd-o defel dialogul cu sine care o aștepta în cameră, întîrzie cît putu pe scara largă, privind sala de dedesubt, unde ultimii jucători se strinseseră în jurul tăvii cu pahare înalte și carafe tivite cu argint, pe care un servitor tocmai o așezase pe masa joasă de lângă cămin.

Sala era boltită, cu o galerie susținută de coloane de marmură pală. Prin colțuri se puteau vedea flori ornamentale bogate, înalte, multe la un loc, pe un fond de verdeață întunecată. Pe covorul stacojiu moțăiau aristocratic, în fața căminului, un ogar și doi sau trei spanieli, iar lumina de deasupra capetelor făcea să strălucească părul femeilor și bijuteriile lor să arunce scintei cu fiecă mișcare.

Uneori, astfel de scene o împleau de încîntare pe Lily, îi satisfăceau gustul pentru frumos și pasiunea pentru eleganța exterioară a vieții; alteori însă, ele făceau și mai acut prezente limitele propriiei șanse. Așa se întîmplă și acum, cînd contrastul îi păru atît de net, încît se întoarse pe călcîie cît ai clipi, în vreme ce doamna George Dorset, strălucitoare în paiete și serpentine, îl trăgea într-un colț, sub galerie, pe Percy Gryce, cum își trage un animal de pradă victima într-o văgăună.

Nu că domnișoarei Bart i-ar fi fost frică să nu-și piardă avantajul asupra domnului Gryce. Doamna Dorset îl putea șoca ori ameți, dar nu avea nici dibăcia și nici răbdarea să-și țină prada. Era prea egoistă pentru a pătrunde în tainele timidității lui, și apoi, pentru ce s-ar fi ostenit? Cel mult, putea s-o amuze să-și bată joc de prostia lui timp de o seară — după aceea el ar fi fost doar o povară pentru ea, și știind aceasta, era prea experimentată ca să-l încurajeze. Dar numai la gândul că femeia aceea putea culege un bărbat pentru a-l azvirli cît colo cînd avea chef, Lily Bart simți o invidie fără margini. O după-amiază întreagă îndurase plictisul companiei lui Percy Gryce — era de-ajuns să se gîndească la el și trezea ecoul vocii lui monotone —, dar nu-și putea permite să-l ignore a doua zi, trebuia să îndure altă porție de plictiseală, să adopte tactici noi, și totul pentru șansa colosală ca el să fi hotărît în cele din urmă să-i facă cîntea de a o plictisi pentru tot restul vieții.

Cumplită soartă — dar cum să scape de ea? Ce avea de ales? Să fie ea însăși, ori o Gerty Farish. Intrînd în dormitorul ei, cu lumini discrete, calde, cu halatul dantelat așteptînd-o pe așternuturile mătăsoase, cu papucii mici, brodați, așteptînd-o în fața căminului, cu o vază cu garoafe care umpleau camera cu parfumul lor, cu ultimele romane și reviste așteptînd netăiate pe o masă lingă veioză, ea avu imaginea apartamentului nenorocit al domnișoarei Farish, cu lucruri ieftine și tapet hidos. Nu; ea nu era făcută pentru un mediu meschin și sărăcăcios, pentru compromisurile sărăciei. Întreaga ei ființă cînta într-o atmosferă de lux; era cadrul ideal, singurul climat în care putea respira. Dar nu luxul altora îl voia ea. Cîțiva ani în urmă, îi ajungea — își sorbea cupa zilnică de nectar fără să-și bată capul cîne i-o ducea la buze. Acum începeau s-o irite obligațiile pe care tot ea și le impunea, să se simtă ca un parazit pe splendoarea care cîndva părea să-i aparțină firesc. Erau chiar momente cînd era conștientă că rămîne datoră.

Multă vreme refuzase să joace bridge. Știa că nu-și poate permite și se temea să nu prindă un gust atît de costisitor. Văzuse pericolul exemplificat nu numai de una din cunoștințele ei — de Ned Silverton, de pildă, încîntătorul băiat blond care stătea acum cuprins de-o admirație abjectă în spatele doamnei Fisher, o „divorcée“ faimoasă, cu priviri și rochii la fel de frapante ca și titlurile rubricilor de scandal

care vorbeau de „cazul“ ei. Lily își amintea ziua în care Silverton intrase din întâmplare în cercul lor, cu aerul unui Arcadian rătăcit care tocmai și-a publicat sonetele pline de farmec în revista colegiului. De atunci, el se-nDRăgostise de doamna Fisher și de bridge, și acesta din urmă, măcar, îl băgase în cheltuieli din care nu o dată fusese scos de înnebunitele lui surori nemăritate care, adorându-i sonetele, se lipseau de zahăr în ceai ca să-și țină odorul de frățior pe linia de plutire. Lily știa bine ce se-ntimplase cu Ned. Văzuse în ochii lui fermecători — ochi în care găseai mult mai multă poezie decât în sonetele lui — surpriza făcând loc amuzamentului, apoi amuzamentul neliniștii, în trecerea sub mrejele groaznicului zeu Noroc; și se temea să nu descopere aceleași simptome la ea.

Căci în anul din urmă descoperise că gazdele sale se așteptau să ia loc la masa de joc. Era un mod de a se achita pentru ospitalitatea prelungită, pentru rochiile și bijuteriile fără valoare care din cînd în cînd îi completau garderoba modestă. Și de cînd se apucase serios de joc, se pasionase mereu mai mult. O dată sau de două ori în ultima vreme cîștigase o sumă mare și, în loc s-o păstreze „pentru zile negre“, o cheltuisese pe rochii și bijuterii, iar dorința de a nivela această imprudență, combinată cu beția crescîndă a jocului, o împinsese la licități tot mai mari. Încerca să-și găsească scuze în ideea că, în grupul de la Trenori, ori jucai pe mize mari, ori erai catalogat drept șarlatan sau meschin; dar știa că îi intrase jocul în sînge și că, date fiind împrejurările, erau slabe șansele să și-l scoată de-acolo.

În seara aceasta ghinionul o urmărise pas cu pas și punguța aurită atîrnînd între bijuteriile ei false era aproape goală cînd se întoarse în camera ei. Deschise dulapul și, scoțînd cutia cu bijuterii, căută fișicul din care își umpluse punga înainte de a coborî la cină. Nu mai erau decât douăzeci de dolari; atît de surprinsă fu, încît pentru o clipă gîndi c-a fost prădată. Apoi însă luă un stilou și o bucată de hîrtie și, așezîndu-se la masa de scris, încercă să-și amintească ce cheltuisese în ziua aceea. Îi pocneau tîmplele de oboseală și trebui să revadă de mai multe ori cifrele; dar în cele din urmă găsi, fără putință de tăgadă, că pierduse la cărți trei sute de dolari. Își scoase caietul de conturi să vadă dacă nu cumva stă mai bine decât crede, dar descoperi că era tocmai invers. Atunci se întoarse la calcule; dar oricît le-ar fi în-

virtuți, n-avea cum pune la loc cei trei sute de dolari dispăruți. Era suma pe care o pusese deoparte ca s-o mai împace pe croitoreasă — dacă nu cumva se hotăra s-o folosească în același scop pentru bijutier. În orice caz avea atâtea destinații, încît tocmai insuficiența ei o făcuse să joace pe mize mari, în speranța de a o dubla. Dar, bineînțeles, pierduse — tocmai ea, pentru care fiecare bănuț conta, în vreme ce Bertha Dorset, cu un soț putred de bogat, trebuie să fi pus mîna pe cel puțin cinci sute, iar Judy Trenor, care își putea permite să piardă o mie pe noapte, plecase de la masă ducînd un teanc așa de mare încît nu putuse da mîna cu musafirii ei, cînd aceștia îi urară noapte bună.

O lume în care erau posibile astfel de lucruri era pentru Lily Bart o lume de neiertat; oricum, nu înțelesese niciodată legile unui univers care o lăsa atît de ușor afară din calculele lui.

Începu să se dezbrace fără s-o mai sune pe cameristă, pe care o trimisese la culcare. Prea fusese multă vreme sclava plăcerilor altora ca să nu menajeze pe cei ce depindeau de ea și, uneori, în pasele proaste, o izbea faptul că între ea și camerista ei nu există nici o deosebire, afară de aceea că cealaltă primea un salariu regulat.

Stînd în fața oglinzii și pieptănîndu-și părul, își contemplă fața suptă și palidă și o îngroziră două linii mici la colțul gurii, defecte vagi în curba dulce a obrazului.

„Trebuie să uit de griji!“ exclamă ea. „Dacă nu cumva o fi din cauza luminii electrice...“ gîndi, sărind de pe scaun și aprinzînd luminările de pe noptieră.

Stinse becul din perete și se scrută în oglindă stînd între luminări. Ovalul alb al feței dansa pe-un fundal de umbre, încetoșat de lumina nesigură; dar cele două linii din jurul gurii tot acolo erau.

Lily se sculă și se dezbracă în grabă. „De vină-i numai oboseala, gîndurile astea îngrozitoare.“ își tot repeta; i se părea o injustiție și mai mare ca niște mici mizerii să-și lase urma pe frumusețea care constituia singura ei armă împotriva lor.

Dar urmele existau și acolo aveau să rămînă. Se întoarse obosită cu gîndul la Percy Gryce, ca un călător ce-și ridică pe umeri povara grea și o ia greoi la drum, după o scurtă oprire. Era aproape sigură că-l „agățase“ — cîteva zile de trudă și va fi răsplătită. Numai că, atunci și acolo,

răspalta în sine n-o bucura de loc, nu simțea nicidecum freamătul adus de gândul victoriei. Va fi odihna departe de griji, nimic altceva — și ce puțin îi va fi părut asta în urmă cu mai mulți ani ! Ambițiile ei se topiseră pe nesimțite în aerul neîndurător al eșecului. Dar de ce dăduse greș ? Era vina ei ori a destinului ?

Își aminti cum îi spunea mama ei, cu un fel de sete de răzbunare cruntă, după ce pierduseră tot : „Tu ai să câștigi totul înapoi... ai să iei totul înapoi, cu fața ta“... Amintirea asta stîrni un lung șir de alte amintiri și asociații și, în întineric, ea reconstrui trecutul care dusesese la acest prezent.

O casă în care nimeni nu cina acasă decît dacă aveau musafiri ; soneria de la intrare sunînd încontinuu ; măsuța din hol debordînd de plicuri pătrate, care erau deschise în grabă, și de plicuri lungi care erau azvîrlite în hăul unui vas de bronz spre a se odihni întru praf și uitare ; un șir de fete în casă franțuzoaice și englezoaice țipînd într-un haos de dulapuri și garderobe date peste cap ; o dinastie la fel de perisabilă de doici și valeți ; certuri la bucătărie, în cămări și-n salon ; excursii precipitate în Europa și înapoieri cu cufere burdușite și zile de interminabil despachetat ; discuții semi-anuale asupra locului de petrecere a verii, interludii cenușii de economie și reacții scînteietoare de încălcare a ei — acesta era cadrul primelor amintiri ale lui Lily Bart.

Peste tot vîrtejul de imagini ce se numea „casă“ domnea figura viguroasă și voluntară a unei mame încă destul de tînără să danseze pînă la epuizare, în timp ce imaginea tatălui, foarte încețoșată și fadă, umplea un spațiu intermediar între valet și omul care venea să întoarcă pendulele. Chiar pentru ochii copilăriei, doamna Hudson Bart era tînără ; în schimb Lily nu-și amintea vremea cînd tatăl ei era și altfel decît chel și ușor gîrbov, cu multe fire albe în păr și un mers obosit. Mai tîrziu, avea să primească șocată informația că nu era decît cu doi ani mai în vîrstă decît mama ei.

Arareori îl vedea Lily pe tatăl ei la lumina zilei. Toată ziua el se găsea „la servicii“ ; iar iarna, era de mult noapte cînd îi auzea pasul istovit pe scări și mina pe clanța ușii ei. O săruta fără să-i vorbească și punea cîteva întrebări doicii ori guvernantei ; apoi apărea camerista doamnei Bart ca să-l anunțe că cina în oraș, și o lua din loc în grabă,

salutînd-o cu o înclinare a capului pe Lily. Vara, cînd li se alătura ca să petreacă împreună o duminică la Newport sau Southampton, era și mai șters și mai tăcut ca iarna. Odihna părea a-l obosi și stătea ore în șir privind în gol marea, orizontul, într-un colț liniștit al verandei, fără să ia în seamă existența soției lui, existență ce se desfășura cu mult tam-tam la cițiva pași. De cele mai multe ori însă, doamna Bart și cu Lily plecau să-și petreacă vara în Europa și nici nu ajungea vaporul la mijlocul distanței, că domnul Bart înceta să mai existe. Uneori era adus în discuție, dar numai pentru a fi sever criticat pentru că uitase să trimită bani pentru cheltuielile doamnei Bart; dar în cea mai mare parte a timpului nici una nu-l amintea, nici una nu se gîdea la el, pînă ce imaginea lui gîrbovă, răbdătoare, apărea pe cheiul New York-ului ca un tampon între mărimea bagajelor soției sale și restricțiile vămii americane.

Așa, cu dezinvoltură și totuși agitat, trecură anii adolescenței lui Lily: o cursă în zig-zag în care familia se angajase în deriva curentului plăcerii, trasă uneori spre fundul apei de un sub-curent perpetuu, acela al nevoii de bani, de mai mulți bani. Lily nu-și amintea să fi existat o vreme cînd erau destui bani și, într-un mod neclar acum, domnul Bart era, se pare, întotdeauna învinuit pentru aceasta. Cu siguranță nu putea fi vina doamnei Bart, pe care prietenii o caracterizau drept „o gospodină excelentă”. Doamna Bart avea faima de a produce efecte mari cu mijloace puține; și trebuie să-i fi părut un lucru eroic, ei și cunoștințelor ei, să trăiască pe-un picior mult mai mare decît ar fi justificat contul din bancă.

Lily avea o mîndrie innăscută față de această iscusință a mamei sale — fusese crescută în credința că, indiferent de preț, trebuie să ai un bucătar bun și să te îmbraci „decent”, cum spunea doamna Bart. Dealtfel, cel mai grav reproș pe care doamna Bart îl aducea soțului ei era întrebarea „Vrei să trăim ca porcii?”; iar „nu”-ul lui era primit întotdeauna ca o aprobare de a telegrafia la Paris pentru încă vreo două rochii și de a telefona la bijutier spre a-l anunța că poate totuși să trimită brățara turcoaz la care se uitase doamna Bart în dimineața aceea.

Lily cunoștea oameni care „trăiau ca porcii” și înfățișarea ca și locuințele lor justificau scriba mamei sale pentru

o astfel de existență. Aceștia erau mai ales verișoare care locuiau în case mizere cu gravuri ieftine, de prost-gust, pe pereți, cu fete în casă acre, care răspundeau „mă duc să văd“ unor musafiri ce veneau la o oră când orice om normal este, convențional, dacă nu și de fapt, ieșit în oraș. Partea dezgustătoare era că multe din aceste verișoare erau bogate, așa că Lily dedusese că dacă existau oameni care trăiau ca porcii, aceasta era o alegere deliberată a lor, combinată cu lipsa unor norme de trai. Asta îi dădea un complex de superioritate și nu era nevoie de comentariile doamnei Bart asupra „țoapelor“ și zgîrcitelor familiei ca Lily să-și dezvolte gustul energic, mustind de viață, pentru frumos.

Lily avea nouăsprezece ani când mersul vieții o sili să-și revizuiască concepția despre lume.

Cu un an înainte își făcuse debutul în societate, un debut-trăsnet, în spatele căruia se afla un foarte greu nor de cheltuieli. Lumina debutului mai pîlpiia la orizont, în schimb norul devenise mai amenințător ; și, deodată, se sparse. Cu atît mai oribil, cu cît nimeni nu se aștepta ; și acum Lily retrăia, în unele momente ale ei, dureros de viu, fiecare clipă a zilei în care căzuse celălalt trăsnet. Stătea cu mama ei la masa din sufragerie, mîncînd din „chaufroix“-ul și somonul rece de la petrecerea de cu seară — una din puținele economii pe care le făcea doamna Bart era să mînce în familie resturile somptuoase ale ospitalității ei culinare. Lily simțea moleșeala plăcută pe care-o simt tinerii care au dansat pînă în zori ; dar mama ei, în pofida cîtorva linii apărute în jurul gurii și sub buclele blonde, era vioaie, energică și plină de culoare de parcă tocmai s-ar fi sculat dintr-un somn bun.

În centrul mesei, între „marrons glacés“ care începeau să se topească și vișinile trase în ciocolată, își ridicau semeț capetele niște „frumuseți americane“ ; aveau tulpini atît de înalte că ajungeau pînă-n dreptul ochilor doamnei Bart, atît că obișnuitul lor roșu proaspăt cam pălise și simțul lui Lily pentru conformitate fu lezat de reapariția lor pe masă.

„Zău mamă,“ zise ea cu reproș, „am putea s-avem și noi niște flori proaspete la masă. Niște narcise ori lăcrămioare...“

Doamna Bart păru surprinsă. Propria-i eleganță se acorda numai cu lumea și nu-i păsa cum arăta când n-avea nici un invitat. Dar zimbi la inocența fiicei ei.

„ăcrămioarele“, zise ea calm, „costă doi dolari duzina la vremea asta“. Asta n-o impresionează pe Lily. Nu știa mai nimic despre valoarea banilor.

„N-ar fi nevoie de mai mult de șase duzini ca să umpli vaza asta,“ replică ea.

„Șase duzini de ce?“ se auzi vocea tatălui ei din prag.

Cele două femei tresăriră; deși era simbătă, apariția domnului Bart la masă, la prînz, era ciudată. Dar nici soția și nici fiica lui nu-i acordau suficient interes pentru a cere vreo explicație.

Domnul Bart se lăsă inert într-un scaun, privind fix bucata de piftie pe care i-o pusese majordomul în față.

„Ziceam,“ începu Lily, „că nu pot să văd flori trecute a masă; și mama zicea că un buchet de lăcrămioare n-ar costa mai mult de doisprezece dolari. N-aș putea să pun să ni se trimită cîteva în fiecare zi?“

Se aplecă fără emoții spre tatăl ei — rar dacă îi refuza el ceva, iar doamna Bart o învățase cum să-l roage ea atunci cînd rugămintile mamei dădeau greș.

Domnul Bart sta nemișcat, cu privirea încă atîntită pe somon, cu falca de jos atîrînd; era și mai palid ca de obicei și părul lui firav căzuse în șuvițe dezordonate pe frunte. Fără veste, se uită la fiica lui și rîse. Hohotul era atît de ciudat, încît Lily roși — nu putea suferi să ridă cîneva de ea, iar tatăl ei părea a vedea ceva caraghios în rugămintea nevinovată. Poate că-i părea o prostie să fie deranjat cu un fleac ca ăsta.

„Doisprezece dolari... doisprezece dolari pe zi pentru flori? De ce nu, draga mea — chiar și douăsprezece mii!“

Continuă să ridă. Doamna Bart îi aruncă o privire.

„Nu-i nevoie să mai servești, Doleworth — te chem eu“ îi zise ea majordomului.

Majordomul se retrase cu un aer de dezaprobare mută, lăsînd pe bufet resturile de „chauxfroix“.

„Ce s-a întîmplat, Hudson? Ești bolnav?“ întrebă doamna Bart sever.

Nu putea suferi scenele dacă nu le făcea ea și i se părea oribil ca soțul ei să se facă de rîs în fața servitorilor.

„Ești bolnav,“ repetă ea.

„Bolnav ? Nu, sînt ruinat,” zise el.

Lily scoase un sunet de spaimă, iar doamna Bart se ridică în picioare.

„Ruinat ?” țipă ea ; dar își luă seama imediat și se-ntoarse cu o expresie reținută spre Lily.

„Închide ușa dinspre bucătărie,” zise ea.

Lily se supuse și, cînd reveni, tatăl ei sta cu coatele pe masă, cu farfuria cu somon între ele, cu capul în mîini.

Doamna Bart sta în picioare deasupra lui, atît de palidă încît blondul ei păr strălucea bizar. Se uită la Lily — o privire îngrozitoare — dar vocea care se auzi era o sforțare macabră de veselie :

„Tatăl tău nu se simte bine — nu știe ce vorbește. Nu-i nimic grav, ai face mai bine să te duci în camera ta ; și nu vorbi despre asta cu servitorii,” adăugă ea.

Lily se supuse ; întotdeauna se supunea cînd mama ei i se adresa cu vocea aceea. N-o înșelaseră însă cuvintele ei, știu pe loc că sînt ruinați. În orele negre care îi urmară, acest lucru îngrozitor umbrise chiar și stingerea înceată, grea a tatălui ei. Pentru soția lui el nu mai conta ; murise în clipa cînd încetase de a-și îndeplini menirea și sta alături de el cu aerul provizoriu al unui călător, al cărui tren întîrzie să se pună în mișcare. Lily era mai umană : îi era milă de el, într-un fel speriat și inefficient. Dar faptul că cea mai mare parte a timpului era inconștient și că atenția lui, cînd intra ea în cameră pe furiș, se-ndepărta de la ea după cîteva clipe, i-l făcea și mai străin decît în zilele copilăriei, atunci cînd niciodată nu se-ntorcea acasă înainte de căderea nopții. Întotdeauna parcă îl văzuse printr-o ceață — întîi de somn, apoi de distanță și indiferență — iar acum ceața devenise atît de deasă încît nu-l mai putea distinge. Dacă i-ar fi făcut cîteva mici servicii, ori dacă ar fi schimbat cu el cîteva cuvinte mișcătoare, din acelea cu care lecturile numeroase o obișnuiseră pentru astfel de ocazii, instinctul filial i-ar fi fost poate stîrnit ; dar mila ei, negăsind nici o formă de exprimare, rămase într-o stare de expectativă, umbrită de resentimentul violent, sumbru, nutrit de mama sa. Fiecare privire și gest al doamnei Bart păreau a spune „Acum îți pare rău pentru el, dar n-o să-ți mai pară cînd ai să vezi unde ne-a adus.”

A fost o ușurare pentru Lily cînd a murit tatăl ei.

Apoi se așternu o iarnă lungă. Mai rămăseseră ceva bani, dar pentru doamna Bart asta era mai rău decât dacă n-ar fi avut nimic — era o batjocorire a dreptului ei, o porție ridicolă din acesta. Ce rost avea să trăiești dacă trăiai ca porcii? Se scufundă într-un fel de apatie furioasă, o stare de minie inertă împotriva soartei. Talentul de a „se descurca“ o lăsă, ori poate nu se mai mîndrea cu el măcar atît cît să și-l exercite. Mai mergea să „te descurci“ cînd îți țineai cu asta o trăsură la scară; dar dacă nici prin cele mai meșteșugite metode nu puteai ascunde faptul că trebuie să mergi pe jos, efortul nu mai merita făcut.

Lily și mama sa se-nvîrteau de colo pină colo, ba făcînd vizite unor cunoștințe a căror pricepere în ale gospodăritului constituia ținta criticilor doamnei Bart și care deplîngeau faptul că o lăsa pe Lily să ia micul dejun în pat cînd fata n-avea nici un fel de viitor, ba vegetînd în refugii prin țară, excursii ieftine în care doamna Bart se ținea cu strășnicie deasupra frugalelor ceaiuri ale tovarășelor ei de nenorocire. Avea, mai ales, deosebită grijă să-și ocolească prietenele vechi și locurile unde avusese cîndva succes. A fi sărac îi părea o atît de clară declarație de eșec, că respectivul devenea o pacoste; de aceea vedea o notă de condescendență și-n cele mai prietenoase, mai bine-intenționate sfaturi.

Un lucru doar o mai consola, și anume contemplarea frumuseții lui Lily. Studia această frumusețe cu un fel de pasiune, ca și cum ar fi fost vreo armă pe care o concepea treptat pentru răzbunare. Era ultimul lor bun de preț, nucleul în jurul căruia avea să fie reclădită viața lor. O urmărea cu aviditate, de parcă ar fi fost proprietatea ei, iar Lily doar paznicul ei; și încerca să inoculeze în acest păzitor simțul responsabilității pe care așa o comoară îl presupunea. Refăcea în imaginație cariera altor frumuseți, relevînd fiicei unde puteai ajunge cu un astfel de dar și insistînd asupra avertismentului teribil simbolizat de cele care, cu el cu tot, nu ajunseseră unde voiseră — doamna Bart nu-și explica decît prin prostie curată deznodămîntul lamentabil al unora dintre exemplele ei. Nu se ridica deasupra slăbiciunii de a blama soarta, mai curînd decît pe ea, pentru propriile nenorociri; ci ataca atît de categoric mezalianțele, încît Lily ar fi zis că propria ei căsătorie fusese una din ele, de n-ar fi asigurat-o frecvent doamna

Bart că ea fusese „trasă pe sfoară“ — de către cine, nu explica niciodată.

Și Lily era impresionată în consecință — de amplitudinea șanselor ei. Mizeria vieții prezente punea într-un contrast încântător existența la care se simțea îndreptățită. Pentru o inteligență mai puțin scilpitoare, sfaturile doamnei Bart ar fi putut fi pernicioase, dar Lily înțelegea că frumusețea este doar „materia primă“ a luptei, și că, pentru a o converti în victorie, era nevoie și de alte talente. Știa că a-ți arăta în vreun fel superioritatea era o formă mai subtilă a prostiei denunțată de mama ei, și nu-i trebuia mult să învețe că o frumusețe are nevoie de mai mult tact decât posesoarea unor trăsături comune.

Ambițiile ei nu erau atât de grosiere ca ale doamnei Bart. Aceasta, de pildă, se plîngea adesea că soțul ei — la începutul căsniciei, cînd încă nu venea frînt acasă — își pierduse serile „citind poezii“, cum zicea ea vag; și printre lucrurile scoase la licitație după moartea lui se aflau și cîteva zeci de volume roase care supraviețuiseră cu greu printre pantofii și sticlutele cu doctorii de pe rafturile dulapului lui. Exista în Lily o sursă sentimentală, poate venind dintr-aco!o, care idealiza orice își propunea, indiferent cît de prozaic. Îi plăcea să vadă în frumusețea ei o forță a binelui, care i-ar fi conferit virtual o poziție de unde să-si poată face simțită influența prin difuzarea vagă de rafinement și bun-gust. Îi plăceau pictura și florile, și proza sentimentală, și nu-și putea abține un gînd că acestea toate innobilau dorința ei de plăceri materiale. Nu s-ar fi mulțumit să se căsătorească cu un om care era doar bogat: în secret îi era rușine pentru pasiunea nevoală a mamei sale pentru bani. Lily ar fi preferat un nobil englez cu ambiții politice și vaste domenii; ori de nu, un prinț italian cu un castel în Apenini și un birou ereditar la Vatican. Cauzele pierdute aveau un farmec romantic pentru ea, și-i plăcea să se vadă ignorînd aristocratic presa vulgară a Quirinului și sacrificîndu-și plăcerile comandamentelor unei tradiții pierdute în negura vremurilor...

Ce mult părea de atunci și ce îndepărtate toate! Ambițiile acelea nu erau întru nimic mai absurde și copilărești decît cele nutrite mult mai demult, cînd își dorise o păpușă franțuzească cu păr adevărat. Zece ani să fi trecut doar de cînd ezita în imaginația ei între contele englez și

printrul italian ? Tăind în carne vie, gândul străbătu spațiul de atunci și pînă în prezent...

După doi ani de rătăcirii flămînde, doamna Bart murise — murise de prea multă scîrbă. Urise mizeria și a fost soarta ei să moară în mizerie. Speranțele pentru o căsătorie strălucită a lui Lily pălisera după primul an.

„Ca să te ia de nevastă trebuie să te vadă — și cum să te vadă în găurile astea unde ne-am îngropat ?”

Asta în special o omora ; și ultimul lucru pe care i-l ceru înainte de moarte, pentru care o imploră, fu să scape de mizerie dacă-i va sta în putință.

„N-o lăsa să se furișeze pînă la tine și să te tîrască la fund. Găsește o cale s-o învingi — ești tinărară și-o poți face,” insistă ea.

Murise în timpul uneia din secretele lor vizite la New York și Lily fu pe loc obiectul unui consiliu de familie compus din rudele bogate pe care fusese învățată să le disprețuiască pentru că trăiau ca porcii. Asupra sentimentelor ei mirosiseră ele probabil ceva, pentru că nici una nu manifesta vreo dorință prea vie de-a o lua ; problema amenința chiar să rămînă nerezolvată, cînd doamna Peniston anunță cu un oftat „Am să încerc eu timp de un an.”

Toți fură surprinși, dar fiecare își ascunse surpriza, de frică să n-o alarmeze pe doamna Peniston și s-o facă să-și reconsidere decizia.

Doamna Peniston era sora văduvă a doamnei Bart și cu toate că nu era nici pe departe cea mai bogată din familie, ceilalți membri aveau o căruță de argumente cum că ea era clar menită de Providență să o ia pe Lily la ea. Mai întii, era singură, și o companie tinărară avea s-o încînte. Apoi mai călătorea din cînd în cînd, și familiaritatea lui Lily cu vămile străine — deplorată de rudele ei mai conservatoare — îi va da cel puțin posibilitatea să servească drept interpret. Dar adevărul e că doamna Peniston nu dădea doi bani pe aceste considerațiuni. Ea luase fata pur și simplu pentru că n-o voia nimeni, și pentru că avea acea „mauvaise honte” morală care cenzurează afișarea în public a egoismului, deși îl lasă slobod să se manifeste înlăuntru. Ar fi fost imposibil pentru doamna Peniston să arate eroism pe o insulă pustie, dar cu ochii lumii ațintiți asupra ei, o făcea cu o anume plăcere chiar.

Ea culese aplauzele cu care-i salutat altruismul și-n plus află în nepoata ei o companie agreabilă. Se așteptase ca Lily să fie încăpăținată, criticastră și „străină” — căci chiar doamna Peniston, cu toate că mai călătorise în străinătate, avea groaza familiei pentru tot ce se numea „străin” —, dar fata arată atîta maleabilitate, că o minte mai profundă decît a mătușii ei ar fi găsit-o încă mai suspectă decît francul egoism al tinereții. Necazurile o făcuseră mai suplă pe Lily, în loc s-o oțelească, și o substanță maleabilă este mai greu de frînt ca una rigidă.

Asta nu-nsemna că doamna Peniston suferea de pe urma adaptabilității nepoatei sale. Lily n-avea nici cea mai mică intenție să profite de bunătatea mătușii ei. Îi era cu adevărat recunoscătoare pentru refugiul oferit: interiorul opulent al casei ei cel puțin nu era mizer la exterior. Dar mizeria trăiește sub cele mai nebănuite deghizări; curînd Lily își dădu seama că era la fel de latentă în cursul banal și costisitor al vieții mătușii ei pe cît în paliativele unei pensiuni oarecare.

Doamna Peniston era una din acele ființe episodice care alcătuiesc „materialul de umplură” al vieții. Nimic mai greu de presupus decît faptul că putuse vreodată face ceva remarcabil. Cel mai grozav lucru în ce-o privea era că bunica ei fusese o Van Alstyne. Legătura aceasta cu fondatorii bine-hrăniți și harnici ai New York-ului se păstra în curățenia-lună a salonului doamnei Peniston și în excelența ei bucătărie. Ea aparținea acelei clase de New York-ezi care au trăit întotdeauna bine, s-au îmbrăcat scump, și n-au prea făcut nimic altceva; și acestor obligații moștenite doamna Peniston se conforma cu strictețe. Fusese întotdeauna un spectator al vieții, iar mintea ei putea fi comparată cu una din oglinzile acelea mici pe care strămoșii olandezi obișnuiau să le atîrne deasupra ferestrelor, pentru ca, din adîncurile unor cămine imperturbabile, să poată vedea ce se întîmplă în stradă.

Doamna Peniston era proprietara unui loc undeva în New Jersey, dar nu mai locuise acolo de la moartea soțului ei — un eveniment îndepărtat, care figura în mintea ei, se pare, ca un moment de referință globală a tuturor amintirilor personale ce constituiau principalul ei subiect de conversație. Era o femeie cu o intensă memorie a datelor, putînd să-ți spună pe loc dacă perdelele din salon fuseseră

schimbate înainte sau după ultima boală a domnului Peniston.

Doamna Peniston găsea viața la țară plicticoasă, iar copacii — aducători de umezeală și nutrea frica vagă de a nu se întilni cu un taur. Pentru a se feri de aceste aspecte, frecventa stațiunile mai populate, unde se instala impersonal într-o casă închiriată și privea viața la fel ca prin geamul opac al verandei ei. În grija unei astfel de persoane, Lily înțelese curînd că se va bucura doar de avantajele materiale ale mîncării bune și ale hainelor scumpe; și, deși departe de a le subestima, le-ar fi schimbat bucuroasă pentru ceea ce doamna Bart o învățase să privească drept șanse. Ofta gîndindu-se ce ar fi făcut energia diavolească a mamei ei dacă ar fi avut resursele materiale ale mătușii. Și Lily avea energie din abundență, dar o înfrînase pentru a se adapta la obiceiurile doamnei Peniston. Știa că trebuie să trăiască din mila doamnei Peniston pînă cînd, cum ar fi spus doamna Bart, va fi putut să se țină singură pe picioare. Pe Lily n-o încînta nici cît negru sub unghie ideea rudei sărace și vagaboande și, pentru a se adapta după doamna Peniston, trebuise, în bună măsură, să adopte atitudinea pasivă a bătrînei doamne. La început își închipuisă că va fi ușor s-o atragă pe mătușa ei în vîrtejul propriilor ei activități, dar era în doamna Peniston o forță statică împotriva căreia toate eforturile nepoatei se risipeau în van. Să-ncerci s-o tragi în viața activă era ca și cum ai fi încercat să muți o mobilă înșurubată în podea. Nu se aștepta, în schimb, ca și Lily să fie atît de imobilă — avea indulgența aceea a tutorelui american pentru instabilitatea tinereții. Arăta îngăduință și pentru alte obiceiuri ale nepoatei ei. Ii părea normal ca Lily să-și cheltuiască toți banii pe rochii, și improspăta venitul mic al fetei prin „cadouri grase“, făcute în același scop. Lily, care avea un deosebit simț practic, ar fi preferat un venit regulat, dar doamnei Peniston îi plăcea fluxul periodic de grațitudine evocată de cecuri-surpriză, și poate că era destul de ageră ca să-și dea seama că o astfel de metodă menținea în nepoata ei un salutar sentiment de dependență.

Afară de asta, doamna Peniston nu simțise nevoia să mai facă ceva — se dăduse pur și simplu la o parte și-i lăsase cîmp liber. Lily îl ocupase, mai întîi cu încrederea dată de simțul proprietății, apoi cu cereri tot mai subțiate,

pînă ce acum se vedea de-a dreptul luptînd să-și mențină o palmă din ceea ce cîndva părăsise un cîmp întreg, și întreg al ei. Cum se întîmplase, nu-și putea da încă seama, Uneori dădea vina pe prea marea pasivitate a doamnei Peniston; și totuși îi era teamă să nu se fi întîmplat pentru că ea nu fusese suficient de pasivă. Arătase prea mare sete de victorie? Îi lipsise răbdarea, maleabilitatea și disimularea? Indiferent dacă își punea vinile acestea în cîrcă, ori se absolvea de ele, rezultatul era același: eșec. Fete mai tinere și mai urite se căsătoriseră cu zecile, iar ea avea douăzeci și nouă de ani, și încă se numea domnișoara Bart.

Începea să aibă accese de furie, de revoltă împotriva sortii, cînd își dorea să se retragă din cursă și să-și construiască o viață numai a ei, independentă. Dar ce viață putea fi aceea? Abia dacă avea bani să-și plătească crotoreasa și datoriile la cărți, și nici una din aptitudinile pe care ea le înnobila numindu-le gusturi nu putea produce destul ca să-i dea posibilitatea să trăiască în obscuritate. A, nu, era prea inteligentă ca să se mintă. Știa că urăște mizeria la fel de mult ca și mama sa, și că va lupta împotriva ei pînă la ultima suflare, tîrîtă de fluxul și refluxul ei pînă ce se va agăța de strălucitoarele culmi ale succesului, strălucitoare dar și atît de lunecoase sub mina care se cramponează de ele.

4

A doua zi dimineată, domnișoara Bart găsi pe tava cu micul dejun un mesaj de la gazda ei: „Lily scumpă, dacă nu te deranjează prea mult să cobori pe la zece, ești bună să vii la mine în cameră să mă ajuți să fac niște lucruri plicticoase?”

Lily zvîrli biletul într-o parte și se lăsă între perne cu un oftat. Ba chiar o *deranja* să coboare pe la zece — o oră privită la Bellomont ca aproximativ sincronă cu răsăritul — și știa prea bine despre ce lucruri plicticoase era vorba. Plecase domnișoara Pragg, secretara, și erau de scris mesaje și invitații la masă trebuiau scotocite sertare pentru adrese pierdute, ca și multe altele. Trecea drept

ceva de la sine înțeles că domnișoara Bart trebuia să-și asume aceste obligații la nevoie, obligații pe care de obicei și le recunoștea fără crîcnire.

Numai că azi îi sporea sentimentul de servitute produs de confruntarea cu punga cu bani de o seară înainte. Tot ce o înconjura invita firea omenească la calm și bună-voie. Ferestrele erau larg deschise spre prospețimea scînteietoare a dimineții de septembrie și sub crengile cu frunze galbene se zăreau garduri vii și boschete care mai încolo își pierdeau forma riguroasă în liniile nesupuse ale parcului. Camerista ei aprinsese un foc micuț în cămin, care făcea veselă concurență soarelui ce-și strecura lumina printre crengi, inundînd un covor verde ca mușchiul și mîngîind marginea unui birou vechi, sculptat. Lîngă pat se afla masa pe care sta tava cu micul dejun, cu porțelanurile și argintăria care rimau atît de bine acolo, cu un buchetel de violete într-un pahar fin și ziarul de dimineață împăturit sub scrisori. Pentru Lily nu era nimic nou în aceste semne de lux studiat, dar, cu toate că făceau parte din atmosfera ei ideală, nu-i oboseau nici o clipă sensibilitatea. Și simpla plăcere a ochiului îi dădea un sentiment de superioară distincție; dar simțea o afinitate pentru toate manifestările mai subtile de prosperitate.

Porunca doamnei Trenor însă o trezi deodată la starea ei de dependență, și se sculă și se îmbracă într-o stare de furie căreia de obicei prudența o-ndemna să nu-i dea curs. Știa că emoții din acestea lasă linii pe față ca și pe suflet și ușoarele pliuri observate noaptea trecută o hotărîseră să aibă mai multă grijă pe viitor. *

Dar doamna Trenor îi răspunse la salut cu nepăsare și asta-i spori furia. Dacă scoți omu' din pat la așa o oră și el îți mai apare și plin de voie bună și gata să se-apeuce de monotona scriere de hîrtoage, apoi poți în vreun fel să-ți arăți recunoștința pentru sacrificiu. Numai că tonul doamnei Trenor arăta o ignorare desăvîrșită a acestui fapt.

„A, Lily, draguț din partea ta,” oftă ea doar, de după un haos de scrisori, note și alte documente domestice care confereau un aer nepotrivit-comercial elegantei și finei mese de scris.

„O mulțime de prostii în dimineața asta,” adăugă ea, dizlocind puțin spațiu în mijlocul încălcelii și ridicându-se spre a ceda locul ei domnișoarei Bart.

Doamna Trenor era o femeie blondă și destul de înaltă ca să nu pară grasă. Păstrase o aparență de tinerețe roz-blondie, în pofida a 40 de ani de inactivitate, care o marcaseră poate într-o anume rigiditate a trăsăturilor. Încercînd s-o definești, realizai că nu găsești nimic dincolo de faptul că era „o gazdă”, și asta nu atât pentru că ar fi excelat prin ospitalitate, ci pentru că nu înțelegea viața decît într-o societate oarecare. Natura colectivă a pasiunilor ei o scoteau de pe tapetul rivalităților sexului, căci nu încerca tulburare mai mare decît ura pentru o femeie care ar fi dat mese mai mari decît ea, ori petreceri mai amuzante. Cum talentul ei special în această privință, susținut de contul în bancă al domnului Trenor, îi asigura întotdeauna triumful maxim în astfel de competiții, acest triumf continuu îi dezvoltase o bunătate fără scrupule față de semenele sale, iar domnișoara Bart, în clasamentul prietenelor ei, o etichetase drept femeia care era cel mai puțin în stare „să se dezică” de ea.

„E pur și simplu inuman din partea lui Pragg să plece tocmai acum,” declară doamna Trenor, în vreme ce prietena ei se așeza la masă. „Zice că soră-sa e pe cale să aibă un copil — ce-nseamnă asta pe lîngă a avea o petrecere! Sînt convinsă că o să mă încure îngrozitor și-o să iasă niște scandaluri de pomină. Cînd am fost la Tuxedo am invitat o mulțime de lume pentru săptămîna viitoare, dar am rătăcit lista și nu-mi mai amintesc cine vine. Și petrecerea de săptămîna asta tot de ripă se duce — iar Gwen Van Osburgh o să se-ntoarcă la maică-sa să-i spună cum s-au mai plictisit invitații mei. N-am intenționat să-i chem pe Wetherall-i, aici e vina lui Gus. N-o pot înghiți pe Carry Fischer, vezi tu. Ca și cum poți scăpa de Carry Fisher! Chiar c-a fost o prostie din partea ei să divorțeze a doua oară — Carry Fisher întotdeauna sare peste cal —, dar zicea că singurul mod de a-l face pe Fisher să dea un sfanț era să divorțeze și să-l pună la plata pensiei de soție. Biata de Carry drămuiește fiecare dolar. E de-a dreptul absurd din partea Alicei Wetherall să facă atîta caz pentru asta, cînd te uiți la cîte se întîmplă în jur. Nu știu care zicea mai deunăzi că nu-i fa-

milie fără măcar un divorț și-un caz de apendicită. Unde mai pui că numai Carry îl înveselește pe Gus cînd avem invitați plicticoși. Ai observat că place tuturor soților? Tuturor afară de al ei, vreau să zic. Intelligent din partea ei să se specializeze în plicticoși — e un domeniu atît de vast și nu întîmpină nici o concurență. Are și avantaje, desigur — știu că împrumută bani de la Gus — dar aș fi în stare să-i plătesc, numai să-l înveselească pe Gus, așa că n-am de ce mă plînge.“

Doamna Trenor făcu o pauză pentru a se delecta cu spectacolul eforturilor domnișoarei Bart de a-i descifra corespondența.

„Dar nu-i vorba numai de Wetherall-i și Cary“, se puse iar pe tînguit. „Adevărul e că nu mă bucur defel de venirea lady-ei Cressida Raith.“

„Cum adică? N-o știai dinainte?“

„Ferească sfîntu! Abia ieri am cunoscut-o. Lady Skiddaw a trimis-o la Van Osburgh-i, cu scrisori de recomandare, și auzind că Maria Van Osburgh avea de gînd să dea o petrecere în cinstea ei, săptămîna asta, m-am gîndit c-ar fi amuzant să i-o iau, iar Jack Stepney, care o știa din India, mi-a făcut serviciul ăsta. Maria s-a infuriat, și nu zici c-a avut neobrăzarea s-o pună pe Gwen să se auto-învite, ca să nu rămînă ele pe dinafară — să fi știut cum e Lady Cressida, le-o lăsam bucuroasă! Dar mi-am zis că o prietenă a familiei Skiddaw trebuie să fie o persoană amuzantă. Ți-amintești ce nostimă era Lady Skiddaw? Uneori pur și simplu trebuia să trimit fetele afară din cameră! În plus, Lady Cressida este sora Ducese de Beltshire și-am presupus, cum era și firesc, că-i seamănă; dar cine-i mai știe pe englezii ăștia, chiar cînd sînt din aceeași familie. Așa-s de mari familiile lor că încap toate soiurile, și așa se face că Lady Cressida este tipul moral — căsătorită cu un cleric, angajată în nu știu ce activitate misionară în East End. Închipuiește-ți dragă, să mă omor atîta pentru soția unui pastor, care poartă bijuterii de sticlă și crește flori! L-a pus pe Gus s-o ducă prin toate serele ieri, plictisindu-l de moarte, pentru că i-a cerut să-i spună toate numele plantelor. Auzi, Gus și grădinaritul!“

Tirada doamnei Trenor se desfășurase pe un crescendo de indignare.

„Ei, poate că prezența Lady-ei Cressida îi va împăca pe Wetherall-i cu faptul că o întâlnesc aici pe Cary Fisher,” spuse domnișoara Bart, împăciuitoare.

„Asta sper și eu! Numai că-i plictisește pe toți bărbații îngrozitor și dacă se-apucă să distribuie broșuri religioase, cum am auzit că face, ne îndispune pe toți. Par-tea cea mai proastă este că altădată ar fi fost exact ce ne trebuia. Știi că trebuie să-l invităm pe episcop o dată pe an, iar prezența ei ar fi făcut impresie. Ce ghinion ne-suferit am mereu cu episcopul,” adăugă doamna Trenor, pompîndu-și necaz proaspăt dintr-o amintire adecvată; „anul trecut, cînd a venit, Gus a uitat complet de el și i-a adus pe Winton-i și pe Farley — cinci divorțuri și șase perechi de copii la activ!”

„Cînd pleacă Lady Cressida?” întrebă Lily.

Doamna Trenor își aruncă ochii spre cer, disperată; „Dac-aș ști, draga mea! Atîta m-am grăbit să i-o iau Mariei, că pur și simplu am uitat să menționez o dată, iar Gus zice că i-ar fi spus ea cuiva că are de gînd să stea peste iarnă.”

„Să stea aici? În casa asta?”

„Nu fi proastă — în America. Dar dacă n-o invită ni-meni altcineva... știi că ăștia nu merg *niciodată* la hotel.”

„Poate Gus n-a vrut decît să te sperie.”

„Nu, am auzit-o spunînd Berthei Dorset că are de așteptat șase luni, cît își face soțul ei cura la Engadine. Să fi văzut ce față a făcut Bertha! Da' nu-i de glumă, zău, dacă stă aici toată toamna, strică tot și Maria Van Osburgh va plesni de bucurie.”

Evocînd posibilitatea asta, vocea doamnei Trenor tremură cu autocompătimire.

„Și tu, Judy, parcă s-ar plictisi cineva la voi!” protestă cu tact domnișoara Bart. „Știi prea bine că, s-ajungi pînă acolo ca doamna Van Osburgh să-i ia pe toți invitații de bază și tu să rămii cu toate ciurucurile, și tot tu te-ai descurca pînă la urmă, iar ea — ba.”

O astfel de încurajare ar fi readus de regulă buna-dispoziție în sufletul doamnei Trenor; acum însă nu-i alungă norul de deasupra capului.

„Nu-i vorba numai de Lady Cressida,” se lamentă ea. „Toate mi-au mers prost săptămîna asta. Îmi dau seama că Bertha Dorset e furioasă pe mine.”

„Furioasă pe tine ? De ce ?“

„Pentru că i-am spus că vine Lawrence Selden ; și el nu mai vine, iar ea nu-i destul de rezonabilă să-nțeleagă că nu-i din vina mea.“

Domnișoara Bart puse tocul jos, uitându-se prin hirtia pe care începuse să scrie. „Credeam că-i o poveste încheiată,“ zise.

„Așa și este, în ce-l privește. Și bineînțeles că Bertha n-a stat cu mâinile în sân în timpul ăsta. Dar eu cred că n-are pe nimeni pentru moment — iar cineva mi-a făcut aluzie la Lawrence, să-l chem pe el, adică. Ei, și l-am invitat — numai că nu l-am putut face să vină ; și-acum mă aștept ca ea să se răzbune pe mine comportându-se execrabil cu toți ceilalți.“

„Ba ar putea să se răzbune pe el, purtându-se foarte frumos — cu un altul.“

Doamna Trenor clătină din cap cu durere.

„Știe că lui nu i-ar păsa. Și-apoi cu cine altul ? Alice Wetherall n-o să-l scape din ochi pe Lucius. Ned Silverton nu-și dezlipește ochii de pe Carry Fisher — bietul băiat ! Pe Gus, Bertha îl plictisește, iar Jack Stepney o știe prea bine și... a, stai, mai e și Percy Gryce !“

Asta o învioră și o făcu să zimbească. Zimbet pe care domnișoara Bart nu-l împărtăși cituși de puțin.

„Cred că nu prea se potrivesc.“

„Vrei să spui că ea l-ar șoca iar el ar plictisi-o ? Păi, ăsta nu-i un început chiar așa de prost. Dar sper că n-o să-și pună în cap să se poarte drăguț cu el, pentru că pe el ți l-am rezervat ție.“

Lily rise. „*Merci du compliment !* N-am nici o șansă împotriva Berthei.“

„Crezi că-ți fac vreun compliment ? Nu-ți fac, să știi. Toată lumea știe că tu ești de o mie de ori mai frumoasă și mai deșteaptă decât Bertha ; numai că tu nu ești uricioasă. Și dacă o femeie vrea să ajungă undeva, trebuie să fie și uricioasă.“

Domnișoara Bart făcu ochii mari, într-un reproș afectat : „Credeam că ții foarte mult la Bertha.“

„Chiar și țin — e mult mai prudent să ții la oamenii periculoși. Iar ea este periculoasă, lucru pe care îl dovedește chiar acum, cu prisosință. Știu asta după cum arată

sărmanul George. Omul ăsta e un barometru ideal — întotdeauna simte cînd Bertha va...”

„Cădea?” sugeră domnișoara Bart.

„Nu fi imposibilă! știi doar că el mai crede în ea. Și n-aș zice că totul e chiar așa de negru în ea, numai că-i place teribil să distrugă oamenii, în special pe bietul George.”

„Pare făcut pentru așa ceva — nu mă mir că preferă o companie mai veselă.”

„A, nici George nu-i așa de posac cum ți-l închipui. Dacă nu l-ar necăji Bertha, ar fi cu totul alt om. Ori dacă l-ar lăsa în pace să-și vadă de viața lui. Dar nu îndrăznește să-l lase din ghieră din cauza banilor lui, așa că dacă nu este el gelos, se preface ea a fi.”

Domnișoara Bart seria mai departe, fără să scoată o vorbă, iar gazda își continuă mental gîndul, încruntîndu-se din cauza intensității procesului.

„Știi ceva,” exclamă ea după o lungă întrerupere, „îl chem pe Lawrence la telefon și-i zic că pur și simplu trebuie să vină, ce zici?”

„A, nu,” zise Lily roșind rapid. Lucrul acesta o surprinse la fel de mult ca pe gazda ei care, deși de obicei prindea mai greu transformările fețelor, se uita acum la ea cu ochi mari, mirați.

„Dumnezeule, Lily, ce frumoasă ești acum!... Da' ce-i? Chiar așa de mult îți displace?”

„Ba de loc; îmi place. Numai că dacă te îndeamnă intenția bună de a mă proteja față de Bertha... nu cred că am nevoie de protecția ta.”

Doamna Trenor se ridică țipînd: „Lily... Percy! Vrei să spui c-ai dat lovitura?”

Domnișoara Bart zîmbi: „Nu vreau decît să spun că domnul Gryce și cu mine începem să devenim prieteni tot mai buni.”

„Hm... înțeleg.” Doamna Trenor o fixa cu admirație. „Știi că se spune c-ar cîștiga opt sute de mii pe an, din care nu cheltuiește nimic, afară de niște terfeloage de cărți. Iar mama lui e bolnavă cu inima și o să-i mai lase ceva. Lily, Lily, vezi te rog ce faci,” o imploră.

Domnișoara Bart continuă să zîmbească binevoitoare. „De pildă, nu m-aș grăbi să-i zic că posedă o grămadă de terfeloage.”

„A, cred și eu că nu; știu eu că te pricepi ca nimeni alta să vorbești despre ce-l interesează pe om. Numai că omul ăsta e al naibii de timid și se sperie din te-miri-ce și...și...”

„De ce n-o spui, Judy? Și eu am reputația de a vina un soț bogat?”

„Nu vreau să spun asta; n-o să te creadă el pe tine capabilă de așa ceva — la început,” zise doamna Trenor, cu viclenie candidă. „Numai că știi cum zboară vorbele în casa asta, uneori — trebuie să le fac niște aluzii lui Jack și Gus să-și țină gura — iar dacă el te-ar crede ceea ce maică-sa ar numi ușuratică... știi ce vreau să spun. Să nu-ți pui „crêpe-de-chine”-ul tău stracojiu la masă și nu fuma, dacă poți, Lily dragă!”

Lily împinse în lături ultima invitație cu un zîmbet rece.

„Ești foarte drăguță, Judy. O să-mi încui țigările și-o să port rochia aceea de anul trecut pe care mi-ai trimis-o azi dimineată. Și dacă chiar îmi vrei binele, poate n-o să mă mai inviți să joc bridge deseară, da?”

„Bridge? Și asta-i rău pentru el? Of, Lily, ce viață oribilă ai să duci! Dar, desigur — de ce nu mi-ai făcut vreo aluzie azi-noapte? Aș face orice, pui mic, să te știu fericită!”

Și doamna Trenor, fremătînd de dorința imperioasă a întregului sex slab de a netezi calea spre adevărata dragoste, o învălui pe Lily într-o îndelungă îmbrățișare.

„Ești absolut sigură,” adăugă ea cu sollicitudine, pe cînd aceasta din urmă se desprindea, „că nu vrei să-i telefoniez lui Lawrence Selden?”

„Absolut sigură,” zise Lily.

Următoarele trei zile demonstrară domnișoarei Bart, spre deplina ei satisfacție, o capacitate proprie de a-și rezolva problemele, fără ajutorul nimănui.

Stînd, într-o după-amiază de sîmbătă, pe terasa casei Bellomont, își aminti de temerea doamnei Trenor că s-ar putea pripi, și zîmbi. Dacă fusese o vreme cînd un astfel de sfat avea, poate, vreo valoare, anii îi dăduseră o lecție binevenită, și se mîndrea că știe să-și adapteze pasul la vinatul respectiv. În cazul domnului Gryce găsisese nimerit

ca ea s-o ia înainte, în zbor ezitant de fluturată, pierzându-se misterios și ademenindu-l din profunzime în profunzime de intimitate inconștientă. Atmosfera de aici era potrivită cu acest plan de curtare. Ținându-se de cuvânt, doamna Trenor nu arătase nicidecum a o dori pe Lily la masa de bridge, ba chiar le dădu de înțeles celorlalți jucători să nu se mire de retragerea ei bruscă. Drept urmare, Lily se văzu centrul acelei solitudinii feminine care o înconjoară pe o tinăra la vremea căsătoriei. În existența aglomerată de la Bellomont, se formau tacit, pentru ea, solitudini, iar prietenele ei nu s-ar fi topit mai repede din diversele locuri nici dacă episodul ei de curtare s-ar fi bucurat de toate atributele unei iubiri pasionale. În sistemul de aprecieri al lui Lily, această comportare presupunea o afectuoasă înțelegere a intereselor ei; și, văzând ce importanță i se acorda de către cei din jur, domnul Gryce i se păru și el mai important.

Terasa de la Bellomont, într-o după-amiază de septembrie, era un loc potrivit pentru meditații sentimentale și, cum sta domnișoara Bart, sprijinindu-se de balustrada dinspre grădină, puțin mai încolo de grupul animat din jurul mesei cu ceai, ai fi zis că e pierdută în hățișurile unei fericiri de dincolo de cuvinte. În realitate, gândurile ei luau forme foarte concrete în recapitularea calmă a atitor minunății care i se așterneau la picioare. De unde se afla, le vedea întruchipate în domnul Gryce care, într-un pardesiu ușor și fular, sta oarecum ne-la-largul-lui pe o margine de scaun, în vreme ce Carry Fisher, cu toată energia ochilor și a gesturilor pe care natura și autoinstruirea i-o conferiseră, îi băga pe ochi datoria de a lua parte la reforme municipale.

Ultimul hobby al doamnei Fisher erau reformele municipale. Fusesse precedat de un zel la fel de mare pentru socialism, care la rându-i cedase locul unei energice adopțări a „Științei creștine”^{*}. Doamna Fisher era mică și plină de patetism infocat; mâinile și ochii erau instrumentele ei de bază în serviciul a indiferent ce cauză ar fi susținut. Atîta că avea păcatul comun entuziaștilor, de a ignora lipsa de interes al celor ce-o ascultau, și Lily se amuza acum de seninătatea cu care putea să treacă pe lângă rezistența totală a domnului Gryce, rezistență ce i-o

^{*} *Christian Science*, sistem religios fondat în 1866.

ghiceai în fiecare unghi din atitudinea lui. Lily ştia că mintea lui e divizată între groaza de a nu răci dacă rămîne afară prea mult la o oră atît de tîrzie şi teama că, dacă s-ar fi retras în casă, doamna Fisher l-ar fi putut urmări cu vreo hîrtie pe care să i-o semneze. Prin constituţie, domnul Gryce avea o mare aversiune pentru ceea ce el numea „a te lega la cap“ şi, oricît şi-ar fi preţuit sănătatea, ajunsese bineînţeles la concluzia că era preferabil să evite hîrtia şi stiloul pînă ce soarta se va îndura de el. În acest timp, arunca priviri agonizate în direcţia domnişoarei Bart, care răspundea printr-o şi mai evidentă, şi mai fermecătoare poză de scufundare în înalte sfere de meditaţie. Învăţase lecţia contrastării propriilor ei farmece şi-şi dădea perfect de bine seama cît de mult o ajuta însăşi volubilitatea doamnei Fisher.

Fu tulburată din gîndurile sale de apropierea vărului Jack Stepney, care se întorcea de la terenul de tenis însoţit de Gwen Van Osburgh. Şi ei figurau ca îndrăgostiţi la Bellomont, motiv pentru care Lily contemplă cu anume furie ceea ce considera a fi o caricatură a propriei situaţii. Domnişoara Van Osburgh era o fiinţă mătăhăloasă, fără nici un haz, nimic care să bucure ochiul. Jack Stepney o comparase cîndva cu o friptură de oaie, la care orice gospodină recurge în lipsă de altceva mai bun. Propriul lui gust se îndrepta mai curînd spre bucate mai fragede şi mai picante, dar foamea, se zice, e bun bucătar, şi domnul Stepney prinsese la viaţa lui şi zile cînd se mulţumise şi cu o coajă de piine.

Lily le examină cu interes feţele : fata o îndreptase spre însoţitorul ei ca o farfurie goală ce-ăşteaptă să fie umplută, în vreme ce pe a bărbatului păşind leneş alături se ghiceau deja semnele plictiselii inerente, care avea curînd să plesnească furnirul fragil al zîmbetului lui.

„Cît de nerăbdători sînt bărbaţii !“ reflectă Lily. „Ca să pună mîna pe tot ce doreşte, Jack n-are decît să tacă şi s-o lase pe fata asta să-l ceară în căsătorie : pe cîtă vreme eu trebuie să calculez şi să pun la cale, să mă retrag ori să atac, ca şi cum aş urma regulile dificile ale unui dans, în care un singur pas greşit te scoate din ritm şi de pe ring.“

Cum se apropiau, o izbi un soi de bizară înrudire între domnişoara Van Osburgh şi Percy Gryce. Nu o asemănare fizică. Gryce avea o frumuseţe didactică — parcă era de-

senul, după un model de gips, al unui școlar talentat — în vreme ce înfățișarea lui Gwen nu avea mai multă linie decât o față pictată pe un balon. Dar afinitatea mai profundă se simțea mai presus de orice îndoială : amândoi aveau aceleași prejudecăți și idealuri și aceeași însușire de a face alte puncte de vedere inexistente prin simpla lor ignorare. Atribut comun mai tuturor cunoștințelor lui Lily — o putere de a nega, a elimina, tot ce nu puteau pricepe. Gryce și domnișoara Van Osburgh erau, pe scurt, făcuți unul pentru altul, după toate legile asemănării morale și fizice... „Și totuși nici nu s-ar uita unul la altul, reflectă Lily, nici unul din cei ca ei n-o face. Fiecare își dorește o ființă mai altfel, altfel în felul meu și al lui Jack, plină de intuiții, senzații și înțelegeri de care ei nici măcar nu au habar. Și ăștia obțin întotdeauna ceea ce vor.“

Stătu de vorbă cu vărul ei și domnișoara Van Osburgh pînă ce un mic nor pe fruntea acesteia îi aminti că pînă și buna înțelegere între veri poate fi suspectată, așa încît, fiind ultima persoană din lume ce-și dorea dușmăniile noi în acel moment crucial al vieții ei, domnișoara Bart se întrerupse și cuplul se-ndreptă spre grupul de la ceai.

Așezîndu-se pe treapta de sus a terasei, Lily își lăsă capul pe spate, sprijinindu-l pe caprifoiul ce învelea balustrada. Floarea tîrzie, amețitoare, părea o fiică a peisajului dulce din jur, un cadru de țară fără cusur. În prim plan luceau culorile calde ale grădinii. Dincolo de gazonul cu arțari în formă de piramidă, din aur pal, și conifere catifelate, unduiau pășuni pe care vacile păreau niște picățele albe, presărate la întîmplare ; și, tot acolo, în depărtare, după ce trecea printr-o lungă vilcea, riul se lătea pînă la dimensiunea unui lac, sub lumina argintată a lui septembrie. Lily nu avea chef să se alăture cercului de la masa de ceai. El reprezenta viitorul ales, și dacă acesta o mulțumea, nici nu se grăbea să-i anticipeze bucuriile. Siguranța că se putea mărita cu Percy Gryce oricînd dorea îi luase o mare povară din cuget, iar problemele financiare prea erau recente ca bruscă lor rezolvare să nu-i lase un sentiment de ușurare pe care o minte mai puțin pătrunzătoare l-ar fi putut lua drept fericire. Se terminase cu grijile de rînd. Avea să-și poată aranja viața cum dorește, să-și ia zborul în empireul acela de securitate la care nu au acces creditorii. Va purta rochii mai elegante decât Judy Trenor și

mult, mult mai multe bijuterii decât Bertha Dorset. Va fi de-a pururi eliberată de compromisurile, expediente, umilințele celor așa-zis „relativ săraci“. În loc să trebuiască să măgulească, ea va fi măgulită de alții ; în loc de a se arăta recunoscătoare, ea va primi mulțumiri. Va plăti polițe vechi dar și răsplăți ajutoare-la-nevoie. Câtă putere va avea, de asta chiar nu se îndoia. Știa că domnul Gryce era tipul de om meschin și econom, străin total de orice impulsuri ori emoții. Avea caracterul acela pentru care prudența a ajuns viciu, iar sfaturile bune sînt hrană cît se poate de periculoasă. Numai că Lily cunoștea de mult marfa : își dădea seama că o natură așa de ermetică are nevoie de o mare supapă de egoism, și-și pusese în minte să devină pentru el ceea ce fusese colecția *Americana* pînă atunci — singura posesiune cu care el se va mîndri destul ca să cheltuiască bani pe ea. Știa că această generozitate cu propria-ți persoană este una din formele meschinăriei, și se hotărî să se identifice într-atît cu vanitatea soțului ei, încît a-i satisfacă ei dorințele să fie pentru el cea mai perfectă formă de îngăduință față de sine. Sistemul putea la început să necesite recurgerea la arsenalul de compromisuri și expediente de care tocmai voia să se descotorosească ; dar era sigură că nu peste mult va putea să impună ea regulile jocului. Și cum să nu aibă atîta încredere în forțele ei ? Frumusețea ei nu era doar posesiunea efemeră ce ar fi devenit în miinile lipsei de experiență — iscusința cu care o sporea, grija pe care i-o purta, felul cum se folosea de ea, toate păreau a-i conferi un fel de nemurire. Simțea că i se putea încredința pînă la capăt.

Iar capătul merita, totuși, sacrificiul. Viața nu era bătaia de joc pe care o văzuse cu trei zile în urmă. Era loc totuși și pentru ea, în această lume a plăcerii, aglomerată și egoistă, lume din care, nu cu mult în urmă, sărăcia ei părea s-o excludă. Acești oameni pe care-i ridiculizase, învidiindu-i de fapt, erau bucuroși să-i facă loc în cercul magic unde se întretaiau toate visurile ei. Nu erau atît de brutali și mărginiți cum îi crezuse — sau mai curînd, din moment ce nu mai era nevoie să-i fleteze și înveselească, să zicem că latura aceasta a caracterului lor pierduse din importanță. Societatea este un astru pe care fiecare om îl judecă în funcție de poziția lui în univers ; la momentul acela, astrul își îndreptase spre Lily partea lui luminată.

În lumina roz pe care-o împrăstia difuz, cei din jur păreau plini de calitate. Îi plăcea eleganța lor ; frivolitatea și detașarea lor ; chiar și siguranța de sine, care uneori aducea atît de bine cu obtuzitatea, acum îi părea un semn înăscut al rasei. Erau stăpînii singurei lumi pentru care respira ea și erau gata s-o admită în rîndurile lor și s-o lase să stăpînească cu ei împreună. Deja simțea furișîndu-i-se în suflet o anume supunere față de punctele lor de vedere, o acceptare a limitelor lor, o neîncredere în lucrurile în care ei nu credeau, o milă disprețuitoare pentru oamenii care nu erau în stare să trăiască la fel ca ei.

Primele raze ale apusului timpuriu săgetară parcul. Printre ramurile copacilor ce străjuiau lunga alee de dincolo de grădini, sclipiră niște roți de trăsură, și ea își zise că veneau invitați. În spatele ei se auzi mișcare, pași grăbiți în diferite direcții și glasuri — grupul de la masă se împrăstia. Nu trecu mult și auzi pe cineva venind spre ea, pe terasă. Presupuse că domnul Gryce găsise în cele din urmă o cale de salvare și-și zîmbi mulțumită de semnificația faptului că venea acum la ea, în loc să se refugieze urgent lîngă un foc, înăuntru.

Se întoarse spre a-l primi cum se cuvine, cum cerea gestul acela deosebit de politicoș ; dar în loc să rostească vorbe amabile se pomeni roșind puternic și făcînd ochii mari, căci bărbatul care sta în fața ei era Lawrence Selden.

„Am venit, totuși,“ zise el ; dar înainte ca ea să poată răspunde, doamna Dorset se rupse dintr-o conversație defunctă cu gazda și pași între ei cu un gest schițat de luare în posesie.

5

INDATORIRILE sabatului la Bellomont erau marcate de apariția, întotdeauna la aceeași oră, a elegantului omnibuz destinat să ducă pe cei ai casei la biserica de lîngă poartă. Dacă se și urca cineva în el, asta era partea a doua, căci faptul că aștepta acolo, în fața, nu numai că proba intențiile ortodoxe ale familiei, dar o și făcea pe doamna Trenor să simtă, după ce-l auzea plecînd, că se folosisese cumva indirect de el.

În teorie, doamna Trenor zicea că fiicele ei chiar se duceau la slujbă în fiecare duminică; numai că din pricina guvernantei lor, o franțuzoică de altă religie, ca și a oboselii de peste săptămână, care o ținea pe mama lor în camera ei pînă la prînz, rar dacă se găsea cineva care să verifice acest lucru. Din cînd în cînd, într-o izbucnire spasmodică de virtute — după vreo petrecere mai strașnică — Gus Trenor își încorseta cărnurile păgîne într-o redingotă și-și smulgea fără milă fiicele din somn; dar, de regulă, cum îi explică Lily domnului Gryce, această îndatorire părintească era dată uitării ori amintită cînd de-acuma dangatul clopotelor umplea parcul, iar omnibuzul plecase gol.

Lily dădu de înțeles domnului Gryce că educația ei din familie se împăca greu cu această neglijare a îndatoririlor creștinești și că în sejururile ei la Bellomont le însoțea regulat pe Muriel și Hilda la biserică. Asta împreună cu o geamănă confesiune personală că, nemişcînd bridge nici odată în viața ei, fusese „tîrită cu forța“ la masa de joc în seara sosirii și pierduse îngrozitor de mulți bani tocmai pentru că habar n-avea de regulile de joc. Fără îndoială, domnul Gryce se simțea excelent la Bellomont. Îi plăceau, degajarea și strălucirea vieții de dincolo, îi plăcea cum se reflectă asupra lui această strălucire dată de oameni bogați și renumiți. Dar gîndea că alcătuiau o societate prea materialistă; erau momente cînd se-nspăimînta de cuvintele unor domni ori privirile unor doamne și era bucuros să afle că domnișoara Bart, în pofida nonșalantei ei, a stăpînirii de sine, nu se regăsea nici ea într-o atmosferă atît de ambiguă. De aceea primise cu bucurie întreită vestea că le va însoți, ca de obicei, pe tinerele domnișoare Trenor la biserică în dimineata aceea de duminică; și plimbîndu-se încoace și-ncolo pe aleea din fata casei, cu pardesiul pe braț și cartea de rugăciuni în mîna cu mînușă impecabilă, reflecta cu încîntare asupra tăriei de caracter care păstra nealterate principiile educației de acasă, aici, într-un mediu atît de ostil virtuților religioase.

Mult timp pe alee nu se aflară decît domnul Gryce și omnibuzul; dar, departe de a regreta această indiferență deplorabilă din partea celorlalți musafiri, se pomeni nu-trînd speranța că domnișoara Bart va apărea singură. Dar minutele prețioase treceau în zbor: de sus cădeau cu zgomot castane grăbite, spărgîndu-se de prundișul aleei; vizi-

tiul parcă se transforma încet în stană de piatră acolo sus, pe capră, așisderea și valetul de lingă ușă; și ea nu mai apărea. Deodată însă, niște voci și un foșnet de rochii se auziră în prag, iar domnul Gryce se-nvîrți pe călcîie cu o tresărire nervoasă, băgîndu-și ceasul în buzunar; dar numai pentru a se pomeni ajutînd-o pe doamna Wetherall să urce în trăsură.

Wetherall-ii întotdeauna mergeau la biserică. Aparțineau clasei uriașe de roboți care trec prin viață repetînd absolut toate gesturile executate de marionetele din jurul lor. E drept că marionetele de la Bellomont nu se duceau la biserică; dar alții la fel de importanți o făceau — și cercul domnului și doamnei Wetherall era atît de mare, încît dumnezeu intra și el în agenda lor de vizite.

Apărură, prin urmare, punctuali și resemnați, cu aerul unor oameni pregătiți s-asculte un speech plictisitor, iar după ei — Hilda și Muriel, într-o grabă dezordonată, cîscînd și prinzîndu-și din mers panglicuțele și dantelele. Îi promisesea lui Lily să meargă la biserică, spuneau, și cum Lily era așa de dulce, o făceau din simpatie pentru ea, deși nu știau ce-i venise așa, deodată, pentru că ele ar fi preferat să joace tenis de cîmp cu Jack și Gwen dacă n-ar fi spus ea că merge. Domnișoarele Trenor erau urmate de Lady Cressida Raith, o ființă uscată, în mătase neagră și cu bijuterii din sticlă ante-deluviene, care, văzînd omnibuzul, își exprimă mirarea că nu mergeau pe jos, prin parc; dar față de protestele îngrozite ale doamnei Wetherall cum că biserica era la o milă întreagă distanță, înălțimea-sa aruncă o privire spre tocurile celeilalte și căzu de acord că nu puteau renunța la trăsură; iar bietul domn Gryce se trezi zgîlțit între patru femei pentru a căror binefacere spirituală nu simțea decît o totală indiferență.

Poate că l-ar mai fi consolată să știe că domnișoara Bart intenționase cu adevărat să meargă la biserică. Pentru aceasta, se sculase mai devreme ca de obicei. Habar nu avea că imaginea ei într-o rochie cenușie, croită cucernic, cu faimoasele ei gene plecate pe o carte de rugăciuni, ar fi dat domnului Gryce lovitura de grație și ar fi făcut inevitabil un anume episod pe care se hotărîse să-l provoace în plimbarea pe care aveau s-o facă după masa de prînz. Pe scurt, nicicînd nu fuseseră intențiile ei mai clare; dar biata Lily ascundea, sub smalțul rezistent de la suprafață, o mască

de adevărată ceară topită. Capacitatea ei de a se adapta, de a ghici ce simt ceilalți, dacă o mai ajuta din când în când în împrejurări mărunte, apoi o și încurca teribil în momentele decisive ale vieții ei. Era ca o plantă de apă lăuată de flux, iar azi întregul curent al dispoziției sale o îndrepta spre Lawrence Selden. De ce venise? Ca s-o vadă pe ea ori pe Bertha Dorset? Numai cu o astfel de întrebare n-ar fi trebuit să se frământa ea atunci. Ar fi făcut mai bine să se mulțumească să creadă că pur și simplu el răspunsese apelurilor disperate ale gazdei, înnebunită de a-l interpune între dinsa și proasta-dispoziție a doamnei Dorset. Dar Lily nu avu odihnă pînă nu află de la doamna Trenor că Selden venise numai după capul lui.

„Nici măcar nu mi-a telegrafiat — pur și simplu a dat din întîmplare peste brișcă la gară. Poate că totuși n-a terminat-o cu Bertha,” conchise doamna Trenor gînditoare, după care plecă să aranjeze cartonașele cu nume pe masa de seară.

Poate că nu, gîndi Lily; dar o va termina curînd, dacă trăiește ea. Dacă Selden venise atras de doamna Dorset, avea să rămînă atras de ea. Asta hotărîse Lily în seara dinainte. Doamna Trenor, fidelă principiului ei grozav de a-și face fericiți prietenii căsătoriți, așezase pe Selden și doamna Dorset alături la masa de seară; dar, fidelă și tradiției împămîntenite care o declara petitoarea nr. 1, îi despărțise pe Lily și domnul Gryce, alăturînd pe prima lui George Dorset, pe ultimul lui Gwen Van Osburgh.

Conversația lui George Dorset nu tulbura fluxul gîndurilor vecinei lui. Dorset era un dispeptic plîngăreț, la pîndă să găsească ingredientele vătămătoare din fiecare fel de mîncare și sustras de la această preocupare numai de vocea soției lui. De această dată, însă, doamna Dorset nu participa de loc la conversația generală. Discuta foarte încet cu Selden, după ce întorsese un spate disprețuitor și pe jumătate gol spre gazda ei, care, departe de a se supăra de excluziune, se avîntase în excesele menu-ului cu aceea iresponsabilitate proprie unui om eliberat. Domnul Dorset, în schimb, era atît de preocupat de atitudinea soției lui, încît, atunci cînd nu dădea la o parte sosul de pe pește ori nu scotea cu grijă părțile mai moi din chifla din față, își rupea gîtul s-o vadă mai bine.

Se întâmplase ca doamna Trenor să fi așezat soțul și soția la capetele opuse ale mesei, așa încît Lily putea să o observe și pe doamna Dorset și să stabilească, mutîndu-și puțin ochii, o rapidă comparație între Lawrence Selden și domnul Gryce. Comparația aceasta năruia tot ce clădise pînă atunci. Căci de ce altceva s-ar fi apucat s-o intereseze Selden? Îl știa de mai bine de opt ani — de cînd revenise ea în America, el formase o piesă în decorul permanent. Îi plăcuse întotdeauna să stea alături de el la mese, îl găsisese mai agreabil decît cei mai mulți bărbați și ar fi vrut să aibă și celelalte calități pentru a o interesa total; dar pînă acum fusese prea ocupată cu propriile probleme ca să vadă în el mai mult decît un accesoriu plăcut al vieții. Cititoare atentă a propriului ei suflet, domnișoara Bart își dădu seama că preocuparea bruscă pentru Selden se datora faptului că prezența lui arunca o lumină nouă asupra celor ce o înconjurau. Nu că ar fi fost scilipitor în conversație și gesturi; în privința asta îl întreceau mulți bărbați, care o plictisiseră de moarte la atîtea mese. Mai degrabă era faptul că el păstra o anumită detașare socială, un aer senin cu care privea spectacolul în mod obiectiv, că avea puncte de contact în afara uriașei cuști poleite în aur în care stăteau cu toții îngrămădiți pentru ca lumea să se holbeze la ei. Ce ademenitoare, ce plină de promisiuni îi părea lui Lily lumea de afară, cînd auzea ușa izbindu-se în urma ei! Adevărul era, cum și ea știa, că ușa nu se izbea niciodată — stătea întotdeauna deschisă; numai că majoritatea celor captivi erau ca muștele dintr-o sticlă, care, odată intrate, nu-și mai pot regăsi libertatea. Avantajul pe care-l prezenta Selden era că el nu uitase nici un moment drumul spre libertate.

Aici sta secretul puterii magice din el, magie care o făcu să-și schimbe viziunea. Luîndu-și ochii de pe dînsul, Lily se apucă să-și scruteze lumea ei mică — parcă s-ar fi stins becurile diafane și camera ar fi fost inundată de lumina zorilor, prăfoasă. Își petrecu privirea de-a lungul mesei lungi, studiînd pe fiecare, pe rînd, de la Gus Trenor, cu capul mare, hămesit, scufundat între umeri, devorînd peștele din față, pînă la soția lui, accesoriu la o grămadă de podoabe, sugerînd vitrina unui bijutier scăldată în lumina becurilor. Și între ei doi, ce gol imens! Cît puteau să fie oamenii ăștia de groaznici, de vulgari! Lily îi trecu

iarăși în revistă, cu o grabă disprețuitoare : Carry Fisher, cu umerii ei, cu ochii ei, cu divorțurile ei, lăsînd impresia generală a unui pasaj picant, personificat ; tînărul Silver-ton, care visase cîndva să trăiască corectînd șpalturi și să scrie o epopee, și care acum trăia împrumutînd de la amici și nu critica decît trufele servite la masă ; Alice Wetherall, o agendă de vizite încarnată, ființă care trăia din și pentru a fraza invitații și a orna cartonașe ; Wetherall, cu eternul lui tic nervos de a da din cap în semn de aprobare, cu aerul de a fi de acord cu oamenii înainte de a ști ce vor spune ; Jack Stepney, cu zîmbetul lui încrezut și ochi neliniștiți, undeva la mijlocul distanței dintre un șerif și o pupilă ; Gwen Van Osburgh, cu aerul de siguranță dezarmantă al tinerei căreia i s-a spus dintotdeauna că nimeni nu-i mai bogat ca tatăl ei.

Lily zîmbi. Cît de diferiți îi apăruseră nu cu multe ore în urmă ! Atunci simbolizau ceea ce ea cîștiga, acum — ceea ce dădea la spate. În chiar după-amiaza aceea părăsiseră plini de calități minunate ; acum își dădea seama că erau lipsiți de orice calități și că lucrul acesta era strigător la cer. Sub strălucirea șanselor lor vedea micimea realizărilor. N-ar fi vrut să fie mai dezinteresați, ci mai pitorești. Și-și aminti cu rușine cum, tot acum cîteva ore, se simțise forța centripetă a standardelor lor de viață. Închise ochii o clipă și searbăda viață pe care și-o alesese se întinse în fața ochilor ei ca un lung drum alb, fără accidente, fără curbe — era adevărat că l-ar fi străbătut într-o caleașcă și nu pe jos, dar uneori cel ce merge pe jos poate s-o ia pe-o scurtătură minunată, care-i interzică celor pe roți.

Fu trezită din reverie de domnul Dorset, care scotea din adîncurile gîtlejului lui slab un soi de chicotit.

„Auzi, ia te uită la ea“, exclamă el, întorcîndu-se spre domnișoara Bart cu veselie macabră... „Zău, zău, numai uită-te puțin la nevastă-mea cum își mai bate joc de sărmanul băiat de lîngă ea ! Ai zice că-i topită după el și cînd colo e tocmai pe dos, te pot asigura.“

Rugată atît de mult, Lily își îndreptă privirea spre spectacolul care-l înveselea într-atît pe domnul Dorset. Într-adevăr, așa cum spunea, doamna Dorset se agita singură, căci vecinul ei părea a-i primi avansurile cu un entuziasm moderat care nu-l distrăgea de la mîncare. Sce-

na o invesele la loc pe Lily și, cunoscând formele diverse pe care temerile conjugale ale lui Dorset le luau, între-bă veselă :

„Nu sînteți cumva cumplit de gelos pe ea ?“

Atacul îl invesele și mai mult pe Dorset.

„A, îngrozitor, cum ți-ai dat seama — nu pot să dorm noaptea. Doctorii imi spun că asta mi-a făcut praf digestia, faptul că-s așa de infernal de gelos pe ea... Nu mai pot lua o gură din porcăria asta“, adăugă el fără veste, împingînd farfuria cu o mutră sumbră ; iar Lily, la post cu adaptabilitatea, își acordă buna dispoziție la o lungă critică a bucătarilor altora, cu o lungă tiradă suplimentară asupra calităților toxice ale untului topit.

Arar găsea el o ureche atît de politicoasă ; și, fiind și bărbat pe lingă dispeptic, se prea poate s-o fi găsit și fermecătoare, în roza ei simetrie. În orice caz, atîta o re-ținu cu căinatul lui că se aduceau de-acum dulciurile, cînd Lily prinse o propoziție dinspre partea cealaltă, unde domnișoara Corby, hazoasa grupului, îl tachina pe Jack Stepney în privința logodnei lui apropiate. Rolul domnișoarei Corby era să stîrnească rîsul și nu intra în vorbă fără ceva de efect :

„Și desigur, o să-l iei pe Sim Rosedale drept cavalier de onoare !“, o auzi Lily aruncînd în finalul apoteotic al presupunerilor ei ; iar Stepney răspunse, ca iluminat :

„Isuse, asta zic și eu o idee ! Ce cadou pe cîste mi-ar mai face !“

Sim Rosedale ! Numele, hidoșat și mai mult prin di-minutivare, se insinuă spurcat în gîndurile lui Lily. Re-prezenta una din multele posibilități groaznice de pe marginea prăpastiei. Dacă nu se căsătorea cu Percy Gry-ce, putea veni ziua cînd va trebui să se poarte bine cu astfel de oameni — ca Rosedale. *Dacă nu se căsătorea cu el ?* Cine a zis asta ? — era sigură de el și sigură de ea însăși. Se-ndepărtă cu un frison de potecile fermecătoare pe care-și abătuseră pașii gîndurile ei, și-și împlintă din nou picioarele în mijlocul drumului lung și alb... Cînd urcă la ea, în seara aceea, află un nou transport de polițe și note de plată adus de poștă. Doamna Peniston, femeie conștiincioasă, le îndreptase pe toate spre Bellomont.

Iată de ce, a doua zi dimineată, domnișoara Bart se sculă cu cea mai sinceră convingere că era datoră ei să meargă la biserică. Se smulse din moleșeala, care se cerea prelungită, a micului dejun, sună să i se scoată rochia cenușie, și-și trimise camerista să-mprumute o carte cu rugăciuni de la doamna Trenor.

Dar acțiunea ei prea era rațională ca să nu conțină și germenii răzvrătirii în ea. Nici nu dăduse aceste indicații bine, că ele stîrniră un sentiment de împotrivire. O scintile cit de mică era de ajuns pentru a-i ațîta imaginația și vederea rochiei cenușii și a cărții de rugăciuni alungă o lungă pală pe versantul anilor. Va trebui să meargă la biserică cu Percy Gryce în fiecare duminică. Vor avea o strană în față, în cea mai scumpă biserică din New York, iar numele lui va figura la loc de cinste în cartea filantropilor din parohie. În cîțiva ani, cînd se va mai îngrășa, va fi numit custode. O dată pe iarnă rectorul va veni la masă și soțul ei o va implora să se mai uite o dată pe listă și să scoată pe toate femeile divorțate, mai puțin cele care arătaseră semne de căință, recăsătorindu-se cu oameni foarte bogați. N-ar fi fost atîta chimie chiar în aceste obligații bisericăse; dar ele arătau o fracțiune din imensul munte de plictiseală ce se arăta la orizont. Și cine putea accepta liniștit așa ceva într-o astfel de dimineată? Lily dormise bine și baia făcută o umpluse de-o bună dispoziție radiantă, reflectată foarte avantajos în prospețimea obrazului ei. Nu se mai vedeau riduri în dimineata aceea, sau poate unghiul era mai fericit?

Ziua însăși îi era complice — o zi din acelea cînd n-ai chef să te controlezi, cînd ai tot vrea să chiulești. Aerul subțire părea încărcat cu pulbere de aur; dincolo de roua scinteietoare a gazonului se vedeau, mai la vale, crîngurile drapate în roșu, din care se ridicau funii de fum, iar dealurile de peste rîu înotau în albastru lichid al zării. Fiecare picătură din singele lui Lily o îndemna să fie fericită.

Un scrișnet de roți o trezi din reverie și, sprijinindu-se de pervaz, văzu omnibuzul primindu-și pasagerii. Întîrziase, dar asta n-o alarma. Apucase să vadă mutra plouată a domnului Gryce și asta o întări în convingerea că acționase înțelepțeste, căci dezamăgirea pe care o trăda el cu atîta candoare avea fără îndoială să-i sporească

dorința de a o vedea la plimbarea de după-amiază. Plimbare pe care n-avea de gând s-o piardă; era de-ajuns s-arunce o privire la notele de plată de pe masă ca să-și repete asta. Dar pînă atunci, avea o dimineată în față, doar a ei, și își putea permite luxul de a se gîndi cum s-o petreacă. Cunoștea destul de bine tabieturile celor de la Bellomont, ca să știe că avea deplină libertate pînă în prînz. Îi văzuse pe Wetherall-i, pe domnișoarele Trenor și pe Lady Cressida plecînd — drum bun și cale bătută — la biserică; Judy Trenor cu siguranță își șampona părul; Carry Fisher îl luase fără îndoială pe Gus la o plimbare cu trăsura, Ned Silvertown probabil trăgea în piept tutunul amar al tinereții disperate, la el în dormitor; cit despre Kate Corby, sigur juca tenis cu Jack Stepney și domnișoara Van Osburgh. Dintre doamne, numai doamna Dorset n-avea o ocupație știută, atît că doamna Dorset nu cobora niciodată pînă la prînz — doctorii ei, declarase, îi interziseseră să se expună la aerul tare al dimineții.

De ceilalți membri ai grupului Lily nu se sinchisea prea mult — oriunde ar fi fost, nu aveau cum să o încurce în planurile ei. Care planuri, pentru moment, luară forma alegerii unei rochii întrucîtva mai rustică și mai de vară decît prima și a năvălirii afară din casă, cu umbreluța de soare în mînă, dînd impresia unei doamne singure doritoare să facă o plimbare. Marele salon de jos era gol, afară poate de-o ceată de cîini de lingă șemineu care, văzînd-o pe domnișoara Bart gata de plecare, săriră pe dată în jurul ei, oferindu-și cu multă generozitate compania. Dădu la o parte etichetele invadatoare care exprimau aceste oferte și, asigurînd pe veselii voluntari că s-ar putea să aibă îndată nevoie de ei, trecu prin salonul gol spre biblioteca din partea cealaltă a casei. Biblioteca era aproape unica supraviețuitoare a vechii case-conac de la Bellomont — o cameră lungă, spațioasă, păstrînd tradiția țării-mamă în ușile vechi, dalele olandeze ale hornului și polițele cu grătar și cu urne de alamă. Cîteva portrete de familie, înfățișînd domni scofilciți cu peruci legate cu panglici la spate, ori doamne cu pălării uriașe și trupuri mici, atîrnau între rafturile căpușite cu fermecătoare terfeloage — cărți de cele mai multe ori contemporane cu strămoșii amintiți, la care Tre-

norii urmași nu adăugaseră aproape nimic. Biblioteca de la Bellomont nu era de fapt niciodată folosită pentru citit, cu toate că se bucura de o anume popularitate ca loc de fumat ori colț retras pentru flirturi. Îi trecuse prin minte lui Lily că la acest loc ar fi putut apela singurul membru al grupului cel mai puțin pasibil de a apela la el și-n accepțiunea sa obișnuită. Avansă fără zgomot pe covorul vechi, foarte dens, presărat cu șezlonguri, și înainte de a ajunge în mijlocul camerei avu în față proba că nu se înșelase. Lawrence Selden sta pe-un scaun la celălalt capăt; dar, deși avea o carte pe genunchi, atenția lui era îndreptată spre o doamnă îmbrăcată în dantele, care, așa cum sta în scaunul vecin, părea exagerat de subțire pe fondul întunecat al spezei din piele.

Lily se opri cînd dădu cu ochii de ei; o clipă păru gata să se retragă, apoi se gîndi că-i mai bine să se apropie, intenție pe care-o anunță făcînd să foșnească ușor rochia, la care cei doi ridicară capetele, doamna Dorset vădit enervată, Selden cu zîmbetul lui obișnuit. Calmul lui o cam tulbură pe Lily; dar tulburarea la ea chema un și mai teribil efort de auto-control.

„Vai, n-am întîrziat?“ întrebă ea, punîndu-și mîna într-a lui, pe cînd el avansa s-o salute.

„Întîrziat unde?“ întrebă tăios doamna Dorset. „Nu la prînz, cu siguranță — dar poate aveai o întîlnire înainte?“

„Da, aveam,“ zise Lily cu hotărîre.

„A, da? Atunci poate te încure? Domnul Selden îți stă în întregime la dispoziție.“

Doamna Dorset pălise de enervare și rivala ei simțea o anume plăcere să-i prelungească chinul.

„Vai de mine, nu, stai,“ zise ea bine-dispusă. „Nu vreau cîtuși de puțin să te alung.“

„Ești nespus de drăguță, dragă, numai că eu nu am obiceiul să stric întîlnirile domnului Selden.“

Remarca fu pronunțată cu un ton vag de proprietate, care nu trecu ne-remarcat de cel în cauză, care ascunse o ușoară roșeață de supărare aplecîndu-se să culeagă cartea ce căzuse cînd se sculase pentru Lily. Ochii acesteia se lărgiră încîntător și ea izbucni într-un rîs ușurel.

„Dar n-am nici un fel de întîlnire cu domnul Selden! Întîlnirea mea era cu cei care se duceau la biserică; dar

mă tem că omnibuzul a plecat fără mine. Nu știți, a plecat ?”

Pusesese întrebarea întorcându-se spre Selden, care răspunse că-l auzise plecând cam de mulțisor.

„A, atunci va trebui s-o iau pe jos ; le-am promis Hil-dei și lui Muriel să merg cu ele. Ziceți că-i prea târziu ca să mai ajung acolo pe jos ? Mda, dar în orice caz, n-or să poată spune că n-am încercat — unde mai pui că pierd binișor din slujbă. Nu-s chiar atât de nenorocită, nu ?”

Și înclinînd radioasă capul spre cei doi pe care-i deranjase, domnișoara Bart o luă agale peste pragul ușii de sticlă, îndreptîndu-se grațioasă, în foșnet de rochii, spre lungă alee din parc.

O apucase spre biserică, dar nu se omora să cîștige timpul pierdut ; lucru care nu scăpă unuia din cei doi, care sta în ușa privind după ea cu un aer de amuzament mirat. Adevărul era că Lily simțea un ușor șoc de dezamă-gire. Toate planurile ei pentru dimineța aceea fuseseră ridicate pe presupunerea că pe ea venise Selden s-o vadă la Bellomont. Se așteptase, cînd coborise, să-l găsească așteptînd-o nerăbdător ; și-n loc de asta, îl găsisese într-o situație ce putea ușor denota că așteptase nerăbdător pe o alta. Să fie posibil, totuși, să fi venit pentru Bertha Dorset ? Acesta confirma teza prin faptul că se arătase la o oră cînd niciodată nu se arăta muritorilor de rînd, iar Lily, pentru moment, nu vedea altă explicație. Nu-i trecea prin minte că Selden putea la urma-urmelor să n-aibă altă dorință decît să petreacă o duminică afară din oraș — femeile nu vor învăța niciodată să judece bărbații și altfel decît prin prisma sentimentală. Numai că Lily nu-și pierdea ușor cumpătul ; spiritul de competiție îi da aripi, drept care reflectă că venirea lui Selden putea să mai însemneze, afară că era încă în gheara Berthei, că era qtit de complet independent de dînsa încît nu-l mai speria prezența ei.

Așa de tare se scufundase în aceste gînduri, încît abia de mai pășea, viteză cu care abia dacă putea ajunge la biserică chiar și după predică, iar în cele din urmă, după ce trecu de grădini și intra pe aleea din pădure, uită pînă-ntr-atît de slujbă, că se lăsă să cadă pe-o bancă de la cotul aleii. Locul era încîntător, iar Lily nu era insensibilă la farmec, ori la faptul că prezența ei îl sporea și mai mult, dar nu era obișnuită să guste bucuriile singurătății decît în doi, iar

combinația fată-frumoasă plus peisaj romantic i se părea mult prea izbutită pentru a fi risipită. Și totuși, nimeni nu păru să profite de ocazie; și după jumătate de ceas de așteptare fără nici un rezultat, se ridică și-o porni mai departe, agale. Simțea furișându-i-se în suflet oboseala; scînteia se stinsese și simțea pe buze gustul searbăd al fetei ei de viață. Nici nu mai știa ce căutase, ori de ce, negăsind acel lucru, cerul vieții ei se-ntunecase pînă într-atît; simțea doar o frustrare fără nume, o singurătate mai profundă decît cea care o înconjura.

Mersul i se muie cu totul și se opri privind în gol, absentă, lovind cu vîrfurile umbreluței în ferigile de pe margine. Și deodată auzi pași în spatele ei și-apoi se pomeni cu Selden lingă ea.

„Ce repede mai mergi!“ zise el. „Credeam că nu te mai ajung.“

Ea răspunse pe-un ton glumeț:

„Ai fi la capătul puterilor, pentru că stau aici, sub copacul acela mai ales, de-o oră.“

„Așteptîndu-mă pe mine, sper?“ replică el, pe-acceași idee, la care ea zise, rîzînd vag:

„Așteptînd să văd dacă ai să vii.“

„Prînd deosebirea, numai că nu mă supără, din moment ce făcînd una, ai făcut și cealaltă. Dar nu erai sigură că o să vin?“

„Dacă-ai fi așteptat mai mult — numai că, vezi, eu aveam un timp limitat pentru experiența asta.“

„De ce limitat? De ora mesei?“

„Nu; de cealaltă întîlnire a mea.“

„Cu Muriel și Hilda pentru a merge la biserică?“

„Nu; cu persoana cu care urma să mă-nîforc de la biserică.“

„Aha, înțeleg; puteam să mă gîndesc că erai pregătită pentru toate alternativele. Și celălalt vine spre casă pe aici?“

Lily rîse din nou.

„Tocmai asta nu știu; și ca să aflu, trebuie să ajung la biserică pînă la încheierea slujbei.“

„Perfect; iar datoria mea este să te opresc să mergi; în care caz, celălalt, supărat că n-ai venit, va lua hotărîrea disperată de a se întoarce în omnibuz.“

Lily primi asta ca o binecuvîntare ; umorul lui fără probleme era ca fierberea ei interioară. „Asta ai face într-o astfel de situație excepțională ?“ întrebă ea.

Selden o privi cu solemnitate. „Mă aflu aici spre a-ți dovedi de ce sînt capabil într-o situație excepțională !“ exclamă el.

„Să faci o milă într-o oră... trebuie să recunoști că omnibuzul ar merge mult mai repede !“

„A, dar el o să te găsească pînă la urmă ? Asta-i proba succesului, singura.“

Se priviră cu aceeași pierzanie hedonistă pe care o simțiseră schimbînd absurdități la ceai ; dar deodată Lily își schimbă expresia feței și zise : „Dacă-i pe-așa, al lui este succesul.“

Urmărindu-i privirea, Selden văzu un grup avînsînd spre ei dinspre cotul îndepărtat al cărării. Era clar că Lady Cressida insistase să se-ntoarcă pe jos, iar restul enoriașilor crezuseră de datoria lor s-o însoțească. Tovarășul lui Lily căută rapid din ochi pe cei doi bărbați ai grupului ; Wetherall mergînd respectuos lîngă Lady Cressida, cu privirea lui piezișă, de atenție nervoasă, Percy Gryce la urmă, cu doamna Wetherall și domnișoarele Trenor.

„A, acum înțeleg de ce-i tot dădeai cu *Americana* !“ exclamă Selden, c-un soi de admirație sinceră ; dar roșeața cu care fu primit sarcasmul lui îl opri din orice amplificare ar fi fost pe cale să-i dea.

Lily Bart, să se supere pe glumele despre petitorii ei, sau chiar despre mijloacele de a-i atrage, asta era ceva atît de nou pentru Selden încît surpriza îl ameți, deschizînd în același timp o serie de explicații ; dar ea se ridică curajoasă în apărarea roșetei, zicînd : „De aceea te și așteptam — să-ți mulțumesc că mi-ai furnizat atîtea date !“

„A, nu ai cum mulțumi într-un timp atît de scurt,“ zise Selden, în vreme ce domnișoarele Trenor o zăriseră și ele pe Lily și-și manifestau bucuria cu mult zgomot ; răspunzîndu-le printr-un semn, ea îl mai auzi : „Nu vrei să-ți consacri după-amiaza pentru asta ? Știi că trebuie să plec mîine. O să facem o plimbare, și-mi poți mulțumi pe în-delete.“

Era o după-amiază perfectă. O nemișcare încă și mai profundă stăpînea atmosfera și strălucirea toamnei americane era temperată de o ceață ușoară care difuza lumina, fără s-o închidă.

În parc, printre copaci, se simțea deja o ușoară răceală, dar acolo unde urcai puțin, era ceva mai cald, și, urcînd lungile coline de dincolo de șosea, Lily și însoțitorul ei intrară într-un fel de vară tîrzie. Poteca șerpuia printre copacii rari ai unei finețe, apoi se unea cu o alee străjuită de ochiu-boului și mîri ce stropeau verdele cu roșul lor închis; pornind de acolo, ochiul vedea, prin freamătul ușor al frunzelor de frasin pînă hăt-departe, nestăpînita întindere a naturii slobode.

Mai sus, aleea prezenta ochiului tufe dese de ferigă și verdeața sticloasă a pantelor umbrite; începeau s-o umbrească copaci, umbră care trecea în amurgul fragmentat al unui pîlc de fagi. Coroanele copacilor se distingeau net și sub ele nu prea creștea nimic; poteca șerpuia pe marginea pădurii, ieșind din cînd în cînd spre o fineață scîldată în soare ori spre o livadă doldora de fructe.

Lily nu era intimă cu natura, dar avea o pasiune pentru armonie și sensibilitatea ei se înzecea cînd găsea un decor potrivit pentru propriile ei sentimente. Peisajul din față părea o extensiune a propriei stări sufletești, și găsea ceva din ea însăși în calmul, respirația și depărtările lui. Pe pantele mai apropiate arțarii dulci unduiau în adierea vîntului ca niște ruguri de lumină; mai la vale se-ntindeau livezi cenușii și, ici colo, verdele încăpățînat al vreunui pîlc de stejari atrăgea privirea. Sub meri motăiau două sau trei case roșii, de țară, iar de sub umărul unui deal se ridica, albă, clopotnița din lemn a unei biseri-cuțe; mult mai la vale, într-o ceață prăfoasă, vedeai șoseaua șerpuind printre cimpuri.

„Hai să stăm aici“, sugeră Selden cînd ajunseră la un fel de terasă de piatră, deasupra căreia, pe panta foarte abruptă, printre bolovani, creșteau fagi.

Lily își dădu drumul pe piatră, roșie toată de urcus. Nu vorbea, numai buzele îi stăteau întredeschise de efort, ochii rătăcind fără grabă peste liniile segmentate ale pei-

sajului. Selden se întinse pe iarbă la picioarele ei, lăsându-și pălăria pe ochi, ca să se apere de razele aproape orizontale ale soarelui, și-și puse mâinile sub cap, orientat spre peretele de piatră. N-avea nici o intenție s-o facă să vorbească; liniștea răsuflării ei întretăiate părea parte integrantă din universală liniște și armonie a lucrurilor. În propria lui minte exista numai un leneș simțămînt de plăcere care învăluia în catifea marginile ascuțite ale gîndului, așa cum boarea lui septembrie învăluia peisajul de la picioarele lor. Atît că Lily, deși în aparență la fel de calmă ca și el, se muncea titanic înlăuntrul cu un aflux de gînduri. Două ființe o alcătuiau în momentele acelea, una trăgînd puternic în piept aerul libertății și al bucuriei de a trăi, cealaltă sufocată și căutînd aerul într-o mică închisoare de temeri. Dar, treptat, răsuflarea spasmodică a captivei nu se mai auzi sau, poate, nu-i mai dădu cealaltă ființă nici o atenție — orizontul se destrămă, aerul deveni mai tare și spiritul ei liber fremătă însetat de zbor.

Nici ea nu-și putea explica sentimentul de exaltare care părea s-o ridice și s-o poarte peste lumea înecată de soare de la picioarele ei. Dragoste să fie, se întrebă ea, ori o întîmplătoare combinație de gînduri și senzații fericite? Cît din ea se datora vrajei după-amiezii perfecte, parfumului pădurilor cuprinse de rugina toamnei, gîndului la plictisul din care evadase? Lily nu cunoscuse nici o experiență clară după care să-și definească sentimentele prezente. Se-ndrăgostise de mai multe ori de averi ori cariere, dar numai o dată de un bărbat. Asta se-ntîmplase cu mulți ani în urmă, cînd ieșise pentru prima dată în lume și fusese copleșită de o romantică iubire pentru un tînăr domn numit Hubert Melson, care avea ochi albaștri și părul puțin ondulat. Domnul Melson, care nu mai era proprietarul nici unui alt avantaj negociabil, se grăbise să le întrebuițeze pe acestea în cucerirea celei mai mari domnișoare Van Osburgh — de atunci ajunsese gras și astmatic, povestind cui asculta tot soiul de întîmplări cu copiii lui. Dacă Lily chema în amintire această dragoste, era numai pentru a o compara cu ceea ce simțea acum; singurul punct de comparație era simțămîntul de nepăsare, bucuria libertății; doar că acum era mai mult decît oarbă căutare a singelui. Farmecul aparte al sentimentului ei pentru Selden era că îl conștientiza; putea să-și pună degetul pe fiecare verigă a lanțului ca-

re-i lega unul de altul. Cu toate că popularitatea lui era dintre cele fără surle și trîmbițe, mai degrabă simțită decît exprimată printre prietenii lui, ea nu-i confundase niciodată modestia cu obscuritatea. Faptul că era foarte cultivat trecea de regulă drept un ușor obstacol în legarea unei prietenii cu el, dar Lily, care se mîndrea cu o cunoaștere aprofundată a literaturii, și care întotdeauna purta un Omar Khayyâm în geanta de voiaj, era atrasă de acest atribut, care, simțea ea, ar fi fost respectat într-o societate de oameni mai în vîrstă. Și-n plus, unul din darurile lui era să semene cu ceea ce era; să aibă o înălțime care-l situa deasupra mulțimii, niște trăsături foarte aparte, pe un chip măsliniu, care, pe un tărîm de tip amorfi, îi dădeau aerul că aparține unei rase vechi, nobile, din care el păstra, concentrat, esențialul. Miinile sparte îl găseau cam sec, iar fetele foarte tinere, sarcastic; dar acest aer de superioritate amicală, îndepărtat de orice căutare a avantajelor personale pe cît un pol de altul, era calitatea care stîrnea interesul lui Lily. Totul la el se acorda cu gustul ei pentru noblețe, chiar pînă și ușoara ironie cu care rezuma el ceea ce pentru ea era sfînt. Îl admira cel mai mult pentru că era capabil să transmită un sentiment de superioritate la fel de net ca cel mai bogat om pe care-l întîlnise vreodată.

Prelungirea înconștientă a acestui gînd o făcu să zică brusc, rîzînd: „Mi-am stricat două întîlniri pentru dumneata pe ziua de azi. Dar dumneata?“ „Eu, nici una,“ zise Selden. „Singura mea întîlnire la Bellomont era cu dumneata“.

Ea îl privi scurt, zîmbind ușor.

„Chiar ai venit la Bellomont ca să mă vezi pe mine?“

„Bineînțeles.“

Privirea ei se adînci, gînditoare. „De ce?“ murmură ea și de data asta vocea ei nu mai avea nimic din cochetăria întrebării precedente.

„Pentru că ești un spectacol atît de fascinant, încît întotdeauna îmi place să văd ce faci.“

„De unde știi ce-aș face dacă n-ai fi aici?“

Selden zîmbi.

„Nu-mi fac iluzii că venirea mea aici ar fi schimbat cursul acțiunii dumitale măcar cu un centimetru“.

„Absurd, pentru că, dacă n-ai fi aici, evident că n-aş putea să mă plimb cu dumneata.“

„Nu, dar faptul că te plimbi cu mine este doar un alt mod de a-ţi folosi materialul. Fiind artistă, întâmplarea face ca eu să fiu pata de culoare pe care o foloseşti astăzi. Inteligentul dumitale talent îţi permite să produci, improvizat, efecte premeditate.“

Lily zîmbi şi ea — cuvintele lui erau prea inteligente ca să nu-i trezească simţul umorului. Era adevărat că intenţiona să folosească prezenţa sa accidentală ca un element dintr-un plan foarte concret; sau că, cel puţin, asta era pretextul secret pe care-l găsisese pentru a nu-şi respecta promisiunea de a se plimba cu domnul Gryce. Fusesse uneori acuzată că se pripeşte — chiar şi Judy Trenor o sfătuisese să nu se grăbească. Ei, de data aceasta nu se va pripi; îl va face pe admiratorul ei să cunoască mai mult aşteptarea. Atunci cînd datoria şi interesul se întîlneau, Lily era ultima care să-i separe. Se sustrase de la plimbare pretextînd o migrenă — aceeaşi migrenă îngrozitoare care o împiedicase să meargă la biserică, dimineată. Înfăţişarea pe care o împrumutase pentru masa de prînz îi întărea scuza. Arăta pierită, plină de o dulce suferinţă; purta o sticlută cu săruri în mînă. Domnul Gryce nu cunoştea astfel de manifestări; se întrebă destul de neliniştit dacă ea n-o fi prea delicată, avînd temeri care vizau un viitor foarte îndepărtat, privitoare la urmaşii lui. Dar compasiunea le învinse şi el o imploră să nu se expună, căci întotdeauna lega aerul de afară cu ideea expunerii.

Lily îi mulţumise pentru compasiune cu vorbe apatice, îndemnîndu-l, dat fiind că ea nu putea oferi o tovărăşie prea veselă, să se alăture celorlalţi care, după masă, plecau cu automobilele în vizită la Van Osburgh-i, la Peekskill. Domnul Gryce fu mişcat de altruismul ei şi, ca să scape de inevitabilul gol în care ameninţa să se transfere după-amiaza, îi urmase sfatul şi plecase posac, cu o glugă contra prafului şi ochelari uriaşi, de şofaj, pe ochi — urmărindu-i maşina dispărînd în praf, ea zîmbi gîndindu-se cum mai semăna cu un gîndac nedumerit.

Selden îi urmărise manevrele cu leneş amuzament. Ea nu-i răspunse la propunerea de a petrece după-amiaza împreună, dar, urmărindu-i etapele planului, era tot mai sigur că va fi şi el inclus în el. În cele din urmă, nu mai

rămase nimeni afară de ei în casă, cînd îi auzi pasul ne scară și o luă agale spre camera de biliard ca s-o afle a o.o. Era într-o rochie de plimbare, avea pălăria pe cap și-n jurul ei săreau ciinii.

„M-am gîndit că, totuși, aerul ar putea să-mi priasă“ explică ea; iar el recunoscu că un remediu atît de la-nde-mînă merita o încercare.

Excursioniștii aveau să lipsească cel puțin patru ore; Lily și Selden aveau toată după-amiaza pentru ei și sentimentul de tihnă și siguranță care-i invadă ființa o făcu să se simtă mai ușoară ca niciodată. Putea, avînd atîta timp pentru discuții și nici un subiect clar de abordat, să guste bucuria rară a repausului.

Se simțea atît de liberă de motivările ulterioare, încît îi primi atacul cu puțină ciudă.

„Nu-nțeleg de ce mă acuzi mereu de premeditare“.

„Credeam c-ai mărturisit-o — îmi ziceai mai deunăzi că trebuie să urmezi o anumite direcție, și că dacă tot face omu' un lucru, este bine să-l faci perfect“.

„Dacă vrei să spui că o fată care n-are pe nimeni care să-i poarte de grijă trebuie să-și poarte singură, sînt gata oricînd să accept imputarea. Dar probabil că mă găsești o persoană fără speranță dacă crezi că nu cedez nici unui impuls“.

„A, nu asta cred — nu ți-am mai spus că geniul dumitale stă în convertirea impulsurilor în intenții?“

„Geniul meu?“ îl înșiră ea, deodată parcă obosită. „Există vreo probă ultimă pentru genialitate care să nu se numească succes? Iar eu în nici un caz n-am cunoscut succesul“.

Selden își dădu pălăria pe spate și-o privi dintr-o parte.

„Succesul? Ce-i succesul. M-ar interesa definiția dumitale“

„Succesul?“ Ea ezită. „Să... să obții de la viață atîta cît poți, cred. Este ceva relativ, la urma-urmelor. Nu crezi la fel?“

„Nu, doamne ferește!“ Se ridică în capul oaselor, energic pe neașteptate, sprijinindu-și coatele pe genunchi și privind în gol peste cîmpiile dulci. „Ideea mea de succes“, zise, „este libertatea individuală“.

„Libertate? Libertatea față de griji?“

„Față de tot — bani, sărăcie, zile bune ori încordate, față de toate accidente materiale. Menținerea unui fel de republici a spiritului — asta numesc eu succes“.

Se-nclină spre el, flacăra geamănă.

„Știu... Știu... ciudat, dar asta am simțit toată ziua“.

I se uită în ochi cu dulceața aceea calmă.

„Este un simțămînt atît de rar pentru dumneata?“ întrebă.

Roși puțin sub privirea lui.

„Mă consideri teribil de prozaică, nu? Dar poate că nu am avut niciodată de ales. N-a existat nimeni, vreau să spun, care să-mi spună despre republica spiritului.“

„Nici n-are cine — este o țară pe care ți-o afli singur.“

„Dar n-aș fi aflat-o niciodată dacă nu mi-ai fi spus.“

„A, există indicatoare, numai că trebuie să știi să le citești.“

„Dar eu am știut, am știut!“ strigă, aprinsă. „Ori de cîte ori te văd, nu fac decît să mai citesc o literă de pe indicator, iar ieri, adică aseară la cină, am zărit deodată ceva din republica dumatăle.“

Selden continua să se uite la ea, dar cu alți ochi. Pînă acum găsise, în prezența și în conversația ei, plăcerea estetică pe care un om de spirit o caută în legăturile de zi cu zi cu femeile frumoase. Atitudinea lui fusese cea a unui spectator încîntat și aproape că i-ar fi părut rău să vadă la ea vreun semn oarecare de slăbiciune sufletească, ce ar fi împiedicat-o în planuri. Numai că acum suspiciunea că o astfel de slăbiciune exista, devenise cel mai interesant lucru. Dăduse de ea, în dimineața aceea, într-un moment prost; fața-i era palidă și parcă alta, iar faptul că era mai puțin frumoasă o făcea mai acut atrăgătoare. „Așa arată cînd este singură“!, fusese primul lui gînd; al doilea fu să observe la ea schimbarea pe care-o produsese venirea lui. Faptul că nu-i putea pune la îndoială spontaneitatea bucuriei de-a-l vedea constituia punctul periculos al relației dintre ei doi. Din orice unghi ar fi privit intimitatea lor crescîndă, n-o putea considera o parte a schemei ei pentru viață; și a fi elementul neprevăzut dintr-o carieră atît de minuțios pusă la punct era o aventură chiar și

pentru un om care renunțase la experiențele sentimentale.

„Ei“, zise el, „și te-a făcut să vrei să mă vezi? Vrei să devii unul de-ai noștri?“

Își scoase țigările vorbind și ea întinse mina spre pachet.

„Te rog dă-mi și mie una, n-am fumat de zile-ntregi!“

„De ce abstenența asta ciudată? Toți fumează la Bello-mont.“

„Da, numai că nu-i frumos pentru „une jeune fille à marier“ iar pentru moment, asta sînt: „une jeune fille à marier“.

„A, atunci mă tem că nu-ți putem da voie în republica noastră.“

„De ce? E o republică de celibatari?“

„Cituși de puțin, cu toate că, sincer să fiu, nu prea sînt oameni căsătoriți prin ea. Dar te vei căsători cu cineva foarte bogat și mai degrabă intră bogatul în rai decît acolo“.

„Nu este drept să fie așa, cred eu, pentru că, după cîte înțeleg, una din condițiile de acordare a cetățeniei este să nu te gîndești la bani, și singurul mod de a nu te gîndi la bani este să ai foarte mulți.“

„Ai putea la fel de ușor să spui că singurul mod de a nu te gîndi la aer, este să ai destul pentru a respira. Într-un fel, asta-i destul de adevărat, numai că plămînii ți se gîndesc la aer, chiar dacă tu nu o faci. La fel cu bogații — nu s-or fi gîndind la bani, dar îi respiră tot timpul, pune-i în alt element și-ai să vezi ce se mai zbat și cum se mai sufocă!“

Lily se uita în gol, gînditoare, prin cercurile albastre ale fumului de țigară.

„Aș zice“, spuse în cele din urmă, „că dumneata petreci destul timp în elementul pe care-l dezaprobi“.

Selden primi săgeata fără nici o tulburare. „Da; numai că eu am încercat să rămîn amfibiu — nu este nici o problemă, dacă plămînii îți funcționează în alt aer. Adevărata alchimie este să poți transforma și aerul în alt-ceva; și asta-i secretul pe care cei mai mulți din prietenii dumitale l-au pierdut.“

Lily se gîndi puțin la aceste ultime cuvînte.

„Nu crezi“, replică după o vreme, „că oamenii care dau vina pe societate se grăbesc să vadă în ea un scop și nu un mijloc, exact cum oamenii care disprețuiesc banii vorbesc despre ei ca și cum n-ai putea decît să-i ții la ciorap și să te bucuri așa de ei? Nu-i mai cinstit să privești și societatea și banii ca pe niște posibilități pe care omul le folosește fie stupid, fie inteligent, după cum îi e felul?“

„Bineînțeles că ăsta ar fi punctul de vedere normal; numai că ce-i ciudat cu societatea e că oamenii care o privesc ca pe un scop în sine sînt cei care se află în ea, și nu criticii de pe gard. Se întîmplă exact invers cu cele mai multe din spectacole — spectatorii pot trăi în iluzie, dar actorii știu că viața adevărată este dincolo de luminile rampei. Oamenii care privesc societatea ca pe un mijloc de a scăpa de muncă, o pun unde trebuie; dar cînd muncești pentru ea, toate relațiile vieții sînt distorsionate.“ Selden se ridică într-un cot. „Ferească sfîntul să subestimez partea decorativă a vieții“, continuă el. „Mie îmi pare că simțul pentru splendori s-a justificat prin ceea ce a produs. Partea cea mai proastă e că atîta natură umană este folosită în procesul respectiv. Dacă noi sîntem cu toții materia primă a efectelor cosmice, ai prefera să fii focul ce supune o spadă decît peștele care furnizează purpura pentru vopsirea unei cape. Și o societate ca a noastră risipește atîta material bun pentru a-și produce petecul de purpuriu! Ia un băiat ca Ned Silverton — e prea bun ca să fie folosit pentru a îmbunătăți calicia socială a cuiva. Un băiat pornit să descopere lumea, universul. Nu-i păcat să termine prin a-l găsi în salonul doamnei Fisher?“

„Ned este un copil dulce, și sper că-și va păstra iluziile măcar atît cît să scrie ceva poezie frumoasă despre ele; dar crezi că el e făcut să și le piardă numai în societate?“

Selden îi răspunse strîngînd din umeri. „De ce numim toate ideile noastre generoase, iluzii și pe cele meschine — adevăruri? Nu-i oare destulă condamnare pentru societate să te trezești acceptînd o astfel de frazeologie? Mai că și eu am adoptat limbajul respectiv la vîrsta lui

Silverton și știi cum pot schimba numele culoarea credințelor.“

Nu-l auzise niciodată vorbind cu atita energie asertivă. Tonul lui obișnuit era cel al eclecticului, care învîrte lucrurile cu ușurință și le compară; așa că acum, ea era mișcată de această privire neașteptată în laboratorul în care se formau credințele lui.

„Ah, nu ești mai bun ca alți sectanți,“ exclamă ea; „de ce-ți numești republica — republică? Este o comparație închisă și creai obiecțiuni arbitrare pentru a ține lumea la distanță.“

„Nu-i republica mea; dac-ar fi, aș organiza un „coup d'état“ și te-aș așeza pe tron.“

„În vreme ce așa, în realitate, crezi că nici n-are ce-mi călca piciorul în ea? O, vād eu ce crezi. Îmi disprețuiești ambițiile, crezi că nu sînt demne de mine!“

Selden zîmbi, dar nu ironic. „Și, nu-i ăsta un omagiu? Le cred demne de cei mai mulți care trăiesc din ele“

Ea se-ntoarse pentru a-l privi fix, grav. „Dar nu este posibil ca, avînd posibilitățile acestor oameni, să le folosesc mai bine? Banii reprezintă o mulțime de lucruri — beția de cumpărare nu se limitează la diamante și automobile.“

„Cîtuși de puțin — poți să-ți omori dragul de ei fondînd un spital.“

„Dar dacă crezi că sînt ceea ce-mi place cu adevărat, trebuie să gîndești și că ambițiile mele sînt demne de mine“

Selden primi acest apel rîzînd. „A, dragă domnișoară Bart, nu sînt eu divina providență, să-ți asigur bucuria lucrurilor pe care încerci să le obții!“

„Atunci nu poți spune decît că după ce mă voi lupta să le obțin, probabil n-o să-mi placă?“ Ea inspiră adînc. „Ce viitor nenorocit îmi prevezi!“

„Nu ți l-ai prevăzut niciodată și singură?“

Încet, obrazii ei se colorară, nu cu roșeața emoției, ci cu singele venind din fîntînile adînci ale sufletului: ca și cum un efort spiritual l-ar fi produs.

„Numai o dată“, zise ea. „Dar arată mult mai sumbru cînd mi-l descrii dumneata!“

El nu răspunse nimic, și-o vreme tăcură, și ceva necunoscut vibra în aerul ce-i despărțea. Dar, deodată, se-ntoarse spre el, c-un fel de furie.

„De ce-mi faci asta?” strigă ea. „De ce faci ca lucrurile pe care le-am ales să-mi pară dezgustătoare, dacă nu ai ce-mi oferi în schimb?”

Cuvintele îl zdruncinară pe Selden, scoțându-l din accesul de reflecție în care căzuse. Nici el nu-și dădea seama de ce condusesese discuția lor într-acolo; era ultimul lucru pe care s-ar fi putut gândi să-l facă într-o după-amiază împărțită cu domnișoara Bart, singuri și nevăzuți de nimeni. Numai că era unul din acele momente când nici unul nu părea a vorbi deliberat, când o voce interioară îl chema pe celălalt peste adâncimi de simțire cărora nu le dăduseră încă glas.

„Nu, nu am nimic să-ți ofer în schimb.” zise el, ridicându-se iar în capul oaselor și întorcându-se în așa fel încît s-o privească în ochi. „Dacă aș avea, ți-ar aparține, știi doar.”

Ea primi această declarație bruscă într-un mod și mai ciudat decît cel în care fusese făcută; își lăsă fața în mîini și el o văzu plîngînd cîteva clipe.

Numai cîteva clipe, totuși; căci atunci cînd se aplecă și mai mult și-i dădu la o parte mîinile, cu un gest mai curînd grav decît romantic, ea-i arătă o față mai blindă dar nu desfigurată de emoție, iar el își spuse, oarecum cu cruzime, că pînă și plînsul era la ea o artă.

Gîndul ăsta îi potoli vocea cînd o întrebă, undeva între milă și ironie, „Nu-i normal ca eu să-ncerc să diminuez tot ceea ce nu-ți pot oferi?”

Fața ei se lumineă, dar își trase mîna, nu cu un gest de cochetărie, ci ca și cum ar fi renunțat la ceva la care nu aspira.

„Dar mă diminuezi pe *mine*, nu crezi,” îi întoarse ea cu blîndețe, „fiînd așa de sigur că ele sînt singurile lucruri care m-ar interesa?”

Selden tresări în interior, dar nu era decît ultimul spasm al egoismului lui. Aproape imediat el răspunse foarte firesc: „Dar te interesează, nu? Și nici o dorință de-a mea nu poate schimba asta.”

Atît de complet încetase să gîndească pînă unde-l puteau duce toate astea, încît fu deosebit de decepționat cînd ea-i prezentă un chip sclipind de umor.

„Ah“, strigă ea, „cu toate vorbele dumitale frumoase ești de fapt la fel de laș pe cît sînt eu, căci n-ai fi spus nici una dacă n-ai fi fost atît de sigur de răspunsurile mele.“

Socul produs de această remarcă avu drept efect cristalizarea intențiilor oscilante din Selden.

„Nu sînt atît de sigur de ce-mi răspunzi,“ zise el încet. „Și-o să fiu atît de drept cu dumneata să am convingerea că nici dumneata nu ești.“

Era rîndul ei să-l privească surprinsă; și după o clipă...

„Vrei să te căsătorești cu mine?“ întrebă ea.

El rise.

„Nu, nu vreau... dar poate aș vrea dacă ai vrea tu!“

„Exact ce-ți spuneam — ești așa de sigur de mine că te poți amuza făcînd experiențe.“ Trase mîna pe care-o re-luase el și îl privi tristă.

„Nu fac experiențe,“ replică el. „Sau dacă fac, le fac pe mine, nu pe dumneata. Nu știu ce efect vor avea asupra mea — dar dacă unul din ele este căsătoria cu dumneata, sînt gata să risc.“

Ea zîmbi ușor. „Chiar ar fi un mare risc — nici nu ți-am ascuns vreodată cît de mare.“

„A, tu ești laș!“ exclamă el.

Ea se ridicase, și cum era și el în picioare, se priviră drept în ochi. Izolarea blîndă a zilei în decădere îi învălui — păreau ridicați pe un strat de aer mai pur. Toate efectele subtile ale ceasului vibrau în vinele lor și-i împingeau unul spre altul așa cum frunzele sînt împinse spre pămînt.

„Tu ești laș,“ repetă el, luîndu-i mîinile între-ale lui.

Ea se sprijini de el o clipă, ca și cum ar fi lăsat-o fără veste aripile, iar el îi simți inima bătînd mai curînd ca după oboseala fizică a urcării unui șir de trepte decît cu tulburarea dată de noi coordonate. Apoi ea se trase înapoi cu un zîmbet ușor, de avertisment, „O să arăt oribil în haine șifonate; dar îmi repar singură pălăriile,“ declară.

Stătură tăcuți după asta, zîmbindu-și ca niște copii dornici de aventură care au urcat la o înălțime interzisă, de unde descoperă o nouă lume. Adevărata lume de la picioarele lor se-nfășura în primele valuri ale înserării, și dincolo de vale se ridică în albastrul mai intens o lună precis desenată.

Deodată auziră un zgomot îndepărtat, ca biziitul unei insecte uriașe și văzură ceva negru străbătînd șoseaua ce venea spre ei sub lumina amurgului.

Lily tresări; zîmbetul îi pieri și o luă spre alee.

„Habar n-am avut cît de tîrziu s-a făcut. Nu ajungem pînă la căderea nopții,” zise ea, aproape impacientată.

Selden se uita la ea surprins — îi trebui ceva timp ca să-și recapete obișnuita poziție din care-o vedea; apoi zise, cu o notă necontrolată de sarcasm: „Aștia nu erau de-ai noștri; mașina mergea în sens opus.”

„Știu... știu...” Ea se opri și el putu s-o vadă roșind în lumina amurgului. „Numai că eu le-am spus că nu mă simt bine — că nu pot ieși. Hai să coborîm!” murmură ea.

Selden continuă să o privească; apoi își trase pachetul cu țigări din buzunar și-și aprinse încet o țigară. I se părea necesar, atunci, în momentul acela, să proclame, prin vreun gest obișnuit ca acesta, faptul că era stăpînul situației; avea o dorință aproape puerilă s-o facă pe cea care era cu el să înțeleagă că, odată zborul împreună terminat, aterizase în picioare.

Ea așteptă ca flacăra să-i aprindă țigara sub palma căuș; apoi îi întinse pachetul.

Ea luă una cu mîna nesigură și, ducînd-o la buze, se aplecă să ia foc. În lumina de-acum indistinctă, jăratul țigărilor îi luminează partea de jos a feții și el văzu că gura îi tremura într-un zîmbet.

„Ai fost serios?” întrebă ea, cu un ciudat tremur de veselie în voce, ton pe care parcă l-ar fi cules în fugă dintr-un rastel, fără să mai aibă timp să-l încerce.

Vocea lui Selden era mai bine controlată. „De ce nu?” răspunse el. „După cum vezi n-am riscat nimic să fiu așa.” Și cum ea continuă să stea în fața lui, ceva mai palidă în urma replicii, adăugă repede: „Hai să coborîm.”

CE altă probă mai bună pentru prietenia doamnei Trenor, decît că vocea ei, certînd-o pe domnișoara Bart, luase aceeași notă de disperare personală pe care ar fi avut-o dacă ar fi deplîns o petrecere ratată.

„Tot ce pot să zic, Lily, e că eu nu te înțeleg!“ Se lăsă pe spate oftînd abandonată matinal dantelelor și muselină, ignorînd sîciilele de pe birou, un munte ca de obicei, și considerînd în schimb, cu ochiul doctorului care s-a dat bătut în fața unui caz, pacientul stînd în picioare în fața ei.

„Dacă nu mi-ai fi spus că te ții de el serios — dar sînt sigură că asta ai dat clar de înțeles de la bun început! De ce altceva m-ai rugat să te scutesc de bridge și să-i țin la distanță pe Carry și pe Kate Corby? Nu pot să cred c-ai făcut-o pentru a te amuza; nici unul din noi nu ne putem imagina că te-ai ocupa de el o singură clipă fără să vrei să te căsătorești cu el. Și toată lumea s-a purtat în consecință. Toți voiau să ajute să iasă ceva. Pînă și Bertha și-a ținut mîinile acasă — de ce să nu ți-o spun — pînă ce-a venit Lawrence și i l-ai luat cu japca. După asta avea dreptul să ți-o întoarcă — de ce naiba te-ai pus cu ea? Îl știai pe Lawrence Selden de ani de zile, de ce te-ai purtat de parcă tocmai îl descoperiseși? Dacă îi purtai pică Berthei, ți-ai ales prosteste timpul să o arăți — puteai să-i plătești după ce erai măritată! Ți-am spus că Bertha este periculoasă. Cînd a venit aici nici nu puteai vorbi cu ea, apoi a venit Lawrence și asta a dispus-o, și dac-ai fi lăsat-o să creadă că a venit pentru ea, nu i-ar fi venit în cap să facă asta. Of Lily, n-o să ajungi nicăieri dacă nu ești serioasă!“

Domnișoara Bart primi exhortația aceasta în spiritul celei mai pure imparțialități. Și de ce să se fi supărat? Prin gura doamnei Trenor îi vorbea propria conștiință. Dar chiar și-n fața propriei conștiințe trebuia să încropească un simulacru de apărare.

„N-am făcut decît să-mi iau o zi liberă, căci credeam că intenționează să stea toată săptămîna, pe cîtă vreme domnul Selden pleca azi dimineață după cum știam eu.“

Doamna Trenor înlătură orice scuză cu gestul cu care ar fi îndepărtat de la sine o muscă supărătoare.

„Păi chiar a vrut să stea — asta-i partea cea mai proastă. Arată că a fugit de tine, că Bertha și-a îndeplinit propria-i misiune și l-a umplut de venin.“

Lily încercă să glumească. „Păi, dacă fuge, îl prind eu pînă la urmă!“

Prietena își aruncă înainte brațul: „Orice-ar fi Lily, să nu faci nimic!“

Domnișoara Bart primi avertismentul zîbind. „Nu chiar la propriu, luînd primul tren, de pildă. Mai sînt căi...“ Dar nu le specifică.

Doamna Trenor corectă timpul, tăios: „*Au fost căi*, o mulțime de căi. N-am crezut că ai avut nevoie să-ți fie arătate. Dar nu te amăgi — e speriat de-a binelea. A dat fuga glonț acăsucă, unde-i mămica să-l apere!“

„Sigur, pînă la moarte,“ încuviință Lily, umflindu-se de ris.

„Cum' de mai poți să rîzi...“, o certă prietena sa, ceea ce o făcu să revină la severitatea lucrurilor cu întrebarea: „De fapt ce i-a spus Bertha?“

„Nu mă-ntreba! Lucruri îngrozitoare! A dezgropat mai toți morții. Sper că-nțelegi ce vreau să spun... bine-înțeles că nu există *de fapt* nimic, dar se pare că l-a amintit pe prințul Varigliano... și pe Lord Hubert... și o poveste cum că ai fi împrumutat bani de la bătrînul Ned Van Alstyne — chiar?“

„E vărul tatălui meu,“ răspunse domnișoara Bart.

„Păi sigur, *asta* n-a zis-o. Se pare că Ned i-a spus lui Carry Fisher; care i-a spus Berthei, te cred. Toate-s la fel, zău, își țin limba ani de zile și cînd crezi c-ai scăpat, numai ce li se ivește ocazia și-și amintesc tot.“

Lily se făcu palidă — vocea ei sună cam răgușit.

„Erau niște bani pe care î-am pierdut la bridge la familia Van Osburgh. I-am înapoiat, desigur.“

„Lucrurile astea nu și le amintesc, dumnealor; dar *ideea* de a avea datorii la jocuri de noroc l-a speriat pe Percy. Bertha știa ea cu cine stă de vorbă — i-a spus exact ce trebuia!“

Și timp de aproape o oră doamna Trenor continuă pe această coardă să-și admonesteze prietena. Domnișoara Bart asculta cu admirabilă stăpînire de sine. Firea calmă cu care

era înzestrată de natură fusese disciplinată de ani întregi de adaptare forțată, trebuind mai întotdeauna să-și atingă scopurile prin vrerea altor oameni; și, fiind înclinată să privească deschis orice lucruri neplăcute de îndată ce ele se iveau în calea ei, n-o înfuria să asculte, imparțial prezentate, consecințele la care imprudența ei putea duce, cu atât mai mult cu cât propriile-i gânduri se adunau încă pe celălalt talger al balanței. În lumina comentariilor energice ale doamnei Trenor, situația se prezenta fără îndoială destul de „albastră” și, ascultând, Lily se trezi aprobând tot mai mult ceea ce spunea prietena sa. Și nici nu bănuia doamna Trenor ce neliniști stîrneau vorbele ei, încă și mai sumbre. Bogăția, dacă nu-i stimulată de-o *imaginație* bogată, își face doar o imagine vagă asupra aspectelor concrete ale sărăciei. Judy știa că trebuie să fie „groaznic” pentru biata Lily să-și facă probleme dacă are sau nu bani pentru dantelă veritabilă la rochii, „groaznic” să nu aibă mașină la scară și un iaht; dar ce-nseamnă să te doară zilnic capul pentru datorii, să te lupți zilnic cu tentații mărunte de a cumpăra te-miri-ce, astea erau chinuri pe care viața ei le ignoră la fel cum ignoră problemele unui cerșetor. Inconștiența ei față de adevărata față a situației avea efectul de-a o face și mai terifiantă pentru Lily. În vreme ce prietena ei îi reproșa de a fi pierdut ocazia să-și eclipseze rivalele, Lily se lupta încă o dată în *imaginație* cu muntele crescînd de datorii de care aproape că reușise să scape. Oare ce vînt de nebunie o împinsese din nou în largul acelor mări întunecate?

Felul în care vechea ei viață își oferea din nou mîncîrla compromisului spre a o primi îi făcea decăderea parcă mai completă. Ieri încă, *imaginația* ei zburda pe fuioare de libertate, străine de orice telurică ocupație, azi trebuia să cadă jos, la nivelul rutinei domestice, în care momentele de aparentă strălucire și libertate alterneau cu lungi ore de supunere.

Puse o mîină dezaprobatoare pe mina prietenei sale. „Judy dragă! Îmi pare rău pentru ce-am făcut, și ești foarte bună cu mine. Dar sigur ai cîteva scrisori la care pot să-ți răspund eu — cel puțin să fiu de folos la ceva.”

Se așeză la masă și doamna Trenor acceptă reluarea acestei munci matinale cu un oftat care ar fi vrut să

spună că, în definitiv, nici nu se dovedise mai bună decît de așa ceva.

Masa de prînz adună un cerc sărăcit. Toți bărbații afară de Jack Stepney și Dorset se-ntorseseră în oraș (îi părea lui Lily o supremă ironie ca Selden și Percy Gryce să plece în același tren), iar Cressida și supușii ei, Wetherall-i, fuseseră duși cu mașina să ia prînzul undeva, departe. În astfel de momente de mai mic interes, obiceiul doamnei Dorset era să stea în cameră pînă după-masă; dar de această dată se abătu pe la ei cînd masa era aproape de sfîrșit, trasă la față și cu cearcăne sub ochi, dar lăsînd să se întrevadă maliția sub masca indiferenței. Ridică sprîncenele cînd se uită la masă.

„Ce puțini am mai rămas! Îmi place nespus liniștea — ție nu, Lily? Bine-ar fi dacă bărbații s-ar ține departe întotdeauna — e mult mai bine fără ei, zău. A, tu nu intri în discuție, George — cu soțul tău nu ești nevoită să vorbești. Numai că am crezut că domnul Gryce urma să stea peste săptămîină?” adăugă ea întrebător. „Nu așa intenționa, Judy? Ce băiat drăguț — mă-ntreb ce l-o fi pus pe fugă. E cam timid și mă tem că l-om fi șocat, a fost educat într-un mod atît de învechit. Știi Lily, mi-a spus că n-a mai văzut o fată jucînd cărți pe bani pînă te-a văzut pe tine mai deunăzi? Și cînd te gîndești că trăiește din dobînzile veniturilor lui, plus că mai întotdeauna îi rămîne destul să investească.”

Doamna Fisher se aplecă spre masă cu vădit interes.

„Cred că-i de datoria cuiva să-l educe pe tînărul ăsta. E scandalos ca nimeni să nu-i fi spus sau amintit datoriile lui de cetățean. Toți oamenii bogați ar trebui obligați să studieze legile țării lor.”

Doamna Dorset îi aruncă o privire calmă.

„Legile de divorț în orice caz le-a studiat. Mi-a spus c-a promis episcopului să semneze nu știu ce petiție contra divorțului.”

Doamna Fisher roși sub fard, iar Stepney zise, rîzînd și aruncînd o privire spre domnișoara Bart: „Presupun că se gîndește la căsătorie și vrea să-și dreagă corabia veche, înainte de-a se urca pe ea.”

Logodnica lui păru șocată de atare metaforă, iar George Dorset exclamă cu un rînjet sardonice: „Bietul de el! Nu corabia o să-i vie de hac, ci echipajul.”

„Ori pasagerii clandestini,” zise domnișoara Corby, radioasă. „Dacă m-aș gândi la un voiaj cu el, mi-aș lua și un prieten cu mine.”

Simțindu-se vag lezată, domnișoara Van Osburgh nu știa cum să se manifeste. „Zău că nu știu de ce rîdeți de el: eu cred că este foarte simpatic,” exclamă ea; „și în orice caz fata care s-ar căsători cu el ar avea de-ajuns ca să nu se plîngă.”

Se uită nedumerită în jur, la oamenii care izbucniră și mai tare în rîs la vorbele ei, dar poate ar fi consolată-o să știe ce adînc se imprimaseră ele în cugetul unuia dintre ascultători.

Să nu se plîngă! Pentru Lily Bart, nu existau în limbă cuvinte mai elocvente. Nici măcar nu se gîndise să zîmbească la imaginea modestă pe care moștenitoarea Van Osburgh o dădea despre o avere colosală — mintea ei era ocupată pînă-n margini de imaginea pe care ea o întrebuinta pentru averea aceea. Întepăturile doamnei Dorset n-o dureau, căci propria-i ironie tăia mai adînc; nimeni n-o putea răni atît cît se rănea ea însăși, căci nimeni altcineva (nici măcar Judy Trenor) nu cunoștea, am ploarea imprudentei comise.

Fu smulsă din aceste gînduri negre de o rugămintă pe care gazda i-o adresa în șoaptă, luînd-o deoparte pe cînd părăseau masa.

„Lily dragă, dacă n-ai nimic deosebit de făcut, pot să-i spun lui Carry Fisher că vrei să mergi la gară să-l aduci pe Gus? Se întoarce la patru și știu că ea are de gînd să-l întîmpine. Bineînțeles că aș vrea să-l amuze cineva, dar din întîmplare știu că l-a cam ștors de cînd e aici și acu ține morțiș să-l aducă, încît îmi închipui că iar are mare nevoie de bani. Tare-mi pare mie,” conchise doamna Trenor pe bună dreptate, „că cea mai mare parte din pensia ei provine de la bărbații altora!”

În drum spre gară, domnișoara Bart avu tot timpul să mediteze la cuvintele prietenei ei și la felul în care i se aplicau chiar ei. De ce trebuia să sufere pentru că, odată, a împrumutat, pentru cîteva ore, niște bani de la un vîr bătrîn, în vreme ce o femeie precum Carry Fisher putea trăi în felul ăsta fără a-i zice nimeni nimic, nici soți, nici soții? Totul se explica prin plicticoasa distincție dintre ce poate o femeie măritată să facă și ce

nu poate o tină ră fată. Bineînțeles că era un scandal ca o femeie măritată să împrumute bani — iar Lily era un fel de expertă în implicațiile cuprinse — și totuși, era doar un „*malum prohibitum*“ pe care lumea îl critică dar față de care închide ochii și care, deși o fi pedepsit în particular, nu provoacă dezaprobară colectivă a societății. Pe scurt, așa ceva nu era posibil pentru domnișoara Bart. Putea desigur să împrumute de la prietenele sale — o sută de ici-de colo, cel mult — dar acestea mai curînd îi dădeau o rochie ori o bijuterie ieftină, uitîndu-se nițeluș pieziș cînd ea ar fi făcut vreo aluzie la cecuri. Femeile nu dau cu împrumut cu toată inima, iar cele printre care trăia ea erau fie în aceeași situație, fie atît de departe de ea încît n-o mai înțelegeau. Rezultatul acestor meditații era hotărîrea de a se duce la mătusa ei la Richfield. Nu putea să rămînă la Bellomont fără să joacă bridge, și cu datoriile ce le avea...; iar continuîndu-și seria de vizite autumnale și-ar fi prelungit doar necazurile. Ajunsese la un punct unde trebuiau luate măsuri radicale, căci singurul mod de viață ieftin ar fi fost cel plicticos. Avea s-o ia chiar a doua zi dis-de dimineață spre Richfield.

La gară, Gus Trenor îi păru surprins, și nu prea plăcut, s-o vadă. Îi trecu hățurile trăsuricii ușoare cu care venise, iar el urcă greoi, strivind-o pe nici un sfert de capră și strigînd „Bu-ună! Nu-mi prea faci des onoarea asta. Se vede că te plictiseai cumplit.“

Era o după-amiază caldă și vecinătatea atît de strînsă o făcea mai conștientă ca oricînd de trupul lui masiv, fața roșie și lată și gîtul gros, de pe care curgeau bobite de sudoare scîrbos infiltrate cu pulbere de zgură; dar mai era conștientă, și asta i-o spuneau ochii lui mici și de altminteri blegi, că prezența ei, proaspătă și delicată, îl remonta și stimula.

Asta o făcu să răspundă veselă: „Nu prea am ocazia. Prea multe își dispută privilegiul cu mine.“

„Privilegiul de a mă duce acasă? Ei, mă bucur c-ai cîștigat dumneata, oricum. Numai că știu cum a fost, de fapt — te-a trimis nevastă-mea. Zi că nu!“

Avea scăpărările neașteptate de perspicacitate proprii oamenilor cu ideea grea și Lily nu se putu abține să nu ridă împreună cu el.

„Vezi d-ta, Judy crede că numai cu mine ești în deplină siguranță; și are perfectă dreptate.“ adăugă Lily.

„Zău? Are, pentru că dumneata nu ți-ai pierde vremea cu un moș ca mine. Noi, bărbații căsătoriți, trebuie să ne mulțumim cu ce ne rămîne — toate bucuriile se duc spre cei care au fost destul de deștepți să rămână liberi. Dă-mi voie să-mi aprind un trabuc, da? N-am tras un fum toată ziua“.

Trase undeva la umbră și-i trecu hăturile ei ca să aibă mîinile libere. Flăcăriuia de la chibrit îi accentuă purpura feței grase și Lily își feri privirea, brusc îngroșată. Și totuși unele femei îl găseau un bărbat bine!

Dîndu-i hăturile înapoi, îl întrebă prietenește:

„Așa de multe lucruri plicticoase ai avut de făcut?“

„E-hei, cred și eu!“ Trenor, pe care rar dacă-l asculta cineva, nevastă ori prieteni, începu să guste pe-ndelete din bucuria destăinuirii:

„Nici nu-ți imaginezi cît trebuie să alergi într-o treabă ca asta.“ Arătă cu biciul spre haturile Bellomontului, care se întindeau la picioarele lor încărcate de roadele pămîntului. „Judy habar n-are pe ce se duc banii... nu“ că n-ar fi de unde,“ se întrerupse, „dar bărbatul trebuie să stea cu ochii deschiși și să profite din orice. Tata și mama se certau mereu de la bani și au pus și ceva deoparte — din fericire pentru mine — dar în ritmul în care mergem acum, nu știu unde-am fi dacă n-aș mai risca eu din cînd în cînd. Femeile cred — adică Judy crede — că nu fac nimic altceva decît să merg în oraș o dată pe lună să tai niște cupoane, dar adevărul e că trebuie să dai în brînci ca să te menții. Cu toate că, azi, n-am de ce mă plînge,“ continuă el după o clipă, „pentru că am făcut o afacere pe cînte, mulțumită prietenului lui Stepney, Rosedale — că veni vorba, domnișoară Lily, te-aș ruga să-ncerci s-o convingi pe Judy să se poarte mai frumos cu băiatu' ăsta. Nu-i departe ziua cînd o să fie așa de bogat c-o să ne poată cumpăra pe toți, așa că dacă l-ar mai invita la masă din cînd în cînd, aș obține aproape tot ce vreau de la el. Omu' ăsta e înnebunit să cunoască lumea care n-are chef să-l cunoască pe el, și cînd cineva e-n starea asta, va face orice pentru prima doamnă care-l invită la ea.“

Lily ezită cîteva clipe. Prima parte a confesiunii stîr-nise un şir interesant de gînduri, dar fusese întrerupt brutal de menţionarea numelui Rosedale. Protestă fără convingere.

„Dar ştii că Jack a-nceercat să facă exact asta şi nu i-a reuşit.“

„Of, la dracu — pentru că-i gras şi unsuros şi nu vorbeşte decît de afaceri! Ascultă la mine, cine-i deştept şi se poartă frumos cu el acum, n-o să aibă ce regreta. Nu peste mulţi ani va fi în lumea noastră, fie că ne place au ba, şi atunci n-o să mai dea o jumătate de milion pentru o invitaţie la cină.“

Mintea lui Lily se-ndepărtă de la intrusul Rosedale spre primul şir de gînduri. Această lume vastă, misterioasă, a Wall Street-ului — oare nu-şi putea găsi în ea mijloacele de a scăpa de soarta ei cruntă? Auzise adesea de femei care făceau rost de bani aşa, prin prieteni — ca cele mai multe surate, n-avea habar de concreteţea tranzacţiilor şi ignoranţa diminua din prozaismul lor. Într-adevăr, nu se putea închipui înjosindu-se să primească ceva de la domnul Rosedale; dar alături de ea se afla omul care putea face asta, şi, ca soţ al celei mai bune prietene, îi era aproape ca un frate.

În adîncul adîncurilor ei Lily ştia că nu prin apel la sentimentele frăţeşti putea să-l pună pe Gus în mişcare, dar explicînd astfel situaţia, o drapa în falduri decente, căci îşi avea scrupulele ei în privinţa menţinerii unor aparenţe pînă şi interioare. Simţul ei aristocratic îşi avea un echivalent moral şi, atunci cînd făcea o inspecţie propriei minţi, existau anumite uşi pe care nu le deschidea.

Ajungînd la porţile domeniului Bellomont, se întoarse spre Trenor cu un zîmbet.

„E-o după-amiază aşa de frumoasă... N-ai vrea să mă mai plimbi puţin? Am fost cam fără chef toată ziua şi-i asa de odihnitor să nu vezi oameni şi să fii cu cineva care nu se supără dacă nu eşti în formă!“

Arăta atît de fermecător-rugătoare, atît de încrezătoare în compasiunea şi înţelegerea lui, încît lui Trenor îi păru rău că nu-i acolo nevastă-sa să vadă cum se poartă alte femei cu el — nu profitoare smochinite ca doamna Fisher, ci o fetişcană pentru a cărei privire cei mai mulţi bărbaţi de pe lumea asta şi-ar fi dat şi sufletul.

„Fără chef? De ce sfinte Dumnezeule să fii dumneata vreodată fără chef? Nu ți-a ieșit bine ultimul set de rochii, ori te-a curățat Judy complet la bridge, azi-noaptea?”

Lily scutură din cap, oftând.

„A trebuit să renunț la rochii noi și la bridge — nu-mi mai permit. Adevărul e că nu-mi mai permit nimic din ceea ce fac prietenii mei și mă tem că Judy începe să se sature de mine pentru că nu mai joc cărți și nu mai sînt la fel de elegantă ca celelalte femei. Dar și dumneata o să te sature de mine dacă-ți vorbesc de-ale mele, și dacă le-am menționat, e ca să te rog să-mi faci un serviciu — cel mai mare serviciu.”

Din nou ochii ei căutară pe ai lui și-n sine a ei ea zîmbi citind acolo un început de teamă.

„Păi, cum... sigur... dacă îmi stă în putință...” Se întrerupse, și ea se gîndi că bucuria îi fusese stricată de amintirea metodelor doamnei Fisher.

„Cel mai mare serviciu,” repetă ea suav. „Adevărul e că Judy e supărată pe mine și aș vrea să ne împaci.”

„Supărată pe dumneata? Ei, haide, haide, prostii!” Ușurarea lui se sparse într-un rîset. „Știi doar că ți-i devotată.”

„Este cea mai bună prietenă a mea și tot mai de aceea nu vreau s-o jignesc. Dar presupun că știi ce vrea să fac. Și-a pus în minte, draga de ea, să... mă căsătorească cu un pachet de bani.”

Se opri de parcă jena ar fi împiedicat-o să continue și Trenor, întorcîndu-se brusc, fixă asupra ei o pereche de ochi în care creștea înțelegerea situației.

„Un pachet de bani? Isuse, doar nu cumva Gryce? Ba da? A nu, bineînțeles că nu spun la nimeni — poți avea încredere c-o să-mi ții gura... dar Gryce... Doamne-sfinte, Gryce! Chiar și-a închipuit Judy c-o să poți lua un caraghios îngîmfat ca ăla? Și, neputînd, i-ai dat papucii, motiv pentru care dumnealui a șters-o cu primul tren azi dimineată?” Se lăsă pe spate, lătindu-se și mai mult pe capră, ca și cum bucuria perspicacității sale l-ar fi dilatat la propriu. „Cum naiba s-a putut Judy gîndi c-ai să faci așa ceva? Eu i-aș fi putut spune că nicio dată n-ai să te împaci c-un nătăflet ca ăla!”

Lily oftă și mai sfișietor. „Cred uneori,” murmură ea, „că bărbații înțeleg o femeie mai bine decât multe alte femei.”

„Unii bărbați, da, sînt siguri. Aș fi putut să-i zic lui Judy,” repetă el, exaltînd în superioritatea implicită asupra soției lui.

„M-am gîndit eu că ai să înțelegi, de aceea am vrut să-ți vorbesc,” reluă domnișoara Bart. „Nu pot să fac așa ceva; nu-i cu putință. Dar nici nu pot continua viața de pînă acum. Sînt aproape în întregime dependentă de mătușa mea și cu toate că-i foarte bună cu mine, nu-mi dă o sumă regulată, și-n ultima vreme am pierdut la cărți și nu îndrăznesc să-i spun. Mi-am plătit datoriile, desigur, dar cu asta nu mi-a mai rămas aproape nimic pentru celelalte cheltuieli și dacă continui cu viața de acum, dau de bucluc. Am un venit minuscul numai al meu, dar mă tem că e investit prost, pentru că pare a-mi aduce tot mai puțin de la an la an, iar eu mă pricep așa de puțin la chestiunile bănești, încît nu-mi pot da seama dacă agentul mătușii ne sfătuiește bine.” Făcu o pauză, după care reluă pe un ton mai vesel: „N-am vrut să te plictisesc cu toate astea, dar am nevoie de ajutorul dumitale s-o faci pe Judy să înțeleagă că nu pot, pentru moment, să mai trăiesc așa cum se cuvine printre voi. Plec mîine la Richfield, la mătușa, unde-o să-mi petrec restul toamnei, fără servitoare și învățînd să-mi repar singură rochiile.”

La această imagine a drăgălășeniei suferinde, al cărei patos era sporit de tușa delicată cu care fusese concepută, un murmur de indignare amestecată cu simpatie se auzi dinspre Trenor. Cu douăzeci și patru de ore înainte, să-l fi consultat nevastă-sa asupra viitorului domnișoarei Bart, ar fi zis că o fată cu gusturi extravagante și fără bani ar face mai bine să se căsătorească cu primul bărbat bogat ce i-ar fi ieșit în cale; dar cu subiectul în cauză lîngă el, cerîndu-i înțelegerea, făcîndu-l să simtă că el i-o poate da mai degrabă decât cele mai bune prietene, și mai ales stînd atît de nemaipomenit de plăcut alături de el, era gata să jure că o astfel de căsătorie ar fi o crimă și că el, ca om de onoare, trebuia să facă totul pentru a o feri de efectele altruismului, bunătații ei. Impuls întărit și de gîndul că, dacă s-ar fi

măritat cu Gryce, ar fi fost înconjurată de linguşeli şi aprobare, pe câtă vreme, refuzînd să se sacrifice negustoreşte, rămînea singură să suporte preţul rezistenţei ei. La naiba, din moment ce putea găsi o cale de rezolvare din astfel de greutăţi pentru un „burete“ profesionist numit Carry Fisher, care constituia un fel de lux elementar corespunzător bucuriei produsă de o ţigară ori de un cock-tail, putea fără doar-şi-poate să facă la fel de mult pentru o fată care era o sîrbătoare şi care-şi depunea necazurile în faţa lui cu inocenţa încrezătoare a unui copil.

Trenor şi domnişoara Bart îşi prelungea plimbarea mult după apusul soarelui; şi, pînă ajunseră acasă, el încercă, nu fără succes, să-i demonstreze că, dacă avea numai încredere în el, putea să-i aducă bani frumoşi din ceea ce avea, fără să-i pericliteze mica sumă în nici un fel. Ea era cu adevărat prea necunosătoare în manipulaţiile bursei ca să-i înţeleagă explicaţiile tehnice ori măcar să-şi dea seama că anumite puncte erau destul de suspecte; ceaţa ce învăluia tranzacţia îi servi ca un vîl pentru jena ce o simţea şi, prin ea, speranţele ei se măriră ca lumina unor lămpi în ceaţă. Tot ce înţelese ea era că investiţiile aveau să fie misterios multiplicat fără vreun risc pentru dînsa; şi asigurarea că acest miracol va avea loc nu peste multă vreme, fără un interval enervant pentru suspense şi gînduri, îndepărtă şi ce scrupule îi mai dădeau tîrcoale.

Simţea crucea mai uşoară şi putea să reia activităţi reprimite. Cu grijile imediate risipite ca prin farmec, era uşor să ia hotărîrea să nu se mai găsească nicîind la aşa ananghie şi, cum necesitatea economiei şi a abţinerii se retrăsese din prim plan, se simţea gata să dea piept cu orice cerinţă a vieţii. Chiar şi cu cea imediată de a-l lăsa pe Trenor, în drum spre casă, să se lipească mai mult de ea şi să-şi lase liniştitor o mină pe ale ei; tremurul uşor de repulsie şi-l înfrînă repede. Era parte a jocului să-l facă să se simtă că rugămintea lui adresată fusese un impuls necalculat, provocat de farmecul lui personal; şi sentimentul renăscut al puterii de a minui bărbaţii, dacă îi consola mindria rănită, o mai ajuta şi să nu observe indelicatetea lui. Era un bărbat nerafinat, plicticos, care cu toate eforturile lui de a-şi afir-

ma superioritatea, nu reprezenta decît un figurant în spectacolul costisitor plătit de banii lui — fără îndoială că pentru o fată deșteaptă, avea să fie ușor să-l supună exact cu vanitatea lui, punîndu-l astfel să facă el totul.

8

PRIMUL cec pentru o mie de dolari pe care Lily îl primi împreună cu un bilet mîzgălit de mîna lui Gus Trenor îi întări siguranța de sine cu exact atîtea procente cu cîte îi anula din datorii.

Tranzacția se justificase prin rezultate — vedea acum cît de absurd ar fi fost să lase vreun scrupul primitiv să o lipsească de acest mijloc simplu de a-și liniști creditorii. Lily se simțea de-a dreptul virtuoasă cînd risipi suma în plăți pentru cei cărora le era datoră și faptul că însoțea cu o nouă comandă fiecare plată nu-i micșora sentimentul dezinteresării. Cîte femei, în locul ei, n-ar fi făcut comenzile fără să plătească!

Găsise tonic desigur să păstreze bună dispoziția lui Trenor. Să-i asculte povestirile, să-i primească confidențele și să ridă de glumele lui, părea pentru moment a fi tot ceea ce i se cerea și nepăsarea binevoitoare cu care gazda ei privea aceste atenții le elibera de cea mai mică urmă de ambiguitate. Doamna Trenor presupunea în mod evident că intimitatea sporită față de soțul ei, pe care Lily o manifestase în ultima vreme, era pur și simplu un mod indirect de a-i întoarce bunătatea.

„Mă bucur așa de mult că tu și cu Gus ați devenit prieteni atît de buni,” zise ea aprobator. „E mult prea drăguț din partea ta să-i înghiți toate povestirile lui obositoare. Știu cum sînt pentru că a trebuit să le ascult pe vremea cînd eram logodiți — sînt sigură că nu le-a schimbat. Și de-acuma n-o să mai fiu obligată — s-o tot chem pe Carry Fisher să-l dispună. E o acvilă; și n-are nici un pic de morală într-însa. Întotdeauna îl pune pe Gus să investească pentru ea și-s sigură că niciodată nu plătește cînd pierde.”

Domnișoara Bart putea să se cutremure la asemenea stare de lucruri fără să-și bată capul că i se aplică și ei.

Cu ea era cu totul altceva. Nu se putea pune problema să nu plătească atunci când pierdea, din vreme ce Trenor o asigurase că nu avea cum pierde. Trimițându-i ce-cul, el îi explicase că scosese 5000 pentru ea din afacerea cu Rosedale și pusese 4000 în altă afacere, căci exista promisiunea unei alte „ridicări mari”; ea își dădu seama că el specula acum cu proprii ei bani și că prin urmare nu-i datora nimic afară de gratitudinea pe care un astfel de fleac o cerea. Presupunea vag că pentru prima sumă el trebuise să ia de undeva, dar curiozitatea ei nu era prea vie asupra acestui punct. Se concentra, pentru moment, pe data probabilă a următoarei „ridicări mari”.

Lucru întâmplat peste câteva săptămîni, cu ocazia nunții lui Jack Stepney cu domnișoara Van Osburgh. Ca vară a mirelui, domnișoara Bart fusese rugată să fie domnișoară de onoare; dar refuzase pretextînd că, fiind mai înaltă decît celelalte fete, prezența ei în alai ar fi putut strica simetria grupului. Adevărul era că însoțise prea multe mirese la altar — prima oară cînd va merge într-acolo, avea să fie ea figura centrală a ceremoniei. Cunoștea glumele care se făceau pe seama tinerelor fete, prea multă vreme expuse lumii și era hotărîtă să evite acele roluri „tinerești” care puteau face oamenii s-o creadă mai în vîrstă decît era.

Mariajul Van Osburgh fu celebrat în biserica de țară de lingă domeniul părinților de pe Hudson. Era „nunta de țară prin excelență,” la care invitații vin cu trenuri speciale și de la care hoardele de nepoțiți sînt ținute la distanță cu ajutorul poliției. În vreme ce aceste ritualuri silvane erau în plină desfășurare, într-o biserică ticsită de toalete elegante și împodobite cu orhidee, reprezentanții presei își croiau drum, cu carnețele în mînă, prin labirintul cadourilor de nuntă, iar agentul unei întreprinderi cinematografice își plasa aparatul la ușa bisericii. Era scena în care Lily se visase de atîtea ori ca jucînd rolul principal, și faptul că nici de data aceasta nu era ființa aceea mistic-voalată, din centrul atenției, ci doar un simplu spectator, îi întări hotărîrea să schimbe cele două roluri înainte de terminarea anului. Faptul că pentru moment scăpase de neliniști nu însemna pentru ea că ele nu puteau reveni: acest fapt îi dădea doar destulă poftă de viață spre a se înălța odată în plus deasupra in-

doiilor ei și spre a simți o reînnoită încredere în frumusețea, puterea ei și disponibilitatea generală de a invita un destin strălucit. Nu se putea ca cineva conștient de astfel de aptitudini pentru stăpânire și bucurie să fie condamnat la eșec perpetuu; și în lumina încrederii în sine recâștigate, greșelile ei arătau mult mai ușor reparabile.

Parcă pentru a o confirma, veni descoperirea, într-o strană învecinată, a profilului serios și bărbii proaspăt-îndreptate ale domnului Percy Gryce. Era ceva aproape marital în propria-i înfățișare — gardenia mare, albă de la butonieră avea un aer simbolic care lui Lily i se păru de bun augur. La urma-urmelor, văzut într-o adunare de acest fel el nu mai era ridicol — un observator binevoitor putea numi „stabilitate“ figura lui greoaie, și atunci când arăta mai bine, părea cuprins de atitudinea de pasivitate totală care scoate în contrast defavorabil ciudațeniile celor neliniștiți din jur. Se gândi că, unui om ca el, imaginea convențională a unei cununii îi putea stârni asociații sentimentale, și se imagină pe sine profitând din plin și cu artă, în izolarea saloanelor Van Osburgh, de o sensibilitate astfel pregătită de factori exteriori. Ba chiar, uitându-se la femeile din jur și amintindu-și de cum arăta ea în dimineata aceea, când se privise în oglindă, nu-i părea că ar fi nevoie de vreo artă specială pentru a-și repara greșeala și a-l aduce din nou la picioare.

Imaginea feței măslinii a lui Selden, în strana din față, aproape strică pentru o clipă armonia gândurilor senine și suficiente. Roșeața care o invadea, când ochi li se întâlneau, fu urmată de o mișcare contrarie, un val de rezistență și retragere. Nu dorea să-l mai vadă, nu pentru că se temea de influența lui, ci pentru că prezența lui avea întotdeauna efectul de a-i devaloriza aspirațiile, a-i diminua lumea idealurilor. În plus, el era un *memento* în carne și oase a celei mai grave greșeli din cariera ei, și faptul că el o cauzase nu îmbunătățea întru nimic atitudinea față de dînsul. Încă își mai putea imagina un stagiul ideal al existenței în care, după ce toate celelalte s-ar fi aflat din belșug, legătura ei cu Selden să fi fost ultima expresie a luxului; dar în lumea în care trăiau, un ast-

fel de privilegiu avea toate șansele să coste mai mult decît merita.

„Lily, draga mea, nu te-am văzut niciodată așa de frumoasă! Arăți de parcă tocmai ți s-a întîmplat ceva nemaipomenit!“

Tînăra care își formulase astfel admirația pentru frumoasa ei prietenă nu sugera, prin propria-i persoană, astfel de posibilități fericite. Domnișoara Gertrude Farish, de fapt tipiza mediocrul și ineficientul. Dacă vor fi existat calități compensatoare în căutătura cuprinzătoare, francă și în prospețimea zîmbetului ei, acestea le putea vedea numai observatorul binevoitor și numai înainte de a observa că ochii ei erau de-un cenușiu plat, iar buzele — departe de a inspira vreun gînd îndrăzneț. Lily, de pildă, oscila între mila pentru limitele ei și enervarea de a o vedea acceptîndu-le cu seninătate. Pentru domnișoara Bart, ca și pentru mama ei, acceptarea îngălării era proba prostiei; și existau momente cînd, conștientă fiind de propria-i putere de a arăta și fi atît de exact cum o cerea ocazia, mai că simțea că alte fete erau idioate pentru că nu se ridicau la posibilitatea alegerii deliberate. Cu siguranță nimeni din anturajul ei nu ar fi exprimat acceptarea evidentă în culoarea „practică“ a rochiei Domnișoarei Gerty Farish și liniile banale ale pălăriei sale — este aproape la fel de stupid să-ți lași hainele să trădeze că știi că ești urîtă, pe cît să le pui să proclame că te crezi frumoasă.

Evident că fiind, fatalmente săracă și îngălătă, Gerty procedase înțelept apucîndu-se de acte filantropice și concerte simfonice; dar exista ceva iritant în presupunerea ei că nu erau plăceri mai mari decît acestea și că puteai găsi tot atîtea lucruri interesante și fascinante în existența într-un apartament înghesuit ca și în splendorile domeniului Van Osburgh. Astăzi însă entuziasmele ei ciripite n-o iritau pe Lily. Păreau numai să scoată, reconfortant, propriul ei caracter de excepție și mai mult în relief, și dădeau schemei ei de viață o vastitate cosmică.

„Haide, te rog, să ne uităm puțin la cadouri înainte să plece toți din sufragerie,“ sugeră domnișoara Farish, înlănțuind-o cu brațul. Se potrivea bine caracterului ei acest interes sentimental și ne-invidios pentru toate de-

taliile unei nunți — era tipul de om care-și ține întotdeauna batista la-ndemână în timpul slujbei și pleacă ducând sub braț o cutie cu tort de la masă.

„Nu-i așa că totul e minunat?“ continuă ea, pe cînd intrau în sufrageria situată mult mai încolo, și care fusese destinată pentru expunerea cadourilor neasemuite de nunta ale domnișoarei Van Osburgh.

„Întotdeauna am zis că nimeni nu face lucrurile mai bine decît verișoara Grace! Ai gustat vreodată ceva mai delicios decît aceea „mousse“ de homar cu sos de șampanie? Cu săptămîni în urmă m-am hotărît să nu pierd nunta asta, și nu zici ce minunat s-a potrivit totul. Cînd Lawrence Selden a auzit că vin, a insistat să mă aducă chiar el, și cînd ne-ntoarcem în seara asta, cinăm împreună la Sherry. Așa-s de bucuroasă, de parcă m-aș mărita chiar eu!“

Lily zîmbi — știa că Selden fusese întotdeauna bun cu verișoara lui, și se-ntrebasese uneori de ce irosește atîta timp pentru o treabă atît de nerentabilă, dar acum gîndul la asta îi dădea o plăcere vagă.

„Îl vezi des?“ întrebă ea.

„Da, e așa de drăguț că trece destul de des, duminica. Și uneori mai mergem la o piesă; dar în ultima vreme nu l-am prea văzut. Nu arată bine și pare nervos și agitat. Bietul de el! Tare aș vrea să se-nsoare cu o fată bună. I-am zis asta azi, dar mi-a răspuns că nu-i pasă de cele cu adevărat bune, iar celuilalt fel nu-i pasă de el — glu-me, te cred. N-ar putea să se-nsoare cu o fată care să nu fie bună și drăguță. Oh, draga mea, ai mai văzut asemenea perle?“

Se opriseră în fața mesei pe care erau expuse bijuteriile miresei, și inima lui Lily se-ncrîncenă de invidie cînd o izbi în ochi refracția luminii de pe sufrafetele lor — strălucirea lăptoasă a perlelor perfect alăturate, săgetarea rubinelor de pe contrastul catifelelor, razele de un albastriu intens ale safirelor, învîpăiate de diamantele din jur — toate acestea lumini prețioase sporite ori adîncite de meșteșugul rar al montărilor. Baia lor de lumină înfierbîntă singele lui Lily ca un vin bun. Mai complet decît orice altă expresie a bunăstării, ele simbolizau viața după care tînjea, viața de lux aristocrat, de rafinament, în care fiecare detaliu să poarte marca perfecțiunii unui juvaer,

cu întreaga sferă drept montură armonioasă pentru propria-i raritate de bijuterie.

„O, Lily, uită-te numai la pandantivul ăsta din diamante — e mare cât un platou! Oare cine i l-o fi dat?” Domnișoara Farish se apropie mioapă de cartea de vizită de alături. „Domnul Simon Rosedale.” Cum, omul ăla oribil? A, da, mi-amintesc că-i prieten cu Jack, și presupun că verișoara Grace a trebuit să-l invite aici, azi; dar cred că nu-i place de loc ideea ca Gwen să trebuiască să accepte un astfel de cadou de la el.”

Lily zîmbi. Se îndoia că domnișoara Van Osburgh era chiar atît de supărată pe asta și se gîdea la obiceiul domnișoarei Farish de a împrumuta propria-i delicatețe sentimentală persoanelor cel mai puțin încurcate cu așa ceva de pe lume.

„Păi, dacă lui Gwen n-o să-i placă ideea de a fi văzut cu el, poate foarte bine să-l schimbe cu altceva”, remarcă.

„A, uite ceva mult mai drăguț,” continuă domnișoara Farish. „Ia te uită la safirul ăsta alb, e fantastic. Sînt sigură că cine l-a ales și-a dat binișor osteneala. Care-i numele? Percy Gryce? A, atunci nu mă mai mir!” — zîmbi semnificativ, punînd cartea de vizită la loc. — „Bineînțeles c-ai auzit că-i este devotat trup și suflet lui Evie Van Osburgh? Verișoara Grace e foarte mulțumită de asta — cîcă e serios, dragoste adevărată! A cunoscut-o mai întîi la familia George Dorset, cu nu mai mult de șase săptămîni în urmă, și nici că se poate partidă mai potrivită pentru scumpa de Evie. O, nu mă refer la bani, bineînțeles că și ea are destui, dar ea este tipul de fată liniștită, care preferă să stea în casă, iar el are exact aceleași preferințe: așa că se potrivesc cum nu se poate mai bine.”

Lily rămase cu ochii țintă la safirul alb de pe pernuta de pluș. Evie Van Osburgh și Percy Gryce? Numele sunau batjocoritor în capul ei. *Evie Van Osburgh*? Cea mai mică, mai bondoacă, mai bolîndă din cele patru fiice bolînde și bondoace pe care doamna Van Osburgh, cu șiretenie neîntrecută, le „plasase” pe rînd în nișe de existență de individiat. A, fete fericite care cresc la adăpostul dragostei de mamă — o mamă care știe să conceapă situații propice, fără a ceda mai nimic, să profite de punerea la un loc fără a toci interesul, prin obișnuință! Și cea mai deș-

teaptă față poate calcula greșit propriile interese, poate ceda prea mult la un moment dat și retrage prea mult la următorul — e nevoie de vigilență fără greș a unei mame, de prevederea ei, pentru a-și depune în siguranță fiica în brațele prosperității care i se potrivește.

Trecătoarea ușurare sufletească lăsa în sufletul lui Lily locul deznădejdiei. Ce stupidă, ce aiurită era viața! De ce să se alătore milioanele lui Percy Gryce unei averi atât de mari, de ce tocmai acestei fete i se ofereau puteri, ei care nu se va pricepe niciodată să le folosească?

Fu trezită din aceste gânduri de o atingere prietenoasă pe braț și, întorcându-se, îl văzu pe Gus Trenor lângă ea. Se simți străbătută de un fior de furie — ce drept avea el s-o atingă? Din fericire, Gerty Farish se-ndepărtase și erau singuri.

Trenor, mai corpolent ca oricând în redingota strimțată și aprins dezagreabil la față după atâtea libațiuni în cinstea mirilor, se zgii la ea cu fâțișă admirație.

„Pe cinstea mea, Lily, arăți formidabil!“ Luase pe ne-simțite obiceiul de a-i spune pe numele mic, și ea nu gă-sise încă momentul potrivit pentru a-l corecta. Și apoi, în anturajul ei, toată lumea se chema pe numele mic; nu-mai pe buzele lui Trenor adresarea familiară avea o semnificație neplăcută.

„Ei,“ continuă cu o jovialitate care excludea realizarea supărării ei, „te-ai decis pe care din aceste bijuterii le vei comanda pentru duplicare, mâine, la Tiffany? Am un cec pentru tine în buzunar care ar avea un cuvânt bunișor de spus în privința asta!“

Lily îi aruncă o privire alarmată — vorbea mai tare ca niciodată, și camera începea să se umple cu lume. Dar convingându-se că nimeni nu-i putea de fapt auzi încă, spaima lăsa loc bucuriei.

„Alt dividend?“ întrebă zîmbind și apropiindu-se mai mult de el spre a nu fi auzită.

„Nu chiar — am vîndut din ridicare și ți-am scos patru mișoare. Nu-l prea rău pentru o începătoare, mm, ce zici? Cred c-o să începi să te consideri o afaceristă bunișoară și poate n-o să vezi în bătrînul Gus prîstul pe care-l vîd unii.“

„Cred că ești cel mai bun prieten cu putință; numai că nu-ți pot mulțumi cum se cuvine acum.“

I se uită în ochi cu toată lumina ochilor, privire menită a compensa stringerea de mină pe care el ar fi cerut-o dacă ar fi fost singuri — și ce bucuroasă era că nu erau! Vestea o umplu de satisfacția fizică pe care o simți când o durere ce te chinuie încetează brusc. Viața nu era chiar așa de stupidă și aiurită — și celor mai nenorocoși le suridea din când în când norocul. Gîndul începu de îndată să o înalțe din nou — nimic mai propriu ei decît să prindă aripi din cel mai mic fleac scăpat în cale-i de zeul Noroc. Imediat se prezintă gîndul că Percy Gryce nu era pierdut definitiv; și zîmbi anticipînd bucuria deosebită de a i-l răpi lui Evie Van Osburgh. Ce șanse putea avea o toantă ca aceea dacă și-ar fi pus Lily forțele în mișcare?

Își aruncă ochii roată, sperînd să-l zărească pe Gryce; ochii ei căzură în schimb pe domnul Rosedale, apariție insolită, care se strecura prin mulțime cu un aer jumătate ilicit, jumătate autoritar, ca și cum, de îndată ce ar fi fost recunoscut, prezența lui ar fi strivit brusc de pereți pe toți cei prezenți.

Nedorînd să constituie ocazia unei astfel de umflări, Lily își transferă urgent privirea spre Trenor, căruia exprimarea grațitudinii ei nu părea să-i fi adus completa grațificație intenționată de ea.

„La naiba cu mulțumirile — nu vreau să-mi mulțumesci, dar cred că aș merita să am ocazia să mai schimb o vorbă cu tine,” bombăni el. „Gîndeam că ai să petreci toată toamna cu noi, și abia dacă te-am văzut în ultima lună. De ce n-ai veni înapoi la Bellomont în seara asta? Sîntem singuri, și Judy îi supărată foc. Hai vino să învelești un suflet. Dacă accepți te iau cu motorul și poți telefona fetei să-ți aducă valizele din oraș cu primul tren.”

Lily scutură capul cu o fermecătoare poză de regret. „Ce n-aș da să pot veni — dar mi-e absolut imposibil. S-a întors în oraș mătușă-mea și trebuie să stau cu ea cîteva zile.”

„Mai mult te vedeam cînd nu erai decît prietena lui Judy, decît de cînd sîntem prieteni așa de buni” îi dădu el înainte, fără probleme.

„Cînd nu eram decît prietena lui Judy? Nu-i mai sînt? Zău așa, debitezi cele mai absurde lucruri! Dacă m-aș afla tot timpul la Bellomont, te-ai plic-

tiși de mine mult mai curînd decît Judy — dar vino să mă vizitezi la mătușa mea în prima după-amiază cînd dai prin oraș; atunci am putea sta liniștiți de vorbă și m-ai putea sfătui cum să-mi investesc averea.“

Era adevărat că, în ultimele trei sau patru săptămîni, lipsise de la Bellomont, sub pretextul că avea de făcut alte vizite; numai că acum începea să întrevadă neajunsurile minciunii ei.

Perspectiva discuției liniștite nu părea nici pe departe a-l mulțumi pe Trenor, așa cum sperase și, încruntîndu-se și mai mult, el zise: „A, nu cred că-ți pot promite bani în fiecare zi. Dar poți să-mi faci un serviciu, anume să fii puțin atentă cu Rosedale. Judy a promis să-l invite la masă cînd venim la oraș, dar n-o pot determina să-l cheme la Bellomont și dacă m-ajută să-l lansăm puțin acum, altfel se va pune problema. Nu cred c-au vorbit două femei cu el toată după-amiaza și-ți zic eu că-i păcat, ar merita.“

Domnișoara Bart avu o mișcare de nerăbdare, dar înghiți cuvintele care în mod normal ar fi însoțit-o. La urma urmei, era o cale neașteptat de ușoară de a se achita de datorii; și n-avea motive personale să fie atentă cu domnul Rosedale?

„Adu-l, singur,“ zise ea, zîmbind, „poate scot vreo investiție de la el și singură“.

Trenor se opri ca trăsnet și-o privi în așa fel încît o făcu să roșească.

„Ascultă, nu uita rogu-te că-i un țăpirlan clasa întâi.“

Ea rîse ușor și se întoarse spre fereastra deschisă lîngă care discutaseră.

Aglomerarea crescuse și ea simți nevoia de spațiu și aer. Le află pe terasă, unde mai rămăseseră doar cîțiva bărbați, fumînd și bînd lichior, în vreme ce cupluri răzlețe se plimbau agale pe iarbă, spre grădina cu flori smălțuită de culorile ruginii ale toamnei.

Nici nu făcuse doi pași, că se pomeni față în față cu Selden, care se desprinsese dintr-un grup de fumători. Emoția pe care apariția lui i-o provoca în mod obișnuit era acum sporită de-o ușoară jenă. Nu se mai întîlniseră de la plimbarea la Bellomont, episod care rămăsese atît de viu imprimat în memoria ei încît era aproape sigură că nici el nu-l uitase. Numai că salutul lui nu exprimă decît

bucuria pe care orice femeie frumoasă se așteaptă s-o vadă reflectată în ochii bărbaților; descoperire care, dacă n-o mângăiea prea mult, în schimb o mai calma. Între ușurarea de a scăpa de Trenor și vaga aprehensiune față de întâlnirea cu Rosedale, era plăcut să se odihnească o clipă în sentimentul înțelegerii depline, pe care felul de a fi al lui Selden îl transmitea întotdeauna.

„Ce noroc,” zise el, zîmbind. „Mă întrebam dacă o să putem schimba o vorbă înainte de a ne lua trenul special pe toți. Am venit cu Gerty Farish și i-am promis să n-o las să piardă trenul, dar sînt sigur că încă se adapă sentimental la izvoarele cadourilor de nuntă. Se pare că privește numărul și valoarea lor ca o expresie a afecțiunii de interesate dintre părțile în cauză.”

Nu exista nici cea mai mică urmă de stinghereală în vocea lui și, cum vorbea, sprijinindu-se ușor de glaful ferestrei și privind-o cu sincera bucurie de a se desfăta cu farmecul ei, Lily simți cu un ușor fior de regret că el se-ntorsese, fără nici un efort, de unde plecaseră încă înainte de a o porni în plimbare. Mîndria îi era rănită de zîmbetul lui netulburat. Ar fi vrut să fie pentru el ceva mai mult decît o piesă de drăgălășenie față de care putea să aibă o afecțiune fără consecințe, un simplu divertisment al ochiului și al minții; și replica ei trădă această dorință:

„A, invidiez la Gerty puterea de a arunca un vâl romantic peste toate aranjamentele noastre meschine și urite! Încă nu mi-am revenit de cînd mi-ai arătat cît de prozaice și caraghioase îmi erau ambițiile.”

Nici nu terminase bine confesiunea, că-și dădu seama ce neinspirată fusese. Părea o fatalitate să apară în cea mai proastă lumină în ochii lui Selden.

„Eu gîndeam că, dimpotrivă” — i-o întoarse el cu finețe, — „am fost ocazia de a dovedi că erau mai importante pentru dumneata decît orice altceva.”

Era ca și cum curentul avîntat al ființei sale ar fi înțîmpinat un obstacol neprevăzut, care ar fi izbit-o înapoi, răvășind-o. Se uită la el neajutorată, ca un copil lovit ori înspăimîntat — acest eu adevărat din ea, pe care el putea ușor să-l cheme din adîncuri la lumină, ce greu se mai ținea pe picioare!

Apelul neajutorării ei atinse în el, ca întotdeauna, o coardă secretă de simpatie. L-ar fi lăsat rece să descopere

că preajma lui o umplea de și mai multă strălucire, dar fereștriuca aceasta spre o melancolie adîncă, pe care singur el o putea deschide, păru iarăși să-l transpună într-o lume numai a lor.

„Cel puțin nu se poate spune că te gîndești la mine mai urît decît vorbești despre mine!“ exclamă ea cu un ris tremurat; dar înainte ca el să poată răspunde, undă de înțelegere dintre ei fu tăiată de re-apariția lui Gus Trenor, care-l aducea protector pe domnul Rosedale.

„La naiba, Lily, am crezut că mi-ai tras clapa — Rosedale și cu mine te-am căutat peste tot.“

Vocea lui avea o notă de familiaritate conjugală, fapt pe care domnișora Bart crezu a-l văzu exprimat, în fugă, într-o lucire anume a ochilor lui Rosedale, ceea ce-i transformă antipatia pentru el în scîrbă.

Îi răspunse la plecaciunea adîncă cu o ridicare ușoară a capului, cu atît mai disprețuitoare cu cît reflecta la surpriza ce va fi avut Selden să constate relația ei cu un astfel de om. Trenor plecase și prietenul lui continua să stea în fața domnișoarei Bart, în alerta așteptării, cu buzele deschise într-un zîmbet aprobator față de orice ar fi spus ea, întreaga lui mină pătrunsă de conștiința privilegiului de a fi văzut cu ea.

Era momentul pentru tact; pentru întinderea unei mîini; dar Selden încă se sprijinea de usciorul ferestrei mari, observator detașat al scenei și, sub vraja privirii lui, Lily își simți meșteșugul vechi — neputincios. Groaza că Selden ar fi putut bănuî că ea avea nevoie să-și apropie un om ca Rosedale îi anulă banalele cuvinte de politețe. Rosedale tot mai aștepta în fața-i, iar ea tot nu scotea o vorbă, privind doar fix chelia lui lucioasă. Privire care încununa cu cruzime ce exprima oricum tăcerea ei.

El roși încetul cu încetul, mutîndu-și greutatea corpului de pe un picior pe altul, își pipăi perla neagră din cravată și se trase cu nervozitate de mustată; apoi, trecîndu-și ochii peste fața ei, se dădu puțin înapoi și zise, cătînd oarecum spre Selden:

„Pe cîntea mea, n-am mai pomenit toaletă mai grozavă. Asta-i ultimul model al croitoresei de la *Benedick*? Dacă-i pe-așa, mă-ntreb ce mai așteaptă celelalte femei!“

Cuvintele se sparseră jenant în liniștea lucrată de Lily, lucru de care ea își dădu seama de îndată. În fluxul unei

conversații, ele ar fi putut trece neobservate; dar așa... Simți, fără să-l privească pe Selden, că acesta ghicise fără întârziere că aluzia privea vizita la el. Aceasta îi spori iritarea față de Rosedale, dar și sentimentul că, acum ori niciodată, trebuia să-i întindă o mină, indiferent cât de mult o încurca prezența lui Selden.

„De unde știți că celelalte femei nu se duc la croitoreasa mea?” replică ea. „Nu mi-e frică să le dau adresa prietenilor mei, doar!”

Privirea și intonația ei îl includeau atît de clar pe Rosedale în acest cerc privilegiat, încît ochii lui se făcură mici de încintare recunoscătoare și un zîmbet mai sigur îi ridică mustața pleoștită.

„Pe onoarea mea că nici nu trebuie!” declară el. „Le puteți da toată garderoba și tot nu vă ajung nici la degetul mic.”

„A, draguț din partea dumneavoastră; dar și mai draguț ar fi să mă conduceți într-un colț mai retras și să-mi oferiți un pahar de limonadă ori altă băutură inocentă înainte de a ne repezi cu toții la tren.”

Se-ntoarse pe călcîie zicînd aceasta, iar el se alătură, pășind țațoș, printre grupurile tot mai mari de pe terasă, în vreme ce fiecare nerv în ea pulsa cu groaza că Selden văzuse totul.

Dar sub iritarea cauzată de perversitatea vieții și sub polghita discuției cu Rosedale, o a treia idee persista: să nu cumva să plece fără să încerce să descopere adevărul despre Percy Gryce. Întîmplarea făcuse, ori poate o dorise chiar el, să nu se mai întîlnească de la plecarea lui precipitată de la Bellomont, dar domnișoara Bart era expertă în a scoate cele mai mari avantaje din neprăvăzut, iar incidentele neplăcute din urmă cu cîteva minute — revelația față de Selden tocmai a acelei părți din viața ei pe care ar fi vrut cel mai mult să i-o ascundă — îi sporeau dorința de adăpost, de a scăpa de astfel de incidente umilitoare. Orice situație clară va fi mai suportabilă decît acest joc al hazardului, care o ținea într-o atitudine de alertă nefericită față de orice capriciu al vieții.

Înăuntru domnea un sentiment general de disperare, ca cel creat de publicul unei săli, după ce actorii principali au părăsit scena; dar printre grupurile încă aflate acolo, Lily nu putu descoperi nici pe Gryce, nici pe cea mai mică

Van Osburgh. Faptul că amândoi lipseau i se păru un semn rău ; și-l încintă pe domnul Rosedale propunându-i să se îndrepte împreună spre saloanele din aripa îndepărtată a casei. Mai erau exact atîția invitați, răspinși prin nenumăratele camere prin care trebuiau să treacă, încît să fie remarcați, și Lily era conștientă de a fi urmărită cu priviri amuzate sau interogative, care se izbeau însă la fel de ineficient de indiferența ei ca și de infatuarea însoțitorului ei. Prea puțin îi păsa în momentul acela că era văzută cu Rosedale — toate gîndurile ei roiau în jurul celui pe care-l căuta. Acesta însă nu se afla nici în saloane, iar Lily, zdrobită de o bruscă recrudescență a descurajării, se muncea să găsească o modalitate de a se descotorosi de acum de stînjenitorul ei tovarăș, cînd aproape se ciocni de doamna Van Osburgh, frîntă de oboseală și roșie la față, dar strălucind de bucuria datoriei împlinite.

Îi privi o clipă cu ochiul binevoitor dar golit de expresie al gazdei oboșite, pentru care musafirii au devenit simple puncte mișcătoare într-un caleidoscop de sarcini ; și deodată atenția ei mai făcu un salt, căci o prinse de mîna pe Lily cu un gest confidențial.

„Draga mea Lily, n-am avut vreme să schimb măcar o vorbă cu tine, de-acum bănuiesc că pleci. Ai văzut-o pe Evie ? Te-a căutat peste tot — voia să-ți spună micul ei secret ; dar bănuiesc că l-ai și ghicit. Logodna nu se va anunța pînă săptămîna viitoare — dar tu ești atît de bună prietenă cu domnul Gryce că amîndoi au vrut ca tu să fii prima care află.“

9

În tinerețea doamnei Peniston, lumea bună revenea la oraș în octombrie ; iată de ce pe zece ale lunii cu pricina, jaluzelele casei ei de pe Fifth Avenue erau trase și Gladiatorul Murind, din bronz, care sta în cadrul ferestrei de la salon, își relua trecerea în revistă a lipsei de mișcare din intersecție.

Primele două săptămîni după revenire reprezentau pentru doamna Peniston echivalentul domestic al unei retrageri mistice. Ea „trecea prin“ cele lenjerii și pă-

turi cu aceeași precizie cu care penitentul își explorează tainele conștiinței; căuta molii așa cum sufletul iluminat își caută infirmitățile abia simțite. Și cel mai de sus raft al fiecărui dulap era despuat de tot ce avea, pivnița și beciul cu cărbuni erau somate pînă în cele mai întunecate colțuri și, ca stadiu final al riturilor de curățire, întreaga casă era acoperită de-un alb de pocăință și inundată de clăbuci expiatori.

În această ultimă fază avu noroc domnișoara Bart să se-ntoarcă de la nuntă. Pe drumul spre casă, cel puțin, nu contase să-i liniștească nervii. Deși logodna era oficial un secret, era un secret știut de nenumărații intimi ai familiei, și toată încărcătura prețioasă a trenului era străbătută de aluzii și anticipări. Lily era acut conștientă de propriul ei rol în această tragedie de insinuări, cunoștea exact ce fel de amuzament prilejuia situația creată. Hedonismul barbar al prietenilor ei includea o bucurie deocheată față de astfel de complicații — bucuria de a surprinde destinul în plină aranjare a unei farse. Lily știa destul de bine cum să se poarte în situațiile dificile. Adoptase, cu o perfecțiune rară, exact acea atitudine dintre victorie și înfrîngere — toate insinuările se loveau și alunecau neputincioase pe scutul strălucitor al indiferenței ei. Dar începea să simtă oboseala unui atare efort; reacție de acum mai rapidă, ceea ce-o cufundă într-un auto-dispreț și mai mare.

Cum i se întîmpla întotdeauna, această repulsie morală își găsi o exprimare fizică într-un sporit dezgust pentru mediul înconjurător. Se revoltă față de urîtenia pașnică a culorii de nuc negru, față de dalele lucitoare din vestibul, de mirosul amestecat de săpun și lac de mobilă care o întîmpină la ușă.

Încă nu se puseseră la loc covoarele pe scări și-n drum spre cameră o opri în capul lor un val de spume zoioase. Ridicîndu-și fustele, se feri cu un gest de nerăbdare; și deodată avu senzația ciudată de a mai fi făcut gestul acela într-un cadru diferit. Se revăzu coborînd scările după ce ieșise de la Selden și, privind în jos pentru a certa pe cea care improșcase cu zoaie, se pomeni confruntată cu o privire fixă, privire care o înfruntase cîndva. Era femeia de servicii de la *Benedick*, care, sprijinindu-se pe coatele roșii, o examina cu aceeași curiozitate obraznică, nepărînd nici

acum grăbită să-i facă loc. De data aceasta însă domnișoara Bart. era pe teren propriu.

„Nu vezi că vreau să trec? Mută-ți găleata, te rog,” zise ea tăios.

Femeia păru mai întâi să nu audă; apoi, fără nici un cuvânt de scuză, își împinse în lături căldarea și trase cu spălătorul pe jos, ținându-și ochii țintuiți pe Lily în vreme ce aceasta trecu pe lângă ea. Ce ființe insuportabile ținea doamna Peniston pe lângă casă!; Lily intră în camera ei hotărâtă să ceară concedierea femeii chiar în seara aceea.

Doamna Peniston era însă, pentru moment, inaccesibilă oricărei plingeri — dis-de-dimineață se încuiase în cameră cu fata, revăzînd blănurile, proces care forma episodul culminant în spectacolul primenirii gospodăriei. Și seara Lily se pomeni tot singură, căci mătușa ei, care rareori cina în oraș, acceptase invitația unei verișoare, Van Alstyne, care se afla în trecere. În starea ei de bizară curățenie și ordine, casa era ca un mormînt și, întorcîndu-se de la cina frugală dintre dulapuri și bufeturi cu lințolii pe ele, Lily intră în salonul despuiat și rece cu sentimentul că-i îngropată de vie între marginile înăbușite ale existenței doamnei Peniston.

De regulă reușea să evite statul acasă în zilele de curățenie generală. De această dată însă mai multe motive se-nțîlniseră spre a o aduce în oraș; și-n primul rînd, faptul că primise mai puține invitații pentru petrecerea toamnei decît de obicei. Atîta vreme fusese obișnuită să meargă de la o familie la alta, pînă ce sfîrșitul vacanței îi aducea prietenii în oraș, că părțile de an neocupate care acum îi stăteau în față îi dădeau un sentiment dureros de popularitate scăzută. Era după cum îi spusese lui Selden — lumea se săturase de ea. Ar fi primit-o bucuroasă sub altă firmă, dar ca domnișoara Bart. era cunoscută pe de rost. Și ea se cunoștea pe de rost și era sătulă de toate. Existau momente cînd tînjea cu orbire după orice altceva, orice ne-obișnuit, îndepărtat și nemai-încercat; dar chiar cele mai mari eforturi ale imaginației nu o scoteau din cadrul ei. Nu se putea imagina altundeva afară de un salon în care să împrăștie eleganță în toate, precum o floare împrăștie parfum.

Între timp, cum octombrie trecea, trebuia să decidă între a se întoarce la Trenori și a sta cu mătușa ei, în o. aș. Pînă și cenușul dezolant al New York-ului, în octombrie, și disconfortul cu zoaie din interiorul casei Peniston păreau preferabile față de ceea ce ar fi putut-o aștepta la Bello-mont; și, cu un aer de eroică devoțiune, își anunță intenția de a rămîne la mătușa ei pînă în sărbători.

Sacrificiile de această natură sînt uneori primite cu sentimente la fel de amestecate ca și cele care le-au indus: doamna Peniston îi destăinuî fetei în care avea încredere că, dacă tot era să stea cineva din familie cu ea la o astfel de nevoie (deși timp de 40 de ani, avusese destulă competență să îndrume și singură pusul perdelelor), ar fi preferat fără doar și poate pe domnișoara Grace domnișoarei Lily. Grace Stepney era o verișoară obscură, cu atitudini adaptabile și interese indirecte, care „trecea” să stea cu doamna Peniston cînd Lily cîna în aia parte prea multe seri la rînd; care juca *béziqne*, jocul cu bețișoarele azvîrlite pe care trebuie să le culegi, care citea toate decesele din „Times” și admira cu sinceritate perdelele din satin roșu din salon, pe Gladiatorul Murind din fereastră, și pictura de 2 metri pe 1,50 a Niagarei, accident al excesului artistic al doamnei Peniston, de altminteri o femeie moderată.

În mod normal și-n condiții normale, doamna Peniston era la fel de plictisită de excelența ei vară pe cit este orice persoană care îi face asemenea servicii. O prefera de-o mie de ori pe Lily cea strălucitoare și nesperioasă, care habar n-avea ce-i aceea croșetat și care-i rănisese adesea susceptibilitățile sugerînd că salonul ar trebui „re-aranjat”. Dar cînd era vorba de a căuta șervețele rătăcite, bri de a sugera dacă scările din spate aveau nevoie de covoare noi, judecata lui Grace era fără îndoială mai bună decît a lui Lily — nemaipomenind faptul că aceasta din urmă ura mirosul de ceară de parchet și de săpun de podele și se purta de parcă o casă ar fi trebuit să se mențină singură curată, fără nici un ajutor dinafară.

Așezată sub lumina mohorită a sfeșnicului din salon — doamna Peniston nu aprindea niciodată lumina dacă nu avea „musafiri” — Lily se contemplă alunecînd în jos printre cadre cenușii, deprimante, spre o vîrstă mijlocie ca a lui Grace Stepney. Cînd n-o va mai amuza pe Judy Tre-

nor și pe prietenii ei, va trebui să reînceapă s-o amuze pe doamna Peniston; ori în ce direcție ar fi privit, vedea doar un viitor de servitute față de capriciile altora, nici-cum vreo posibilitate de a-și exprima năvalnica individualitate.

Zbirniitul strident al soneriei de-afară, cu atît mai strident cu cît casa era goală, îi împinse brusc în față întregul deșert al plictiselii vieții prezente. Era ca și cum toată oboseala, tot golul ultimelor luni culminaseră în inactivitatea serii acesteia interminabile. Ce bine-ar fi fost ca zbirniitul să-nsemne o chemare de la lumea dinafară — un semn că nu fusese uitată și că era dorită!

După o oarecare întirziere, se prezentă fata, anunțînd-o că era cineva la ușă care dorea să vorbească cu domnișoara Bart; cînd Lily îi ceru alte detalii, adăugă: „Este doamna Haffen, domnișoară; nu vrea să spună ce vrea.“ Lily, căreia numele nu-i spunea nimic, deschise ușa în fața unei femei cu o bonetă ponosită, care sta hotărîtă în prag. Lumina dinăuntru îi cădea pe fața deodată familiară, cu urme de vărsat, cu firele de păr rare, de culoarea paiului, printre care se vedea pielea roșie. O avea în față pe femeia care spăla scările, și Lily o privi mirată.

„Dorești să-mi vorbești?“ întrebă ea.

„Aș vrea să vă spun o vorbă, domnișoară.“ Tonul nu era nici agresiv nici conciliator — nu lăsa în nici un fel să se ghicească scopul vizitei. Cu toate acestea, prudența o îndemna pe Lily să se ferească de fata care-și făcea de lucru pe-acolo. Îi făcu semn doamnei Haffen s-o urmeze în salon și-nchise ușa după ea.

„Ce dorești?“ o întrebă.

Femeia sta cu miinile înfășurate în șal, cum au obiceiul să stea femeile nevoiașе. Cînd și le scoase afară, avea în ele un pachet înfășurat în hîrtie de ziar zoioasă.

„Am ceva aici care ar putea să vă intereseze, domnișoară Bart.“ Apăsă tare și enervant pe nume, ca și cum faptul că îl cunoștea era unul din motivele pentru care se afla acolo. Pentru Lily, intonația suna ca o amenințare.

„Ai găsit ceva ce-mi aparține?“ întrebă ea, întinzînd mina.

Doamna Haffen se dădu înapoi. „Păi, dacă-i pe așa, îmi aparține mai degrabă mie,“ i-o întoarse ea.

Lily se uită la ea perplexă. Nu se mai îndoia de acum că exista o amenințare în atitudinea musafirei ei și, cu toate că avea atîta experiență în tot felul de situații, pentru aceasta nu fusese pregătită. Ceea ce nu însemna că n-avea să-i pună capăt cît mai curînd posibil.

„Nu înțeleg; dacă pachetul nu-i al meu de ce m-ai căutat?”

Pe femeie întrebarea n-o tulbură. Era evident că se aștepta la ea, dar ca toți oamenii grei de cap, trebuia s-o ia foarte încet ca să înceapă, și abia după o vreme răspunse: „Soțul meu a fost paznic la vila *Benedick* pînă la-nții octombrie și de-atunci nu mai găsește nimic de lucru.” Lily nu spuse nimic, așa că ea continuă: „Și nici n-am făcută nimic, numai că agentu avea omu lui și pe noi ne-a dat afară uite-așa, c-a vrut el. Eu am fost bolnavă mai toată iarna trecută, m-am și operat și am dat pe operație tot ce-am mai pus deoparte; ne vine greu, mie și copiilor, acu că Haffen nu mai muncește.”

Prin urmare, venise numai ca s-o roage pe domnișoara Bart să-i găsească undeva o plîne soțului ei și, mai probabil, să insiste să pună o vorbă pe lingă doamna Peniston. Lily dădea atît de mult impresia că obține întotdeauna ce vrea, încît nu se mai mira că e rugată să joace rolul de intermediar; scăpată de ușoara teamă, căută refugiu în formula convențională:

„Îmi pare rău pentru dumneata c-ai avut necazuri.”

„Chiar c-am avută, don'șoară, și ăsta-i numa' începutul. Dacă ar fi fost altfel... da' agentu e tare pornit contra noastră. Și nici n-am făcută nimic, numai că...”

La acest punct răbdarea lui Lily se risipi. „Dacă mai vrei să-mi spui ceva...,” o întrerupse ea. Femeii nu-i plăcu punerea la punct, dar nici nu se mai abătu de la subiect: „Da, don'șoară, ajung și-acolo,” zise. Se opri iar, cu ochii pe Lily, apoi continuă, pe un ton narativ difuz: „Cînd ieream la *Benedick* eu aveam în grijă cîteva camere ale domnilor; adică, le măturam simbăta. Acu domnii primeau un car de scrisori, ceva ce n-am pomenit. Coșurile de hîrtii iereau pline ochi, ba dădeau și p-afară, da cîte n-aruncau și pe jos. Unde aveau atîtea, zic eu. Unii mai dezordonați ca alții. Domnul Selden, domnul Lawrence Selden, el ierea unu d'ân cei mai ordonați — își ardea scrisorile iarna, iar vara le rupea bucăți-bucățele. Da cîteodată

avea așa de multe că le puneă teanc, cum făcea ălalți și rupea teancu-n două, iac'șa."

Vorbind, dezlegase sfoara care lega pachetul și acum scoase la iveală o scrisoare pe care o așeză pe masă, între domnișoara Bart și ea. Cum zisese, scrisoarea era ruptă în două; dar cu un gest rapid șa puse marginile rupte la un loc și netezi pagina.

Un val de indignare o cuprinse pe Lily. Se simțea marta unui lucru degradant, deocamdată doar vag ghicit — genul de lucruri scirboase despre care lumea șușotea prin colțuri, dar care crezuse că n-o să-i atingă niciodată propria viață. Se trase înapoi, dar se opri brusc — în lumina slabă a sfeșnicului doamnei Peniston recunoscuse scrisul de pe scrisoare. Era un scris mare, neregulat, cu o tentă de masculinitate care ascundea doar parțial slăbiciunea nervoasă a autoarei, și cuvintele, aruncate cu litere mașcate pe fila gălbuie, izbiră urechea lui Lily de parcă le-ar fi auzit spuse.

Întii nici nu realizează toată semnificația situației. Știa doar că înaintea ei se află o scrisoare scrisă de Bertha Dorset, adresată, se pare, lui Lawrence Selden. Nu era datată, dar după culoarea vie a cernelei se putea deduce că era destul de recentă. Pachetul din mîna doamnei Haffen conținea fără îndoială și altele — o duzină, calculă Lily după grosime. Scrisoarea din fața ei era scurtă, dar puținele ei cuvinte, care-i intraseră în creier înainte de a fi conștientă că le citește, spuneau o istorie lungă — o istorie care, în ultimii patru ani, făcuse pe prietenele autoarei să zîmbească și să dea din umeri, nevăzînd în ea nimic deosebit față de nenumăratele alte „asemenea“ din lumea mondenă. Acum Lily intrase în interiorul colinei și dăduse de un vulcan, în vreme ce deasupra, la soare, presupunerile și aluziile mai mult sau mai puțin răutăcioase aveau să-și continue liniștite drumul, pînă ce prima fisură avea să le transforme șoapta în țipăt. Lily știa că nimic nu supără mai mult societatea decît să fi acordat protecția cuiva care n-a știut cum să profite de ea — pentru a-i fi trădat conivența îl pedepsește ea pe cel descoperit. Și în acest caz nu exista dubiu asupra sfîrșitului. Codul lumii lui Lily decretă ca soțul femeii să fie singurul judecător al comportării ei — ea era tehnic mai presus de orice suspiciune atîta vreme cît se afla la adăpostul aprobării sale, ori

chiar a indiferenței sale. Dar în cazul unui bărbat cu caracterul lui George Dorset, nu putea fi vorba de aprobare — posesorul scrisorilor soției lui putea să-i distrugă acesteia existența cu un deget. Și pe ce mâini încăpuse secretul Berthei Dorset! Pentru o clipă, ironia coincidenței împrumută dezgustului lui Lily un confuz sentiment de triumf. Dar dezgustul răzbea prin tot și toate — se ridicau împotriva celui alt sentiment toate rezistențele ei instinctive, de gust, de educație, de oarbe scrupule moștenite. Și cel mai puternic, se simțea contaminată.

Se îndepărtă, ca și cum ar fi vrut să pună cât mai multă distanță între ea și musafira ei. „Nu știu nimic despre aceste scrisori,” — zise „nu înțeleg de loc de ce le-ai adus aici.”

Doamna Haffen nu era nici acum descumpănită. „Vă zic io, domnișoară. Le adusei să le vind, pentru că altfel n-am de unde face rost de bani, și dacă nu ne plătim chiria, mâine seară sîntem azvîrliți în stradă. N-am mai făcut așa ceva în viața mea, da dacă vorbiți cu domnul Selden sau domnul Rosedale ca să-l ia înapoi pe Haffen la *Benedick* — vă văzui vorbind cu domnul Rosedale pe scări în ziua cînd ieșirăți de la domnul Selden...”

Lily simți că i se urcă tot sîngele în cap. Acum înțelegea — doamna Haffen credea că ea e autoarea scrisorilor. Sub primul impuls al furiei vru să sune și să dea femeia afară dar o opri nici ea nu știa ce. Numele lui Selden îi angajă gîndurile pe alt făgaș. Scrisorile Berthei Dorset nu însemnau nimic pentru ea — ducă-se unde le-o mîna destinul lor! Dar Selden era implicat direct în soarta lor. Chiar și cînd e de rău, bărbații nu suferă de pe urma unui astfel de scandal; și în cazul acesta, Lily își putuse da seama și din citirea aceea involuntară, că era vorba de apeluri — repetate și de aceea probabil lăsate fără răspuns — de a reinnoi o legătură care fusese ruptă. Cu toate acestea, faptul că scrisorile fuseseră lăsate să cadă în mâini străine i-ar fi adus lui Selden acuzația de neglijență într-un domeniu în care lumea nu o iartă; și te puteai gîndi la riscuri și mai mari cînd intra în joc un psihic cu echilibrul atît de instabil, ca cel al lui George Dorset.

Dacă mai sta să cîntărească toate acestea, atunci o făcea inconștient — conștientă era doar de sentimentul că Selden ar dori să i se salveze scrisorile și că, prin urmare,

da'oria ei era să intre în posesia lor. Mai încolo nu judeca. Bineînțeles, avu și viziunea rapidă a returnării pachetului spre Bertha Dorset și a avantajelor respective, dar gândul acesta deschidea abisuri de pe marginea cărora se trase, rușinată.

Între timp, văzându-i ezitarea, doamna Haffen desfăcuse deja pachetul și-i înșirase conținutul pe masă. Toate scrisorile fuseseră prinse la un loc cu bucățele de hîrtie. Unele proveneau din fragmente mici, altele fuseseră doar rupte în două. Deși nu erau multe așa împrăștiate, acopereau toată masa. Ochii lui Lily prindeau cite un cuvînt, ici și colo. Întrebă, încet „Cît vrei să-ți dau pe ele?”

Fața doamnei Haffen se-nroși de satisfacția victoriei. Era clar că tinăra domniță era speriată rău de tot, iar doamna Haffen era tocmai femeia care să profite la maximum de așa ceva. Văzându-se stăpînă pe cîmpul de bătălie mai curînd decît sperase, nămi o sumă exorbitantă.

Dar domnișoara Bart se dovedi o pradă mai dificilă decît te-ai fi așteptat din deschiderea ei imprudentă. Refuză și după ce ezită o clipă propuse o jumătate din ce ceruse.

Doamna Haffen se-mbătoșă pe loc. Întinse mîna spre scrisori și, stringîndu-le încet, făcu gestul de a le repune în pachet.

„Cred că-s mai de preț pentru dumneavoastră, domnișoară, decît pentru mine, da' și săracu' trebuie să trăiască,” zise ea, sentențios.

Lily stătea cu sufletul la gură, dar insinuarea îi întări rezistența.

„Te înșeli,” zise ea, indiferentă. „Mai mult de-atît nu am de gînd să-ți ofer, dar pot exista și alte căi de a le obține.”

Doamna Haffen ridică ochii, speriată — avea prea multă experiență ca să nu-și dea seama că întreprinderea în care se angajase avea riscuri la fel de mari ca răsplățile, și-și putea imagina ce mașinărie complicată de răzbunări putea pune în mișcare un cuvînt de-al acestei domnișoare autoritare.

Își duse un colț al șalului la ochi și scînci prin el că ce folos era să dai în cei sărmani și că ea nici nu mai fusese amestecată în așa ceva și că pe cîntea ei de bună

creștină, nu se gîndiseră, ea și cu Haffen, decît să nu ajungă scrisorile în mîini rele.

Lily sta neclintită, la exact distanța necesară pentru a nu fi nevoită să vorbească tare. Ideea de a se tîrgui pentru scrisori îi era intolerabilă, dar știa că, dacă ar fi dat vreun semn de slăbire, adversara ei ar fi sporit pe dată prima cifră.

Niciodată după aceea nu și-a amintit cît durase duelul ori care fusese lovitura decisivă care, în cele din urmă, după o veșnicie măsurată în minute de ceasul de pe perete, în ore de bătăile pulsului ei, o adusese în posesia scrisorilor; știa numai că ușa se-nchise în cele din urmă și că ea se afla singură, cu pachetul în mînă.

Nu-i trecea prin cap să citească scrisorile; și simpla desfacere a pachetului zoiș al doamnei Haffen i se părea un lucru degradant. Dar ce intenționa să facă cu ele? Destinatarul lor voise să le distrugă și era datoria ei să-i ducă la îndeplinire intenția. N-avea nici un drept să le păstreze — făcînd asta ar fi micșorat toate meritele de a le fi salvat. Dar cum să le distrugă atît de eficient încît să nu mai existe riscul de a cădea în astfel de mîini? Grătarul din căminul doamnei Peniston lucea neprieteneste — ca și lumina mare, focul nu era aprins decît cînd veneau musafirii.

Se-ntorcea să ducă scrisorile sus cînd auzi ușa de la intrare și mătușa ei intră în salon. Doamna Peniston era o femeie mică, bondoacă, cu pielea ridată obișnuit și fără nici o culoare. Părul cărunt sta foarte ordonat, iar hainele de pe ea păreau excesiv de noi și totuși ușor demodate. Acestea erau întotdeauna negre și strînse pe corp, cu po-doabe scumpe pe ele — era genul de femeie care se-m-bracă în negru și la micul dejun. Lily n-o văzuse nicio-dată altfel decît cîrăsată în negru strălucitor, cu botine mici și strînse și cu aerul că era gata de drum; numai că nu pleca nicio-dată nicăieri.

Cătă în jur foarte preocupată. „Am văzut o fișie de lumină sub stor, cînd intram. E culmea cum n-o pot învăța nicio-dată pe femeia aceea să le tragă cum trebuie.“

Corectînd neregularitatea, se așază pe un fotoliu purpuriu-strălucitor; doamna Peniston întotdeauna se așeza pe un fotoliu, nicio-dată în el. Apoi își întoarse privirea spre domnișoara Bart.

„Draga mea, pari obosită, bănuiesc că ți se trage de la emoțiile nunții. Cornelia Van Alstyne era plină de ele — era și Molly acolo, și Gerty Farish a intrat un minut să ne povestească cum a fost. Ciudat, zic eu, să servească pepene înainte de *consommé* — un mic dejun de nuntă întotdeauna trebuie să înceapă cu *consommé*. Lui Molly nu i-au plăcut rochiile domnișoarelor de onoare. Știe precis de la Julia Melson că au costat 300 de dolari fiecare, luate de la Céleste, dar zice că nu păreau; nuanța aceea de roz pal nu ți s-ar fi potrivit.“

Era o încântare pentru doamna Peniston să discute cele mai mici detalii ale festivităților la care nu luase parte. Nimic n-ar fi făcut-o să îndure oboseala de a merge la nuntă la Van Osburgh-i, dar atât de mult o interesa evenimentul, că, auzind deja două versiuni, era gata să scoată o a treia de la nepoata ei. Însă Lily fusese un observator deplorabil al detaliilor de acest gen. Nu știa ce culoare avea rochia doamnei Van Osburgh și nici măcar nu putea spune dacă la masă se scosese vechiul porțelan de Sèvres al familiei Van Osburgh, pe scurt, doamna Peniston fu dezamăgită.

„Zău, Lily, nu văd de ce te-ai mai ostenit să te duci la nuntă, dacă nu-ți amintești ce s-a întâmplat sau pe cine ai văzut. Când eram eu fată, păstram menu-ul oricărei mese la care eram invitată și scriam pe spate numele celor prezenți; și pînă la moartea unchiului tău, când nu se mai cădea să am atîtea culori prin casă, n-am aruncat favorurile de la cîtilioane. Aveam un dulap întreg, plin, mi-amintesc; și chiar și azi îți pot spune la ce baluri le-am cîpătat! Molly Van Alstyne îmi amintește de mine la vîrsta ei; e lucru mare cum le mai observă pe toate. I-a zis măică-si exact cum era croită rochia miresei și ne-am dat seama pe loc, după pliul din spate, că trebuie s-o fi făcut Paquin.“

Fără veste, doamna Peniston se ridică și se îndreptă spre pendula spoită cu bronz aurit, cu o Minervă cu coif pe cap deasupra ei, domnind între două vase de malachit, pe polița de deasupra căminului; acolo își trecu batista din danteluțe între coif și vizor.

„Știam eu — fata aceea niciodată nu șterge praful aici!“ exclamă ea, prezentînd triumfătoare o pată imperceptibilă pe batistă; apoi, reasezîndu-se, continuă:

„După Molly, doamna Dorset a fost cea mai bine îmbrăcată femeie de la nuntă. Nu mă-ndoiesc că rochia ei a costat mai mult decît a tuturor, dar nu-mi prea place ideea — o combinație de „sable“ cu „point de Milan.“ Se pare că se-mbracă la unu' nou din Paris, care nu primește o singură comandă de la o clientă pînă nu petrece o zi cu el la vila lui din Neuilly. Zice că trebuie să studieze viața de interior a clienței — o pretenție foarte originală, zău așa !

Dar chiar doamna Dorset i-a spus asta lui Molly — a zis că vila e plină de cele mai desăvîrșite lucruri și că i-a părut foarte rău cînd a fost să plece. Molly zicea că n-a mai văzut-o arătînd așa de bine ; era-ntr-al nouă-lea cer și zicea c-a creat o partidă între Evie Van Osburgh și Percy Gryce. Se pare cu adevărat că are o influență foarte bună asupra tinerilor. Se zice că acum s-ar interesa de prostituțul acela de Silverton, căruia i-a sucit capul Carry Fisher și care a jucat jocuri de noroc ca un disperat. Ei și cum ziceam, Evie e logodită — doamna Dorset a pus-o lingă Percy Gryce și a dus totul la capăt, iar Grace Van Osburgh nu mai știa ce să facă de bucurie — era aproape disperată că n-o s-o căsătorească pe Evie.“

Doamna Peniston se opri iarăși, dar de această dată își scrută nu mobila, ci nepoata.

„Cornelia Van Alstyne era foarte surprinsă — a auzit că tu trebuia să te măriți cu tînărul Gryce. I-a văzut pe Wetherall-i imediat ce-au fost cu tine la Bello-mont și Alice Wetherall era sigură că voi doi erați logodiți. Zicea că plecarea neașteptată a domnului Gryce, intr-o dimineată, a fost pusă de toată lumea pe baza aducerii unei verighete de la oraș.“

Lily se ridică și se îndreptă spre ușă.

„Cred că într-adevăr sînt obosită — mă duc la culcare,“ zise ea ; iar doamna Peniston, deodată distrasă de descoperirea că tabloul în creion al răposatului domn Peniston era puțintel strîmb față de linia canapelei din fața lui, prezentă o frunte distrată sărutului ei.

În camera ei, Lily aprinse gazul din vatră și se uită la grătar. Era la fel de lustruit ca și cel de jos, dar cel

puțin aici putea arde câteva hirtii cu mai puțin risc de a fi certată. Totuși nu făcu nici un gest în acest sens, ci se scufundă într-un fotoliu, privind obosită în jur. Avea o cameră mare și cu mobilă confortabilă — invidia și admirația biete Grace Stepney, care sta cu chirie; dar, spre deosebire de luxul și colorația camerelor de oaspeți în care atîtea săptămîni din existența lui Lily se scurgeau, părea o închisoare. Monumentalul dulap de haine și patul, ambele din nuc, negru, migraseră din dormitorul domnului Peniston, iar tapetul purpuriu, cu un model drag anilor 1860—70, avea gravuri din oțel grotești. Lily încercase să împace acest cadru căznit cu câteva tușe frivole, precum o noptieră cu danteluțe și un birouaș vopsit, plin de fotografii; dar, privind prin cameră constată eșecul operațiunii. Ce contrast cu eleganța subtilă a camerelor pe care și le imaginase — un apartament care să întrunească luxul încărcat al apartamentelor prietenelor sale prin întreaga gamă de sensibilități artistice care să-i confere ei, stăpîna lor, un sentiment de superioritate; în care fiecare nuanță și linie să se combine pentru a-i spori ei frumusețea și da distincție tihnei sale. O dată în plus, sentimentul obsedant al urîteniei materiale era intensificat de deprimarea ei psihică, ca și cum fiecare mobilă ar fi rănit-o cu marginile ei absurde.

Nu aflate nimic nou de la mătușa sa; dar cuvintele ei reinnoiseră imaginea Berthei Dorset, zîmbitoare, măgulită, victorioasă, expunînd-o ridicolului prin insinuări clare pentru fiecare membru al grupului lor. Gîndul la ridicol lovi mai adînc decît tot restul — Lily cunoștea fiecare piesă a jargonului care putea să-și străpungă victimile fără să verse un strop de sînge. Amintindu-și, simți că-i ard obraji și se sculă și puse mîna pe scrisori. Nu mai voia să le distrugă — vorbele doamnei Peniston roseseră pe neașteptate.

În loc de aceasta, se apropie de birou și, aprinzînd o lumină, legă și sigilă pachetul; apoi deschise dulapul, scoase o cutie și îl puse în ea. Făcînd asta, se gîndi la ironia că fără Gus Trenor n-ar fi avut bani să le cumpere.

TOAMNA se tira, monotonă. Domnișoara Bart primise vreo două scrisori de la Judy Trenor, reproșându-i că nu se întorcea la Bellomont; dar răspunse evaziv, pretextând obligația de a sta cu mătușa. Adevărul era că o plictisea tot mai mult compania unică a doamnei Peniston și numai bucuria de a-și cheltui banii de curînd căpătați o mai făcu să uite de cenușiul zilelor.

Toată viața ei Lily văzuse ducîndu-se banii la fel de repede cum veniseră, și oricîte teorii ar fi formulat cu privire la necesitatea de a pune, prudent, cîte ceva deoparte, curentul opus învingea întotdeauna. Era pentru ea o satisfacție deosebită să se știe, fie și pentru cîteva luni, independentă de bogățiile prietenelor ei, să se poată arăta în lume fără frica vreunui ochi pătrunzător care să detecteze în rochia ei urmele garderobei recondiționate a lui Judy Trenor. Faptul că banii o eliberau pentru moment de toate obligațiile minore îi obtura simțul pentru obligația mai mare pe care ei o reprezentau și nemăicunoscînd pînă atunci bucuria de a dispune de o sumă atît de mare, gusta din ea pe îndelete.

Într-o astfel de ocazie, tocmai cînd ieșea dintr-un magazin unde petrecuse o oră de deliberare asupra unei casete de o eleganță complicată, se-ntîlni cu domnișoara Farish, care intra în același magazin cu scopul modest de a-și da un ceas la reparat. Lily se simțea virtuoasă peste poate. Hotărîse să amîne cumpărarea casetei pînă va primi nota de plată pentru noua capă pentru operă și decizia o făcea să se simtă mult mai bogată decît la intrarea în magazin. În această stare de auto-aprobare, era bună cu lumea din jur, deci șocată să-și vadă prietena tristă.

Domnișoara Farish, se pare, tocmai plecase de la o întîlnire a comitetului ei, care discutase un act de caritate pe care ea îl susținea. Anume, să pună locuințe confortabile, cu o cameră de lectură și alte cîteva elemente de confort, la dispoziția tinerilor femei care lucrau în oraș, atunci cînd n-aveau de lucru, ori aveau nevoie de odihnă; dar raportul financiar al primului an prezenta o balanță atît de deplorabil de mică încît domnișoara

Farish, care era convinsă de urgența problemei, se simțea direct proporțional descurajată de puținul interes pe care-l stîrnise. În educația lui Lily, nimeni nu-și bătuse capul să-i inculce sentimente altruiste și nu o dată o plictiseau eforturile filantropice ale prietenei sale, dar azi imaginația ei foarte regizorală prinse repede contrastul dintre propria-i situație și cea reprezentată de cîteva din „cazurile” lui Gerty. Era vorba de fete tinere, ca ea — unele poate drăguțe, altele nu lipsite de oareșcare sensibilitate. Se imagină ducînd o viață ca a lor — o viață în care succesul părea la fel de olog precum eșecul — și viziunea o făcu să se cutremure, plină de compasiune. Suma pentru casetă era încă în buzunarul ei; trăgînd afară mica pungă aurită, ea puse o fracțiune mărișoară din ea în mîna domnișoarei Farish.

Satisfacția produsă de acest gest era tot ce și-ar fi dorit și cel mai ardent moralist. Lily simți un interes nou pentru sine, ca fiind o persoană cu instincte caritabile — pînă acum nu se gîndise să facă bine cu averile ce le va avea, dar de-acum orizontul ei era lărgit de viziunea unei filantropii fără seamăn. Mai mult, printr-un obscur proces de logică, simți că explozia de moment a generozității sale justifica toate extravaganțele dinainte și le scuza pe cele ulterioare. Surpriza și gratitudinea domnișoarei Farish îi confirmă acest sentiment și Lily plecă prețuindu-se atît de mult încît bineînțeles că acestei admirații îi dăduse numele de altruism.

Pe la vremea asta, veni să-i sporească buna-dispoziție o invitație să petreacă Săptămîna Recunoștinței* undeva la țară, în ținutul Adirondack. Cu un an în urmă ar fi acceptat o astfel de invitație mult mai greu, căci petrecerea, deși organizată de doamna Fisher, era de fapt dată de o doamnă de origini obscure și nestăpînite ambiții sociale, pe care pînă atunci Lily evitase s-o cunoască. Iată că venise vremea cînd era de acord cu părerea domnișoarei Fisher că nu contează cine dă petrecerea, atîta vreme cît lucrurile merg bine; și bunul mers al lucrurilor era (sub îndrumare competentă) punctul forte al doamnei Wellington Bry. Doamna (a cărei soț era

* Incluzînd Ziua Recunoștinței, Thanksgiving Day, a 4-a Joi din noiembrie.

cunoscut sub numele de „Welly“ Bry la Bursă și la curse) sacrificase deja un soț, plus alții și altele de mai mică importanță, pentru a parveni; și dacă o atrăsese pe Carry Fisher de partea ei, era destul de înțeleaptă ca să i se dedice în întregime și s-o asculte orbește. Totul, prin urmare, era bine făcut, căci dăruirea domnișoarei Fisher n-avea hotare atunci când nu-și cheltuia proprii bani; după cum îi spusese învățăcele sale, un bucătar bun era persoana cea mai nimerită pentru a te introduce în societate. Și dacă invitații nu erau chiar așa de selecți cum era „la cuisine“ familia Welly Bry avea cel puțin satisfacția de a figura pentru prima dată în coloanele monden ale ziarelor, alături de vreo două nume notabile; și primul dintre acestea era, desigur, cel al domnișoarei Bart. Tinăra domnișoară fu tratată de gazdele sale cu respectul cuvenit; iar ea se afla în starea când astfel de atenții sînt acceptabile, indiferent de sursă. Admirația doamnei Bry funcționa ca o oglindă în care încrederea în sine a lui Lily își recăpăta linia pierdută. Nu există insectă care să țeasă fire atît de fragile ca cele ce susțin vanitatea omenească; și importanța acordată ei de niște oameni de nimic era suficientă pentru a-i reda domnișoarei Bart conștiința îmbătătoare a puterii. Dacă oamenii aceștia o curtau, asta dovedea că încă era cineva în lumea la care ei aspirau; și nu se da în lături chiar să-i ametească cu finețea spiritului ei, cu tot ce le era superioară.

Poate că totuși bucuria de a se da în spectacol era explicată, mai mult decît era dînsa conștientă, de stimulul fizic dat de excursie, de aerul tare, rece și de plimbările în pas vioi, prin pădurile prinse de iarnă. Reveni în oraș plină de tinăra energie, conștientă de culoarea mai aprinsă din obraji ei, de o elasticitate mai mare a mușchilor. Viitorul apărea vag dar promițător și toate temerile dispărură ca prin farmec. Abia trecură cîteva zile însă și se pomeni cu surpriza neplăcută a unei neașteptate vizite din partea domnului Rosedale. Acesta se înființă tîrziu, la ceasul acela intim cînd măsuța de ceai mai e lăsată lingă foc în așteptarea vreunui prieten; și se arată gata să se adapteze acestei atmosfere.

Lily, care bănuia vag că persoana lui se leagă într-un fel de afacerile ei norocoase, încercă să-l întîmpine cum

se aștepta el; dar ceva din amabilitatea lui o paraliza pe a ei și-și dădea seama că nu face un pas fără o gafă.

Domnul Rosedale — făcându-se pe loc comod într-un fotoliu de lângă măsuță, și sorbind critic din ceai, cu comentariul „Trebuie să vă trimit la omul meu, pentru ceva într-adevăr de calitate“ — păru total inocent față de scirba care o ținea pe Lily înghețată, în picioare, lângă masă. Dar poate tocmai felul ei rezervat, stilul aristocratic, ațîțau în omul de afaceri dorința pentru ceea ce nu-i era propriu. În orice caz, nu arată în nici un fel că i-ar fi dispăcut toate acestea, ba chiar părea să vrea să-i dea o mână de ajutor.

Obiectul vizitei era s-o invite la operă în loja lui, pentru seara premierei, și văzînd-o că ezită, zise convingător:

„Vine și doamna Fisher și aduc un mare admirator al dumneavoastră, care nu m-ar ierta nicicînd dacă nu veniți.“

Cum muțenia lui Lily îi lăsase aluzia neatinsă, adăugă cu un zîmbet confidențial:

„Gus Trenor a promis să vină la oraș într-adins pentru asta. M-aș prinde c-ar merge și pînă la capătul lumii ca să vă vadă.“

Fără s-o arate, pe Lily o cuprinsese o cumplită furie — era destul de dezgustătoare alăturarea numelui ei de cel al lui Trenor, dar pe buzele lui Rosedale devenea de-a dreptul insuportabilă.

„Trenorii sînt prietenii mei cei mai buni — cred că am merge cu toții pînă la capătul lumii ca să ne vedem,“ zise ea, absorbită de prepararea ceaiului.

Zîmbetul musafirului ei se lăți, conspirativ: „Nu mă gîndeam la doamna Trenor... se zice că nici Gus nu se gîndește întotdeauna, înțelegeți ce vreau să spun?“

Apoi, dîndu-și vag seama că nu spusese exact ceea ce trebuie, adăugă, cu un efort binevoitor de a abate discuția: „Cum vă mai merge norocul la Bursă, à propos? Am auzit că Gus a obținut pentru dumneavoastră un ten-sușor frumos, luna trecută.“

Lily aproape scăpă din mîini cutia cu ceai; o puse repezit pe masă. Simțea că-i tremură mîinile și le încleștă pe genunchi ca să le liniștească, dar îi tremurau și buzele și-i fu

teamă ca tremurul să nu se comunice și vorii. Cînd vorbi însă avea tonul cel mai nonșalant din lume.

„A, da — am avut ceva bani de investit și domnul Trenor, care mă ajută la astfel de treburi, m-a sfătuit să-i bag în acțiuni mai curînd decît în ipotecă, cum mă sfătuisese agentul mătușii; și s-a întîmplat să am „baffă“ — așa-i spuneți? Pentru că înțeleg că și dumneavoastră aveți destulă.“

Îi zîmbea acum, topind tensiunea atitudinii față de el de pînă atunci și admitîndu-l, prin imperceptibile građații de privire și gesturi, cu un pas mai aproape de intimitatea ei. Instinctul de conservare o alerta întotdeauna într-o disimulare perfectă și nu pentru prima oară își folosea frumusețea spre a distrage atenția de la un subiect neplăcut.

Cînd își luă rămas bun, domnul Rosedale lua cu el nu numai acceptarea invitației sale, dar și sentimentul general că se comportase în așa fel încît cîștigase serios teren. Fusesse întotdeauna convins că are un fel numai al lui și-o pricepere deosebită de a ști cum să ia femeile, și felul prompt în care domnișoara Bart se (cum ar fi spus el) „dase pe brazdă“ îi confirma această încredere. Reacția ei față de tranzacția cu Trenor, el o considera tribut propriei istețimi ca și o confirmare a mai vechilor suspiciuni. Fata era în chip evident nervoasă, și domnul Rosedale nu era omul care, dacă nu i-ar mai fi rămas alte mijloace, să nu fi profitat de această nervozitate.

Lily era pradă unei crize de dezgust amestecat cu frică. Nu-i venea să creadă că Gus Trenor putuse să-i vorbească despre secretul ei lui Rosedale. În pofida defectelor sale, Trenor avea prudența conservatoare a cînașei lui, cu atît mai greu de încălcat cu cît era de natură instinctuală. Dar Lily își aminti cu strîngere de inimă că existau momente de degajare cînd, după cum îi mărturisise Judy, Gus „spunea prostii“ — o astfel de prostie răscuse și-n privința ei, fără doar și poate. Cît despre Rosedale, nu se prea sinchisea, după primul șoc al revelației, prea mult ce concluzii trăsese el. Deși destul de pricepută acolo unde era vorba de propriile interese, făcea greșeala, destul de frecventă printre cei la care instinctul guvernează socialul, de a presupune că cei care nu prind repede pe acesta din urmă sînt automat și mai grei de

cap. Dacă albăstreaua se izbește irațional de geam, naturalistul de salon poate uita că, în condiții mai puțin artificiale, este capabilă să măsoare distanțele și să tragă exact acele concluzii necesare pentru bunăstarea ei; iar faptul că manierele de salon ale domnului Rosedale păcătuiau prin lipsa de perspectivă o făceau pe Lily să-l pună alături de Trenor și alți bărbați greoi pe care-i cunoștea și să creadă că puțină lingușire împreună cu acceptarea, din cînd în cînd, a ospitalității lui, vor fi suficiente pentru a-l face inofensiv. Cu toate acestea, în ce privea apariția ei în loja lui în seara premierei de la operă, nu puteau exista dubii că ea era utilă; și la urma-urmelor, din moment ce Judy Trenor promisese să-l „adopte” iarna aceea, era mai bine să fie prima care să culeagă roadele.

Timp de o zi sau două după vizita lui Rosedale, gîndurile lui Lily fură tulburate încontinuu de ceea ce pretinsese vag Trenor și-i părea rău că nu știe mai clar și mai multe despre tranzacția care părea a o fi pus în puterea lui; dar mintea ei refuza munci cu care nu era obișnuită și apoi cifrele o încurcaseră întotdeauna. Unde mai pui că nu-l văzuse pe Trenor de la nuntă și continua lui absență permise altor impresii să șteargă urmele lăsate de cuvintele lui Rosedale.

Cînd veni seara premierei, temerile ei se împrăștiaseră într-atît încît la vederea rumenului Trenor în spatele lojii lui Rosedale nu simți decît o liniște și mai mare. Lily nu se împăcase încă perfect cu ideea de a apărea ca invitata lui Rosedale într-o ocazie atît de importantă și era mare ușurarea să se vadă sprijinită de cineva din propriul anturaj — căci doamna Fisher era prea sinonimă cu promiscuitatea ca să justifice prin prezența ei pe cea a domnișoarei Bart.

Pentru Lily, întotdeauna aprinsă de ideea de a-și arăta frumusețea în public și conștientă în seara aceasta că rochia i-o puneă și mai mult în evidență, insistența privirii lui Trenor se contopea cu evantaiul larg al privirilor admirative pe care i se părea că-l deschisese intrarea ei în sală. Ah, ce bine era să fii tinără, radioasă, să strălucești cu bucuria de a te ști zveltă, tare, elastică, creată din linii armonioase, îmbrăcate în culori magnifice, să te simți ridicată deasupra tuturor de acea grație in-

comunicabilă în cuvinte, care este îngemănarea fizică a geniului!

Orice mijloace păreau scuzabile pentru atingerea unui asemenea scop, ori, mai curînd, printr-o aranjare fericită a luminilor, cu care viața o familiarizase, cauza se micșoră pînă la un vîrf de ac sub strălucirea generală a efectului. Dar uluitoarele tinere, oareșcum orbite de propria lor strălucire, uită prea repede că modestul satelit, topit și el pe undeva în lumină, își continuă și el revoluțiile proprii, generînd căldură în felul lui. Dacă înălțarea poetică a lui Lily nu era întinată de gîndul prozaic că rochia și capa îi fuseseră indirect plătite de Gus Trenor, apoi acesta din urmă n-avea atîta poezie în firea lui ca să piardă din vedere acest teluric amănunt. Ce știa el era că n-o mai văzuse niciodată pe Lily atît de elegantă, că nu era o femeie în sală care să-și etaleze toaleta cum făcea ea și că pînă acum el, căruia îi datora această ocazie, nu culesese alte roade afară de a se zgii la ea alături de alte sute de perechi de ochi.

Ce surpriză neplăcută, așadar, pentru Lily cînd, în rîndul din spate al lojii, unde se aflau singuri între două acte, Trenor zise, fără preambul, pe un ton de supărată autoritate: „Ia-n ascultă, Lily, cum te mai poate vedea omu pe tine? Sînt în oraș trei sau patru zile pe săptămînă și știi că două rînduri trimise la club mă găsesc fără greș, dar se pare că nu-ți mai amintești de mine decît cînd e vorba de bani.“

Extraordinarul prost-gust al vorbelor lui nu o ajută deloc pe Lily să-i răspundă, căci își dădea seama că o punere la punct printr-o ridicare a bustului ei zvelt, concomitentă cu o ridicare întrebătoare a sprîncenelor era ultimul lucru ce trebuia făcut acum.

„Mă măgulește enorm că vrei să mă vezi,“ răspunse ea încercînd gluma în loc, „dar dacă nu cumva mi-ai ră-tăcit adresa, ar fi fost ușor să mă găsești la mătușa mea, oricînd... de fapt, m-am și așteptat să mă cauți.“

Dacă sperase să-l înmoaie cu această din urmă concesie, greșise, căci el replică, cu de-acum familiara unire a sprîncenelor care îl făcea să pară și mai greu de cap, cînd era furios: „La naiba cu căutatul la mătușa ta și cu petrecutul după-amiezelor ascultînd o mulțime de alți tipi vorbindu-ți! Știi că nu-s omu să stau la birfe

— întotdeauna aş lua-o din loc, când văd cercul ăsta începînd. Dar de ce n-am merge undeva numai noi doi — o expediție pe cîste, ca plimbarea aceea cu trăsura, la Bellomont, cînd m-ai luat de la gară ?“

Se lăsă spre ea, greșos de aproape, pentru a transmite sugestia și ea simți o aromă care explica roșeața feței lui și sudoarea de pe frunte.

Gîndul că un răspuns tăios putea provoca o izbucnire dizgrațioasă îi temperă scriba și răspunse, rîzînd : „Nu văd cum s-ar putea plimba cu trăsura cineva prin oraș, singură cu un bărbat, dar nu sînt întotdeauna înconjurată de o mulțime de admiratori și dacă îmi spui în ce după-amiază vii, pot aranja să vii să stăm liniștiți de vorbă.“

„La naiba cu statu de vorbă ! Asta zici mereu,“ întoarse Trenor, cu o lipsă de varietate în exclamații destul de explicabilă. „M-ai trimis la plimbare cu asta la nuntă la Van Osburgh-i, dar adevărul curat e că, acum că ai scos ce-ai vrut de la mine, ai vrea pe alții.“

Ultimele cuvinte le țipase pur și simplu, făcînd-o pe Lily să roșească, infuriată, dar tot ea păstră comanda situației, punînd o mîină convingătoare pe mîna lui. „Nu te prosti, Gus ; nu te las să-mi vorbești în felul ăsta ridicol. Dacă vrei cu adevărat să mă vezi, de ce nu ne-am plimba prin Parc într-o după-amiază ? De-acord cu tine că-i plăcut să cauți natura în oraș și, dacă vrei, te-aștept acolo și vom merge să hrănim veverițele, iar tu ai să mă plimbi pe lac cu gondola cu motor.“ Îi zîmbea în timp ce vorbea, căutîndu-i ochii în așa fel încît, deodată, el deveni iar maleabil : „Bun, așa mai merge. S-a făcut. Mîine, mîine la 3, la capătul Mall-ului ? O să fiu acolo la 3 fix, nu uita, nu-mi tragi elapa, Lily ?“

Dar, spre marea ușurare a lui Lily repetarea promisiunii fu întreruptă de cineva care deschise ușa lojii lor — George Dorset.

Trenor îi cedă locul fără chef și Lily întîmpină pe noul venit cu un zîmbet fermecător. Nu vorbise cu Dorset de la Bellomont, dar ceva din privirea și gesturile lui îi spuneau că nu uitase legătura amicală de atunci. Nu era omul care să se lase ușor purtat de admirație — fața lui lungă și pămîntie, ca și ochii neîncrezători, păreau imuni la emoții expansive. Numai că, în cele ce-o interesau pe ea, intuiția lui Lily își trimitea senzori nebănuiți și acum ; fă-

cîndu-i loc pe canapeaua îngustă, era sigură că el simte o plăcere mută să se afle lingă ea. Puține erau femeile care-și băteau capul să fie drăguțe cu Dorset, iar Lily fusese drăguță cu el la Bellomont, iar acum îi zîmbea cu reînnoită dragălășenie.

„Ei, și uite-ne asigurați de încă șase luni de miorlăituri,” începu el pe un ton plîngăcios. „Nici o diferență între anul ăsta și celălalt, afară că femeile au haine noi iar cîntăreții nu au voci noi. Soția e muzicală și mă su-pune la un curs din ăsta în fiecare iarnă. Nu-i chiar așa de rău în serile italiene — atunci vine tîrziu și am timp să digerez. Dar cînd e Wagner, dăm zor cu cina și mai tîrziu plătesc scump asta. Și curentul este îngrozitor — asfixie în față, pleurezie în spate. Uite-l și pe Trenor cum pleacă fără să tragă draperia! La așa un spate, curentul nici nu există. L-ai văzut vreodată pe Trenor mîncînd? Atunci te-ntrebi probabil, ca și mine, cum de mai este în viață: bănuiesc că-i o piele tăbăcită și pe dinăuntru... Dar am venit să-ți spun că soția mea te invită la noi duminica viitoare. Pentru numele lui Dumnezeu spune da. Vin o groază de plicticoși — din cei intelectuali; e noua ei păsă-rică și mă-ntreb dacă nu-i mai rău ca muzica. Unii au pâr lung și se pun pe ceartă la supă și nu observă cînd sînt serviți. Urmarea e că cina se răcește și eu capăt dis-pepsie. Nătărăul ăla de Silverton îi aduce în casă — el scrie poezie, știi, și împreună cu Bertha se iau foarte în serios. Ea ar putea să scrie mai bine decît oricare din ei, dac-ar vrea, și n-o învinuiesc că vrea să stea de vorbă cu oameni inteligenți; eu nu zic decît „Numai să nu-i vîd mîncînd!”

Finalul o încîntă pe Lily. În împrejurări normale, n-ar fi fost nici o surpriză să fie invitată de Bertha Dorset; dar de la episodul Bellomont, o ostilitate tăcută le ținuse la distanță. Acum, mirîndu-se și singură, Lily simțea că setea ei de răzbunare se stinsese. „Dacă vrei să-ți ierți dușmanul,” zice un proverb malayez, *mai întîi provoacă-i o durere.*” și Lily realiza adevărul lui. Dacă ar fi distrus scrisorile doamnei Dorset, s-ar fi putut să continue s-o urască, așa, cu ele în posesia ei, resentimentul ajunsese la satietate.

Acceptă zîmbind, salutînd în reînnodarea legăturii o evadare din sîcîiala lui Trenor.

ÎNTRE timp trecuseră și sărbătorile, și sezonul monden începea. Fifth Avenue devenise un torent nocturn de trăsuri gonind în sus spre cartierele elegante din jurul Parcului, unde ferestre și portaluri luminate vesteau spectacolul obișnuit al vizitelor. Alți afluenți traversau cursul principal, purtindu-și marfa prețioasă spre teatre, restaurante sau la operă; și doamna Peniston putea, din turnul de veghe, izolat al ferestrei de la etaj, să spună precis când volumul cronic de sunet era sporit de cavalcada spre un bal la Van Osburgh ori când sporirea numărului de roți indica sfârșitul spectacolului de la operă sau un supeu mare la Sherry.

Doamna Peniston urmărea curba ascendentă a sezonului monden la fel de activ ca cel mai activ beneficiar al său; și, în calitate de privitoare, avea privilegiul comparărilor și generalizărilor pe care cei ce erau interesați le-ar fi putut pierde, poate. Nimeni nu ar fi putut ține un registru mai precis al fluctuațiilor sociale, nimeni nu ar fi surprins mai repede și mai adevărat trăsăturile specifice fiecărui sezon — monotonia, extravaganta, lipsa balurilor, ori excesul divorțurilor. Avea o memorie fantastică a vicisitudinilor îndurate de „noii oameni“ care apăreau la suprafață cu orice nouă venire a fluxului, fiind fie înecați în involburarea lui, fie depuși în siguranță pe țărmul ajungerii sociale, unde nu mai puteau fi ajunși; și putea să expună dinainte, cu detalii remarcabile, viața ce-i aștepta, astfel că, atunci când ei își urmau destinul, putea aproape întotdeauna să-i spună lui Grace Stepney — beneficiara profețiilor ei — că a știut ea c-așa o să se întâmple.

Acest sezon, doamna Peniston l-ar fi caracterizat drept unul în care toată lumea „se simțea săracă“, afară de Welly Bry și domnul Simon Rosedale. Fusesse o toamnă proastă pentru Wall Street, unde prețurile cădeau urmînd legea aceea aparte care dovedește că acțiunile în căi ferate și baloturile de bumbac sînt mai sensibile la banii puterii executive decît mulți cetățeni stimabili, educați întru toate avantajele auto-guvernării. Chiar și averi crezute a fi independente de piață, fie dezvăluiau o secretă

legătură cu ea, fie sufereau de contaminarea fluctuațiilor ei — lumea bună se retrăgea bombănind la țară, ori venea la oraș incognito, petrecerile mari erau descurajate și di-neurile scurte, fără pretenții, deveniră moda zilei.

Dar lumea bună, amuzată o vreme de rolul Cenușăre-sei, se plictisi curînd de distracția din vatră și vedea pe Zina Zinelor în orice magician destul de abil ca să trans-forme bostănelul din nou în caleașcă de aur. Chiar și să te-mbogățești într-o vreme cînd investițiile celor mai mulți scad, înseamnă să atragi atenția plină de invidie a celor-lalți; și după cum umbla vorba pe Wall Street, Welly Bry și Rosedale găsiseră taina acestui miracol.

Rosedale, mai ales, își dublase averea, și se spunea că ar fi cumpărat casa mai de mult terminată a uneia din victimele crah-ului care, pe timpul a douăsprezece luni, adunase tot atîtea milioane, ridicase o casă pe Fifth Ave-nue, umpluse o galerie cu vechi maeștri, distrase tot New York-ul în ea și își luase tălpășița din țară cu ajutorul unui doctor și a unei infirmiere, în vreme ce creditorii lui puneau popreală pe vechii maeștri, iar invitații lui își ex-plicau unul altuia că cinaseră la el numai pentru că voiau să vadă pinzele. Nu o astfel de carieră meteorică își pro-punea domnul Rosedale. Știa că va trebui să o ia încet și stofa de arivist îl făcea să sufere mai ușor eșecurile și să se împace cu amînările. Asta nu-nsemna că nu obser-vă imediat că monotonia sezonului îi oferea o ocazie rară de a străluci, drept care se apucă, metodic, să-și clădească un cadru adecvat. Doamna Fisher îi fu de mare ajutor în acest timp. Lansase atîția nou-veniți pe scena socială încît de-acum era ca o piesă de recuzită, care spune dinainte spectatorului avizat ce se va întîmpla. Dar domnul Rose-dale voia să aibă, fie și după o vreme, un cadru mai indi-vidualist. Era sensibil la diferențele de nuanță, lucru cu care domnișoara Bart nu l-ar fi creditat niciodată, din cau-ză că nu le însoțea perceperea cu variații corespunzătoare de atitudine; și îi era tot mai clar faptul că tocmai domni-șoara Bart era în posesia acelor calități complementare de care avea nevoie spre a-și rotunji personalitatea.

Asemenea detalii scăpau ochiului doamnei Peniston. Ca multe alte minți cu putere de panoramare și a ei trecea cu vederea „chichițele“ din primul plan și putea de pildă să-ți spună de unde îi scosese Carry Fisher familiei Bry

pe noul bucătar, neavînd însă habar ce se-ntîmplă cu propria-i nepoată. Avea însă aghiotanții ei, gata să umple aceste goluri informative. Mîntea Gracei Stepney era ca un soi de hîrtie de prins muște, de care bîzîitoarele bîrfe se prindeau fatalmente, lipindu-se pe vecie acolo. Mult s-ar fi mirat Lily să audă cîte fapte neînsemnate, care o priveau, erau găzduite în capul domnișoarei Stepney. Își dădea perfect de bine seama că interesează pe oamenii soioși, dar presupunea că aceștia sînt toți la fel și că admirația pentru strălucire trebuie să-i caracterizeze deopotrivă. Știa că Gerty Farish o admiră orbește, de aceea presupunea că-i inspira același sentiment și Gracei Stepney, pe care o caracteriza drept o Gerty Farish lipsită de trăsăturile salvatoare ale tinereții și entuziasmului.

În realitate, cele două se deosebeau la fel de mult pe cît se deosebeau de cea pe care amîndouă o observau. Inima domnișoarei Farish era o fîntînă de suave iluzii, inima domnișoarei Stepney — un minuțios registru de fapte avînd vreo legătură cu ea. Avea porniri de sensibilitate care lui Lily i-ar fi părut comice la o persoană cu nas pistruiat și pleoape roșii, locuind la o pensiune și admirînd salonul doamnei Peniston; dar limitele biete Grace dădea acestora o viață interioară încă și mai concentrată, așa cum solul sărac dă uneori anumitor plante o eflorescență cu atît mai fantastică cu cît este mai mare ariditatea mediului. În adevăr, nu era sclava vreunei propensiuni abstracte spre malicie — n-o dis plăcea pe Lily pentru că aceasta era strălucitoare și preferată, ci pentru că credea că Lily o dis plăcea pe ea. Este mai puțin jignitor să te crezi ne-iubit decît insignifiant și vanitatea preferă să creadă că indiferența este o formă latentă de adversitate. Chiar și gesturile minore de politețe pe care Lily le acorda domnului Rosedale ar fi făcut din domnișoara Stepney prietena ei pe viață; dar cum să prevadă ea că merita să aibă o astfel de prietenă? Și cum, mai ales, să poată o tină ră care n-a fost niciodată ignorată să realizeze durerea pe care o simte cel ce este? În fine, cum putea Lily, obișnuită cu alegerea dintr-o sumedenie de variante, să prevadă că jignise de moarte pe domnișoara Stepney fiindcă n-a invitat-o la una din rarele petreceri date de doamna Peniston?

Doamnei Peniston nu-i plăcea să dea mese, dar avea un puternic sentiment al datoriei familiale, așa că la întoarcerea lui Jack Stepney din călătoria de nuntă se simți chemată să aprindă luminile în salon și să scoată cel mai bun servici de argint din safe-uri speciale. Rarele petreceri ale bătrinei doamne erau precedate de zile de ezitări sfișietoare asupra fiecărui detaliu al mesei, de la așezarea oaspeților pînă la modelul feței de masă și tocmai în timpul uneia din aceste discuții preliminare îi sugeră ea imprudent verișoarei Grace că, dat fiind că cina era dată din motive familiale, putea veni și dînsa. O săptămînă întreagă gîndul la petrecere luminează existența mohorîtă a domnișoarei Stepney, ca după aceea să i se dea de înțeles că mai bine venea altădată. Lily, pentru care reuniunile de familie însemnau un plictis cumplit, își convinsese matusa că o cină cu oameni „eleganți” ar fi fost mult mai pe placul tinerilor căsătoriți, și doamna Peniston, care se abandona complet comandamentelor nepoatei în problemele sociale, se văzu nevoită în consecință să accepte exilarea lui Grace. La urma-urmei, Grace putea veni oricînd altădată, de ce s-ar fi supărat?

Tocmai pentru că putea veni oricînd altădată — și pentru că rudele ei știau prea bine că n-avea ce face serile — ea puse foarte la inimă acest incident. Își dădea seama că trebuia să-i mulțumească lui Lily pentru el; și adversitatea pasivă deveni animozitate activă.

Doamna Peniston pe care o vizită a doua sau a treia zi după petrecere, lăsă jos croșetele și se întoarse brusc de la spionarea vieții de pe Fifth Avenue.

„Gus Trenor?... Lily și Gus Trenor?” zise ea, făcîndu-se așa de palidă, că musafira ei intră la griji.

„Oh, verișoară Julia... înțelegi că nu vreau să spun...”

„Nu știi ce să spui,” zise doamna Peniston cu un tremur special în vocea ei și așa joasă și îngrijorată. „Așa ceva nu se pomenea pe timpul meu. Propria mea nepoată! Nu te-nțeleg — lumea zice că el e-ndrăgostit de ea?”

Groaza doamnei Peniston era sinceră. Cu toate că se lăuda cu o cunoaștere perfectă a cronicilor secrete ale societății, avea inocența școlăriței care vede răutatea ca pe ceva „din cărți” și care nu se gîndește niciodată că scandalurile despre care citește la ore se pot repeta chiar jos în stradă. Doamna Peniston își păstrase imaginația sub husă,

ca și mobila din salon. Știa, desigur, că societatea „se schimbaseră foarte mult” și că multe femei pe care mama ei le-ar fi numit „originale” ajunseseră acum să strimbe din nas când se uitau pe listele lor de invitați; discutase pericolele divorțului cu preotul ei și uneori îi părea bine că Lily încă nu se măritase; dar ideea că vreun scandal putea întina numele unei tinere fete, mai ales când era implicat și un bărbat căsătorit, îi era atât de nouă încât stătea mută de aceeași spaimă cu care ar fi primit acuza că nu și-a bătut covoarele toată vara ori că ar fi violat oricare altă lege cardinală a gospodăritului.

În schimb, domnișoara Stepney, căreia îi mai trecuse spaima, începu să guste superioritatea pe care ți-o conferă mai largul orizont al minții. Mai mare rușinea să fii atât de neștiutoare într-ale vieții cum era doamna Peniston!

Zimbi la întrebarea acesteia: „Lumea întotdeauna zice lucruri neplăcute — și desigur că sînt mult împreună. O prietenă de-a mea s-a întâlnit cu ei ieri după-amiază în Parc — tîrziu, lămpile nu mai ardeau deja. E păcat că Lily se dă în spectacol.”

„În spectacol!” gifii doamna Peniston. Se aplecă în față, vorbind și mai încet, ca să mai scadă din oroare. „Ce se mai spune? Că el vrea să dea divorț și să se căsătorească cu ea?”

Grace Stepney slobozi un mic val de rîs. „Vai de mine! N-ar face el așa ceva. Este... un flirt — nimic mai mult.”

„Un flirt? Între nepoata mea și un om căsătorit? Vrei să-mi spui că Lily, cu frumusețea și avantajele ei, nu găsește altă cale de a-și pierde timpul decît cu un bărbat gras și prost și destul de bătrîn ca să-i fie tată?” Acest argument suna atât de convingător încît o liniști pe doamna Peniston destul ca să-și ridice lucrul, așteptînd-o pe Grace Stepney să-și adune forțele risipite de lovituri.

Dar domnișoara Stepney își reveni într-o clipită. „Tocmai asta-i partea proastă — lumea spune că nu-și pierde timpul! Toată lumea știe, cum spui și dumneata, că Lily este prea frumoasă și... încîntătoare... ca să se uite la un bărbat ca Gus Trenor, afară de cazul...”

„De cazul?” repetă doamna Peniston.

Musafira trase nervos aer în piept. Era plăcut s-o șochezi pe doamna Peniston, dar nu s-o șochezi pînă la mar-

ginea furiei. Domnișoara Stepney nu era suficient de familiară cu teatrul clasic ca să-și amintească la vreme cum sînt primiți de regulă aducătorii veștilor proaste, dar acum avu rapid viziunea meselor pierdute și a unei garderobe sărăcite — consecințe posibile ale dezinteresării sale. Ca un omagiu adus sexului ei, însă, ura pentru Lily învinse considerațiile personale. Doamna Peniston nu alesese cel mai bun moment pentru a lăuda farmecele nepoatei sale.

„Afară de cazul“, zise Grace, aplecîndu-și bustul în față pentru a da greutate vorbelor ei, „că există avantaje materiale ce ar reieși din asta.“

Simți grozăvia momentului și-și aminti brusc că brocartul negru al doamnei Peniston, cu marginea dantelată, neagră-corb, ar fi fost al ei la sfîrșitul sezonului.

Doamna Peniston lăsă iar lucrul din mînă. Descoperise alt aspect al aceleași idei și simțea că nu era de demnitatea ei să lase o rudă dependentă de ea, purtîndu-i hainele să-i facă praf nervii.

„Dacă te amuză să mă superi cu insinuări misterioase,“ zise ea cu răceală, „ai fi putut cel puțin să alegi un timp mai bun decît tocmai acum, cînd mă refac după încordarea provocată de petrecere.“

Menționarea petrecerii împrăstie și ultimele scrupule în domnișoara Stepney. „Nu văd de ce-s acuzată că mă amuză să-ți povestesc despre Lily. Am fost sigură că n-o să primesc mulțumiri,“ replică ea, deodată ieșită din fire. „Dar mi-a mai rămas ceva demnitate familială, și cum dumneata ești singura persoană care are putere asupra lui Lily, m-am gîndit că se cade să știi ce se spune despre ea.“

„Tocmai,“ zise doamna Peniston, „eu mă plîng de faptul că nu mi-ai zis încă ce anume se spune.“

„Am sperat că nu trebuie să vorbesc atît de pe șleau. Lumea spune că Gus Trenor îi plătește cheltuielile.“

„Cheltuielile? Cheltuielile?“ Doamna Peniston izbucni în ris. „Zău nu știu cine ți-a furnizat prostiile astea. Lily are propriul ei venit, iar eu îi cumpăr tot ce-i trebuiește...“

„Oh, știu cu toții asta,“ o întrerupse sec domnișoara Stepney. „Numai că Lily poartă o mulțime de rochii elegante...“

„Eu vreau să fie bine îmbrăcată — așa se cade!“

„Bineînțeles, dar mai sînt și datoriile la jocuri de noroc.”

La început, domnișoara Stepney nu intenționase să amintească asta; numai că doamna Peniston era o incredulă incurabilă. Era ca necredincioșii din Scripturi, care trebuiau anihilați ca să fie convinși.

„Datorii la jocuri de noroc? Lily?” Vocea ei tremura de furie și perplexitate. Se-ntreba dacă nu cumva Grace Stepney își ieșise din minți. „Ce vrei să spui cu datorii la jocuri de noroc?”

„Nimic alt' decît că dacă cei din anturajul lui Lily joacă bridge pe bani, cineva trebuie să piardă, și eu nu cred că Lily cîștigă întotdeauna.”

„Cine ți-a spus că nepoata mea joacă cărți pe bani?”

„Pentru numele lui Dumnezeu, verișoară Julia, nu te uita la mine de parcă aș intenționa să te montez contra lui Lily! Toată lumea știe că se dă în vînt după bridge. Chiar doamna Gryce mi-a spus că asta l-a speriat pe Percy — se pare că, la început, ea îi căzuse serios cu tronc. Dar, bineînțeles, printre prietenii lui Lily este ceva obișnuit ca fetele să joace pe bani. Este și motivul pentru care lumea e-nclinată s-o scuze...”

„S-o scuze, pentru ce?”

„Pentru că-i așa de pătimasă la joc... și că acceptă atenții de la bărbați ca Gus Trenor... și George Dorset...”

Doamna Peniston scoase din nou un țipăt.

„George Dorset? Mai e careva? Vreau s-aud tot, dacă nu ți-i cu supărare.”

„N-o lua așa, verișoară Julia. În ultima vreme, Lily a stat mult împreună cu Dorset-ii, iar el pare a o admira mult — ceea ce-i firesc, nu? Și sînt sigură că nu-i nimic adevărat din grozăviile pe care le povestește lumea; dar a cheltuit o groază de bani iarna asta. Evie Van Osburgh era la Céleste mai deunăzi ca să-și comande trousseau-ul — da, nunta-i luna viitoare — și mi-a spus că Céleste îi arătase niște lucruri ne-mai-po-me-ni-te pe care i le trimitea acasă lui Lily. Și lumea spune că Judy Trenor s-a certat cu ea din cauza lui Gus; dar zău că-mi pare rău c-am zis, deși n-am vrut decît binele.”

Incredulitatea infantilă a doamnei Peniston o concedie pe domnișoara Stepney cu un dispreț care se arăta de rău augur pentru primirea brocardului; dar mințile impenetra-

bile la rațiune au de obicei vreo fisură prin care se strecoară suspiciunea, așa că insinuările musafirei nu se pierduseră chiar așa ușor în neant. Doamnei Peniston îi dispăceau scenele și, hotărâtă să le evite, se ținuse întotdeauna deasupra detaliilor vieții lui Lily. În tinerețea ei fetele nu trebuiau supravegheate îndeaproape. Dat fiind că, în general, ele aveau legitima ocupație a curții și a măritişului, a te amesteca în asemenea lucruri, chiar și când le erai părinte ori tutore, ar fi fost la fel de absurd ca și cum, spectator fiind, te-ai băga deodată în joc. Fuseseră bineînțelese fete „repezi“ și-n vremurile bune ale doamnei Peniston; dar „repeziciunea“ lor, în cel mai rău caz, era considerată un simplu exces de animalitate, împotriva căruia nu putea exista acuzație mai gravă decât „a nu fi o doamnă.“ „Repeziciunea“ de azi părea sinonimă cu imoralitatea, și simpla idee a imoralității o înnebunea pe doamna Peniston cum ar fi înnebunit-o un miros de bucătărie în salon — era unul din conceptele pe care mintea ei refuza să le admită.

N-avea pentru moment nici o intenție să-i repete lui Lily ce auzise, ori chiar să încerce să verifice în vreun fel, prin discrete demersuri. Asta ar fi putut provoca o scenă; și o scenă, în starea în care se aflau nervii doamnei Peniston, încă nespălați de efectele petrecerii, și cu mintea încă zguduită, era un risc pe care găsi de datoria ei să-l evite. Dar gândurile ei păstrasera o aversiune calcifiată nepoatei sale, cu atât mai densă cu cât nu avea să fie scuturată de explicații ori discuții. Era oribil ca o tinărară fată să se pună în gura lumii; indiferent cât de nefondate vor fi fost acuzațiile împotriva ei, era vinovată fie și pentru că le stîrnise. Doamna Peniston se simțea de parcă fusese o boală contagioasă în casa ei, iar ea era blestemată să stea neputincioasă, tremurînd între lucrurile contaminate.

12

ERA adevărat că domnișoara Bart o apucase pe căl greșite, dar nimeni nu putea fi mai conștient ca ea de acest lucru: se simțea fatal atrasă de la o răscruce de pierzanie

la alta, fără a zări drumul cel bun, parcă era prea târziu ca să revină la el.

Lily, care se considera deasupra prejudecăților mărunte, nu-și închipuise că lăsându-l pe Gus Trenor să-i facă rost de bani își va pierde încrederea în sine. Și lucrul în sine încă nu era grav; dar era o fertilă sursă de complicații urite. Când se sătură de plăcerea de a cheltui bani, aceste complicații deveniră și mai stîinjenitoare, iar Lily, a cărei minte putea adopta o logică severă în a distribui altora propriul ghinion, se justifică gîndind că își datora toate necazurile certe cu Bertha Dorset. Cearta însă părea a fi sucombat în renașterea prieteniei lor. Vizita lui Lily la Dorset-i avusese drept rezultat, pentru ele două, descoperirea că își puteau fi de folos una alteia; căci instinctul civilizației găsește o plăcere mai subtilă să se folosească de dușman decît să-i arunce anatema. De fapt doamna Dorset era angajată într-un nou experiment sentimental, al cărui încîntător cobai era fosta proprietate a doamnei Fisher, Ned Silverton; și-n astfel de momente, după cum remarcase cîndva Judy Trenor, ea simțea nevoia imperioasă de a distra atenția soțului său. Ori distrai un canibal, ori pe Dorset, era totuna; dar chiar și egoismul lui nu putea rezista meșteșugului lui Lily, sau mai curînd acest meșteșug era în așa fel adaptat, încît să flateze egoismul mai șovăielnic al unora. Experiența cu Percy Gryce o ajută enorm să se ocupe de umorile lui Dorset și dacă nevoia de a se face plăcută era mai mică, pasa proastă prin care trecea o învățase să scoată tot și din nimic.

Prietenia cu familia Dorset nu prea avea cum să-i ușureze necazurile materiale. Doamna Dorset nu avea accesele de generozitate ale lui Judy Trenor, iar admirația lui Dorset nu se manifesta de fel în probe bănești, chiar să fi vrut Lily acest lucru. Ce vroia-ea, pentru moment, de la prietenia cu Dorset-ii, era sancțiunea socială implicată. Știa că lumea începuse să vorbească despre ea; dar lucrul acesta nu o alarma în halul în care o alarmase pe doamna Peniston. În anturajul ei o astfel de bîrfă nu era nimic neobișnuit, iar despre o fată frumoasă care flirta cu un bărbat căsătorit se spunea doar că forțează cam mult mina norocului. *Trenor* însă o înspăimînta. Plimbarea lor prin Parc nu fusese un succes. Trenor se însurase de tînr,

și de la căsătorie legăturile sale cu femeile nu luaseră forma pălăvrăgelii sentimentale care împrumută linia sinuoasă și absurdă a unui labirint. Era derutat și apoi iritat să se vadă adus mereu de unde plecase, iar Lily simțea că pierde tot mai mult controlul situației. În adevăr, Trenor era imposibil. În pofida înțelegerii sale cu Rosedale, fusese destul de serios „atins” de căderea acțiunilor; cheltuielile casei îl apăsau și înțilnea, din toate părțile, o împotrivire uricioasă la dorințele sale, în loc de norocul surizător cu care fusese obișnuit.

Doamna Trenor sta încă la Bellomont, iar casa din oraș o ținea deschisă, descinzând din cînd în cînd în ea pentru a gusta plăcerile lumești, dar preferînd bucuria ciclică a petrecerilor de sfîrșit de săptămîină restricțiilor unui sezon monden plicticos. De la sărbători nu o mai chemase cu insistență pe Lily la Bellomont și prima dată cînd se întîlniră în oraș, Lily parcă simți o umbră de răceală în purtarea ei. Din cauză că Lily nu mai trecuse pe la ei, ori ajunseseră vești neliniștitoare la urechea ei? A doua variantă era puțin probabilă, totuși Lily nu se simțea chiar la largul ei. Dacă, în felul vagabond în care-și plimba afecțiunile, apucase să țină la cineva vreme mai îndelungată, apoi aceea fusese Judy Trenor. Credea în sinceritatea afecțiunii prieteniei sale, cu toate că uneori se manifesta egoist, și o speria pur și simplu ideea să și-o înstrăineze. Faptul că Gus Trenor era soțul lui Judy stătea de multe ori în spatele aversiunii pe care o simțea pentru el; nu-i putea ierta obligațiile pe care găsisese de cuviință să i le impună.

Ca să-și risipească îndoielile, curînd după Anul Nou, domnișoara Bart „se auto-invită” pentru week-end la Bellomont. Învățase de-acum că între multă lume cunoscută asiduitatea lui Trenor scădea, iar telegrama lui Judy „te așteptăm”, păru s-o liniștească și-n celelalte privințe.

Judy o primi prietenește. Grijile pentru o petrecere întotdeauna prevalau asupra celor personale, drept care Lily nu putu vedea nimic schimbat în atitudinea gazdei ei. Cu toate astea, își dădu curînd seama că încercarea ei la Bellomont era sortită eșecului. Grupul prezent era alcătuit din ceea ce doamna Trenor numea „pocheriști” — nume generic pe care-l da tuturor celor care nu jucau bridge — și cum pe toți asemenea obstrucționiști îi grupa

Într-o singură clasă, de obicei îi invita la un loc, fără să țină cont de alte trăsături. Rezultatul era de cele mai multe ori o combinație ciudată de persoane neavînd nici o altă calitate comună afară de abținerea de la bridge, iar antagonismele apărute într-un grup căruia îi lipsea acea mică preocupare ce i-ar fi amalgamat, erau în acest caz agravate de vremea urîă și de plictiseala prost mascată a gazdelor. În astfel de situații de criză, Judy ar fi apelat de regulă la Lily pentru realizarea unității; iar domnișoara Bart, găsind că aceasta era una din obligațiile ei „de serviciu“ tot de regulă se apuca serios de ea. Dar de la bun început simți o subtilă rezistență la eforturile ei. Dacă atitudinea doamnei Trenor față de ea era neschimbată, fără îndoială că în cea a celorlalte doamne exista o vagă răceală. Cîte o aluzie sarcastică la „prieteniile dumitale, Wellington Bry-ii,“ ori la „evreiașul ăla care-a cumpărat casa Greiner — mi-a zis cîneva că-l cunoașteți, domnișoară Bart,“ — îi arăta lui Lily că se afla în dizgrația acelei părți de societate care, deși contribuia cel mai puțin la plăcerile ei, își asumase dreptul de a decide care plăceri societatea trebuia să le accepte. Simptomul era foarte ușor, și cu un an în urmă Lily ar fi zîmbit văzîndu-l, încredințată că farmecul personalității ei va împrăștia orice prejudecată potrivnică. Dar acum devenise mai sensibilă la critică și mai puțin încrezătoare în puterea ei de apărare. Mai știa că dacă doamnele aflate la Bellomont își permiteau să-și critice prietenele pe față, aceasta era o indicație că nu se temeau s-o supună și pe ea la același tratament, pe din dos. Teamă isterică de a nu se trezi că Trenor face ceva care putea să le justifice poziția adoptată, o făcu să caute și cele mai absurde pretexte de a-l evita, așa că părăsi Bellomont-ul conștientă că eșuase în toate intențiile cu care venise.

În oraș își reluă ocupații care, pentru moment, avură efectul binecuvîntat de a-i alunga gîndurile sîcîitoare. Familia Welly Bry, după multe dezbateri și consilii lărgite la care invitaseră noii lor prieteni, luaseră decizia îndrăzneată de-a da o mare petrecere. Să șarjezi asupra întregii societăți cînd nu ai decît o mină de cunoștințe, este ca și cum ai pătrunde pe un teritoriu străin fără destui cercetași; dar astfel de tactici neortodoxe au dus uneori în istorie la victorii strălucite, drept care Bry-ii se hotărîseră

să arunce zarurile. Doamna Fisher, căreia îi încredințaseră conducerea operațiunilor, decisese că tablourile vivante și muzica foarte scumpă vor fi cele două momeli care să atragă prada dorită și, după negocieri prelungite și genul de mașinațiuni în care excela, convinsese o duzină de doamne elegante să se expună într-o serie de imagini, care, printr-un alt miracol de persuasiune, aveau să fie organizate de vestitul portretist Paul Morpeth.

Lily era în elementul ei în astfel de ocazii. Sub supravegherea lui Morpeth, deosebita aptitudine plastică pe care nu și-o exprimase până acum decât pe modele de rochii și interioare își găsi căutare în dispunerea draperiilor, studiarea atitudinilor, jocul de umbre și lumini. Instinctul ei dramatic se trezi în alegerea temelor, iar formidabilele reproduceri de costumație istorică îi stîrniră o imaginație pe care numai impresiile vizuale o puteau stîrni. Dar, peste toate, era bucuria fără margini de a putea să-și expună frumusețea sub un nou aspect — de a demonstra că drăgălășenia ei nu era o oareșicare calitare, imuabilă, ci un element care îmbrăca orice emoție în cu totul altă haină de grație.

Doamna Fisher se gîndise bine și lumea bună, luată prin surprindere și încă într-un moment de plictiseală, sucombă tentației de a accepta ospitalitatea doamnei Bry. Cei puțini care protestară fură ignorați de larga majoritate, care abjură tot și veni; drept care, publicul fu la fel de strălucit ca și spectacolul.

Lawrence Selden se afla printre cei care cedaseră. Dacă nu acționa prea des după axioma socială că un bărbat poate merge unde vrea, era pentru că învățase de mult că nu se putea distra bine decât într-un mic grup care gîndea la fel ca el. Dar îi plăceau spectacolele și nu era indiferent la faptul că ele cereau bani mulți — el nu cerea decât ca cei foarte bogați să-și îndeplinească funcția de regizori și să nu-și cheltuiască banii pe prostii fără hăz. Lucru de care Bry-ii cu siguranță nu puteau să fie acuzați. Casa lor, recent construită, indiferent cît de deficitară sub aspectul funcționalității domestice, era aproape la fel de bine proiectată pentru petreceri mari ca și acele săli aerisite pe care arhitecții italieni le improvizau pentru a sublinia ospitalitatea prinților. Aerul de improvizație sărea de fapt în ochi — atît de recentă, de iute-evocată era întreaga

„mise-en-scène“ că trebuia să atingi coloanele de marmură ca să descoperi că nu erau din carton, să te așezi pe unul din acele fotolii, din damasc și aurite, ca să fii convins că nu-i doar pictat pe un perete.

Selden, care tocmai încercase un astfel de fotoliu, se trezi contemplând întreaga scenă, dintr-un unghi al sălii de dans, cu sinceră plăcere. Invitații, supuși celui instinct decorativ care impune haine frumoase la interioare frumoase, se îmbrăcaseră mai curînd pentru casa doamnei Bry decît pentru ea. Mulțimea așezată, umplînd imensa sală fără să creeze aglomerație, prezenta ochiului o suită de scumpe țesături și umeri goi, pe care străluceau bijuterii rare, în armonie cu pereții festonați și auriti, cu splendorile tavanului venețian. La capătul îndepărtat al sălii se ridicase o scenă, în spatele unei proscene în formă de arc, care îți îngropa ochiul în faldurile damascului cortinei uriașe; dar puțini erau aceia care, în pauza de dinaintea ridicării ei, se sinchiseau să ghicească ce va descoperi, căci fiecare femeie care acceptase invitația doamnei Bry era preocupată să afle cîte prietene de-ale ei făcuseră la fel.

Gerty Farish, așezată lingă Selden, sta pierdută în plăcerea aceea nediscriminată și pacifistă, atît de iritantă pentru percepțiile mai fine ale unei domnișoare Bart. Se prea poate ca preajma lui Selden să fi dus la această bucurie fără pretenții, dar domnișoarei Farish îi sta atît de puțin în obicei să se raporteze la asemenea distracții generale, încît acum nu simțea decît o mulțumire mai mare decît de obicei.

„Nu-i așa că Lily a fost foarte drăguță că mi-a făcut rost de-o invitație? Bineînțeles, Carry Fisher nu s-ar fi gîndit în veac să mă pună pe listă și mi-ar fi părut rău să pierd totul — mai ales pe Lily. Cineva mi-a spus că tavanul ar fi după Veronese — tu știi asta, Lawrence, bineînțeles. E foarte frumos, da, dar femeile sînt așa de îngrozitor de grase. Zeițe? Atunci n-am de spus decît că dacă ar fi fost muritoare și ar fi purtat corsete, ar fi fost mult mai bine pentru ele. Femeile noastre sînt mult mai drăguțe. Și sala asta le prinde așa de bine — toată lumea arată mai bine! Ai mai văzut asemenea bijuterii? Uită-te, te rog, la perlele doamnei Dorset — cred că cea mai mică ar ajunge să plătim chiria pentru Clubul Feteiilor pe un

an de zile. Nu că aş avea a mă plinge de club, toată lumea a fost aşa de drăguţă. Ți-am spus că Lily ne-a dat 300 de dolari? Nu că a făcut un gest mare? Ba a și strins o groază de bani de la prietenele ei — doamna Bry ne-a dat 500, iar domnul Rosedale, 1000. Personal, nu-mi place că Lily se poartă așa de bine cu domnul Rosedale, dar ea zice că n-are nici un rost să se poarte urit cu el, din moment ce el nu vede diferența. Pur și simplu ființa asta nu suportă să jignească oamenii — ce mult mă fac să sufăr cei care aud e-o numesc rece și increzută! Fetele de la club vorbesc frumos de ea. Știi că a fost cu mine acolo de două ori? — da, Lily! Și să le fi văzut pe fete, cum o mincau din ochi. Una a spus că nu i-ar trebui nimic decât să stea s-o privească. Și ea a stat de vorbă cu ele, a ris, a discutat foarte firesc — nici vorbă să vezi la ea „la charité,” știi, pur și simplu îi plăcea ce face. Fetele nu mă mai slăbesc cu rugămintile s-o mai aduc și ea mi-a promis... oh!“

Confidențele domnișoarei Farish fură întrerupte de deschiderea cortinei pe primul „tableau“ — un grup de nimfe dansînd pe-o pajiște presărată cu flori, în posturile ritmice ale *Primăverii* lui Boticelli. Efectul tablourilor vivante depinde nu numai de dispunerea iscusită a luminilor și a interpunerii înșelătoare de straturi de tifon subțire ca un gaz, dar și de o racordare corespunzătoare a viziunii mentale. Pentru mințile sărace ele rămîn, indiferent de meșteșugul realizării, numai o expunere ceva mai reușită de modele de ceară; dar imaginației adevărate ele oferă magice clipe furate din hotărul dintre fapt și ficțiune. Minteia lui Selden era dintre acestea — el se lăsa în voia a tot ceea ce-i stîrnea imaginația la fel de total ca un copil pe care-l ia cu ea vraja unei povești. Tablourile doamnei Bry nu duceau lipsă de nici un element necesar producerii celor mai perfecte iluzii și sub mîna pricepută a lui Morpeth imaginile se succedau în ritmul antrenant al unei frize splendide, în care curbele fugitive ale cîrnii adevărate și lumina vie a ochilor tineri fuseseră supuse armoniei plastice fără să se piardă farmecul vieții.

Scenele erau luate din tablouri vechi și participantele întrupau, după o inteligentă regie, personaje care li se potriveau structurii proprii. Nici una, de pildă, nu ar fi pro-

dus un Goya mai tipic decât Carry Fisher, cu fața ei mică, smolită, lucirea exagerată a ochilor, provocarea din zîmoe-tul franc. O excelentă domnișoară Smedden din Brook-lyn prezentă fără cusur somptuoasele curbe ale „Fiicei“ lui Tițian, ridicînd tava de aur încărcată cu ciorchini de stru-guri deasupra aurului geamăn al părului ei în valuri, cu voal bogat de brocart, iar o tinăra doamnă Van Alstyne, tipică pentru modelul olandez mai fragil, cu frunte înaltă pe care se disting venele albastre, cu ochii palizi, întru-chipă un clasic Van Dyck, în satin negru, pe fondul unei cortine atîrnînd dintr-o arcadă. Și apoi nimfele lui Kauf-fmann, așternînd ghirlande pe altarul Dragostei; o masă din Veronese, plină de texturi strălucitoare, capete pline de perle și arhitectură de marmură; și-un grup Watteau de actrițe-cîntărețe din flaut, întinse leneș lingă fîntină, într-o vilcea scăldată în soare.

Fiecare imagine evanescentă declanșa facultatea imagina-tivă a lui Selden, ducîndu-l atît de departe încît chiar comentariile grăbite ale lui Gerty Farish — „Oh, ce dră-guță-i Lulu Melson!“ sau „Acea trebuie să fie Kate Corby, acolo-n dreapta, în roșu...“ nu-i rupseră vraja iluziei. În-tr-adevăr, atît de meșteșugit fuseseră adaptate personali-tățile actorilor scenelor create, încît chiar și cei mai puțin imaginativi din public trebuie să fi simțit un fior de sur-priză cînd cortina se dădu deodată în lături pe o imagine care era pur și simplu, fără încercare de a o ascunde, por-tretul domnișoarei Bart.

Aici, predominarea personalității nu mai lăsa loc pen-tru nici o îndoială — „Ooo“-ul unanim era un omagiu adus nu atît penelului lui Reynolds, în „Doamna Lloyd“, ci frumuseții în carne și oase a domnișoarei Bart. Își demon-strase inteligența artistică alegînd pe cineva care-i semăna într-atît, încît putea întruchipa persoana reprezentată fără a înceta să fie ea însăși. Era că și cum ar fi pășit nu din, ci în pînza lui Reynolds, alungînd fantoma frumuseții lui moarte cu razele grației sale pulsînd de viață. Impulsul de a se prezenta într-un cadru încîntător — se gîndise un moment să încerce pe Cleopatra lui Tiepolo — cedase in-stinctului mai adevărat de a se lăsa în seama frumuseții ei neajutate de nimic și dinadins alesese un tablou care să nu aibă accesorii de îmbrăcăminte ori cadru care ar putea distrage privirea. Rochia pală și fondul verde pe care stă-

tea în picioare, servea numai să îndulcească curbele alungite, de driadă, care se avîntau în sus, de la piciorul reaxat, la brațul ridicat. Nobila ascensiune, sugestia de grație inaripată pe care-o degaja atitudinea ei, dezvăluiau poezia frumuseții sale, poezie pe care Selden o simțise întotdeauna în prezența ei și pe care o pierdea de îndată ce nu mai erau împreună. Acum însă era atât de viu exprimată că îi păru a o vedea pentru prima dată, pe adevărata Lily Bart, deasupra meschinărilor micii ei lumi, ambasadoare pentru o clipă a acelei armonii din care frumusețea ei era o parte.

„Al naibii de îndrăzneată să s-arate așa; dar sfinte, n-are o linie nelalocul ei și cred c-a vrut să aflăm și noi asta.“

Aceste cuvinte, spuse de un cunoscător ca domnul Ned Van Alstyne, a cărui mustată albă, parfumată, se ștersese de umărul lui Selden ori-de-cîte-ori pe scenă apărea ceva demn de comentat în domeniul formelor femeiești, îl tulburară pe cel căruia i se adresau altfel decît ar fi fost de așteptat. Nu era pentru prima oară că Selden auzea comentarii ușor vulgare la adresa frumuseții lui Lily și pînă acum nu făcuse decît să roșească ușor. Dar acum îi trezi un val de indignare amestecată cu dispreț. Iată în ce lume trăia ea, iată la ce criterii era condamnată să fie raportată! Îl pui pe Caliban să o aprecieze pe Miranda?

În clipele lungi care trecură pînă căzu cortina, el avu timp să realizeze toată tragedia vieții ei. Era ca și cum frumusețea ei, astfel detașată de tot ce o devaloriza și o vulgariza, ar fi întins mîini imploratoare spre el din lumea în care ei doi se întîlniseră cîndva, pentru o clipă, și în care simțea o nevoie imperioasă să se afle cu ea din nou.

Fu trezit de strîngerea unor degete în extaz. „Nu era extraordinar de frumoasă, Lawrence? Nu că-i stă cel mai bine în rochia aceea simplă? O face să arate ca adevărata Lily — Lily pe care o știu eu.“

El se uită în ochii invadați de admirație ai Gerty-ei Farish. „Lily pe care o știm noi“ o corectă el; și vara lui, nemaiputînd de bucurie față de ceea ce-și închipuia că pricepuse, exclamă „Am să-i spun asta! Întotdeauna zice că n-o poți suferi.“

De îndată ce se termină reprezentăția, primul gând al lui Selden fu s-o caute pe domnișoara Bart. În timpul interludiului muzical care urmase tablourilor vivante, actorii se așezaseră ici-colo prin mulțime, conferindu-i o notă aparte de pitoresc. Lily însă nu era printre aceștia, iar absența ei prelungea efectul pe care-l produsese asupra lui Selden — poate că vraja s-ar fi destrămat dacă ar fi văzut-o prea curînd în lumea din care reușise atît de minunat să se detașeze, fie și pentru cîteva clipe. Nu se mai întîlniseră de la nunta de la Van Osburgh-i și-n ce-l privea nu fusese o întîmplare. În seara aceasta, însă, știa că, mai devreme sau mai tîrziu, va fi lîngă ea; și dacă lăsa mulțimea ce se dispensa să-l poarte în voia ei, fără să facă vreun efort imediat de a ajunge la ea, nu era pentru că ar mai fi avut vreo rețineră cît de mică, ci tocmai pentru a gusta cîteva clipe luxul predării fără condiții.

Lily știuse exact ce înseamnă murmurul general care salutase apariția ei. Nici un alt tablou vibrant nu fusese primit cu nota aceea certă de aprobare — aprobare pentru ea însăși, nu pentru ceea ce intruchipa. Pînă în ultimul moment se temuse că risca prea mult apărînd fără un decor somptuos, dar triumful total îi dădea acum beția fără seamăn a puterii recîștigate. Neavînd nici un interes să diminueze impresia pe care o crease, se ținu la o distanță semnificativă de public pînă în momentul dispersării pentru masă, cînd i se oferi a doua ocazie de a-și expune splendoarea, lumea prelingîndu-se încet în salonul unde ea sta în picioare.

Se văzu curînd centrul unui grup care sporea mereu și se-mprospăta, iar laudele personale de acum constituiau o binefăcătoare prelungire a aplauzelor colective de adineauri. În astfel de momente, innăscuta ei exigență făcea oareșicare rabat de calitate, în favoarea cantității. Personalități diverse se uneau într-o caldă atmosferă laudativă, în care frumusețea ei își desfăcea corola precum o floare în lumina soarelui; și dacă Selden s-ar fi apropiat de ea puțintel mai devreme, ar fi văzut-o uitîndu-se la Ned Van Alstyne și George Dorset așa cum visase să se uite numai la el.

Soarta vru însă ca apropierea furtunoasă a doamnei Fisher, căreia Van Alstyne îi servea drept aghiotant, să

Împrăștiie grupul înainte ca Selden să fi ajuns pe pragul încăperii. Cîțiva bărbați o porniră în căutarea partenerelor lor de masă, iar ceilalți, observîndu-l pe Selden, îi lăsară drum liber, în acord cu francmasoneria tacită a sălilor de bal. Lily rămăsese așadar singură cînd ajunse el la ea; și găsind în privirea ei ceea ce se așteptase să găsească, el presupuse bucuros că era pricina acelui lucru greu de descris. Și care, într-adevăr, deveni și mai intens în momentele următoare, căci Lily simțea, chiar și n momentul acela de beție egoistă, acea bătaie mai rapidă a vieții pe care i-o provoca preajma lui. Și apoi, în privirea lui de răspuns, ea citi confirmarea triumfului ei și, bucuroasă, crezu că în momentul acela era frumoasă doar pentru el.

Selden îi oferise brațul fără să vorbească. Ea-l luă în tăcere și se îndreptară nu spre sala cu mese ci împotri-va torentului ce se mișca într-acolo. În jurul și pe lîngă ea pluteau fețele ca prin somn — n-avea nici o idee unde o ducea Selden, pînă ce trecură printre niște uși de sticlă de la capătul șirului nesfîrșit de camere și se aflară deodată învăluiți de liniștea înmiresmată a unei grădini. Sub tălpi le scîrțîia pietrișul aleii, și-n jur domnea ceața transparentă a unei nopți de sînzienae. În frunzișul copacilor, lămpioanele creau smaralde uriașe, iar printre crini se zărea în lumină perdeaua de stropi a unei fîntîni arteziene. Acest loc de magie era pustiu — nici un zgomot afară de plescăitul ușor al apei pe petalele crinilor și o adiere de muzică nefirească, de lac adormit.

Selden și Lily stătură nemișcați, încuviințînd la nefirescul cadrului ca o parte a propriilor senzații de vis. Nu i-ar fi surprins să-și simtă fețele mîngiate de-o boare de vară, ori să vadă luminile dintre tufișuri înzecite pe arcu-
cul unui cer înstelat. Nu era, singurătatea din jurul lor, mai stranie decît dulceața clipei care-i unea.

În cele din urmă Lily își retrase brațul și se-ndepărtă un pas, făptură de nea pe fondul întunecat al copacilor. Selden o urmă și, continuînd să nu-și vorbească, se așezară pe o bancă de lîngă fîntînă.

Deodată ea-și ridică ochii cu graba aceea rugătoare a unui copil.

„Nu-mi vorbești... gîndești lucruri urîte despre mine,“ murmură ea.

„Mă gîndesc la tine, da, numai Dumnezeu știe cum!” zise ei.

„Atunci de ce nu ne vedem niciodată? De ce nu putem fi prieteni? Ai promis cîndva să mă ajuți,” continuă ea pe același ton, ca și cum cuvintele i-ar fi scăpat fără voie.

„Nu te pot ajuta decît iubindu-te,” zise Selden, încet. Ea nu răspunse, dar fața ei se-ntoarse spre el cu mișcarea moale a unei flori. El și-o apropie pe-a lui și buzele lor se-ntîlniră.

Ea se trase înapoi și se ridică. Se ridică și Selden și se găsiră din nou față-n față. Fără veste, ea-i apucă mina și și-o apăsă pe obraz.

„Ah, iubește-mă, iubește-mă... dar nu mi-o spune!” oftă ea, uitîndu-i-se în ochi; și, înainte ca el să poată răspunde, ea se-ntoarse pe călcîie și, alunecînd pe sub arcadele tufișurilor, dispăru în marea de lumină a camerei de dincolo.

Selden nu se mișcă din loc. Cunoștea prea bine vreme-nicia clipelor unice din viață ca să încerce s-o urmeze; dar se hotărî brusc și intră și el în casă, traversînd repede camerele goale. Cîteva doamne somptuos îmbrăcate se adunaseră deja în vestibulul din marmură și la garderobă îi găsi pe Van Alstyne și Gus Trenor.

La ivirea lui Selden, cel dintîi tocmai alegea cu grijă un trabuc din una din cutiile de argint așezate îmbietor lingă ușă.

„Plecă și tu, Selden? Ești și tu un epicurian, ca mine, după cum văd — n-ai chef să le vezi pe toate zeițele acelea îndopîndu-se cu broască țestoasă. Sfinte, ce paradă de femei frumoase; dar nici una nu ajunge la degetul mic al micii mele verișoare. Să mai vorbești de bijuterii — la ce naiba-i mai trebuiesc bijuterii unei femei care se poate arăta pe dînsa? Numai bine le acoperă ce au mai frumos. Pînă-n seara asta n-am știut ce corp are Lily asta.”

„Și de-acuma nu-i nici unul care să nu știe” mirîi Trenor, roșu ca sfecla de efortul de a intra în paltonul îmblănit. „Prost gust, asta zic eu — nu, nu vreau trabuc. N-ai de unde să știi ce se fumează la casele astea noi — nu m-ar mira ca bucătarul să le cumpere. Să stau la masă? Nici nu mă gîndesc! Cînd oamenii își umplu casa

de invitați de nu mai apuci să-i vezi la față pe cei care te interesează, mai bine mănincă pe-un culoar de tren, aglomerat. Bine-a făcut nevastă-mea să nu vină, cică viața-i scurtă să ți-o pierzi dînd pe brazdă pe tot nou-venitu'."

13

LILY se trezi din visele sale fără griji pentru a găsi două mesaje la căpății.

Unul era de la doamna Trenor, care o anunța că vine o fugă în oraș în după-amiaza aceea, sperînd că domnișoara Bart putea să ia masa cu ea. Celălalt era de la Selden. Acesta scria pe scurt că fusese chemat urgent la Albany, de unde nu se putea întoarce pînă în seară și-o ruga pe Lily să-l anunțe la ce oră, a doua zi, îl putea vedea.

Lăsîndu-se între perne, Lily se uită gînditoare la scrisoarea lui. Scena din sera familiei Bry parcă se întîmplase în visele din care tocmai se trezise; nu se așteptase să-i găsească urmarea chiar în realitate. Prima reacție era una de iritare — gestul neprevăzut al lui Selden adăuga o nouă complicație vieții ei. Ce puțin i se potrivea lui această cedare în fața unui impuls irațional! Chiar voia să-i ceară să se căsătorească cu el? Cîndva îi demonstrase nebunia unei astfel de speranțe și din felul cum el se purtase după aceea păruse că acceptase situația cu o seninătate destul de jignitoare pentru ea. Fu cu atît mai plăcut să afle că seninătatea lui era cumpărată cu prețul de a nu o vedea; dar, cu toate că nimic nu putea fi mai dulce sufletului ei decît să și-l știe numai al ei, își dădea seama ce pericol uriaș îi păștea dacă nu opreau noaptea ce trecuse în găoacea ei de taină. Din moment ce nu se putea căsători cu el, era mai uman pentru el și mai simplu pentru ea să-i scrie două rînduri prin care se sustrăgea politicos de la întrevvedere — pentru el ar fi fost de-ajuns ca să înțeleagă și la prima lor întîlnire aveau să fie doar, dar sigur, cei doi vechi prieteni.

Lily sări din pat și se duse drept la masa de scris. Voia să-i scrie pe loc, atîta vreme cît își mai păstra for-

ta de a o face. Se simțea încă fără vlagă după somnul scurt și excitația serii și la vederea scrisului lui Selden momentul culminant al triumfului ei îi reveni iarăși în minte — momentul în care citise în ochii săi că nici o filosofie nu putea rezista farmecului ei. Ce bine ar fi fost să simtă asta din nou... nimeni nu i-l putea dărui în deplinătate; și nu putu să pocească amintirea lui scumpă printr-un gest de respingere brutală. Luă tocul și scrisse grăbită „Mîine la 4⁴” murmurîndu-și, în vreme ce băga foaia în plic, „Pot să-l amîn fără probleme și mîine.“

Invitația lui Judy Trenor venea tocmai la țanc. Nu mai primise nici un semn de viață de la Bellomont tocmai de cînd fusese ultima oară acolo și încă avea temeri că Judy este supărată pe ea. Dar această notă obișnuită părea să restabilească vechile legături; și Lily zîmbi la gîndul că prietena ei o chemase probabil spre a auzi cum fusese la familia Bry. Doamna Trenor nu venise la petrecere, poate din motivul atît de sincer rostit de soțul ei, poate pentru că, după formularea puțin diferită a doamnei Fisher „nu putea suferi noii-veniți pe care nu-i descoperise ea însăși.“ În orice caz, cu toată distanța pe care și-o luase la propriu și la figurat, Lily suspecta la ea o dorință devoratoare de a auzi ce pierduse și cum, exact, reușise doamna Bry să depășească pe toți ceilalți concurenți la examenul de admitere în societate. Lily ar fi vrut cu dragă inimă s-o pună la curent, numai că se întîmpla să cîneze la cineva. Se hotări totuși s-o vadă pe doamna Trenor fie și pentru cîteva minute și-și sună fata să trimită o telegramă care o anunța pe prietena sa că se vor întîlni la 10, în seara aceea.

Cină la doamna Fisher, cafele adunase la o masă fără protocol pe cîteva din actrițele din seara trecută. Urmău să asculte muzică în studio, după masă, căci doamna Fisher, sătulă de comandamentele civice, se apucase de sculptură și anexase la căsuța ei înghesuită un apartament spațios care indiferent de cît de mult o ajuta în creație, servea cu siguranță pentru nenumărate recepții. Lily n-avea chef să plece, pentru că invitatele erau simpatice și o ademenea statul la o țigară, ascultînd muzică;

dar trebuia să se țină de cuvint în ce-o privea pe Judy, așa că imediat după ora 10 o rugă pe gazdă să-i cheme o birjă, care o duse la casa Trenor de pe Fifth Avenue.

Așteptă așa de mult la ușă încît începu să se-ntrebe ce-o fi cu Judy; și surpriza îi crescă cînd, în loc de valetul obișnuit, care își trăgea haina din mers, o întîmpină un fel de om de servici nenorocit, cu haină din stambă. Intră în holul macabru cu lucrurile acoperite cu cerșafuri, unde apărură imediat Trenor, ieșind din salon, care o salută cu volubilitate în timp ce-i lua paltonul și-o conducea în cameră.

„Haidem în vizuină, e singurul loc confortabil din casă. Nu-i așa că aici parcă te-aștepti să fie coborît sicriul? Nu-nțeleg de ce ține Judy toată casa învelită în cheștiile astea albe și lunecoase — nu-ți trebuie mai mult să te-alegi cu o pneumonie, decît să te-nvîrți puțin pe-aici într-o zi rece. Văd că și pe tine te-a cam rebegit, ă propos — te taie, în noaptea asta. Cunosce, c-am venit și eu de la club. Hai, îți dau o-nghițitură de coniac și te poți perpele puțin lingă vatră cu cîteva țigări egiptene de-a mele. Individul ăla asiatic de la Ambasadă mi-a făcut rost de o marcă pe care-aș vrea să o încerci și dacă-ți plac, îți trimit cîte vrei, nu le am aici, da telegrafiez.“

O conduse prin toată casa pînă la odaia mare din capăt, unde sta de obicei doamna Trenor și unde, chiar în absența ei, te simțeai un intrus. Aici, ca de obicei, se aflau flori, ziare, o masă de scris doldora de hîrtoage, toate învelite într-un aer de familiaritate de te și mirai că n-ovezi pe Judy sărind sprintenă din fotoliul de lingă foc.

Se părea că Trenor stătuse pe locul amintit, căci un nor de fum de trabuc îl învăluia, iar lingă el se afla o măsută din acelea britanice, foarte ingenioase pentru scopul urmărit — servirea țigărilor și a băuturilor. Vederea unor asemenea lucruri într-o casă din anturajul lui Lily era ceva la ordinea zilei, așa că ea nici nu stătu pe gînduri să se servească cu o țigară din cele recomandate de Trenor, oprind puțin torentul vorbelor lui cu o întrebare însoțită de-o privire mirată în jur: „Da' unde-i Judy?“

Trenor, oarecum surescit de accesul de locvacitate și poate mai ales de conversația prelungită cu paharul,

toemai sta aplecat deasupra sticlelor, spre a le descifra etichetele argintate.

„Iaca, Lily, numai un strop de cognac cu puțin sifon, să te mai încălzească — te-a prins binișor geru, să știi, vârful nasului ți-e roșu. Mai iau și eu un pahar ca să-ți țin companie... Judy? A, păi Judy are o migrenă groaznică... a dat-o gata, ce mai... m-a rugat s-o scuz față de tine... Da zău hai lângă foc; hai, că n-arăți bine de ioc. Fă-te confortabilă, iac-așa, bi-inișor.“

Îi apucase mâna, într-un fel ca unui copil, dar și parodiind gestul, și o trăgea spre fotoliul jos de lângă vatră; dar ea se opri și își eliberă încet mâna.

„Vrei să spui că Judy nu se simte destul de bine ca să mă vadă? Nu cumva vrea să mă duc eu sus?“

Înainte de a răspunde, Trenor își goli paharul pînă la fund și se opri cu el în mînă.

„N-nu... adevărul e că nu se simte-n stare să vadă pe nimeni. I-a venit brusc, înțelegi, și m-a rugat să-ți spun că-i pare îngrozitor de rău — dac-ar fi știut unde cinezi, ți-ar fi trimis vorbă.“

„Dar știa unde am cinat, i-am spus în telegramă. În fine, n-are nici o importanță, bineînțeles. Dacă-i este atît de rău, presupun că nu se-ntoarce la Bellomont mîine dimineată și-o să vin s-o văd atunci.“

„Chiar așa, strașnic. Îi zic că dai pe-aici dimineata. Și-acum ia stai jos o minută, să mai schimbăm și noi o vorbă, ca oamenii. Nu bei un strop, numai așa, ca să ciocnim? Ce zici de țigara aia? Cum, nu-ți place? De ce-o arunci?“

„O arunc pentru că trebuie să plec, dacă ai să fii drăguț să-mi chemi o birjă,“ răspunse Lily zîbind.

Nu-i plăcea agitația neobișnuită a lui Trenor, nici scuza prea cusută cu ață albă, iar ideea de-a se afla singură cu el în vreme ce prietena ei era sus, la celălalt capăt al căsoaiei goale, o făcea să vrea să pună capăt acestui tete-ă-tete cît mai curînd posibil.

Numai că Trenor, cu o promptitudine care nu-i scăpă, se instalase între ea și ușă.

„De ce să pleci, mă rog? Dac-ar fi fost Judy aici ați fi stat la palavre pînă noaptea tîrziu, iar mie nu-mi poți acorda nici cinci minute. Vechea poveste. Aseară n-a fost chip să mă apropii de tine — m-am dus la blestemata

aceea de petrecere vulgară numai ca să te văd și toată lumea vorbea de tine și mă-ntreba dac-am mai văzut ceva mai uimitor și când să mă apropii și eu să-ți spun un cuvânt, nici nu mă bagi în seamă, ci-i dai înainte cu risu și glumele cu o armată de tembeli care voiau să se fudulească cu asta dup-aceea și să ia un aer atoaște-știutor când ți-era menționat numele.“

Se opri, aprins de diatriba lui, pironind asupra ei o privire în care lucea ciuda aceea, pe care Lily n-o putea suferi. Dar ea își recăpătase prezența de spirit și sta calmă în mijlocul încăperii, cu zîmbetul acela fin care părea a mări continuu distanța dintre ei doi.

Îi zise, cu el pe buze: „Nu fi absurd, Gus. E trecut de unsprezece și chiar te rog să pui să-mi caute o birjă.“

El nu se clinti, înclinînd doar bovin fruntea, mișcare care o scotea din sărite.

„Și dacă nu vreau... ce-ai să faci atunci?“

„Am să urc la Judy, dacă mă forțezi s-o deranjez.“

Trenor mai făcu un pas și-și puse mîna pe brațul ei.

„Uite ce, Lily: nu-mi acorzi cinci minute de bună voie?“

„Nu în seara asta, Gus, nu...“

„Prea bine, mi le iau singur. De fapt, îmi iau cîte vreau.“

Barase ieșirea cu corpul lui mătăhălos și sta cu mîinile înfipite adînc în buzunare. Indică din cap fotoliul de lîngă vatră.

„Stai acolo, am o vorbă cu tine.“

Firea ei iute uită de orice frică. Se-mbătoșă și o luă spre ușă.

„Dacă ai să-mi spui ceva, ai să-mi spui altădată. Merg sus la Judy dacă nu-mi chemi o birjă imediat.“

El izbucni în ris.

„Drum bun și cale bătută, draga mea, numai că pe Judy n-o găsești. Nu-i aici.“

Lily tresări, speriată.

„Vrei să spui că Judy nu este în casă... nici în oras?“ exclamă ea.

„Exact,“ replică Trenor, trecînd de la veselie la în-crunțare, sub privirea ei.

„Prostii — nu te cred. Mă duc sus,“ zise ea, pierzîndu-și răbdarea.

El se dădu pe neașteptate la o parte, lăsînd-o să ajungă în prag nestingherită.

„Ți-am spus, calea-i deschisă; numai că nevastă-mea e la Bellomont.“

„Dacă n-ar fi putut să vină, mi-ar fi trimis vorbă.“

„Așa a și făcut; mi-a telefonat azi după-amiază să te anunț.“

„N-am primit nimic, nici un mesaj.“

„Nici n-am trimis vreunul.“

Cei doi se măsurară din ochi o vreme, dar Lily încă își vedea adversarul printr-o pîclă de dispreț care ascundea orice altă apreciere.

„Nu vād ce-ai urmărit jucîndu-mi o festă atît de stupidă; dar dacă ți-ai satisfăcut simțul aparte al umorului, trebuie să te rog iarăși să trimiți după o birjă.“

Nu găsise tonul potrivit și-și dădu seama chiar în vreme ce vorbea. Nu-i neapărat necesar să înțelegi ironia ca să-i simți înțepătura și petele roșii de pe fața lui Trenor nu vesteau nimic bun.

„Uite ce e, Lily, să nu-mi vorbești mie ca unui nimic.“

Se-ndreptase din nou către ușă, și-n scîrba instinctivă față de atingerea lui, ea-i cedă poziția pragului. „Ți-am jucat o festă — continuă el — recunosc; dar dacă-ți închipui că mă rușinez, te înșeli. Numai Dumnezeu știe cît am fost de răbdător — am stat în capul cozii în vreme ce alții se bucurau de tine... probabil rîzînd de mine... Eu nu-s deștept, eu nu-mi pot îmbrăca prietenii în haine caraghioase, cum faci tu... dar îmi dau seama cînd eu-s la mijloc... Îmi dau seama cît ai zice pește cînd sînt luat de prost...“

„Asta n-aș fi crezut-o,“ îi scăpă lui Lily; dar risul i se topi sub privirea lui.

„Ai s-o crezi de-acum. Multe ai să-nveți în noaptea asta, de-asta te și afli aici. Aștept nu știu de cînd să putem sta de vorbă nestingheriți și nu pierd eu ocazia asta — ai să m-ascuți pînă la sfîrșit.“

Izbucnirea de ciudă de la început, incoerentă, era urmată de-un calm și o concentrare a tonului mai deconcertante pentru Lily decît violența inițială. Pentru o clipă, o părăsi prezența de spirit. Se aflase nu o dată în situații în care o-ncruciașare rapidă de spade de spirit îi acoperise retragerea; dar bătăile speriate ale inimii o-nștiin-

țară că scrima aceea n-avea nimic de-a face cu situația de față.

Ca să câștige timp, repetă :

„Nu-nțeleg ce vrei ?“

Trenor trăsese un fotoliu între ea și ușă. Se aruncă în el și se lăsă pe spate, privind-o de jos în sus.

„Îți spun eu ce vreau — vreau să știu exact în ce raporturi ne aflăm. La naiba, cine plătește consumația are, de obicei, voie să stea la masă.“

În Lily se luptau, mușcând-o adânc, furia și umilința și nevoia chinuitoare de a trebui să ia cu binișorul pe cel pe care mai degrabă l-ar fi umilit.

„Nu știu ce vrei să spui cu asta... dar înțelege, Gus, că nu pot sta aici la palavre cu tine la o oră așa de...“

„Zău ?! Da la alții poți merge și ziua-n amiaza mare, dacă nu mă-nșel, nu ? Cu alții nu te mai preocupă ce impresie faci.“

Brutalitatea atacului o ameți de parcă lovitura ar fi fost materială. Prin urmare, Rosedale vorbise... așa vorbeau bărbații despre ea... Se simți deodată slabă și lipsită de apărare — mila pentru sine i se urcă în gât, înăbușind-o. Dar un alt ego din ea rămânea ferm în picioare, paznic vigilent, șoptindu-i îngrozit avertismentul că fiecare cuvânt și fiecare gest al ei trebuiau măsurate.

„Dacă m-ai adus aici ca să mă insulti...“ începu ea. Trenor rise :

„N-o lua pe tirade de teatru. Nu vreau să te insult. Dar orice om are sentimente și de-ale mele îți bați joc de prea multă vreme. Eu n-am început toată târășenia asta — m-am ținut la o parte și am lăsat drum liber pentru ceilalți, pînă m-ai dibuit și-ai făcut din mine un caraghios — nimic mai ușor, după cum se vede. Aici e buba... ți-a fost prea ușor... te-ai culcat pe-o ureche... te-ai gîndit că mă poți storce și arunca la gunoi, ca pe-o cîrpă. Și nu-i drept, martor mi-e cerul, nu-i drept pentru că se încalcă regulile jocului. Bineînțeles că știu ce-ai urmărit... nu pentru ochii mei frumoși făceai ce făceai... da uite ce, domnișoară Lily, trebuie să plătești pentru că m-ai crezut așa de...“

Se ridică agresiv, infricoșătoare matahală, venind spre ea cu tot sîngele în obraz ; dar ea nu-și pierdu cumpă-

tul, nu se mișcă din loc, cu toate că fiecare nerv o trăgea înapoi.

„Să plătesc?“ murmură ea. „Vrei să spun că-ți datorez bani?“

El rise din nou.

„A, nu în felul ăsta vreau să plătești. Dar când te porți cinstit, când îți folosești proprii bani pentru cineva...naiba să mă ia dacă am primit măcar o privire de la tine...“

„Banii tăi? Ce am eu cu banii tăi? M-ai sfătuit, după câte știu să-i investesc pe-ai mei... probabil ți-ai dat seama că nu mă pricep absolut de loc la speculații bănești... mi-ai spus că nu-i nici o problemă...“

„Nici *n-a* fost... nici nu *este*, Lily — ai tăi sînt toți, și-nă de zece ori pe-atîta. Nu cer decît un cuvînt de mulțumire de la tine.“

Se apropiase și mai mult și-ntindea spre ea o mină urîță; și-n ea, egoul înnebunit de spaimă îl trăgea pe celălalt la fund.

„Dar ți-am mulțumit; ți-am arătat recunoștință. Ce-ai făcut mai mult decît ar face orice prieten, ori ai putea accepta de la un prieten?“

Trenor o-ntrerupse rinjind.

„Nu mă-ndoiesc că ai acceptat la fel de mult de la alții — și te-ai descotorosit de ceilalți cum ai vrea să te descotorosești de mine acum. Da nu-mi pasă ce-a fost cu ei... Dacă i-ai prostit, cu-atît mai bine pentru mine. Nu te holba la mine... știu că nu vorbesc ca un domn, dar la dracu, dacă nu-ți place mă poți opri numaidecît...știi că-s nebun după tine... la dracu și cu banii, bani sînt oricînd, dacă asta-i problema ta... M-am purtat ca o brută... Lily!... Lily!... Uită-te cel puțin la mine...“

Val după val, marea umilinței se spargea atît de aproape încît rușinea morală se confunda cu teama fizică. I se părea că o pierdeau propria neîncredere, propria lipsă de respect, o izolau în groază.

Atingerea lui o zgudui, trezind-o din semi-leșin. Se trase înapoi cu un gest de supremă, disperată, scîrbă.

„Ți-am spus că nu te-nțeleg... dar dacă-ți datorez bani o să-i capeti...“

Din roșie, fața lui Trenor se făcu neagră — tresărirea ei scîrbită trezi animalul din el.

„A... ai să-mprumuți de la Selden ori Rosedale.. si-ai să te-apuci să-i protestezi cum m-ai prostit și pe mine! Dacă nu cumva... nu cumva cu toți ăilalți te-ai înțeles... și numai eu stau cu buza umflată!”

Ea îngheță. Cuvintele — cuvintele erau mai rele decât atingerea lui! Își simțea bătăile nebunești ale inimii în tot corpul — în gitlej, în picioare, în miinile inerte. Ochiul îi rătăcira desperați prin cameră — și se opriă pe clopoțel, care-i aminti că putea chema pe cineva într-ajutor. Da, dar scandalul care-ar fi urmat...! Ce măcel la-ndemină pentru ascuțișul limbilor! Nu, trebuia să lupte singură, până la capăt. De-ajuns că servitorii o știau singură cu Trenor — trebuia să plece în așa fel încît să nu mai trezească alte bănuieli.

Își ridică fruntea și, cu-n ultim efort, i se uită drept în ochi.

„Mă aflu aici singură cu tine,” zise ea. „Ce mai ai de spus?”

Spre surprinderea ei, Trenor îi răspunse la privire holbindu-se fără grai. Flacăra care-l mistuia se stinsese cu ultima pală de vorbe furibunde, lăsîndu-l gol și umilit. Parcă un vînt rece ar fi culcat la pămînt fumul alcolului și-acum situația i se ivise în față înnegrită și-n ruine ca o cetate bătută de foc. Comandamente sociale din negura timpului, tabu-uri la fel de vechi, mîna nevăzută a ordinii pe care o moștenise, traseră la loc, în făgașul ei, mintea rătăcită, smintită de pasiune. Ochiul lui Trenor aveau oboseala unui somnambul trezit pe o margine de prăpastie.

„Pleacă! Pleacă de-aici... du-te acasă...” murmură el și, întorcîndu-i spatele, se-ndreptă spre cămin.

Eliberată de teamă, Lily redeveni lucida plină de inițiativă. Inițiativă îndrituită de prăbușirea lui Trenor, astfel încît se auzi cerîndu-i cu o voce a ei dar din afara ei, să sune servitorul, cerîndu-i să-l trimită după o birjă, cerîndu-i apoi s-o conducă la ea. De unde-i venea forța respectivă, nu-și putea da seama; dar o voce insistentă o avertiza că nu putea părăsi casa decât pe față; tot ea-i dăruia nervii să schimbe vorbe de clacă cu Trenor, în hol și-n fața îngrijitorului macabru, însărcinîndu-l cu obișnuitele urări pentru Judy, și-n tot timpul ăsta mîngea de plumb a scîrbei îi sta-n gitlej. Pe prag, cu strada în față

ei, simți c-o invadează, o înneacă bucuria eliberării, libertății primei guri de aer curat; dar nu-și pierdu luciditatea decașată de afect și putu să observe ce pustie era Fifth Avenue, ba chiar și-un bărbat — ce-i amintea? — care, de îndată ce ea urcă în birjă, se desprinsese din întunericul colțului de vis-à-vis, dispărînd pe străduța laterală.

Dar după ce birja se puse în mișcare veni și reacția și-ncepu să tremure violent. „Nu pot să mă gîndesc... nu pot să mă gîndesc,” gemu ea, sprijinindu-și capul de perețele zgîlțitor al birjei. Se simțea străină sieși, ori mai curînd simțea că erau două ființe în ea, cea pe care o știuse dintotdeauna și una nouă, dezgustătoare, de care se simțea înlăntuită. Luase cîndva din raft, într-o casă unde era invitată, o traducere a „Eumenidelor” și-o impresiounase teribil scena în care Oreste, în temnița oracolului, descoperă că neîndurătoarele ființe-călău adormiseră, și fură și el o oră de somn. Da, Furiile mai puteau adormi și ele, dar tot acolo se aflau, în colțurile lor întunecate, și-acum se treziseră și bătaia grea a aripilor lor îi întuneca creierul... Deschise ochii și văzu casele scurgîndu-se pe-alături — familiarele case străine. Totul era la fel și totuși schimbat. Va fi prăpastie uriașă, de-acum înainte, între ieri și azi. Trecutul apărea acum fără probleme, natural, scăldat în lumină — se uita la el din întuneric și scîrnăvie. Și era singură. Singură — asta o-nspăimînta. Ochii îi căzură pe un ceasornic cu cadranul luminat de la un colț de stradă și văzu că-i 11 și 30. Numai atît — cîte ore, oh cîte ore mai avea noaptea! Pe care avea să le petreacă singură, tremurînd fără somn în patul ei. Gîngășia firii ei se crispă în fața chinului ce-o aștepta, atît de liniar încît nimic n-o atrăgea sub furcile lui caudine. Oh, picurarea rece, exasperantă a minutelor pe creier! Se și văzu întinsă în patul de nuc negru; întunericul o va speria iar dacă va lăsa lumina aprinsă, lucrurile acelea sordide din cameră i se vor întipări în minte pe vecie. Nu putuse niciodată să sufere camera ei din casa doamnei Peniston — urîtă, impersonală, și-apoi nimic de acolo nu-i aparținea cu adevărat. Pentru un suflet sfișiat și singur, o cameră poate să reprezînte aproape o îmbrățișare umană, iar ființa care nu găsește nimic mai mult între cei patru pereți decît doar patru pereți, se simte, în astfel de ceasuri grele, expatriată oriunde ar merge.

Lily nu avea pe nimeni care să-i ridice moralul. Relația cu mătușa ei era la fel de superficială ca a oricărui doi vecini care se întâlnesc din când în când pe scară. Dar chiar să fi fost mai apropiate, tot nu puteai să ți-o închi-pui pe doamna Peniston oferindu-i căldura înțelegerii într-o atare nenorocire. Așa cum durerea mărturisită este o durere pe jumătate, tot așa mila care te chestionează nu-ți mai aduce aproape nici un fel de alinare. Lui Lily îi plîngea sufletul după întunericul acela din îmbrățișarea a două brațe iubitoare, după liniștea care nu înseamnă singurătate ci compasiune care nu are nevoie de vorbe.

Tresări și se uită pe fereastră. Gerty! Se apropiau de casa unde sta Gerty. Numai de-ar ajunge acolo înainte ca această durere sfișietoare să nu-i spargă pieptul, zburcînd în afară, numai de-ar ajunge mai repede în brațele lui Gerty, să dea drumul fricii acesteia nebune! Trase ușița din acoperișul birjei și dădu vizitiului adresa. Nu era chiar așa de tîrziu, poate Gerty nu se culcase încă. Și chiar dacă da, va suna atîta pînă ce prietena ei o va auzi și va veni la chemarea ei.

14

GERTY FARISH se trezise a doua zi după petrecerea de la familia Bry din vise la fel de senine ca și ale lui Lily. Chiar dacă mai puțin viu colorate, mai conforme cu nuanțele palide ale personalității și experienței ei de viață, acestea se potriveau, tocmai de aceea, mai bine felului ei de a gîndi. Ploaia de scînteii care marca aproape de fiecare dată bucuria lui Lily ar fi orbit-o pe domnișoara Farish, care era obișnuită să înțeleagă prin fericire numai razele întîmplătoare ce ieșeau prin crăpăturile vieții altora.

Un fel de iluminare, felul ei, o supunea însă și pe ea acum; o rază blindă, dar adevărată, compusă din bunăta-tea tot mai mare pe care i-o arăta Lawrence Selden și din descoperirea că acestuia îi plăcea și de Lily Bart. Și dacă acești doi factori par incompatibili cunoșcătorilor în psihologia feminină, trebuie amintit că Gerty fusese întotdeauna un parazit în lumea morală, trăind din firimiturile

de la mesele altora și mulțumită să privească pe fereastră banchetul la care se ospătau prietenii săi. Acum că se bucura de-un fel de banchet personal, i s-ar fi părut o meschinărie să nu pună o farfurie și pentru o prietenă; și bucuria îi era cu atât mai mare cu cât aleasa era Lily Bart.

Cît despre natura bunătații tot mai mari pe care i-o arăta Selden, Gerty n-ar fi îndrăznit s-o definească, așa cum n-ar fi încercat să afle culorile unui fluturaș izbindu-l cu unghia ca să-i sară praful de pe aripi. Miracolul atins de mîna omenească își pierde de îndată farmecul indicibil, nu-i mai bine să-l lași să palpite la distanță, așteptînd cu răsuflarea ținută să vezi unde se va așeza? Și totuși, purtarea lui Selden la familia Bry adusesese bătaia de aripi atât de aproape încît parcă le simțea în propria ei inimă. Nu-l mai văzuse niciodată așa de atent, de curtenitor. De obicei era de o politețe distrată, pe care ea o acceptase și pentru care îi era recunoscătoare, văzînd în ea culmea reacțiilor pozitive pe care putea să le inspire; dar asta n-o împiedicase să observe o schimbare care implica, măcar o dată în viața ei, că era capabil să-și transmită bucuria, nu numai s-o primească.

Și ce încîntare să ajungă aici prin intermediul simpatiei lor comune pentru Lily! Afecțiunea lui Gerty pentru prietena ei — un sentiment care se obișnuise să se țină-n viață și cu foarte puțină hrană — se transformase în adorație adevărată de cînd, împinsă de curiozitatea ei năvalnică, Lily pășise în preocupările ei. Generozitatea lui Lily îmbrăcase pentru o vreme vesta filantropiei. Vizita ei la Clubul Fetelor o adusesese pentru prima oară în contact cu contrastele tragice ale vieții. Acceptase dintotdeauna cu seninătate filosofică faptul că o existență ca a ei stă pe un pedestal ridicat pe o bază de nesfîrșite existențe obscure. Iadul mizeriei cuprindea tot dimprejur și dedesubtul acelei mici sfere luminoase, așa cum glodul și zloata înconjură, într-o noapte de iarnă, o seră cu flori tropicale. Era așa pentru că așa dicta ordinea naturală a lucrurilor, iar orhideea ce se desfăta în atmosfera artificial creată își rotunjea petalele delicate netulburată de gheața de pe geamuri.

Dar una e să trăiești prosper cu o noțiune abstractă de ce va să zică sărăcia, și alta să vii în contact cu victimele

ei omenești. Lily nu și le reprezentase niciodată altfel decât în masă. Că „masa” era compusă din vieți individuale, nenumărați centri de senzații avînd aceeași dorință pentru plăceri ca și ea, suferind ca și ea groaznic de pe urma durerii — că unele din aceste legături fragile de sentimente erau acoperite cu haine nu chiar atît de deosebite de ale ei, că aveau ochi făcuți să reflecte bucuria și buze modelate pentru iubire — toate aceste descoperiri treziră în Lily unul din acei vulcani de milă care uneori dezechilibrează o viață de om. Firea lui Lily nu era capabilă de o astfel de renaștere — numai prin prisma propriilor nevoi putea înțelege pe ale altora și dacă o durere nu apăsa pîrghia unui nerv propriu, ea nu dura. Dar pentru moment era trasă din găoace de interesul stîrnit de contactul direct cu o lume atît de diferită de a ei. Adăugase la prima donație ajutoare diverse pentru una sau două din cele mai interesante fete, iar admirația și interesul pe care prezența ei le stîrniseră printre muncitoarele trudite de acolo erau o hrană insolită pentru insațiabila ei dorință de a plăcea.

Gerty Farish nu era o cititoare prea profundă de caractere pentru a distinge firele felurite din care se țesea filantropia lui Lily. Credea că prietena ei este animată de aceleași motive ca și ea — acea „ascuțire” a ochiului moral care apropie atît de mult orice suferință omenească, făcînd-o atît de insistentă încît celelalte aspecte ale vieții se pierd undeva în urmă. Atît de nesofisticate erau principiile de viață ale lui Gerty, încît nu ezită să caracterizeze cu emoționantul „transformare sufletească” ceea ce i se întîmplase lui Lily, așa cum i se întîmpla și ei cînd avea de-a face cu săraci; și se bucura că fusese umilul prilej al acestei reînnoiri sufletești. De-acum avea un răspuns pentru toate criticile care se aduceau comportării lui Lily; o știa ea pe „adevărata Lily”; și dacă descoperise că Selden era părtaș la acest secret, Gerty schimba deodată atitudinea de placidă acceptare a vieții cu un amestec de sentiment că i se cuvin mult mai multe — sentiment complicat, în cursul acelei după-amieze, de primirea unei telegrame de la Selden prin care acesta o ruga să cîneze cu el, în seara aceea.

Și-n vreme ce Gerty își întorcea extaziată casa pe dos în vederea primirii lui, Selden se identifica cu ea gîn-

dind intens la Lily Bart. Problema care-l chemase la Albany nu era chiar atât de complicată încît să-i absoarbă toată atenția și mai avea și facultatea profesională de a-și păstra o parte de gîndire liberă, cînd nu avea nevoie imediată de serviciile ei. Această parte — în momentul acela periculos de asemănătoare cu întregul — era plină ochi cu senzațiile serii precedente. Înțelegea simptomele — își dădea seama că plătea polițe vechi, după cum exista oricînd posibilitatea să le fi plătit, pentru reținerile voluntare din trecut. Voise să se ferească de legături permanente, nu din vreo sărăcie a sentimentelor, ci pentru că era, în alt fel, la fel de mult ca Lily, victima mediului. Există un simbul de adevăr în confesiunea către Gerty Farish că nu voise niciodată să se căsătorească cu o fată „bună” — adjectivul conținînd, în vocabularul verișoarei lui, anumite calități utilitare care puteau invita și luxul farmecului personal. Selden însuși avusese o mamă fermecătoare; imaginea care-i rămăsese despre ea, numai zimbete și cașmir, încă emitea un parfum aproape trecut, indefinibil. Tatăl său era genul de om care n-are bucurie mai mare decît fermecătoria lui soție — care o citează, o stimulează, o menține perpetuu fermecătoare. Nici unuia nu-i păsa de bani, dar disprețul pentru ei se manifesta întotdeauna în ceva mai multe cheltuieli decît ar fi fost prudent să facă. Nu prea arătoasă, casa lor era în schimb deosebit de îngrijită; aveau cărți bune pe rafturile bibliotecii dar și bucate bune pe masă. Selden senior se pricepea la pictură, iar soția lui la dantelăria veche; și ambii erau atât de terorizați de limitele și nuanțele cumpărării de lucruri, încît nu înțelegeau niciodată cum se făcea că notele creșteau mereu.

Cu toate că mulți din prietenii lui i-ar fi numit părinții niște oameni săraci, Selden crescuse într-o atmosferă în care restrîngerile erau considerate piedici în fața unei risipe deșănțate, în care puținele lucruri avute erau atât de valoroase încît raritatea lor le sporea prețul sentimental și-n care abstenența era combinată cu eleganța, fapt exemplificat de doamna Selden, care ținea morțiș să-și poarte catifelele vechi de parcă ar fi fost noi. Un bărbat are avantajul de a se descotorosi curînd de punctul de vedere domestic și înainte ca Selden să termine colegiul, învățase că sînt la fel de multe feluri de a nu avea bani

pe cit de a-i cheltui. Din nefericire, nu i se părea nici unul mai plăcut decât cel practicat la el acasă; și păreriile lui despre femei, în special, erau marcate de amintirea unei femei care-i dăruise sentimentul „valorii“. De la ea moștenise detașarea de latura somptuoasă a vieții, nepăsarea față de cele materiale a stoicului, combinată cu plăcerea pentru ele a epicureanului. Desprinsă de oricare din aceste două atitudini, viața i se părea mult mai neînsemnată; și niciunde nu vedea vecinătatea celor două ingrediente a fi mai esențială decât la o femeie frumoasă.

I se păruse dintotdeauna că experiența îți oferă mult mai mult pe lângă aventura sentimentală și totuși își putea reprezenta perfect o dragoste care să se amplifice și adâncească până la a deveni lucrul cel mai important din viață. Ce nu putea accepta, în cazul lui, era alternativa — paliativ a unei relații care să fie mai puțin decât atât, care să nu satisfacă anumite porțiuni ale firii sale, saturînd în schimb altele. Cu alte cuvinte, nu voia să se lase-n voia unei afecțiuni care avea de-a face cu mila, mai curînd decât cu înțelegerea.

Dar acum... micuțul „acum“ trecu ca un burete peste toate principiile sale. Rezistența lui, bine pusă la punct mentalicește, părea pentru moment un fleac pe lângă întrebarea „cînd va primi Lily scrisoarea lui!“. Lăsîndu-se în voia preocupărilor meschine, nu putea să nu se întrebe la ce oră va primi răspunsul ei, cu ce cuvinte va începe. Cit despre conținut, nu avea nici o îndoială — era la fel de sigur de capitularea ei pe cît era de a lui. Așa că avu timp și condiții să-i considere toate detaliile, pînă-n cele mai mici amănunte, așa cum un muncitor care trudește din greu toată săptămîna stă duminică întins pe pat, nemîșcat, urmărind o rază de soare călătorind încet peste camera lui. Dar dacă pe Selden noua lumină îl ametea, asta nu-nseamnă că-l orbea. Încă vedea conturul faptelor, deși atitudinea lui față de ele se schimbaseră. Nu uitase ce se spunea despre Lily Bart, dar acum putea despărți femeia pe care o cunoștea de imaginea vulgară ce i se crea. Gîndul i se îndreptă spre vorbele lui Gerty Farish și înțelepciunea universului îi păru o bilbulă pe lângă profunzimea inocenței. „Fericiți cei cu inima curată, căci ei vor vedea pe Domnul!“ — și chiar sfîntenia ascunsă din inima aproapelui lor! Selden se afla în starea de uitare

de sine pe care o dă prima capitulare în fața iubirii. Își aor a enorm să aibă pe cineva al cărui punct de vedere să-l justifice pe al său, care să confirme, de data asta ca fruct al unei observații mai îndelungate, adevărul la care intuiția lui îl adusese în scurt. Nu mai așteaptă pauza de prinz și, profitând de primul moment mai lax din instanță, scrise în grabă o telegramă pentru Gerty Farish.

Odată ajuns în oraș, se duse glonț la club, unde spera să-l aștepte răspunsul domnișoarei Bart. Dar cutia lui nu conținea decît un rînd de mulțumire extatică de la Gerty și tocmai se-ntorcea să plece, dezamăgit, cînd se auzi strigat de cineva din fumoar.

„Salut, Lawrence! Cinezi aici? Ia o gură cu mine, am comandat rață.“

Era Trenor, în haine de zi, cu un pahar înalt și un ziar sportiv alături. Îi mulțumi și pretextă o întîlnire.

„La naiba, toată lumea are o întîlnire în seara asta. O să fiu singur în tot clubul. Știi cum stau iarna asta, singur cuc în căsoaia aia goală. Nevastă-mea intenționa să vină și ea azi, dar a amînat din nou, și cum să cinezi singur într-o cameră cu oglinzile acoperite și nimic de băut în bufet! Uite ce e, Lawrence, dă-o-ncolo de întîlnire, fie-ți milă de mine — îmi vine să mă urc pe pereți, așa singur, și-n tot clubu nu-i decît timpitu ăla de Wetherall.“

„Nu te supăra, Gus... nu pot.“

Întorcîndu-se pe călcîie, mai apucă să observe roșeața vinătă din fața lui Trenor, sudoarea dizgrațioasă de pe fruntea nefiresc de albă, cîrnăciorii roșii ai degetelor în care inelele tăiau adînc. Un animal — poate un animal beat. Și auzise numele acestui bărbat pus în legătură cu cel al lui Lily. Puah, numai gîndul la asta îl îngrețoșa; tot drumul pînă în cameră nu-i ieșiră din minte miinile grase ale lui Trenor, cu inelele întrate în carne...

Pe masă îl aștepta scrisoarea, Lily i-o trimisese în cameră. Știa ce conținea încă înainte de a-i rupe sigiliul — un sigiliu cenușiu cu „Dincolo!“ sub o corabie avîntată. Ah, o va duce dincolo, dincolo de urîtenie, de meschinărie, de uzura și moartea sufletului...

Micuța sufragerie din apartamentul lui Gerty era toată numai un zîmbet de bun-venit pentru Selden, cînd

acesta pași în ea. Modestele ei „efecte“, amestec de vopsea și ingenuozitate, se adresau în exact limba pe care Selden voia mai mult s-o audă atunci. E surprinzător cât de puțin pot conta niște pereți subțiri și un tavan jos când ți-ai ridicat dintr-o dată tavanul sufletului. Și Gerty strălucea, în felul ei, cu razele în interior. Nu observase niciodată pînă atunci că avea niște „atu-uri“ — zău așa, se putea mult mai rău, pentru mult mai buni... La masă (și aici din nou, „efectele“ erau la înălțime) îi spuse că ar trebui să se mărite — era în starea cînd ar fi vrut să cupleze lumea întreagă. Ea făcuse crema de zahăr ars cu propriile mîini. Era o crimă să țină asemenea talente numai pentru ea. Se gîndi, mîndru, că Lily își făcea singură pălăriile — îi spusese chiar ea, cînd se plimbaseră la Bello-mont.

Nu aminti de Lily decît după masă. În timpul micului dineu în doi vorbise numai pe linia gazdei sale care, încîntată peste măsură că era centrul atenției, strălucea la fel ca apărătorile roz pentru luminări, pe care le fabricase cu mîna ei. Selden manifestă un interes extraordinar pentru cele din casă, o complimentă pentru ingeniozitatea cu care folosisese fiecare centimetru pătrat din micul apartament, o-ntrebă despre după-amiezele libere ale fetei în casă, află că se poate improviza o cină delicioasă pe meschinul vas încălzit cu cărbuni și rosti generalizări bătrînești asupra greutății de a ține o casă mare.

Din nou în sufragerie, instalați comod din cale-afară, cu cafeluța pe care ea o făcuse cu grijă și turnase în ceșcutele fine lăsate de la mama ei, el se lăsă pe spate, savurînd căldura ei înmiresmată, și dădu cu ochii de o fotografie recentă a domnișoarei Bart, drept care trecerea dorită se produse fără nici un efort. Poza era destul de bună — dar s-o vezi cum o văzuseră ei ieri seară! Gerty fu de acord — nu arătase nicicînd mai bine. Dar putea oare poza să prindă diferența? Era ceva nou pe fața ei — ceva aparte; da, Selden fu de acord că era ceva aparte. Cafeaua era așa de bună că mai ceru o ceșcuță — ce deosebire între ea și apa chioară de la club! A, burlacul cu taxa impersonală de club, alternîndu-l cu la fel de impersonala *cuisine* a petrecerilor! Bărbatul care locuia în apartamente închiriate nu știa lucrul cel mai frumos din viață — îi reveni o clipă în minte singurătatea ternă a

mesei lui Trenor și îl încercă mila pentru bietul om... Dar ea să revină la Lily... și reveni iar și iar, punind întrebări, deducând, trăgând-o de limbă, secind-o de cele mai intime gânduri rezultate din dragostea pentru prietena ei.

La început ea își dădu drumul fără probleme, fericită că se-nțilnesc atât de perfect în simpatiile lor. Faptul și felul cum o înțelegea el pe Lily îi întări și mai mult propria credință în prietena ei. Se ocupară pe larg de faptul că Lily nu avusese nici o șansă în viață. Gerty improviza cu generozitatea-i tipică: agitația și nemulțumirea; faptul că viața ei n-o satisfăcuse niciodată dovedea că era făcută pentru lucruri mai bune. S-ar fi putut căsători nu o dată — acea căsătorie din interes care, sintem învățați, este singurul scop al existenței — numai că atunci când i se ivea ocazia, parcă se temea. Percy Gryce, de pildă, fusese îndrăgostit de ea — toată lumea la Bellomont îi credea logodiți, ca să aibă surpriza că ea îi face vînt. Acest punct de vedere asupra episodului Gryce suna prea bine și prea se potrivea cu ce simțea Selden, ca acesta să nu-l adopte imediat, disprețuindu-se retrospectiv pentru că nu făcuse ceea ce sărea în ochi. Dacă era vorba de o respingere — și-acum nu-nțelegea cum de se putuse îndoi vreodată! — apoi el deținea cheia secretului, și de după dealurile Bellomontului se iveau nu pîclele apusului, ci zorile. El fusese cel care șovăise și nu recunoscuse chipul șansei — și bucuria care îi umfla acum pieptul i-ar fi putut fi cunoștință veche dacă ar fi prins atunci șansa.

La acest punct, poate, bucuria cu aripi abia crescute, încercînd să-și ia zborul din inima lui Gerty, căzu la pămînt, nemișcată. Sta în fața lui Selden, repetînd mecanic „Nu, n-a fost niciodată înțeleasă...” și-n tot timpul asta se simțea ea însăși centrul unei rari înțelegeri. Cămăruța intimă, unde nici cîteva minute în urmă gîndurile lor se atingeau confidențial, ca scaunele lor, prinse o vastitate neprietenosă, punînd între ea și Selden distanța propriei ei viziuni asupra viitorului — viitor care se-nțindea ca un drum interminabil pe care cobora umbra ei singuratică, o pată de singurătate.

„Nu mai e ea însăși decît cu puțină lume, acum: iar tu ești una din ființele acelea,” îl auzi pe Selden zicîndu-i. Și iarăși, „Fii bună cu ea, Gerty, da?” și „E al ei

să devină ceea ce se crede despre ea — ai s-o ajuți crezînd despre ea numai binele?”

În creierul lui Gerty, cuvintele cădeau ca sunetele unei limbi care ți s-a părut familiară „de la distanță,” dar pe care descoperi că nu o pricepi cîtuși de puțin după ce o mai asculți puțin. Venise să-i vorbească despre Lily — nimic mai mult! Existase o a treia persoană la masa pe care ea o pregătise pentru el și această a treia persoană îi luase ei locul. Încercă să urmărească ce spune, să se agățe de rolul ei în conversație — dar totul era la fel de fără sens ca bubuitul valurilor în capul unuia care se îneacă și simți, ca și acela, că era mult mai bine să te scufunzi decît să faci îngrozitorul efort de a te menține la suprafață.

Selden se ridică și ea trase puternic aer în plămîni, simțind că nu mai e mult pînă se va putea abandona binecuvîntării dorite.

„Doamna Fisher? Zici că cînează acolo? Masa e urmată de muzică; am o carte de vizită de la ea.” El își aruncă privirea pe ceasul de perete cu cadran caraghios vopsit în roz, ceasul care marca pentru ea insuportabile minute. „Zece și un sfert? Aș putea să mă reped puțin; serile la doamna Fisher sînt amuzante. Nu te-am ținut prea tirziu, Gerty? Pari obosită — am trîncănit atîta că te-am plictisit.” Și-ntr-o neinspirată revărsare de sentimente, el lăsă pe obrazul ei un benign sărut.

Vreo duzină de voci îl salutară pe Selden prin fumul gros de țigări de foi care umplea studio-ul doamnei Fisher. Tocmai se începea o melodie nouă cînd intră el, așa că se așeză lingă gazdă, căutînd-o peste tot din ochi pe Lily Bart. Dar nu era acolo, ceea ce-l umplu de o deznădejde destul de nelalocul ei, dat fiind că biletul din buzunarul de la piept vorbea clar de o întîlnire a doua zi, la patru. Numai că lui i se părea o eternitate pînă atunci și, destul de rușinat de impuls, se aplecă spre doamna Fisher s-o întrebe, după ce încetă muzica, dacă domnișoara Bart nu cinase acolo.

„Lily? Tocmai a plecat. Era să și întîrzie, nu mai știu unde. Nu-i așa că a fost nemaipomenită aseară?”

„Cine, de cine vorbiți — Lily?” întrebă Jack Stepney, din străfundurile unui fotoliu învecinat. „Zău, nu-s un încuiat, dar nici să vezi o fată stînd pe scenă ca la licitație — am avut intenția serioasă să vorbesc cu verișoara Julia despre asta.”

„N-ai știut că Jack a devenit moralistul nostru în viață?” întrebă doamna Fisher, rîzînd; iar Stepney sări în sus, în mijlocul veseliei generale:

„Dar, ce naiba, e vară-mea, ș-apoi, cînd ești căsătorit... „Vorba tîrgului” era plin cu ea azi dimineată.”

„Da, aș zice o lectură antrenantă,” zise Ned Van Alstyne, mîngîindu-și mustața ca să-și ascundă un zîmbet. „Cumperi foaia de scandal? Nu, bineînțeles; și mie mi-a arătat-o careva, dar auzisem poveștile dinainte. Cînd o fată e așa de drăguță, ar face mai bine să se mărite; atunci nimeni n-ar zice nimic. În societatea noastră imperfect organizată nu-și are încă locul tinăra care țintește privilegiile mariajului fără să-și asume și obligațiile respective.”

„După cîte aud eu, Lily e pe cale să și le asume în persoana domnului Rosedale,” zise doamna Fisher, rîzînd.

„Rosedale... doamne păzește!” strigă Van Alstyne, și monoclul îi căzu din ochi. „Stepney, vina-i numai a ta că ne-ai adus animalul ăsta între noi.”

„Ei, fir-ar să fie, doar nu ne-om căsători c-un Rosedale, cei din familia mea,” protestă Stepney moale; dar soția lui, prinsă de poza de finețe abuzată a tinerei neveste, îi aruncă apă peste foc cu reflecția îndreptățită: „În situația lui Lily, e o greșeală să ai pretenții prea mari.”

„Am auzit că pînă și Rosedale s-a speriat de ce se vorbește în ultima vreme,” reluă doamna Fisher; „dar las' c-a văzut-o și el aseară și s-a aprins din nou. Ce credeți că mi-a spus după tabloul ei? „Pe cîntea mea, doamnă Fisher, dacă l-aș putea convinge pe Paul Morpeth s-o picteze așa, în zece ani tabloul mi-ar aduce un profit de 100%...”

„Sfinte doamne, n-o fi totuși pe aici?” exclamă Van Alstyne, ducîndu-și neliniștit monoclul la ochi.

„Nu; a plecat în fugă în vreme ce voi ameste-ați punch-ul jos. Unde se ducea, à propos? Ce mai e în seara asta? N-am auzit nimic.”

„A, nu la o petrecere mergea, cred,” zise un candid tânăr Farish care venise mai târziu. „Am ajutat-o să urce în birjă când veneam și am auzit-o indicând adresa Trenorilor.”

„Trenorilor?” exclamă doamna Jack Stepney. „Păi, casa e goală — Judy mi-a telefonat de la Bellomont chiar în seara asta.”

„Zău? Ciudat. Sînt sigur că nu mă-nșel. Ei, na, Trenor e-acolo oricum... ăă... de fapt, nu prea țin minte numerele,” se-mpotmoli el, călcat de cineva de-alături pe picior, și toată lumea zimbi.

Selden se ridicase și strîngea mîna gazdei. Atmosfera de acolo îl sufoca și se întrebă de ce stătuse atîta.

În prag se opri o clipă, amintindu-și niște vorbe ale lui Lily: „Aș zice că dumneata petreci destul timp în elementul pe care-l dezaprobi.”

O fi, dar ce-l adusese acolo decît tot ea? Era elementul ei, nu al lui. Dar o va scoate din mocirla asta, o va duce dincolo! Acel „Dincolo!” de pe scrisoarea ei era ca un strigăt de ajutor. El știa că Perseus abia-și începe salvarea cînd desface lanțurile Andromedei, căci picioarele ei au amortit de-atîta nemișcare și, neputîndu-se ridica și merge, ea se agăță de el, trăgîndu-l în jos și stingherindu-l. Dar el, Selden, avea putere pentru amîndoi — slăbiciunea ei îi dăruise forță. Nu aveau, vai, de trecut doar o apă ci o mlaștină puturoasă de prejudecăți și ticuri, miasma căreia îi sta încă în gîtlej. Dar lîngă ea, va respira mai clar, va vedea mai clar — ea era în același timp trupul inert și greu pe care-l căra, dar și corabia care avea să-l poarte spre liman. Zimbi vîrtejului, de metafore cu care încerca să destrame influențele ultimei ore. Era vrednic de dispreț faptul că el, care știa cum se formează judecata socială, să se simtă încă atît de supus ei. Cum putea s-o ridice pe Lily pe-un prag de aer mai curat, cînd propriul lui cap se-ndrepta spre oricine îi vorbea orice despre ea?

Sufocarea morală din salonul doamnei Fisher îi trezise o poftă teribilă de aer curat, la propriu, și o porni cu pași mari, deschizîndu-și larg plămîinii spre răceala nopții. Colț cu Fifth Avenue, se auzi strigat de Van Alstyne, care se oferi să-l însoțească.

„Te plimbi? Exact ce trebuie ca să-ți iasă fumul din tine. Acu, că s-au apucat și femeile de fumat, trăim într-o baie de nicotină. Ar fi interesant să se studieze efectul țigărilor asupra relațiilor dintre sexe. Fumul este un solvent aproape la fel de puternic ca și divorțul — ambele tind să ascundă moralitatea.”

Nimic nu putea rima mai prost cu starea lui Selden decât aforismele de după-cină ale lui Van Alstyne, dar atîta vreme cît acesta rămînea în generalități, nervii ascultătorului rămîneau sub control. Din fericire, Van Alstyne se mîndrea cu capacitatea lui de a sintetiza aspectele sociale și-n fața lui Selden abia aștepta să arate ce poate. Doamna Fischer locuia pe o stradă estică, lângă Parc, și cum cei doi bărbați păseau pe Fifth Avenue, arhitectura amestecată a străzii îi furniză lui Van Alstyne un alt comentariu.

„Casa aceea a lui Greiner, de pildă — o treaptă tipică din scara socială! Omul care a construit-o venea dintr-un *milieu* în care toate felurile de mîncare se pun pe masă de-odată. Fațada este un prinz arhitectural perfect; dacă ar fi omis vreun stil, probabil că prietenii lui ar fi considerat că au dat banii degeaba. Pentru Rosedale însă, nu-i o afacere proastă — atrage atenția și-l dă gata pe turistul din vest. Încetul cu încetul o să iasă din stadiul ăsta, și va dori ceva pe lângă care să treacă plebea dar care să oprească pe cei puțini. Mai ales dacă se căsătorește cu inteligenta mea verișoară...”

Selden îi zvîrli o întrebare: „Și cea a Bry-ilor? Desul de ingenioasă, în felul ei, nu crezi?”

Se aflau chiar sub fațada albă, lată, sugerînd abundența și totuși restrîngerea, ca o corpulentă damă ingenuos strînsă în corset.

„Ăsta-i stadiul următor — dorința de a arăta că ai trecut prin Europa, că ai un standard. Sint convins că doamna Bry își consideră Casa o copie a *Trianon*-ului; în America, orice casă din marmură cu mobilă aurită este luată drept o copie după *Trianon*. Și totuși, ce inteligent a fost arhitectul care a făcut-o — cum și-a mai cunoscut clienta! Toată personalitatea doamnei Bry e prinsă în aceste linii. Iar pentru Trenori, dacă-ți amintești, a ales stilul corinthian — exuberant, dar cu tradiție. Casa Trenor este unul din cele mai bune lucruri care au ieșit din mîna lui —

nicidecum ca o sală de bal întoarsă pe dos, ca o mânăscă. Am auzit că doamna Trenor vrea să-și construiască o nouă sală de petreceri și că, neînțelegându-se cu Gus în privința asta, nu se mai mișcă de la Bellomont. Probabil e-o roade sala Bry-ilor — poți fi sigur că-i știe dimensiunile și calitățile de parcă ar fi fost acolo az' noapte cu un metru la ea. Cine zicea că e-n oraș, à propos? Băiatul ăla, Farish? Nu este, știu eu sigur; doamna Steptey avea dreptate, uite, și casa e în întuneric probabil că Gus stă în camerele din spate."

Se opri vis-à-vis de Trenori, silindu-l și pe Selden să stea. Casa se zărea vag prin întuneric, pustie și neprietenoasă; o geană de lumină, doar, deasupra ușii principale, arăta că e vremelnice locuită de cineva, totuși.

"Au cumpărat casa din spate, ceea ce le aduce vreo 45 m la stradă de-acolo. Vor să facă o sală de bal, cu o galerie care s-o lege de casa asta, cu cameră de biliard și toate celelalte la etaj. Le-am sugerat să schimbe intrarea și să plaseze salonul cu fața la Fifth Avenue — vezi tu, ușa din față corespunde cu ferestrele..."

Bastonul pe care Van Alstyne îl agita spre a-și sublinia observațiile se opri în aer când stăpînul său exclamă fără veste „Hopaa!"; ușa se deschise și în prag apărură, în lumina holului, două siluete. Tot în acel moment o birjă se opri lângă bordură și una din umbre pluti ușor spre ea, învăluită în mătăsuri de seară; în vreme ce cealaltă, neagră și mătăhăloasă, nu se mișcă din conturul pe care și-l tăiasă în lumină.

O secundă interminabilă nici unul din cei doi spectatori nepoftiți nu făcură nici un gest, nu deschiseră gura; apoi ușa se-nchise, roțile birjei se puseră în mișcare și cu ele întreaga scenă, ca-ntr-o învîrtire de stereopticon.

Van Alstyne lăsă să-i cadă monoculul și fluieră ușor.

„A-hem... rămîne între noi, a, Selden? E o problemă de familie și știu că pot conta pe tine... aparentele înșeală și. Fifth Avenue e-așa de prost luminat..."

„Noapte bună", zise Selden, întorcîndu-se brusc pe călcie și luînd-o pe străduța laterală, fără să vadă mîna întinsă a celuiilalt.

Singură cu amintirea sărutului lui Selden, Gerty încerca să-și adune gîndurile. O mai sărutase și altădată,

dar nu cu altă femeie pe buze. S-o fi cruțat și s-ar fi înecat liniștită, binecuvîntînd valul negru ce ar fi împins-o la fund. Dar de-acum valul era străpuns de-o rază de soare și să te-neci în zori era mai grav decît la apusul soarelui. Gerty își feri fața de lumină, dar ea îi găsi crăpăturile din zidul sufletului și pătrunse prin ele, victorioasă. Ce mulțumită fusese, ce simplă și îndestulătoare îi păruse viața — de ce venise el să o tulbure cu speranțe cum nu mai nutrise? Și tocmai Lily — cea mai bună prietenă a ei! Ca orice femeie, acuza tot o femeie. Poate că dacă nu era Lily, visurile ei s-ar fi transformat în realitate. Selden o plăcuse dintotdeauna — înțelesese și ajutase modesta independență a vieții ei. El, care era vestit pentru felul în care cîntărea orice lucru cu maxim de rafinament, n-o criticase niciodată și vorbise frumos de ea, chiar dacă fără laude exagerate — la rîndul ei, nu se spe-riase niciodată de inteligența lui, pentru că-l simțea apropiat. Și-acum era azvîrlită deoparte, și de cine dacă nu de mîna lui Lily! Lily, a cărei cauză o pledase chiar ea! Cîtă ironie amară în această situație! Îl știa pe Selden, și-și dădea seama că numai credința ei nestrămutată în Lily destrămase orice șovăială din sufletul lui. Își mai amintea cum vorbise Lily de el — se re-văzu punîndu-i pe cei doi la un loc, ajutîndu-i să se cunoască. Dinspre partea lui Selden, nu-ncăpea nici o îndoială că o rănisese în deplină inconștientă; n-avea de unde să-i ghicească secretul caraghios, dar Lily... știa cu siguranță! Unde s-a pomenit să n-o ghicească, în astfel de situații, o femeie pe alta? Și, dacă știa, atunci o prădase de un prieten în mod deliberat și mai ales ca un capriciu de putere, căci, chiar și-n accesul ei de furioasă gelozie, Gerty nu-și putea închipui că Lily ar putea dori să ajungă soția lui Selden. O fi fost Lily incapabilă să se căsătorească pentru bani, dar era la fel de incapabilă să trăiască fără ei, și informațiile pe care Selden le culegea de zor, asupra micilor economii domestice, i-l arăta lui Gerty la fel de tragic prost ca și dînsa.

Rămase multă vreme în sufragerie; jăratul din vatră se acoperea încet cu foițe reci, cenușii; fără ajutorul lui lampa arunca o lumină anemică. Chiar sub ea se afla poza lui Lily Bart, privind cu nesfîrșită superioritate lucrurile de gust îndoielnic, mobila înghesuită din cămeruță. Ar fi

putut Selden să și-o reprezinte într-un astfel de interior? Gerty simți sărăcia și lipsa de valoare a celor ce-o înconjurau, căci încerca să-și privească viața cu ochiul lui Lily. Și îi reveni în minte cruzimea judecăților emise de Lily în diferite ocazii. Își îmbrăcase idolul în haine de ea cusute. Când simțea Lily cu adevărat ceva, când îi fusese milă, când înțelesese ea cu adevărat? Ea nu voia decât noi experiențe — ca un maniac cu un vast laborator la dispoziție.

Ceasul cu cadran roz bătu trecerea încă unei ore și Gerty tresări și sări în picioare. Avea o întâlnire devreme a doua zi dimineată, cu un posibil filantrop care vizita cartierul de est. Stinse lampa, acoperi focul cu cenușă și plecă în dormitor să se dezbrace. În oglinjoara de deasupra noptierei își zări fața reflectată pe umbrele camerei și lacrimile încețoșară imaginea. Ce drept avea să nutrească speranțele celor frumoase? Un chip urit merita o soartă urită. Plîngea încet, dezbrăcîndu-se, așezîndu-și hainele cu obișnuita precizie, aranjînd totul în ordine pentru a doua zi cînd vechea viață trebuia luată de la capăt ca și cum nimic nu i-ar fi spart monotonia. Servitoarea ei venea abia la 8 dimineată, așa că-și prepară singură micul dejun și așază tava lîngă pat. Apoi încuie ușa apartamentului, stinse lumina și se-ntinse pe pat. Dar somnul nu se-atingea de ea și, monstru fără cap și coadă adus de forțele rele ale întinericului, în față îi apărură ura pentru Lily Bart. Rațiunea, bunul-simț, renunțarea, toate forțele sănătoase ale zilei erau copleșite de luptă disperată pentru auto-conservare. Voia fericirea — o voia la fel de amarnic și fără scrupule ca și Lily, dar fără atuu-rile acesteia. Și conștiință de neputință, ea zăcea tremurînd și-și ura prietena.

Sonerie de-afară îi izbi tălpile de podea. Aprinse o lumină și stătu, speriată, ascultînd. Cîteva secunde înimă îi înnebunise, apoi se simți revenind la realitate amintindu-și că astfel de vizite nocturne nu erau chiar atît de rare în munca ei de caritate. Se aruncă în halat și, deschizînd ușa, se trezi cu făptura luminoasă a lui Lily Bart în față.

Sub impulsul momentului, primul gând fu de a bate în retragere, de parcă prezența lui Lily ar fi desconspirat brusc nenorocirea ei. Apoi se auzi strigată, de-un glas de pe marginea unei cascade de plins și zări chipul prietenei sale și se simți prinsă în brațe și apăsată de corpul celeilalte.

„Lily, ce s-a întâmplat?” exclamă.

Domnișoara Bart se desprinsese de ea și rămase respirând întretăiat, ca o ființă tocmai scăpată de-un urmăritor.

„Mi-era atât de frig... nu puteam merge acasă. Ai un foc aprins?”

Instinctul de compasiune din Gerty, trezit din rapidul apel al rutinei, topi și ultimele urme de reținere. Lily era pur și simplu un om care avea nevoie de ajutor — din ce motiv, nu exista timp de cîntărit — compasiunea disciplinată din Gerty opri pe buzele ei orice întrebare și-o făcu să-și tragă ușurel prietena în sufragerie și s-o așeze lângă vatră. „Focu-i abia spuzit, îndată o să ardă iar.” Ingenunche și, de sub mîinile ei iuți, izbucni, într-adevăr, flacăra. Îi lumină straniu ochii încă grei de lacrimi și izbi în ruina feței lui Lily. Fetele se priviră în tăcere; apoi Lily repetă: „Nu puteam merge acasă.”

„Nu-nu, draga mea, ai venit aici. Ți-e frig și ești oboșită... stai liniștită și eu o să-ți fac un ceai.”

Fără să-și dea seama, Gerty folosea nota de alinare a vocii ei profesionale — orice sentiment personal devenea soldatul carității și știa din experiență că mai întâi trebuie să oprești hemoragia și abia apoi să umbli la rană.

Lily sta nemișcată, aplecată spre foc; zdrăngănitul de cești din spatele ei o liniștea așa cum zgomote familiare închid ochii unui copil pe care liniștea l-a ținut treaz. Dar cînd Gerty îi întinse ceaiul, îl împinse în lături și se uită cu ochi rătăciți prin cameră.

„Am venit aici pentru că nu puteam suporta să stau singură,” zise ea.

Gerty puse jos ceașca și ingenunche lângă ea.

„Lily! S-a întâmplat ceva — poți să-mi spui ce?”

„Nu puteam suporta să stau trează, în camera mea, pînă dimineată. Urăsc camera mea de la mătușa Julia... așa c-am venit aici...”

Deodată se mișcă, ieși din apatie și se agăță de Gerty, cuprinsă din nou de frică.

„Oh, Gerty, furiile... știi tu cum se aud aripile lor... când ești singură, noaptea, pe întuneric? Dar n-ai cum să știi... ce să-ți faci ție întunericul insuportabil...”

Cuvintele îi amintiră lui Gerty de ultimele ore și un murmur batjocoritor, stins, îi scăpă de pe buze; dar Lily era prea prinsă de propria-i nenorocire ca să mai perceapă și altceva.

„Mă lași să stau? Așa nu-mi pasă cit de departe e ziua... E târziu? Noaptea-i pe sfârșite? Este îngrozitor să n-ai somn — toate lucrurile vin lângă pat și te privesc fix...”

Domnișoara Farish îi prinse mâinile agitate. „Lily, uită-te la mine! S-a întâmplat ceva — un accident? Te-a speriat ceva, ce? Spune-mi dacă poți — un cuvânt, două — ca să te pot ajuta.” Lily scutură din cap. „Nu-s speriată, nu asta-i cuvântul. Îți poți imagina cum ar fi să te privești într-o dimineață în oglindă și dai cu ochii de-o desfigurare — o schimbare hidoasă care s-a-ntipărit pe chipul tău în timp ce dormeai? Ei bine, așa mă văd eu acum — nu suport să mă văd în propriile mele gânduri... nu suport uritul, știi... întotdeauna am avut repulsie pentru el... dar ție nu-ți pot explica... n-ai cum să înțelegi.”

Ridică ochii și dădu de ceas.

„Ce lungă e noaptea! Și sînt sigură că mâine n-o să pot dormi. Mi-a zis cineva că tata avea insomnii și se gîndea la lucruri îngrozitoare. Și el nu era rău, doar fără noroc — acum înțeleg cum trebuie să fi suferit, singur cu gîndurile lui! Dar eu sînt rea... o fată rea... toate gîndurile mele sînt rele... întotdeauna n-am fost înconjurată decît de oameni răi. Să fie asta o scuză? Am crezut că-mi pot conduce singură viața — am fost mîndră... mîndră! dar acum sînt ca ei...”

O-necară hohote de plins și o-ndoiră ca pe un copac furtuna uscată.

Gerty ingenunche lângă ea așteptînd, cu răbdarea cu care o învățase experiența, ca această revărsare de durere să de-zăgăzuiască alte mărturisiri. Se gîndise mai înții la vreun șoc fizic, vreun incident al străzii primejdioase, de vreme ce Lily se-ntorcea probabil de la Carry

Fisher; dar își dădu seama acum că era altceva la mijloc: poate mai grav, și gândul acesta o tulbură și mai mult.

Lily se mai potoli și-și ridică fruntea.

„Cunoști fete pierdute prin mahalalele tale. Spune-mi, își mai revin vreodată? Să uitate și să redevină ce-au fost?”

„Lily, nu trebuie să vorbești așa — delirezi.”

„Ori s-afundă tot mai mult? Așa-i întotdeauna. Nu te mai poți întoarce. Propria ta ființă te respinge, te-ncuie afară.”

Se ridică, întinzându-și brațele ca și cum ar fi fost doborâtă de oboseală fizică. „Du-te la culcare, draga mea! Lucrezi din greu și te scoli devremă. Eu o să rămân aici lângă foc, lasă numai lampa și nu-ncuia ușa. Nu vreau decât să te știu lângă mine.” Își pusese mâinile pe umerii lui Gerty zimbându-i ca un soare care se ridică deasupra unei mări pe fața căreia plutesc urmele oribile ale unui naufragiu. „Nu te pot lăsa aici, Lily. Vino și te-ntinde pe pat. Ți-s mâinile înghețate, trebuie să te dezbraci și să te-n-călzești.” Gerty se opri la un gând neașteptat: „Dar doamna Peniston? E trecut de miezul nopții, ce-o să-și închipuie?”

„S-a culcat. Am o cheie. Nu contează — acolo nu mă pot întoarce.”

„Nici nu-i nevoie, ai să stai aici. Dar trebuie să-mi spui unde ai fost. Ascultă Lily, asta îți poate face bine.” Apucă din nou mâinile domnișoarei Bart, apăsându-le de-aie ei. „Încearcă să-mi spui, asta o să-ți mai limpezească sărmanul tău cap. Ascultă — cinai la Carry Fisher!” Gerty se opri și adăugă, într-o izbucnire eroică: „Lawrence Selden a plecat de-aici ca să te caute.”

La aceste cuvinte, durerea împietrită de pe fața lui Lily se topi în disperarea deschisă a unui copil. Buzele îi tremurară și-n ochii măriți luciră lacrimi.

„A plecat să mă caute? Și nu l-am întâlnit! Oh, Gerty, a încercat să mă ajute. Mi-a spus... m-a prevenit cu mult în urmă... a prevăzut că o să ajung să mă urăsc pe mine însămi!”

Numele, observă Gerty cu o strângere de inimă, declanșase resorturile auto-compătimirii în pieptul uscat al prietenei sale și, lacrimă după lacrimă, Lily își vărsă tot

amarul. Se lăsase într-o parte în fotoliul cel mare, cu capul îngropat în același loc unde și-l îngropase nu demult Selden, atât de frumoasă în uitarea de sine, încît Gerty începu să înțeleagă inevitabilitatea înfrîngerii ei. Ah, nu era nevoie ca Lily să vrea, deliberat, să-i răpească Speranța! Era de-ajuns să privești frumusețea aceea cuceritoare ca să-ți dai seama de forța ei naturală, să fii nevoit să admiți că iubirea și forța vieții formau apanajul celor ca Lily, așa cum renunțarea și servitutea formau soarta celor lipsiți de primele. Și dacă iubirea din pieptul lui Selden părea o necesitate fatală, efectul pe care simpla rostire a numelui lui îl produsese sfîșie convingerile recente ale lui Gerty ca și cum i-ar fi sfîșiat propria inimă. Bărbații trec prin astfel de pasiuni supra-omenești și le supraviețuiesc — pentru ei, ele sînt testul care îi admite în tărîmul bucuriilor omenești. Ce bucurioasă ar fi fost Gerty să-și vindece rănile și să primească iar darul vieții! Dar auto-trădarea lui Lily îi luă și ultima speranță. Fecioara de pe tîrm este neajutorată în lupta cu sirena pentru același iubit — și cînd se-ncometă, aceste victime predestinate sînt aduse de valuri, moarte, la mal.

Lily sări în picioare și-i prinse umerii ca-ntr-o menghină. „Gerty, tu-l cunoști... îl înțelegi... spune-mi... Dacă m-aș duce la el și i-aș spune tot... dac-aș spune „Sînt rea din cap pînă-n picioare... vreau să fiu admirată, vreau distracții, aventură, bani...“, da, *bani*! Asta-i rușinea mea, Gerty... toată lumea mi-o cunoaște, toată lumea mi-o scoate pe ochi... mai ales bărbații... Dacă i-aș spune tot... absolut tot... i-aș spune fără-nconjur „Am căzut mai jos decît cei mai decăzuți oameni, pentru că eu am luat ca iau ei, dar n-am plătit cum plătesc ei“... oh, Gerty, tu-l cunoști, poți vorbi în numele lui — dacă i-aș spune totul, m-ar urî? Sau i s-ar face milă de mine și m-ar înțelege și m-ar salva de propria-mi ură pentru mine însămi?“

Gerty nu zicea nimic. Știa că venise clipa examenului suprem și biata ei inimă se opunea cu fiecare bătaie destinului crud. Așa cum un rîu cu ape-nvolburate apare în lumina unui fulger curgînd înnebunit la vale, tot așa își văzu și ea șansa la fericire alunecînd pe lingă ea, luminată de fulgerul unei tentații. Ce-o oprea să spună „E-un bărbat ca toți bărbații?“ În definitiv nu putea ști ce gîndește el! Dar asta ar fi fost ca și cum și-ar fi profanat pro-

pria iubire. Nu putea să și-l reprezinte altfel decât în cea mai nobilă din lumini — trebuia să aibă pentru el tot atîta încredere, cită dragoste.

„Da, îl cunosc; el o să te ajute,” zise ea; și-n clipa următoare se simți scaldată în lacrimile iubirii celeilalte.

Nu era decât un pat în micuțul apartament și, după ce Gerty îi scosese cu mîna ei rochia și o convinsese să bea din ceaiul cald, Lily se-ntinsese lîngă ea. Stăteau pe întuneric și Gerty se ținea cît putea mai pe margine ca să n-o atingă. Știind că lui Lily îi dis plăcea să fie mîngîiată, învățase de multă vreme să-și controleze manifestările de tandrețe față de prietena ei. Dar în noaptea aceasta fiecare fibră a corpului ei trăia groaza de a o atinge — era un chin s-o audă respirînd, mișcîndu-se. Și cînd Lily se-ntoarse cu fața-n sus, o șuviță din părul ei i-atinse obrazul, înmiresmată. Totul la ea respira căldură și blîndețe și mireasmă suavă — chiar și lacrimile suferinței pe fața ei păreau boabele de apă rămase după o ploaie torențială între petalele unui trandafir. Dar sînd nemîșcată, cu mîinile întinse pe lîngă corp — efigie a nenorocului — simți deodată că ființa de lîngă ea hohotea de plîns, și-n dată, mîna lui Lily o căută pe a ei, strîngînd-o apîrig.

„Ia-mă-n brațe, Gerty, altfel încep să-mi vină-n minte...” gemu ea; și Gerty strecură linișor un braț sub capul ei, sprijinindu-i-l cum face o mamă cu un copil agitat. În scobitura caldă Lily se liniști și respirația ei se auzi tot mai puțin și mai regulat. Încă o ținea strîns pe Gerty ca pe o zîină bună, dar degetele ei se relaxară, capul i se cufundă mai adînc în scobitura cotului și Gerty simți că adormise.

15

Cînd se trezi, Lily era singură în pat și-n cameră intrase lumina slabă a zilei de iarnă.

Se ridică în capul oaselor, ne-nțelegînd unde se află; apoi își aminti și-și roti ochii prin cameră prinsă de un frison. În lumina pieziș reflectată de peretele din spate al unei clădiri învecinate, își văzu rochia de seară și capa de operă zăcînd grămadă pe-un fotoliu. Lucrurile foarte ele-

gante, aruncate de-a valma, sînt la fel de neplăcute vederii ca și rămășițele unui ospăț, și Lily se gîndi că, acasă, camerista o scutise întotdeauna de asemenea pacoste. O durea tot corpul de oboseală și-și urma adaptării la o jumătate de pat. Tot timpul cît durase agitatul ei somn fusese conștientă că n-are unde să se învîrtească după vrere și efortul continuu de a nu se mișca o făcea să se simtă ca după o noapte petrecută în tren.

Așadar, mai întîi simți această lipsă fizică de confort; dar imediat se făcu simțită, sub ea, o stare corespunzătoare de nepotrivire mentală, o prelungire a groazei încă și mai insuportabilă. Gîndul că va trebui să se trezească în fiecare dimineață cu această apăsare pe suflet îi puse din nou în mișcare roțițele obosite ale minții. Trebuia să găsească o cale de a ieși din mlaștina în care intrase — nu atît scrupulele cît această groază matinală, o făcu să se-nhame iar la acțiune. Dar era nespus de obosită; stabilirea de conexiuni era obositoare. Se lăsă pe spate, privind cămeruța aceea ca un hol, și greața fizică îi reveni. Clădirile înalte ce se vedeau pe fereastră nu dădeau nici cea mai mică sugestie de prospețime aerului de-afară, niște țevi murdare începură să cînte și prin crăpăturile ușii începură să vină miresme de bucătărie.

Ușa se deschise și apăru Gerty gata îmbrăcată, ba și cu pălăria pe cap, aducînd o ceașcă de ceai. În lumina neprietenosă a dimineții de iarnă, fața ei era pămîntie și umflată, deloc însuflețită de părul tern.

Aruncă o privire sfioasă spre Lily, întrebînd-o cum se simte; Lily răspunse pe aceeași notă încurcată și se sculă să-și bea ceaiul.

„Cred că am cam clacat azi-noapte; în trăsură am simțit că fac o criză de nervi,” zise ea, puțin înviorată de ceaiul cald.

„Nu te simțeai bine; mă bucur tare mult c-ai venit aici,” replică Gerty.

„Dar cum mă mai întorc acasă? Și mătușa Julia...?”

„Știe. I-am telefonat de-ndată ce s-a luminat și fata ți-a adus lucrurile. Dar nu vrei să iei ceva în gură? Am făcut omleta cu mîna mea.”

Lily nu putea mîncă; dar ceaiul îi furniză atîta putere, încît să se ridice și să se-mbrace, sub privirea cercetătoare

a cameristei. Fu o ușurare pentru ea cînd Gerty trebui să plece — se sărutară fără urmă din emoția de cu seară.

Pe doamna Peniston o găsi extrem de agitată. Trimisese după Grace Stepney și lua doctorii pentru inimă. Lily ținu piept furtunii de întrebări pe cît se pricepu, zicînd că o apucase un fel de leșin pe cînd se-ntorcea de la Carry Fisher; că, temîndu-se că nu va avea putere să ajungă acasă, se oprise la domnișoara Farish; dar că o noapte de odihnă o repusese pe picioare și că nu-i trebuia nici un doctor.

Asta era o ușurare pentru doamna Peniston, care putea să se dedice propriilor simptome, Lily fiind sfătuită să meargă să se întindă puțin — panaceul mătușii pentru orice necaz, fizic ori moral.

Singură în camera ei, Lily se trezi iarăși confruntată nemilos cu realitatea ultimelor evenimente. Bineînțeles însă că viziunile spasmodice ale nopții fuseseră înlocuite cu niște versiuni mai calme. Furiile întraripate se numeau acum femei birfitoare care o hăcuiau, sorbindu-și ceaiul, în vizită. Dar temerile ei erau și mai urite, acum că nu mai pluteau în ceață; și-n plus, acum trebuia să acționeze, se terminase cu crizele. Pentru prima oară făcu un efort de a calcula cît îi datora lui Trenor; și rezultatul: 9.000 de dolari. Fragilul pretext în baza căruia fuseseră oferiți și primiți fu mistuit de flacăra rușinii — știa că nici un bănut nu era al ei și că, pentru a-și recăpăta respectul pentru sine, trebuia să plătească întreaga sumă. Gîndul era paralizant. Realiza, pentru prima oară, că demnitatea unei femei poate costa mai mult decît trăsura la scară; și faptul că un atribut moral era dependent de dolari și cenți, transforma lumea într-un lucru mult mai sordid decît o crezuse vreodată a fi.

După prînz, cînd scăpă în fine de ochii lacomi ai lui Grace Stepney, o rugă pe mătușa ei să-i acorde cîteva minute. Urcară în sufrageria de sus și doamna Peniston se așeză în fotoliul învelit în satin negru, cu bumbi aurii, lîngă o măsuță sculptată pe care se afla o cutie din bronz, cu o Beatrice Cenci în miniatură pe capac. Pentru toate astea Lily simțea aceeași ură pe care o simte pușcăriașul față de ornamentele sălii de judecată. Aici îi asculta mătușa, rar cînd o făcea, destăinuirile, și Beatrice cea cu turban și ochi roz se asocia în mintea lui Lily cu treptata dis-

pariție a zimbetului de pe buzele doamnei Peniston. Groaza acestei femei de orice scene îi conferea o inexorabilitate pe care n-ar fi putut-o produce nici cel mai tare caracter, din moment ce era independentă de orice idee de rău ori bine; știind asta, rareori Lily risca s-o atace. Și-acum, mai puțin ca oricând; dar în zadar căutase vreo altă portiță de scăpare din situația intolerabilă în care se afla.

Doamna Peniston o examinează cu un ochi critic:

„Nu-mi place cum arăți, Lily — goana asta neîntreruptă începe să-și spună cuvântul.“

Domnișoara Bart văzu ocazia:

„Nu cred că-i vorba de asta, mătușă Julia; am avut ne-
cazuri.“

„Aha,“ zise doamna Peniston, închizându-și gura precum un portmoneu în nasul unui cerșetor.

„Îmi pare rău că trebuie să te plictisesc cu ele,“ continuă Lily „dar semi-leșinul meu de-aseară s-a datorat și gîndurilor, grijilor...“

„Aș zice că bucătăreasa lui Carry Fisher le explică îndestul. Are femeia care era cu Maria Melson în 1891 — primăvara în care am fost la Aix — și mi-amintesc c-am cinat acolo cu două zile înainte de plecare și că am fost *con-vinsă* că nu frecase alămurile ca lumea.“

„Nu cred c-am mâncat mult; nu pot mânca și nici dormi.“ Lily se opri și apoi zise, fără veste: „Adevărul este, mătușă Julia, că sînt datoare niște bani.“

Fața doamnei Peniston se umbrî perceptibil, și totuși nu exprima uimirea la care se așteptase nepoata ei. Nu zicea nimic și Lily trebui să continue — „Am fost necugetată...“

„Cred și eu c-ai fost, la extrem,“ o întrerupse doamna Peniston. „Nu pot să pricep cum cineva cu venitul tău și ferit de cheltuieli... ca să nu mai vorbim de darurile frumusele pe care ți le-am făcut întotdeauna...“

„A, în privința asta, ai fost cît se poate de generoasă, mătușă Julia; n-o să-ți uit niciodată bunătatea. Dar poate că nu-ți dai prea bine seama la ce cheltuieli trebuie să faci față o dată în ziua de azi...“

„Nu-mi dau seama la ce cheltuieli trebuie *tu* să faci față, afară de haine și tren. Vreau să fii îmbrăcată ca lumea; dar am plătit nota de la Céleste pentru octombrie.“

Lily ezită ; niciodată nu fusese mai enervantă memoria implacabilă a mătușii ei., Ai fost cit se poate de bună ; nu-mai că a trebuit să-mi mai fac cite unele de-atunci...”

„Ce-i aceea, „cite unele?” Haine? Cit ai cheltuit? Ia să văd nota, bag mina-n foc că ești înșelată de croitoreasa aia.”

„A nu, nu cred, hainele s-au făcut așa de-ngrozitor de scumpe ; și de cite n-ai nevoie, ba-n vizitele la țară, ba la golf, la patinaj ; ba la club la *Tuxedo*...”

„Să văd nota,” repetă doamna Peniston.

Lily ezită iar. Mai întâi că M-me Céleste nu o trimisese încă, și-apoi suma reprezenta doar o părticică din ce avea Lily nevoie.

„Nu mi-a trimis nota pentru lucrurile de iarnă, dar știu eu că-i vorba de mulți bani ; și ar mai fi citeva chestiuni ; am fost neglijentă și imprudentă... mă și tem să mă gîndesc cît datorez...”

Încercă o mină îngrijorată, în speranța vană că, poate, ceea ce mișca atît de mult sexul opus, nu va fi chiar fără efect aici. Dar singurul efect fu că doamna Peniston se trase înapoi, cu suspiciune.

„Zău, Lily, ești destul de mare să-ți porți singură de grijă și, după ce m-ai speriat de moarte azi-noapte, ai fi putut cel puțin să alegi un moment mai bun pentru astfel de chestiuni.” Doamna Peniston se uită la ceas și înghiți o tabletă.

„Dacă-i datorezi lui Céleste încă o mie, poate să-mi trimită mie nota,” adăugă ea, c-un fel de eroism menit să pună capăt discuției.

„Îmi pare tare rău, mătușă Julia ; tare rău să te supăr tocmai acum ; dar zău nu am de ales... trebuia să fi vorbit mai demult... sînt datoare mult, mult mai mult decît 1.000 de dolari...”

„Mult mai mult? Atunci două? Te-a prădat ca la drumul mare !”

„Ți-am spus că nu-i vorba de Céleste. Am... există alte note... mai presante...”

„Pentru numele domnului, ce puteai să cumperi? Bijuterii? Se vede treaba că ți-ai ieșit din minți,” remarcă doamna Peniston, cu asprime, „Dar dacă ai făcut datoriile, trebuie să suferi consecințele și să pui deoparte venitul lu-

nar pînă ce-ți vei fi plătit datoriile. Dacă stai binișor aici pînă la primăvară, în loc să dai ocol țării, nu cheltuiești absolut nimic și cu siguranță în patru sau cinci luni ai terminat cu celelalte datorii, dacă-ți rezolv cu croitoreasa acum."

Lily amuți iarăși. Știa că nu poate spera să scoată nici măcar o mie de dolari de la doamna Peniston invocînd doar nota de la Céleste — ar fi luat-o ea și ar fi plătit-o, fără să-i dea un ban lui Lily. Și totuși, trebuia să facă rost de bani pînă în seară!

"Datoriile de care vorbesc sînt... de altă natură... nu-i vorba de niște note de plată," începu ea, confuz; dar privirea doamnei Peniston mai că-i tăie cheful să continue. Oare bănuia ceva? Ideea o precipită:

"Adevărul este că am jucat foarte mult cărți, bridge; toate femeile joacă; și fetele... se poartă azi. Cîteodată am cîștigat... am cîștigat chiar sume mari... dar în ultima vreme n-am mai avut noroc... și bineînțeles că astfel de datorii nu se pot plăti cu țiriita..."

Se opri — fața doamnei Peniston împietrea în ascultare.

"Cărți... ai jucat cărți pe bani? E adevărat, așadar — cînd mi s-a spus, n-am vrut să cred. Nu te întreb dacă și celelalte grozăvii care mi s-au spus sînt adevărate; am auzit destul pentru starea în care mă aflu. Cînd mă gîndesc la exemplul bun pe care ți l-a oferit casa asta! Dar bănuiesc că de vină-i creșterea ne-americană care ți s-a dat, nu puteai ști niciodată ce prietene avea maică-ta. Și duminicile ei erau un scandal, ce mai, știu prea bine." Doamna Peniston se-ntoarse brusc spre Lily: "Duminica joci cărți?"

Lily roși la amintirea anumitor duminici ploioase la Bellomont ori la familia Dorset.

"Ești dură cu mine, mătușă Julia. Niciodată n-am jucat din viciu, dar ca fată nu vrei să fii considerată „încuiată” și superioară și așa te-apuci să-i imiți pe ceilalți; ori celelalte, mai curînd. Mi-am primit însă lecția, îngrozitoare, și dacă mă ajuți de data asta, promit..."

Doamna Peniston ridică mina, inchizitorial:

"Nu trebuie să promiți nimic — nu-i nevoie. Cînd ți-am oferit un cămin nu m-am angajat să-ți plătesc datoriile la jocurile de noroc."

„Mătușă Julia! Doar nu vrei să spui că n-o să mă ajuti?”

„În orice caz n-o să fac nimic ce-ar putea da impresia că îți aprob purtarea. Dacă ai datorii la croitoreasă, cu ea rezolv eu — mai mult de atât nu-mi recunosc nici o obligație să-ți plătesc nebuniile.”

Palidă și tremurînd toată, Lily se ridică de pe fotoliu. Mindria o răvăși și-și ceru dreptul la exprimare, în schimb strigătul ce-i ieși de pe buze era unul de umilință: „Mătușă Julia, n-o să mai pot da ochii cu lumea... Eu...” Dar mai mult de-atît nu putu vorbi. Dacă mătușa ei primise atît de nepăsătoare povestea cu datoriile la cărți, cum putea să primească îngrozitorul adevăr?

„Eu consider că *deja* nu mai poți, Lily, mai curînd din cauza comportării tale decît a rezultatelor ei. Zici că prietenii te-au convins să joci cărți cu ei; ei bine, să le fie și lor învățătură de minte. Probabil că ei își pot permite să piardă ceva bani — și-n ritmul ăsta, n-am de gînd să-i risipesc pe-ai mei ca să aibă ei ce cheltui. Și acum te rog să mă lași — scena asta a fost extrem de dureroasă și am și eu o sănătate șubredă, numai eu știu! Coboară storurile, te rog; și spune-i lui Jennings că nu primesc pe nimeni azi afară de Grace Stepney.”

Lily se duse în camera ei și încuie ușa. Tremura de minie — aripile furiilor îi zbăteau în auz. Se plimbă încolo și-ncolo prin cameră, la întîmplare, pășind în ritmul gîndurilor. Ultima porțiță de scăpare era închisă — se simți prizoniera dezonoarei sale...

Deodată pașii ei precipitați o aduseră în fața ceasului de pe polița căminului. Arăta trei și jumătate și-și aminti că Selden trebuia s-o viziteze la patru. Intenționase să-l amine cumva, dar acum inima îi tresăltă de bucurie la gîndul de a-l vedea. Nu ăra oare salvare în iubirea lui? Azi-noapte, stînd lîngă Gerty, se gîndise la vizita lui și la mîngîierea de-a putea plînge pe umărul lui. Firește, era sigură că pînă ce va veni clipa aceea, problemele ei se vor fi rezolvat — nu se-ndoise cu adevărat nici un moment că doamna Peniston nu o va ajuta. Și simțise, chiar și-n apogeul furtunii de cu seară, că dragostea lui Selden nu-i era limanul; dar ce binecuvîntare să o adăpostească puțin, atîta cît să prindă puteri noi.

Dar acum dragostea lui era singura ei speranță și, stînd singură în nenorocirea ei, gîndul să i se destăinuiească o tenta cum trebuie să tenteze apa pe sinucigaș. Saltul era mai greu — dar apoi, ce ușurare! Își aminti de vorbele lui Gerty: „Îl cunosc, el o să te ajute“; și mintea i se agăță de ele așa cum ologul se agăță de relicva cu puteri tămăduitoare. Oh, de-ar înțelege-o el cu adevărat, de-ar ajuta-o să-și adune viața risipită, și anume într-o astfel de formă care să nu mai amintească cu nimic de trecut! El o făcuse întotdeauna să simtă că merita lucruri mai bune și niciodată nu avusese atîta nevoie de o astfel de mîngiere. Iarăși și iarăși, o-nnebunea gîndul că ar putea pierde dragostea lui în urma confesiunii făcute — or ea de dragoste avea nevoie, de strălucirea globului ei, pe care să se prindă fragmentele propriiei încrederi în sine. Vorbele lui Gerty îi dădeau nădejde și se agăță de ele cu disperare. Era convinsă că Gerty cunoaște sentimentele lui Selden pentru ea, și nu-i trecuse nicicînd prin minte că viziunea lui Gerty asupra lui putea fi colorată de o pasiune încă și mai mistuitoare decît a ei.

Ora patru o găsi în salon — era sigură că Selden va fi punctual. Dar ora trecu cum veni, într-o translație febrilă, măsurată de bătăile ei de inimă. Avu timp să-și treacă din nou în revistă starea jalnică și din nou să zigzagheze între dorința de a i se confesa lui Selden și groaza că-i va distruge iluziile. Dar cu trecerea minutelor, spori și nevoia de a se abandona înțelegerii lui — singură nu putea suporta tot ce i se întîmplase. Poate că va exista un moment de criză, de pericol, dar nu se putea încrede în farmecul ei pentru a păși peste el, pe malul fîgăduinței?

Dar timpul trecea și Selden întîrzia să apară. Fără îndoială că fusese reținut, sau citise greșit biletul ei mîzgălit în grabă, luînd pe 4 drept 5. Soneria de la intrare, chiar cînd își spunea toate astea, îi confirmă supoziția și se hotărî ca pe viitor să scrie mult mai citet. Zgomotul de pași pe scări și vocea valetului care îi preceda îi pompară energie nouă în vine. Se simți iarăși maestra alertă de situații-limită și, amintindu-și de influența pe care-o avea asupra lui Selden, încrederea îi reveni brusc, în bloc. Dar cînd ușa se deschise, se pomeni că-năuntru pășește Rosedale.

Iritarea față de-o soartă senilă și mai ales față de propria-i neglijență de a anunța dinainte că nu primește pe nimeni afară de Selden, o arse ca un fier înroșit, dar se controlă și îl întâmpină pe Rosedale cu zîmbetul pe buze. Era desigur neplăcut că Selden îl va găsi tocmai pe Rosedale acolo, dar Lily era meșteră în arta de a se descotorosi de orice companie indezirabilă și față cu energia cu care se înarmase, acesta era o cantitate neglijabilă.

Dar după cîteva minute de conversație, viziunea lui asupra structurii momentului se detașă cu claritate. Ea abordase petrecerea de la Bry-i, ca pe un subiect la-ndemină și impersonal, bun de exploatat exact pînă ce se va fi arătat Selden, dar domnul Rosedale, postat cu nădejde lingă măsuta de ceai, cu mîinile în buzunare și picioarele nițeluș prea liber întinse, dădu pe loc subiectului o turnură personală.

„Da, n-a fost rău... da-da — Welly Bry și-a pus în cap s-o facă și nu s-a lăsat pîn' ce n-a prins ce și cum. Bineînțeles, au mai fost și lucruri pe care doamna Fisher n-avea cum să le prevadă — șampania nu era rece și la vestiar s-au încurcat hainele invitaților. Eu aș fi dat mai mulți bani pe muzică. Dar așa-s eu — dacă vreau ceva, sint gata să plătesc, nu mă tîrguiesc. Eu n-aș fi satisfăcut cu o petrecere ca a Bry-ilor; mi-aș dori ceva care să pară mai puțin forțat, mai mult un lucru obișnuit la mine. Și pentru asta, domnișoară Bart, e nevoie de două lucruri — bani și femeia potrivită care să-i cheltuiască.“

Se opri și o examină atent în vreme ce ea se prefăcea că aranjează ceștile de ceai.

„Am banii,“ continuă el, dregîndu-și glasul, „nu-mi mai trebuie decît femeia; și nu mă las pînă n-o găsesc.“

Se lăsă puțin în față, cu mîinile pe măciulia bastonului. Văzuse bărbați ca Ned Van Alstyne intrînd în saloane cu bastonul și pălăria și gîndea că asta aduce un aer de familiaritate elegantă.

Lily tăcea, zîbind doar ușor, privind oarecum prin el. Reflecta că o declarație va lua ceva timp și că Selden va apărea cu siguranță pînă să fie ea nevoită s-o respingă. Privirea ei gînditoare, de om care nu-i acolo pentru moment și totuși e interesat, îi păru domnului Rosedale încărcată cu o subtilă încurajare. Nu i-ar fi plăcut să vadă o bucurie prea manifestă.

„Și nu mă las pînă n-o găsesc“, repetă el, rîzînd, sigur pe el. „De obicei obțin ce vreau în viață, domnișoară Bart. Am vrut bani și am atîția că nu mai știu în ce să-i investesc; și acum banii nu mai înseamnă nimic dacă nu-i cheltuiesc cu femeia potrivită. Asta intenționez cu ei — vreau ca soția mea să facă pe toate celelalte femei să se simtă mici pe lingă ea. Pentru asta n-aș cîrți să cheltuiască oricît. Dar nu orice femeie e capabilă d-asta, indiferent cît investești în ea. Era o fată într-o povestire care voia niște scuturi de aur ori ceva în genul ăsta și bărbații i le-au aruncat și au strivit-o sub ele, omorînd-o. Așa și este — unele femei chiar par strivite sub bijuterii. Eu îmi doresc o femeie care să-și țină capul cu atît mai sus, cu cît îi atîrnă de gît mai multe diamante. Și cînd te-am văzut mai deunăzi la Bry, în rochia aceea albă, simplă, de parcă ai fi avut o coroană pe cap, mi-am spus „Isuse, dac-ar avea o coroană, ar purta-o de parcă s-ar fi născut cu ea.“

Lily tot nu spuse nimic și el continuă, încălzit: „Să-ți spun care-i hiba; femeia aceea costă mai mult decît toate celelalte luate la un loc. Dac-o femeie își ignoră perlele, ele trebuie să fie mai bune decît ale oricui; la fel cu toate cele. Înțelegi ce vreau să spun — știi că numai lucrurile pe cînte sînt ieftine. Ei bine, soția mea ar trebui să-mi ceară lumea întreagă, dac-ar avea chef. Știu că există un singur lucru vulgar în ce privește banii, și anume să te gîndești la ei; iar nevasta mea n-ar avea niciodată de ce să se umilească în felul ăsta.“ Se opri, și apoi adăugă, cu același rîs timpit: „Bănuiesc că știi la cine mă refer, domnișoară Bart.“

Lily ridică fruntea, roșind ușor în fața provocării. Chiar și-n tumultul întunecat al gîndurilor ei, clinchetul milioanelor lui Rosedale avea o notă vag ademenitoare. Oh, numai cît îi trebuia să-și anuleze înjositoarea datorie! Dar omul din spatele lor devenea tot mai respingător în lumina așteptatei veniri a lui Selden. Contrastul era prea grotesc — abia se ținea să nu ridă, gîndindu-se la el. Se hotări că stilul direct e cea mai bună armă.

„Dacă vă referiți la mine, domnule Rosedale, sînt foarte flătăț; dar nu știu ce-am făcut ca să vă determin să credeți...“

„A, dacă vrei să spui că nu te topești după mine, am destul bun-simț să-mi dau seama de asta. Și nu-ți vorbesc

ca și cum te-ai topi — cred că știu cam ce vorbe se așteaptă în astfel de situații. Mă-nebunesc după dumneata... cam asta e... și ți-o spun cinstit — negustorește. Nu mă placi prea mult — încă — dar îți place luxul, stilul și distracția, și să nu te doară capul din pricina banilor. Îți place să te simți bine și să nu trebuiască să te restringi pentru asta; și eu intenționez să-ți ofer distracția, anulând restricțiile.“

Se opri și ea și i-o întoarse, cu un zîmbet înghețat :

„Vă înșelați într-un singur punct, domnule Rosedale — sînt pregătită să accept orice restricție pentru a avea ceea ce-mi place.“

Spusese asta cu intenția de a-i face să-și dea seama că, dacă vorbele lui cuprindeau vreo aluzie la afacerile ei personale, era gata să o respingă cum se cuvine. Dar dacă el i-o fi înțelegînd intenția, în orice caz nu se descumpăni deloc și continuă pe aceeași coardă : „N-am vrut să te jignesc; scuză-mă dac-am fost prea îndrăzneț. Dar de ce nu ești sinceră cu mine — ce rost are teatru ăsta? Știi prea bine că au existat momente cînd nu ți-a fost prea ușor; ți-a fost al naibii de greu, dacă-mi dai voie să spun așa, și pe măsură ce-o fată îmbătrînește și viața merge-nainte, paf, odată se trezește că nu mai poate să-ntoarcă roata. Nu că ar fi cazul dumitale, nici pe departe, încă; dar ai avut necazuri pe care o fată ca dumneata n-ar fi trebuit nici-odată să le cunoască și ce-ți ofer eu acu este tocmai ocazia să le întorci spatele, odată pentru totdeauna.“

Lui Lily îi ardeau obrazii ca para focului; era clar ca bună ziua ce voia să spună și a lăsa aluzia fără replică ar fi fost o concesie fatală, în vreme ce a se supăra prea deschis din cauza ei, ar fi însemnat să-l jignească într-un moment important. Indignarea îi tremura pe buze; dar o potoli vocea aceea secretă care-o preveni că nu trebuie să se certe cu el. Știa prea multe despre ea și chiar acum, cînd normal și esențial pentru el era să se arate în cea mai bună lumină, nu-și făcea probleme să-i arate cît de mult știe. D-apăi dacă i-ar fi anulat, prin disprețul ei, și singurul motiv de reținere, cine știe cum și-ar fi folosit arma! Întregul ei viitor putea depinde de felul în care-i răspundea — trebuia să stea și să gîndească iute la toate astea ca și cum n-ar fi avut destule neliniști de înfruntat, ca un

fugar la capătul puterilor, care mai are să se și oprească la o intersecție pentru a decide, la rece, în ce parte s-o ia.

„Aveți perfectă dreptate, domnule Rosedale. Am *avut* necazuri; și vă sînt recunoscătoare pentru oferta de-a mă scăpa de ele. Nu-i întotdeauna ușor să rămii perfect independent și demn cînd ești sărac și trăiești printre oameni bogați; am fost neglijentă în chestiunile bănești și am avut și destule griji. Dar aș da dovadă de egoism și ingratitudine dacă aș face din asta un motiv de a accepta propunerea dumneavoastră, neputînd să vă ofer nimic decît dorința de a mă vedea scăpată de griji. Trebuie să-mi dați timp — timp să meditez la bunăvoința dumneavoastră — și la ce-aș putea să vă ofer eu în schimb..“

Îi întinse mina atît de fermecător că nici nu putea fi vorba de a-i fi dat pașaportul. Era în acel gest prietenos atîta promisiune pentru viitor, încît Rosedale se ridică supus, puțin aprins în obraji față de succesul nesperat și obișnuit să accepte atît cît i se dădea, fără să strice tot cu o grabă prostească. Dar acceptă situația atît de prompt și calm că Lily se sperie; simțea aici o forță tenace, care ar fi putut să-nfrîngă și o voință de cremene. Dar cel puțin se despărțiseră prieteni și ieșise din casă fără să-l înțilnească pe Selden — Selden, care tot nu venise, remarcă ea, alarmată brusc. Rosedale stătuse mai bine de o oră și Lily înțelese că nu mai putea spera. Va scrie ca să-și explice absența, bineînțeles; chiar cu prima poștă. Dar confesiunea ei trebuia amînată; și răceala timpului de pînă atunci se repezi toată asupra sufletului ei chinuit.

Strînsoarea spori cînd poștașul nu aduse nimic pentru dînsa și trebui să urce în cameră spre o noapte de singurătate — o noapte așa cum imaginația ei zbuciumată o descrisese lui Gerty. Nu învățase încă să-și suporte gîndurile și confruntarea cu ele în astfel de ceasuri de lucidă mizerie făceau buimaca nefericire de deunăzi să pară aproape ca un fleac.

Zorile puseră pe fugă fantomele nopții și-i plantară ferm în cap ideea că va avea un semn de la Selden pînă-n prînz; dar ziua se scurse fără ca el să scrie sau să vină acolo. Lily nu se mișcă din casă; luă prînzul și apoi cina cu mătușa ei, care se plîngea de palpitații, și discută banalități fără nici un chef. Doamna Peniston se duse devreme la culcare și după ce-o văzu plecată, Lily se așeză și-i scrise

un bilet lui Selden. Se pregătea să sune pe careva să i-l ducă, când ochii îi căzură pe-un pasaj din ziarul de seară care stătea lângă cotul ei: „Domnul Lawrence Selden se afla printre pasagerii care se-mbarcau în după-amiaza aceasta pentru Havana și Indiile de Vest, pe Windward Liner Antilles.“

Așeză ziarul pe masă și rămase nemișcată, privind în gol. N-avea să mai vină — plecase pentru că se temea c-ar putea veni. Se ridică, traversă camera și se observă multă vreme în oglinda perfect luminată de deasupra căminului. Ridurile se vedeau îngrozitor — arăta bătrână; și când o față se vede bătrână ea însăși, cum o văd ceilalți oameni? Se îndepărtă de oglindă și-ncepu să se plimbe fără vreo ținută prin cameră, călcând mecanic pe trandafirii monstruoși de pe covorul doamnei Peniston. Deodată își dădu seama că tocul cu care-i scrisese lui Selden se afla încă în călimară. Se așeză iar și, scoțind un plic nou, scrisese rapid pe el adresa lui Rosedale. Apoi scoase și o coală albă și se aplecă asupra ei, cu tocul suspendat în aer. Ușor să scrie data și „Dragă domnule Rosedale“ dar după asta o lăsă inspirată. Intenționa să-i scrie să vină la ea, dar cuvintele refuzau să i se supună. În cele din urmă începu „M-am gândit la...“ și puse tocul jos, își sprijini coatele de masă și-și ascunse fața în mâini.

Aproape că sări în sus când auzi soneria. Nu era târziu — nici zece — și putea fi ceva de la Selden, ori poate chiar el, dincolo de prag! Anunțul cu imbarcarea putea fi o greșală — putea fi vorba de-un alt Lawrence Selden care plecase spre Havana — toate aceste posibilități avură timp să-i fulgere prin minte, până ce ușa se deschise și înăuntru apăru un servitor cu o telegramă.

Lily o deschise cu mâini tremurânde și citi în josul paginii numele Berthei Dorset; iar sus, „Ne-mbarcăm mâine. Vii cu noi într-o croazieră pe Mediterana?“

PARTEA A DOUA

1

URCÎND scările Cazinoului, Selden fu izbit de faptul că Monte Carlo are, în mai mare măsură decît oricare loc ştiut de el, calitatea de a se acomoda după starea fiecăruia.

Starea lui, în momentul acela, îi împrumuta un aspect sărbătoreasc de bun-venit care, pentru un ochi prozaic, n-ar fi însemnat nimic mai mult decît vopsea şi frivolitate. O chemare atît de deschisă la participare — o identificare atît de nedisimulată cu partea de vacanţă din natura umană, — era o surpriză tonică pentru un creier sătul de muncă grea şi de cadrul ei, menit disciplinei neîntrerupte. Trecu în revistă piaţa albă, plasată într-un cadru arhitectural cochet şi exotic, nota studiat-tropicală a parcurilor, grupurile hălăduind nepăsătoare în prim-plan, pe-un fond de munţi mov, părăind un splendid decor uitat într-o schimbare rapidă de scene, — sorbi avid această revărsare de lumină şi repaus şi simţi din plin eliberarea din chinga ultimelor luni de viaţă.

Iarna de la New York prezenta o perspectivă interminabilă de zile îngropate-n zăpadă, navigînd spre-o primăvară de soare crud şi aer aspru, cînd urîţenia celor înconjurătoare avea să răzuiască ochiul tot aşa cum vîntul prăfos avea să răspăluiască obrajii oamenilor. Cufundat în muncă, Selden îşi spunea pe atunci că, pentru un om în starea lui, condiţiile externe nu contau şi că frigul şi urîţenia constituiau un bun stimulent pentru simţurile relate. Cînd un caz urgent îl chemă să discute cu un client la Paris, se rupse fără chef de rutina biroului; de-abia acum, cînd după ce-şi terminase treaba o ştersese pentru

o săptămână în sud, începu să simtă beția neangajării care-
alină pe cei ce iau viața în serios.

Și câte putea să aibă! Ce perpetuă surpriză de contraste și asemănări! Se afla în culmea încântării pentru spectacolul plin de fantezie ce i se oferea, în momentul în care cobora scările Cazinoului și se oprea pe trotuarul din față. Nu mai fusese în străinătate de șapte ani, și ce transformări îi cauza contactul reînnoit! Dacă adîncurile ființei sale rămîneau neatinse, la suprafață nici un milimetru nu mai era cum fusese. Și acesta era locul ideal ca să-și desăvîrșească reîmprospătarea. Cele sublime, cele eterne poate nu l-ar fi schimbat cituși de puțin, dar acest cort ridicat pentru dezmățul unei zile puneă între el și cer pinza tare a uitării de sine.

Era în mijlocul lui aprilie și simțea că orgia atinsese punctul culminant și că grupurile nonșalante din piață și din parcuri se vor desface curînd pentru a forma cu totul alte scene. Pînă atunci, spectacolul amenințat de căderea cortinei ciștiga în atracție. Aerul minunat, exuberanța florilor, intensitatea albastră a mării și cerului, produceau efectul unui tablou final, cînd toate luminile se aprind deodată. Impresie îndată sporită de felul în care un grup deliberat-original avansă spre mijlocul scenei și se opri în fața lui Selden cu aerul unor actori principali chemați la rampă. Prezența lor confirma impresia că spectacolul fusese pus în scenă fără nici o jenă financiară, și sublinia asemănarea cu una din acele „piese-costumate“ în care protagoniștii îmbracă diverse ipostaze fără a dezbrăca nici un element de costumatie. Doamnele stăteau în atitudini calculat-originale, în vreme ce bărbații se-nvîrteau în jurul lor ca acei figuranți care nu apar pe scenă decît ca niște cuiere ambulante pentru costumele lor. Și tocmai Selden fu cel care uni grupul, căci cineva îl recunoscuse: „Ia-l te uită, domnul Selden!“ exclamă doamna Fisher, surprinsă; după care adăugă plîngăreț, arătînd spre doamna Stepney și doamna Bry: „Murim de foame pentru că nu ne putem hotări unde să mîncăm.“

Întîmpinat cu bucurie și pus iute la curent cu problema lor, Selden află amuzat că existau mai multe locuri unde nu era bine să mergi pentru că pierdeai nu știu ce în altă parte și dacă mergeai în altă parte, pierdeai nu știu ce din locurile dintîi; așa încît, în hățișul de ritualuri so-

ciale, mîncatul propriu-zis devenea o chestiune cu totul secundară.

„Evident, se mîncă excelent la *Terrasse* — dar așa dai impresia că asta ar fi singurul motiv de-a merge acolo; americanii care nu cunosc pe nimeni întotdeauna dau buzna unde-i mîncarea mai bună. Iar Ducesa de Beltshire merge în ultima vreme la *Bécassin*,” trecu doamna Bry situația în revistă, cu vigoare.

Doamna Bry, spre disperarea doamnei Fisher, nu trecuse de faza cîntăririi alternativelor ei sociale în public. Nu-și putea și pace însuși aerul acela că face un lucru pentru că așa are chef și basta.

Domnul Bry, un om mic și palid, cu față de afacerist, și haine de vilegiaturist, abordă dilema foarte nesperios. „Bănuiesc că Ducesa merge unde-i mai ieftin, afară de cazul că-i poate plăti cineva. Dacă te-ai oferi să-i dai un prînz pe cînte la *Terrasse*, s-ar înființa cît ai clipi.”

Dar se băgă doamna Stepney. „Ducii Mari merg la localul acela mic din *Condamine*. Lord Hubert spune că-i singurul restaurant din Europa care prepară mazărea ca lumea.”

Lord Hubert Dacey, un bărbat zvelt și cam ponosit, cu un zîmbet obosit, fermecător, și aerul că-și petrecuse cei mai buni ani conducînd pe cei bogați la restaurantele care „făceau”, încuviință cu fermitate elegantă: „Chiar așa”

„Mazăre?” făcu domnul Bry cu dispreț. „Dar brîscă testoașă știu să prepar. Asta arată clar ce-i și cu orașele astea europene, în care cineva devine faimos pentru că știe să gătească mazăre!”

Jack Stepney interveni cu autoritate.

„Nu sînt de-acord cu Dacey — cunosc un locușor în Paris, lingă *Quai Voltaire*... Oricum, nu recomand nimănui „gargota” *Condamine*; în orice caz, nu doamnelor.”

De cînd se căsătorise, Stepney se-ngrășase și se făcuse mofturos, după moda soților din familia Van Osburgh; dar soția lui, spre a sa disperare și nedumerire, se-nvătase s-o ia repede la pîcior în toate cele, lăsîndu-l mereu în urmă gîfîind și nădușind.

„Atunci acolo mergem!” declară ea, rotindu-și ritos penele. „M-am săturat de *Terrasse*, te plictisești de parc-ai

* Gargote (Fr.) = bîrt ordinar.

lua cina în familie, cu părinții. Și Lord Hubert a promis să ne spună cine sînt toți oamenii ăia îngrozitori care se duc dincolo — nu-i așa, Carry? Ei, Jack, nu mai lua mustră asta solemnă!”

„Tot ce vreau eu să știu — zise doamna Bry — e unde se îmbracă ăia.”

„Fără-ndoială că Dacey îți poate spune și asta,” remarcă Stepney cu o intenție de ironie pe care ea o primi murmurînd „Pot cel puțin să mă informez, dragul meu”; și cum tot doamna Bry declară că nu mai e-n stare să facă un pas pe jos, cu toții strigară după două-trei faetoane ușoare, din cele care se-nvîrt la pîndă la ieșirea din parcuri, și o porniră în procesiune spre Condamine.

Localul spre care se îndreptau era unul din restaurantele acelea mici de deasupra bulevardului ce coboară aproape vertical din Monte Carlo în cartierul de jos, de pe chei. Pe fereastra largă, în fața căreia se văzură curînd instalați, vedeau curba intens-albastră a portului, dintre două gemene promontorii verzi: la dreapta, Monaco, străjuit de siluetele medievale ale bisericii și castelului, la stînga terasele și turnurile cazinoului. Între cele două, apa golfului era ușor brăzdată de iahturi de plăcere, iar dintre ele, tocmai la momentul culminant al prînzului, se desprinsese majestuoasă silueta unuia cu aburi, care distrase grupul de la mazăre.

„Pe legea mea dacă ăia nu-s Dorset-ii care se întorc!” exclamă Stepney; iar Lord Hubert coroboră opinia, scăpînd ori lăsînd să-i cadă monocul: „Da — e *Sabrina*.”

„Așa curînd? Trebuiau să petreacă o lună în Sicilia,” observă doamna Fisher.

„Personal cred că simt că au și petrecut-o — nu-i decît un singur hotel mai de Doamne-ajută în toată insula,” zise doamna Bry cu dispreț.

„A fost ideea lui Ned Silverton — dar bietul de Dorset și Lily Bart s-or fi plictisit îngrozitor.” Și doamna Fisher adăugă, către Selden, în șoaptă: „Sper că n-a ieșit vreun scandal, zău.”

„E absolut încîntător faptul că domnișoara Bart s-a întors,” remarcă Lord Hubert, cu vocea lui moale, degajată; iar doamna Bry adăugă cu ingeniozitate: „Cred că Ducesa va lua masa cu noi, acum că s-a întors Lily.”

„Du-esa o admiră imens — sînt sigur că i-ar face mare plăcere să i se aranjeze“ încuviință Lord Hubert, cu promptitudinea profesională a omului obișnuit să tragă profit din urma facilitării contactelor sociale — lui Selden, de pildă, nu-i venea să creadă ce iute îmbrăcase omul de lingă el haina de lucru.

„Lily are un succes fantastic pe-aici,“ continuă doamna Fisher, adresîndu-se tot lui Selden, confidențial. „Pare cu zece ani mai tînără — n-am văzut-o nicidec mai frumoasă. Lady Skiddaw a dus-o peste tot în Cannes, iar Prințesa de Coroană a Macedoniei a invitat-o pentru o săptămînă la Cimiez. Lumea zice că ăsta ar fi și unul din motivele pentru care Bertha s-ar fi și repezit spre Sicilia, Prințesa nu-i prea dădea atenție, și nu putea suporta triumful lui Lily.“

Selden nu zicea nimic. Știa vag că domnișoara Bart se află în croazieră pe Mediterana cu Dorset-ii, dar nici nu-i trecuse prin cap că ar putea da de ea pe Riviera, unde sezonul era aproape de sfîrșit. Se lăsă pe spătar, contemplînd tăcut filigranul ceștii cu cafea turcească și încercînd să-și pună ordine în gînduri, să-și clarifice felul în care vestea apropierei ei îl afecta. Era capabil de detașarea care să-i permită, pînă și în momentele cele mai critice, să-și analizeze lucid sentimentele și acum era sincer mirat de tulburarea care îl cuprinsese. Avusese motive să creadă că cele trei luni de cufundare în munca sa, urmînd șocului deziluziei, îi curățase mintea de vaporii sentimentali. Sentimentul pe care-l nutrise și căruia-i cedase locul privilegiat era unul de gratitudine pentru eliberarea sa — călătorul care nu mai știe ce să facă de bucurie c-a scăpat dintr-un accident serios n-își bagă în seamă rănile. Acum simțea, fără veste, durerea latentă urcînd la suprafață și-și dădea seama că, la urma-urmei, nu scăpase teafăr și nevătămat.

O oră mai tîrziu stînd alături de doamna Fisher în grădinele Cazinoului, încerca să inventeze noi motive de a uita rana primită din contemplarea „evitatului“ pericol. Grupul se dispersase pe nota aceea de tîndăleală fără ținută, caracteristică grupurilor la Monte Carlo, unde natura și lungile ore de aur ale zilei par a oferi o infinitate de căi pentru a pierde vremea. Lord Hubert Dacey plecase pînă la urmă în căutarea Ducesei de Beltshire, însărcinat

de doamna Bry cu misiunea delicată de a o aduce cu orice preț la cină, familia Stepney plecase la Nisa cu automobilul personal, iar domnul Bry — să ocupe un loc în partida de vînătoare de porumbei care, pentru moment, îl preocupa în cel mai înalt grad.

Doamna Bry, care se cam înroșea la față și respira greu după orice masă și-n special după prinz, fusese înțelep-tește sfătuită de Carry Fisher să se retragă în camera de hotel și să se odihnească o oră; iar Selden și însoțitoarea lui rămaseră astfel singuri, prilej minunat de a porni la o plimbare pigmentată de confidențe. Dar se muiară-ndată și se așezară pe-o bancă încadrată de laur și trandafiri Banksian, de pe care zăreau o pînză ametoitoare de mare albastră, ițindu-se printre balustradele de marmură, și florile de cactus, pătînd violet stîncă goală. Umbra confortabilă a nișei în care se găseau, îngemănată cu strălucirea aerului, invita la o stare de lenevie și savurarea a cît mai multe țigări; cedînd acestor ispite, Selden suportă și povestirile doamnei Fisher despre ce i se mai întîmplase de curînd. Plecase în străinătate cu familia Bry la vremea cînd lumea bună fuge de inclemența primăverii din New York. Îmbătați de primul lor succes, Bry-ii poșteau deja noi regate, iar doamna Fisher îi adusese înapoi, văzînd în Riviera un loc ideal de a-i introduce în societatea londoneză. Avea cunoștințe în toate capitalele și un talent de a relua legătura cu ele după indiferent cîtă vreme; vestea, cu grijă răspîdită, că Bry-ii sînt putrezi de bogați, adunase de îndată în jurul acestora o șleahtă de hedoniști cosmopoliți.

„Dar treaba nu merge chiar așa de bine cum am sperat,” recunoscuseră deschis doamna Fisher. „Vorba cum că oricine are bani poate intra în lume, nu-i chiar așa de adevărată — *aproape* oricine, aș spune eu. Iar piața Londrei este atît de plină de americani noi că, pentru a reuși acolo acu, trebuie să fii sau foarte inteligent sau al naibii de original. Bry-ii nu sînt nici una nici alta. Cu *el* ar mai merge cum ar mai merge, dacă l-ar lăsa ea în pace; place argo-tul lui și lăudăroșenia lui și gafele lui. Atîta că Louisa strică tot, încercînd mereu să-l acopere, ieșind ea în față. Dacă și ea ar apărea cum este de fapt — grasă și vulgară și plină de vioiciune — ar fi excelent; dar de-ndată ce dă cu ochii de careva mai elegant, încearcă

să pară zveltă și delicată. A-ncecat lucrul ăsta și cu Duceasa de Belshire și Lady Skiddaw, și le-a pus pe fugă. Ce n-am făcut să dau de înțeles că nu-i bine ce face, i-am spus de mii de ori „Poartă-te firească, Louisa, asta-i tot“; dar nu zici că pînă și cu mine face la fel, c-am ajuns să cred că își dă aere și cînd e singură la ea în cameră, cu ușa închisă.

„Partea cea mai proastă,” continuă doamna Fisher, „e că ea este convinsă că vina-i numai a mea. Cînd au venit Dorset-ii aici acu vreo șase săptămîni, și Lily Bart era pe buzele tuturor, mi-am dat seama că Louisa își zice că să fi fost Lily în spatele ei, și nu eu, de mult s-ar fi bătut pe burtă cu prinți și prințese. Nu-și dă seama că numai frumusețea lui Lily explică tot — Lord Hubert mi-a spus că lumea o consideră pe Lily încă și mai frumoasă ca la Aix, acum zece ani. Și-acolo se pare că a făcut senzație. Un prinț italian adevărat și bogat intenționa să se căsătorească cu ea; dar chiar la momentul culminant a apărut un fiu vitreg chipeș, cu care Lily a făcut prostia să flirteze în vreme ce se întocmeau formele de căsătorie. Unii zic că tinărul a făcut-o într-adins. Îți închipui ce scandal a ieșit între cei doi, și cum lumea începuse să se uite cam pieziș la Lily, doamna Peniston s-a văzut nevoită să-și facă bagajele și să-și termine cura în altă parte. Dar să nu crezi că ea a înțeles de ce — pînă azi crede că Aix nu i-a priit și pune pe seama incompetenței doctorilor francezi sejurul ei acolo. Uite asta-i Lily și n-ai ce-i face — trudește ca o sclavă să-și pregătească terenul și să-nșămînteze; dar în ziua cînd ar trebui să-și culeagă recolta, adoarme ori pleacă la un picnic.“

Doamna Fisher se opri și privi gînditoare genunea albastră ce se zărea printre florile de cactus. „Uneori zic și eu că-i neseriozitate, dar alteori inclin să cred că, în inima ei, Lily disprețuiește lucrurile pentru care se zbate. Și dificultatea de a mă decide care aspect e cel adevărat mi-o face atît de interesantă.“ Cătă spre profilul nemîșcat al lui Selden și continuă cu un oftat ușor: „Eh, dar la urma-urmelor, eu una m-aș mulțumi cu ceea ce ea dă încolo. Acum, de exemplu, aș schimba cu ea. Ea ar scoate ceva din Bry dacă i-ar lua cum trebuie, iar eu aș ști exact cum să-l îngrijesc pe George Dorset în vreme ce Bertha citește Verlaine cu Neddy Silverton.“

Protestul lui Selden îi smulse o căutătură plină de ironie: „Hai, ce rost are să ne prefacem? Știm cu toții că de aceea a adus-o Bertha în străinătate. Când Bertha vrea să se distreze, trebuie să-l ocupe pe George. La-nceput credeam că Lily îi face jocul de această dată, dar se birfește că Bertha este geloasă pe succesul ei aici și la Cannes și nu m-ar mira s-aud că s-au despărțit, oricând. Norocul lui Lily e că Bertha are mare nevoie de ea — oho, cit de mare nevoie. Relațiile ei cu Silverton au ajuns la punctul culminant — este necesar ca atenția lui George să fie mai tot timpul distrasă. Și trebuie să spun că Lily face asta la perfecție — sînt convinsă că George s-ar însura cu ea *miine*, dac-ar descoperi ceva. Dar îl cunoști — pe cit de gelos, pe atit de orb. Și, bineînțeles, treaba lui Lily este să-l țină în întuneric. O femeie deșteaptă ar ști exact cînd să smulgă bandajul de pe ochii fraierului, dar Lily nu-i deșteaptă în felul acesta, iar cînd George va deschide totuși ochii, ea va ști să fie de mult ieșită din raza lui vizuală.“

Selden își azvirli cit colo țigara. „Isuse, pierd trenul!“ exclamă el, cu ochii pe ceas; și, ca răspuns la comentariul surprins al doamnei Fisher: „Păi, mi-am zis că stați la Monte!“, un fel de scuză pentru faptul că-și fixa reședința la Nisa.

„Partea cea mai proastă e că le dă Bry-ilor peste nas acum,“ o auzi strigînd după el, fără noimă.

Zece minute mai tîrziu se afla într-o cameră de la etaj a unui hotel de lîngă Cazinó și-și zvîrlea claie-pestegrămadă lucrurile în cîteva valize, în vreme ce hamalul îl aștepta la ușă să i le ducă la trăsura ce aștepta jos. Și cît ai clipi, aceasta îl transportă pe drumul alb, în pantă, pînă-n gară și-l depuse fără probleme în expresul de după-amiază pentru Nisa; și abia după ce se pomeni în colțul unui vagon gol, se trezi punîndu-și, iritat și disprețuitor, întrebarea: „De ce naiba zic eu că fug?“

Pertinența întrebății îi calmă toana fugitivă încă înaintea ca trenul să se pună în mișcare. Era ridicol să fugă ca un laș de o pasiune pe care rațiunea lui o distrușese de mult. Lăsase instrucțiuni bancherilor lui să-i trimită cîteva scrisori de afaceri importante la Nisa, și la Nisa le va aștepta, calm. Era deja supărat pe sine că plecase din Monte Carlo, unde intenționase să petreacă săp-

tămîna care-i mai rămăsese înainte de-ntoarcere; dar acum era imposibil să se întoarcă fără să dea impresia că n-ar fi consecvent, lucru pe care orgoliul său nu-l admitea. În adîncul sufletului, nu-i părea chiar atît de rău că se plasase în afara probabilităţilor de a da ochii cu Miss Bart. Oricît de complet s-ar fi detaşat de persoana ei, n-o putea încă privi numai ca o entitate socială; şi dac-o privea într-un mod mai personal, nu era un obiect de studiu prea comod. Întîlnirile întîmplătoare, ori chiar şi menţionarea repetată a numelui ei, îi trimiteau gîndurile înapoi spre meandre din care le smulsese cu hotărîre; cită vreme, dacă era exclusă în întregime din viaţa lui, presupunea noilor şi variatelor impresii, străine de persoana ei, avea să săvîrşească în curînd opera de desprindere. Vorbele doamnei Fisher făcuseră chiar acest lucru; dar tratamentul era prea dureros ca să-l alegi de bună voie, cită vreme existau remedii mai uşoare; şi Selden gîndi că se putea bizui pe sine ca să se întoarcă treptat la o poziţie rezonabilă faţă de domnişoara Bart, dacă reuşea să n-o vadă.

Cum venise prea devreme la tren, abia acum îşi dădea seamă, după mulţimea în creştere de pe peron, că nu putea spera să rămînă prea mult singur cu gîndurile lui; în momentul următor auzi pe cineva deschizînd într-adevăr uşa şi, cînd se-ntoarse, se afla faţă-n faţă exact cu cea de care fugea.

Domnişoara Bart, aprinsă de îmbarcarea în ultima clipă, conducea un grup compus din Dorset-i, tînărul Silverton şi Lord Hubert Dacey, care abia dacă avuseseră timp să sară în tren şi care-l copleşeau acum pe Selden cu exclamaţii de surpriză şi bun-venit. Se dovedi că grupul se grăbea spre Nisa spre a răspunde unei invitaţii neaşteptate la masă din partea Ducesei de Beltshire şi ca să vadă „la fete“ pe apa din golf; un plan evident improvizat — cu toate protestele lui Lord Hubert, „A, cum zic, ştiţi, eu...“ — cu scopul expres de a i-o lua înainte doamnei Bry în încercarea ei de a pune mîna pe Ducesă.

În timpul relatării, punctată de risete, Selden avu timp pentru o rapidă trecere în revistă a înfăţişării domnişoarei Bart, care se aşezase chiar în faţa lui, în aurul luminii de după-amiază. Nici nu trecuseră bine trei luni de cînd se despărţise de ea pe pragul serei de la Bry, dar o subtilă

schimbare cuprinsese frumusețea ei. Atunci avea o transparență prin care fluctuațiile spiritului se vedeau uneori tragic, acum, suprafața ei impenetrabilă sugera un proces de cristalizare care-i sudase întreaga ființă într-o unică, compactă substanță. Schimbarea îi vorbea doamnei Fisher de reîntinerire, dar lui Selden îi părea a fi momentul de oprire, de pauză, în care fluidul cald al tinereții se răcește în forma lui finală. Îl simțea în felul în care ea îi zîmbea, și-n rapiditatea și competența cu care reluase firul relației lor ca și cum firul acela n-ar fi fost cîndva o coardă ce plesnise atît de violent încît și acum el resimțea șocul. Atîta ușurință îl îngrețoșa — dar își spuse că nu-i vorba decît de răul dinaintea restabilirii complete. De-acum va elimina și ultima picătură de venin din sînge și se va face bine de-adevăratelea. Deja se simțea mai calm în prezența ei, mai calm decît atunci cînd doar gîndea la ea. Presupuneri și eliziuni, abordările abrupte ori ocolurile mari, iscusința cu care reușea să-l plaseze mereu într-un punct de unde nu se mai vedea nici o urmă a trecutului, vorbeau de nenumărate ocazii de a-și exersa astfel de talente care se iviseră de la ultima lor întîlnire. Simțea că ajunsese la o înțelegere cu ea însăși — un pact cu imaisururile rebele, un sistem uniform de autoguvernare, în care orice forță dizidentă era fie privată de libertate de exprimare, fie pusă cu sila în slujba întregului.

Și mai văzu și altele la ea — văzu cum se adaptase fațetelor ascunse ale unei situații în care, chiar și după iluminările rapide dinspre doamna Fisher, el încă blîbîia. S-o mai acuze doamna Fisher că-și neglijează ocaziile! Spre exasperarea lui Selden, nicicînd domnișoara Bart nu fusese mai activă în exploatarea lor. Era „perfectă“ în toate direcțiile — supusă dominării nervoase a Berthei, atentă și înțelegătoare față de toanele lui Dorset, companie scînteietoare pentru Silverton și Dacey, acesta din urmă în mod evident cuprins de o mai veche admirație pentru ea, în vreme ce Silverton, neobișnuit de închis în sine, părea a lua cunoștință de ea numai ca ceva vag sîcîitor. Și deodată, pe cînd observa nuanțele extraordinare cu care ea își armoniza atitudinea față de mediu, Selden se trezi gîndind că situația ei trebuie să fie în adevăr disperată, ca să depună atîtea eforturi cu totul nesimțite la suprafață. Îi apăru pe

marginea unei prăpăstii, cu un picior întins într-un pas grațios care-i trăda necunoașterea hăului din față.

Pe Promenade des Anglais, unde Ned Silverton se ținu de capul lui vreo jumătate de ceas înainte de cină, impresia de nesiguranță generală se adânci. Silverton era într-o stare de pesimism titanice. Cum putea cineva să se-n-groape în afurisita asta de Riviera — cineva înzestrat fie și cu un strop de imaginație — când ai de ales din toată Mediterana; da-n definitiv, când cineva apreciază un loc după felul cum se prepară acolo puii! Dumnezeuule! Ce studiu se putea face despre tirania stomacului — felul în care un ficat leneș ori o insuficientă cantitate de sucuri gastrice pot afecta întregul mers al universului, acoperi cu nimicnicie totul în jur...; dispepsia cronică ar trebui să figureze printre „cauzele statutare“ ale dreptului; viața unei femei poate fi distrusă de imposibilitatea bărbatului de a digera piinea proaspătă. Grotesc? Da, și tragic — ca majoritatea lucrurilor absurde. Nimic mai sumbru decât tragedia ce se-nfățișează sub o mască comică... Unde rămăsese? A, din ce cauză au dat naibii Sicilia și s-au întors într-un suflet? Păi... în parte, firește, datorită dorinței domnișoarei Bart de a se întoarce la bridge și lumăea elegantă. Insensibilă ca un papuc la artă și poezie! Și, bineînțeles, l-a convins pe Dorset că mîncarea italiană nu-i face bine. Ah, îl putea face să creadă orice — orice! Doamna Dorset era perfect conștientă de treaba asta — bun, corect, parcă-i scapă ei ceva?! Dar știa să-și țină gura... ba era chiar nevoită, nu o dată. Domnișoara Bart îi era prietenă apropiată, nu suporta s-audă o vorbă rea despre ea. Atîta că nu-i ușor, e dureros pentru o femeie... sînt lucruri cu care nu te poți obișnui... Toate astea rămîn între ei, bineînțeles? A, uite și doamnele făcîndu-le semne din balconul hotelului... Se rezezi într-acolo, lăsîndu-l pe Selden pe gînduri, sorbind adînc dintr-un trabuc.

Concluziile la care ajunse fură întărite, mai tîrziu în seara aceea, de cîteva din acele semne destul de edificatoare, generînd o lumină proprie în ceața unei minți care se îndoiește. Dînd de-o cunoștință întîmplătoare, Selden cină cu el și-și întirzie pașii, tot în compania aceluia, pe Promenada scîldată în lumină, pe care un șir de tribune aglomerate priveau spre apa scînteietoare. Noaptea era blîndă și apropiată. Cerul de vară era brăzdat de luminile ra-

chetelor, iar dinspre răsărit, o lună întirziată la apel, ridicându-se peste curba înaltă a falezei, trimetea peste golf un evantai de argint care devenea cenușă în strălucirea roșiatică a ambarcațiunilor luminate. Peste Promenada luminată de lampioane, frinturi de muzică de orchestră pluteau peste zumzetul mulțimii și foșnetul ramurilor din grădinile întunecoase; și între aceste grădini și spatele tribunelor, curgea un fluviu de oameni în care nebunia asurzitoare a carnavalului era temperată de moleșeala tot mai tiranică a anotimpului.

Fiindu-le imposibil să găsească locuri în vreuna din tribunele dinspre golf, Selden și tovarășul lui se-nvîrtiseră o vreme prin mulțime până ce găsiră un loc mai ridicat, undeva deasupra Promenadei. De acolo vedeau doar o fișie triunghiulară de apă, tăiată de siluetele ambarcațiunilor care parcă s-ar fi jucat în golf; dar mulțimea de sub ei, din stradă, îi păru lui Selden mai interesantă decât spectacolul însuși. Și totuși se plictisi și de ea după o vreme și o luă pe trotuar, singur, apucînd pe prima străduță liniștită care-i ieși în cale. După zidurile înalte, copacii străjuiau la pacea grădinilor; o trăsură se-nvîrtea pe-acolo în căutare de clienți și Selden văzu deodată două umbre desprinzîndu-se din întunericul trotuarului de vis-à-vis și, făcînd semn birjarului, urcară și o porniră spre centrul orașului. Chiar cînd urcau, lumina lunii îi atinse ușor și el recunoscu pe doamna Dorset cu tînărul Silverton.

Sub primul felinar Selden se uită la ceas și văzu că era aproape 11. O apucă pe altă străduță, care evita și ea harababura Promenadei, și se-ndreptă spre un foarte elegant club, în care, la una din mesele de băcara, îl zări pe Lord Hubert Dacey, cu obișnuitu-i zîmbet obosit, stînd în fața unei grămezi de bani care scădea văzînd cu ochii. Și cînd grămada se topi de-a binelea, Lord Hubert se ridică dînd din umeri și i se alătură lui Selden pe terasa părăsită a clubului. Era trecut de miezul nopții și mulțimea din tribune se dispersa, ca și urmele lungi, roșietice de pe fața apei, tot mai pale sub un cer revenit la splendoarea calmă a luminii de lună.

Lord Hubert își privi ceasul. „Isuse, am promis Ducesei să iau masa cu ea la „London House“; dar a trecut de douăsprezece și de-acu cred că s-au împrăștiat cu toții. Ade-văru' e că m-am pierdut de ei în mulțime curînd după

cină și m-am refugiat aici, cu păcatele mele. Aveau locuri într-o tribună, dar bineînțeles că nu puteau sta locului — peste puterile Ducesei. A plecat cu domnișoara Bart în căutarea așa-ziselor aventuri... Numai să nu le pară rău, când or da peste niște aventuri...! Adăugă tentativ, după ce se căută de-o țigară: „Domnișoara Bart este o prietenă veche, dacă nu mă-nșel? Așa mi-a spus ea... A, mulțumesc... nu cred că mi-a mai rămas vreuna.“ Își aprinse țigara oferită de Selden și continuă, cu tonul lui târăgănat și totuși ascuțit: „Nu-i treaba mea, desigur, dar nu eu i-am făcut cunoștință cu Ducea. Încântătoare femeie, Ducea, înțelegeți, și o foarte bună prietenă de-a mea; dar cu o educație cam liberală.“

Cum Selden nu zicea nimic, Lord Hubert mai trase câteva fumuri și reluă: „O chestiune din acelea pe care n-ai cum să le spui tinerei lady — deși tinerele ladies din ziua de azi știu destule ca să judece și singure ce și cum; dar în cazul ăsta... și eu îi sînt prieten vechi, înțelegeți dumneavoastră... și n-am văzut cui i-aș fi putut spune. E cam complicată situația, după cîte imi dau eu seama — dar parcă exista pe undeva o mătușă, o ființă decentă și nevinovată, exact ceea ce trebuia să-i arunce domnișoarei Bart punți peste prăpăstii pe care ea nu le vedea, ca să zic așa... Aha, la New York? Ce păcat că New York-ul e-așa departe!“

2

DOMNIȘOARA BART descoperi că nu mai era nimeni pe puntea *Sabrinei* cînd, a doua zi dimineată, ieși cam tirzior din cabina ei.

Pernele scaunelor nu arătau nici urmă de ocupație recentă și curînd află de la un steward că doamna Dorset încă nu ieșise, iar domnii — separat — plecaseră pe țarm de îndată ce serviseră micul dejun. Informațiile o relaxară brusc și se aplecă peste bord să se delecteze în voie cu spectacolul din față. Țarm și mare erau scăldate deopotrivă în lumina pură a unui soare nestîinjenit nici măcar în principiu de nori. Dantela de spumă de la baza țărmului contrasta puternic cu roșul valurilor; iar din ver-

dele cenușiu al eucaliptilor și măslinilor de pe țărm se așteau elegante vile și hoteluri; în fine, un fundal de munți goi, creionați cu minuție, tremura în intensitatea pală a luminii.

Cît de frumos putea fi — și cum mai iubea ea frumosul! Întotdeauna simțise că sensibilitatea în această direcție compensase anumite asperități de sentiment cu care se mîndrea mai puțin; și-n ultimele trei luni se lăsase în întregime în voia ei. Invitația Dorset-ilor de a merge cu ei în străinătate venise ca o miraculoasă eliberare de cele urite; și capacitatea ei de a se remonta în ambianțe noi, lăsînd problemele în chiar cadrul care le creaseră, făcu ca fuga dintr-un loc în altul să pară nu doar o amîinare, ci o soluție la toate necazurile. Nu că le-ar fi ignorat ori diminuat, dar fără decorul propriu, complicațiile morale își pierdeau din realitate. N-ar fi putut rămîne în New York fără să-i plătească lui Trenor datoria; datorie atît de odioasă sufletului ei, încît pentru a o achita, n-ar fi dat înapoi de la căsătoria cu Rosedale; dar întimplarea că între obligațiile ei și ea se afla acum Atlanticul le arunca pe primele dincolo de linia orizontului, ca niște pietre de kilometraj pe lîngă care ai trecut de mult.

Cele două luni pe *Sabrina* fuseseră cu osebite calculate să sporească această iluzie de distanțare. Se-nvelise în haina nouă a locurilor noi și simțise o renaștere a unor speranțe și a unor ambiții vechi. Croaziera în sine o umpluse de încîntare. Era impresionată de numele și locurile printre care se învîrtea, îl ascultase pe Ned Silverton citind din Theocritus la lumina lunii, în preajma țărmurilor sici-liene și emoția de atunci îi confirmase încrederea în superioritatea ei intelectuală. Dar și mai multă plăcere îi procuraseră săptămîinile petrecute la Cannes și Nisa. Prilejul companiilor aristocratice, satisfacția de a se vedea din nou o persoană importantă în cercurile acelea, de a deveni iarăși „frumoasa domnișoară Bart“ în ziarul în care pînă și cele mai mici gesturi ale cosmopoliților ei prieteni erau înregistrate, toate acestea contribuiau la împingerea în cel mai îndepărtat cotlon al memoriei a dificultăților prozaice, sordide, din care scăpase.

Dacă avea conștiința vagă a unor dificultăți noi, apoi n-avea nici o îndoială că le putea face față — o caracteriza credința că singurele probleme pe care nu le putea rezolva

erau cele cu care se familiarizase. Până atunci se putea pe bună dreptate mindri cu abilitatea de a se adapta unor condiții destul de delicate. Avea motive să creadă că se făcuse la fel de necesară gazdei cât și soțului acesteia ; și dacă ar mai fi văzut vreun mijloc perfect i-reproșabil de a trage și un profit financiar din situație, nimic nu i-ar fi tulburat fericirea. Așa, fondurile ei erau, ca de obicei, pe cale de dispariție ; jenă vulgară asupra căreia n-aveai cum face aluzii nici lui Dorset și nici soției lui. Și totuși, nu dispera ; o mai putea duce cu grijile astea, ca și-n alte rânduri, cu nădejdea că soarta îi va surîde din nou ; și până atunci, viața era veselă și frumoasă și generoasă, și la acest ospăt ea fusese invitată pe merit.

Urma să ia micul dejun în dimineața aceea cu Ducesa de Beltshire, așa că la 12 ceru să fie dusă cu o barcă la mal. Înainte de asta trimisese camerista să întrebe dacă o poate vedea pe doamna Dorset ; dar îi veni răspuns că aceasta era obosită și încerca să doarmă. Înțelegea ea Lily pricina acestei toane. Gazda ei nu figura în invitația Ducesei, deși Lily făcuse cele mai loiale eforturi în acest sens. Dar Alțeta sa ignora orice aluzie, invitând ori omițind după bunul plac. Nu era vina lui Lily că treburile încalcite ale doamnei Dorset nu rimau cu stilul franc al Ducesei. Aceasta se explica rareori și nu spusese nimic altceva decât „E plictisitoare. Singurul din prietenii tăi care îmi place este domnul acela mic, Bry, mă amuză...“, dar Lily știa când să se oprească și nici nu-i dispăcea această laudă indirectă ce i se aducea, pe socoteala prietenei sale. Chiar că Bertha devenise cam plictisitoare de când se-apucase de poezie și de Ned Silverton.

În concluzie, îi făcea bine lui Lily să scape din când în când de *Sabrina* ; iar micul dejun de la Ducesă, organizat de Lord Hubert cu virtuozitatea-i caracteristică, era încă și mai plăcut fără fețele de care se săturase în croazieră. În ultima vreme, Dorset se făcuse mai nesuferit și mai plin de toane ca niciodată, iar Ned Silverton avea mina unui om care provoca universul la duel. Degajarea și libertatea atmosferei ducale constituiau o bine-venită schimbare și Lily fu tentată, după masă, să se abată cu ceilalți prin încinsul Cazino. Nu avea intenția să joace, căci n-avea cu ce, dar o amuza să stea pe un divan, oarecum protejată de spatele Ducesei, care juca pe sume mari.

Salioanele erau pline de lume care nu făcea altceva decât să privească, prelingându-se în orele după-amiezii printre mese ca niște vizitatori printre cuștile unei grădini zoologice. În masa mulțimii, cu greu puteai distinge pe cineva cunoscut, și totuși Lily dădu de-ndată cu ochii de doamna Bry, care-și croia hotărît drum prin mulțime pe undeva la intrare, urmată de silueta mai fragilă a doamnei Fisher, tandemul părînd un remorcher trăgînd o bărcuță după el. Doamna Bry trecu mai departe, energic angajată spre o țintă anume, dar doamna Fisher o zări pe Lily și dădu drumul cablului de remorcare, cotînd ușor lîngă ea.

„Dac-am pierdut-o?” repetă ea aruncînd o privire indiferentă după avîntata doamnă Bry. „Aș zice că da — dar nu contează, din moment ce tot am pierdut-o, de-adevăratelea.” Și, la exclamația lui Lily, adăugă „Ne-am certat îngrozitor azi-dimineață. Știi, bineînțeles, că Ducesa i-a tras plasa cu cina de-aseară, lucru pentru care mă scoate pe *mine* vinovată, că n-am știut să mă descurc. Partea cea mai proastă e că mesajul — un singur cuvînt prin telefon — a venit atît de tîrziu că cina a trebuit plătită; și Bécassin *chiar* cheltuiuse ceva cu ea, doar i se roseseră atîta urechile că vine Ducesa!” Doamna Fisher își permise să zimbească ușor la acest punct. „Și să plătească pentru ce n-a consumat pare a fi culmea nedreptății pentru Louisa — n-o pot face să înțeleagă că asta-i unul din stadiile preliminară consumului fără să plătești... Fiînd deci eu la îndemină, m-a făcut praf pe mine, sărmana de ea!”

Lily își murmură părerea de rău. Împărtășea necazul altora în mod instinctiv și tot instinctul o îndemnă să-și ofere ajutorul doamnei Fisher: „Dacă pot face ceva în sensul acesta... dacă-i numai vorba de a se întîlni cu Ducesa! Am auzit-o zicînd că-i place de domnul Bry...”

Dar doamna Fisher o întrerupse cu un gest hotărît. „Dragă Lily, am și eu mîndria mea, mîndria mea profesională. N-am putut eu s-o prind pe Ducesă, nu mai pot să-ți folosesc rezultatele față de Louisa Bry ca și cum ar fi ale mele. M-am hotărît, plec la Paris în seara aceasta cu Sam Gormer și soția. Ei n-au depășit stadiul incipient; pentru ei un prinț italian înseamnă mai mult decît orice alt prinț, și îi paște oricînd pericolul să ia orice curtean de rînd drept un prinț italian. Pericol de care am misi-

„unele să-i salvez.“ Rîse iarăși de ironia situației. „Dar înainte de a pleca vreau să-mi spun ultimele dorinți testamentare — vreau să te las pe tine Bry-ilor.“

„Pe mine?“ rîse și domnișoara Bart. „Draguț din partea ta să te gîndești la mine, draga mea, dar, zău...“

„Ești așa de asigurată în toate privințele?“ îi aruncă doamna Fisher o căutătură tăioasă. „Chiar ești cu adevărat, Lily, pină într-acolo încît să respingi oferta mea?“

Domnișoara Bart roși ușor. „Voiam să spun că nu cred că familia Bry ar sări în sus de bucurie s-audă aranjamentul ăsta.“

Doamna Fisher însă n-o slăbi din căutătura scormoniitoare: „Ce voiai de fapt să spui e că le-ai dat peste nas Bry-ilor într-un mod oribil; și că tu știi că ei o știu...“

„Carry!“

„Da, în anumite privințe Louisa se prinde de o groază de lucruri. Să-i fi invitat măcar o dată pe *Sabrina*... mai ales cînd erau și prinți pe-acolo! Dar nu-i timpul pierdut,“ încheie ea cu patos. „nu-i pierdut pentru nici una din părți.“

Lily zîmbi. „Rămii, și-o fac pe Ducesă să cîneze cu ei.“

„Nu rămîn — Gormerii mi-au plătit deja cușeta la vagon-lit,“ replică simplu cealaltă. „Dar fă ce-ai spus oricum.“

Din nou zîmbetul lui Lily se subție — insistența prietenei sale i se părea absurdă, „Îmi pare rău că i-am neglijat pe Bry...“ începu ea.

„A, dă-i încolo, nu la ei, ci la tine mă gîndesc“, o-ntrepruse doamna Fisher. Apoi, după o pauză, pe un ton special; „Știi că ne-am dus cu toții la Nisa az-noapte, cînd ne-a tras Ducesa plasa. A fost ideea Louisei și i-am spus ce cred despre ea.“

Domnișoara Bart încuviință, „Da, v-am zărit cînd vă-ntorceați, la gară.“

„Ei bine, omul care a mers în compartiment cu tine și George Dorset — gazetărașul ăla cu „Note despre lumea bună de pe Riviera“ — a cinat cu noi la Nisa. Și-acu spune cui stă să-l asculte că tu te-ai întors numai cu Dorset, după miezul nopții.“

„Numai cu Dorset? cînd el era cu noi?“ rîse Lily, dar îi pieri pofta, sub privirea plină de înțelesuri a celei-

lalte. „M-am întors numai cu Dorset, dacă ăsta-i sfîrșitul lumii! Dar din vina cui? Ducea rămăsese peste noapte la Cimiez cu Prințesa de coroană, Bertha s-a săturat de spectacol și-a plecat devreme, promițînd să ne-ntîlnim la gară. Noi am venit la timp, dar ea nu, ea n-a venit de loc!”

Domnișoara Bart își termină pledoaria cu siguranța nepăsătoare a celui convins că nu-i vinovat nici cît negru sub unghie. Dar doamna Fisher reacționează cu totul ciudat; parcă ar fi uitat complet de Lily în episodul cu pricina.

„Zici că Bertha n-a venit de loc? Atunci cum dumne-zeu s-a întors pe iaht?”

„A, cu următorul tren, bănuiesc; au mai fost introduse două, pentru fete. În orice caz, știu că se află în siguranță acolo, cu toate că n-am văzut-o cu ochii mei; dar n-a fost vina mea,” încheie Lily.

„N-a fost vina ta că Bertha n-a venit la timp? Biata mea copilă, deie Domnu' să nu trebuiască totuși să plătești pentru asta!” Doamna Fisher se ridică. Văzuse pe doamna Bry navigînd în direcția aceea. „Uite-o pe Louisa, trebuie s-o iau din loc... a, sîntem în cele mai bune relații pentru ochii lumii; luăm prînzul împreună; dar pe mine mă ia în furculiță,” explică ea; și, cu o ultimă strîngere de mînă și-o ultimă privire, adăugă: „Nu uita, ți-o las ție; e-n căutare, ia-o.”

Lily luă cu ea impresia vorbelor de despărțire ale lui Carry Fisher dincolo de ușa Cazinoului. Înainte de a pleca făcuse primul pas spre a reîntro în grațiile doamnei Bry. Un gest afabil, un vag murmur cum că ar trebui să se vadă mai des, o aluzie la un viitor apropiat în care să se citească atît numele Ducesei cît și al *Sabrinei* — ce simplu a fost totul, ce simplu e totul, cînd ești dăruit de la natură! Se mira singură, ca-n atîtea alte dăți, cum se făcea că nu-și folosea mai din plin acest dar. Dar, uneori uita de el iar uneori... oare să fi fost mîndria de vină? Azi, în orice caz, scufundase corabia mîndriei, o scufundase, dacă e vorba, pînă-ntr-atît încît îi sugerase lui Lord Hubert Dacey, cu care se-ntîlnise pe scările Cazino-ului, că ar putea s-o determine pe Duceasă să cîneze cu Bry-ii,

dacă ea își lua sarcina să-i aducă la bordul *Sabrinei*. Lord Hubert promisese s-o ajute, cu promptitudinea pe care știa că poate oricând conta — era singurul lui mod de a-i aminti că a existat o vreme când ar fi făcut mult mai mult pentru ea. Pe scurt, drumul părea să i se netezească sub picioare pe măsură ce înainta; și totuși o îndoială vagă persista în inima ei. S-o fi produs, se întrebă, înțilnirea neașteptată cu Selden? Nu-i venea să creadă — scurgerea timpului și schimbarea de atmosferă păreau să-l fi încremenit pe vecie undeva, departe. Noile experiențe, atât de remarcabile, avuseseră drept efect propulsarea trecutului recent într-o zonă atât de îndepărtată, încât chiar Selden purta o aură de ireal acum. Și-n plus, el implicase foarte clar că n-aveau să se mai vadă; că se oprișe la Nisa numai pentru o zi-două și că era, ca să zică așa, cu un picior în vasul următor spre America. Nu — secțiunea asta de trecut se ivise numai pentru o clipă trecătoare pe fața zbuciumată a valurilor prezentului; și-acum că se dusesse iar la fund, nesiguranța, teama persistau.

Deveniră brusc acute când dădu cu ochii de George Dorset, coborînd scările de la Hotel de Paris și îndreptându-se spre ea. Avusese intenția să coboare la chei și să urce pe iaht; dar acum simți că ceva urma să se întâmple.

„Încotro mergi? Facem cîțiva pași?” începu el, punînd a doua întrebare înainte să fi primit răspuns la prima și nemai-așteptînd răspuns pentru nici una, ci directionînd-o fără altă vorbă spre grădinile de mai jos.

Ea îl simți încărcat cu tot arsenalul unei tensiuni nervoase extreme. Avea pungi sub ochi, iar paloarea lui obișnuită împrumutase nuanța plumbului; aspectul macabru al feței era întregit de neregularitatea sprincenelor și de mustața lungă, roșiatică. Era o arătare compusă dintr-un scărmanat și un cîrcotaș.

Merse lîngă ea în tăcere, cu pași precipitați, pînă cînd ajunseră la pantele încărcate de verdeață, la est de Cazino; acolo, oprindu-se brusc, întrebă: „Ai văzut-o pe Bertha?”

„Nu — cînd am plecat eu de pe iaht încă nu se sculase.”

Drept replică, el scoase un fel de hîrșit de pendulă stricăță, menit să treacă drept ris. „Încă nu se sculase?”

Dar s-a culcat ? Știi tu la ce oră s-a urcat pe punte ? Azi dimineată la șapte !“ exclamă el.

„La șapte ?“ tresări Lily. „Da' cum asta ? Din cauza trenului ?“

El hîrîi iar — „Au pierdut trenul... toate trenurile și au fost nevoiți să se-ntoarcă cu o birjă.“

„Și... ? Lily ezită, simțind cît de puțin timp se justifică chiar și așa.

„Și n-au găsit o birjă pe loc... știi, noaptea...“ explica de parcă într-adevăr susținea cauza soției lui, „și cînd au găsit una, în cele din urmă, aceea n-avea decît un cal, și-acela beteag !“

„Ce ghinion ! Îmi închipui,“ zise ea pe un ton cu atît mai convingător cu cît istoria devenise mai gogonată. Și după o pauză, adăugă : „Îmi pare așa de rău, probabil trebuia să-i așteptăm, nu ?“

„S-așteptăm birja cu un cal ? Cam greu să ne ducă pe toți patru, nu găsești ?“

Ea adoptă singura reacție posibilă într-o astfel de situație : un ris nonșalant, depreciator pentru obiectul lui — „Mda, ar fi fost nițeluş cam greu, ar fi trebuit să colaborăm cu rîndul și să mergem pe jos, pe-alături. Dar ar fi fost o încîntare să vedem răsăritul de soare.“

„Da, răsăritul a fost o încîntare,“ consimți el.

„Zău ? L-ai văzut, deci ?“

„Da l-am văzut : de pe punte. I-am așteptat.“

„Normal, îmi închipui ce îngrijorat erai. De ce nu m-ai chemat și pe mine, să-i așteptăm împreună ?“

Cîteva minute el nu zise nimic, trăgîndu-se doar de mustață cu o mîină slăbănoagă, gălbuie. „Mă tem că nu ți-ar fi plăcut *finalul*,“ accentuă el, deodată sumbru. Care ton o prinse iarăși nepregătită, arătîndu-i pericolul momentului și necesitatea de a-l îndepărta cu orice preț.

„*Finalul*... nu-i un cuvînt cam pretențios pentru un fleac ca ăsta ? Singura parte proastă, după mine, e obo-seala, care pe la ora asta, după un somn bun, i-a și trecut Berthei.“

Se ținea dîrză de firul ăsta, deși cît de albă era cusătura, se vedea tot mai clar în ochii lui triști, pieriți.

„Taci... taci... !“ nu se mai abțînu el, cu o disperare de copil terorizat : și-n vreme ce ea încerca să unească compasiune și hotărîrea de a ignora orice motiv pentru așa

ceva, într-un murmur ambiguu de protest, el se lăsă să cadă pe banca de alături și-și desfăcu baierile sărmanului său suflet.

Ingrozitoare clipe pentru Lily — clipe nesfârșite prin care trecu în chinuri, ca printr-un coridor de foc. Nu că n-ar fi întrevăzut cîndva un astfel de deznodămînt; dar tocmai pentru că, în ultimele trei luni observase, ici-colo, crăpături în suprafața vieții, din care ieșeau aburi veninoși, care nu prevesteau nimic bun, temerile ei pentru o erupție fuseseră mai alertate ca oricînd. Alteori situația i se reprezenta mai prozaic, dar și mai trepidant — ca un vehicul șubrezit, tras într-o goană nebună de niște armăsari sălbatici pe un drum de munte, în vreme ce ea stătea ghem într-un colț, conștientă că ar trebui reparate hamurile și întrebîndu-se ce parte va ceda mai întîi. Ei bine — totul cedase și era de mirare că atelajul aiurit rezistase și atît. Sentimentul implicării în accidentul zdrobirii de stînci, departe de a fi o simplă formă de empatie, era intensificat de felul în care Dorset, în criza lui de denunțări și proferări de crimpeie auto-disprețuitoare, o făcea să simtă cît de mult avea nevoie de ea, ce loc important ocupase ea în viața lui. De n-ar fi fost ea, cine și-ar fi aplecat urechile la lamentările acestea? Și cine, dacă nu ea, urma să-l prindă și să-l ridice iar în picioare, într-o poziție demnă? Dealtfel tot timpul ea fusese conștientă că exista ceva matern în eforturile de a-l ghida, de a-l proteja. Acum însă, dacă Dorset se agăța de ea, nu era pentru a fi ridicat, ci pentru a simți pe cineva alunecînd în jos cu el; îi trebuia un tovarăș de suferință, și nu cineva care să-l ajute să sufere mai puțin.

Din fericire pentru amîndoi, criza de nervi avea prea puțin carburant fizic. El rămase într-o stare de prostrație, respirînd din greu, pradă unei torpori atît de profunde încît Lily aproape se temu că trecătorii ar putea să o ia drept efectul unei crize de epilepsie, ori a unui atac de cord și s-ar opri să-i ajute. Dar Monte Carlo este, mai mult decît alte locuri, cu totul străin legăturii între oameni, iar scene ca aceasta nu impresionează pe nimeni. Și dacă atrăseseră cîteva priviri mai curioase, nu mai atrăseseră nimic altceva; așa că Lily rupse tăcerea sculîndu-se de pe bancă. Cu puterea ei vizionară, vedea umbra pericolului acoperînd-o mai curînd pe ea decît pe Dorset.

„Dacă tu nu te-ntorci, eu trebuie s-o fac... nu mă forța să te las aici !“

Dar el îi opunea o mută rezistență, așa că adăugă : „Ce ai de gînd să faci ? Doar n-ai să stai aici toată noaptea.“

„Mă pot duce la un hotel. Mai pot telegrafia și avocaților mei.“ Se ridică deodată, lovit de-un gînd. „Isuse, Selden e la Nisa, îl chem pe el !“

Lily se așeză protestînd, alarmată : „Nu, nu, *nu* !“

El se-ntoarse violent spre ea. „Și de ce nu Selden ? E-avocat, nu ? Ce mi-i el, ce mi-i altul.“

„Tocmai, toți sînt la fel de inutili. Gîndeam că te pot ajuta eu, nu ?“

„M-ajută — ești așa de drăguță și răbdătoare cu mine. Fără tine, puneam capăt cercului de mult. Dar pîn-aici !“ Se îndreptă de spate, cu un efort vizibil. „Doar nu vrei să mă acopăr de ridicol.“

Ea îl privi cu blîndețe. „Tocmai asta e.“ Apoi, după ce se gîndi o clipă, inspirația o ajută spre propria-i surpriză : „Atunci, te duci să-l vezi pe domnul Selden. Avem timp înainte de cină.“

„Of, cină...“ o imită el, batjocoritor ; dar ea-l lăsă, aruncîndu-i un zîmbet și-o replică fermă : „Cină, da, pe iaht — să nu uiți ; dacă vrei, o aminăm pînă la nouă.“

Era deja trecut de patru ; și, așteptînd barca la chei, unde ajunsese cu o birjă, începu să se întrebe ce se întîmplase pe iaht. Nu se pomenise nimic de Silverton — unde se afla, se-ntorsese pe *Sabrina* ? Ori poate Bertha... — alternativa o-ngrozi, de-ndată ce-i veni în minte — poate Bertha, rămasă singură, plecase pe țarm să-l caute ? I se făcu inima cît un purice. Toată grija ei se-ndreptase tot timpul spre tinărul Silverton, nu numai pentru că, în astfel de situații instinctul femeii fraternizează cu bărbatul, ci pentru că *el*, cazul lui, o impresiona în mod deosebit. Era, bietul tinerel, fără speranță de pătruns : și Bertha era pătrunsă într-un mod desperat, dar în vreme ce ea era pătrunsă de propria-i persoană, Ned era pătruns de dragostea pentru ea. Dar acum, în actuala criză, această deosebire actiona în defavoarea ei, căci dacă el o avea pe ea, ea nu mai avea pe nimeni afară de sine. Și în orice caz, privind lucrurile mai puțin abstract, toate ponoasele pentru o astfel de stare de lucruri le trăgea femeia ; așa că spre Bertha se dirija compasiunea lui Lily acum. N-o plăcea, dar poate

tocmai de aceea se simțea parcă obligată s-o susțină. Bertha se purtase bine cu ea, o prietenie fără probleme le legase în ultimele luni și ușoarele fricțiuni de care Lily era tot mai conștientă în ultima vreme nu trebuiau decât s-o determine să apere și mai viguros interesele amicei sale.

În interesul Berthei, fără îndoială, îl și expediase pe Dorset să se consulte cu Lawrence Selden. Odată grotescul situației acceptat, își dăduse imediat seama că era cel mai bun lucru pentru Dorset. Cine, afară de Selden, ar fi putut combina în chip miraculos dibăcia în a o salva pe Bertha cu obligația de a o face? Faptul că era necesară multă dibăcie îi transmitea lui Lily un fel de calmă grațitudine pentru dimensiunile obligației. Din moment ce el *va trebui* s-o aducă pe Bertha la liman, Lily se putea încrede în el; încredere pe care-o exprimă și în telegrama pe care reuși să i-o trimită în drum spre chei.

Până acum, deci, Lily simțea că făcuse ce trebuia; convingere care-i dădea puteri noi pentru pașii următori. Ea și cu Bertha nu se aflaseră niciodată în termeni confidențiali, dar într-un moment ca acesta, barierele trebuiau să dispară — aluziile violente făcute de Dorset asupra scenei din zori îi arătaseră că ele și dispăruseră și că-n orice caz Bertha n-ar mai fi avut putere să le ridice din nou. Și-o imagină pe biata femeie zăcînd distrusă în spatele parapetului zdrobit al vieții, așteptînd înfrigurată o mină salvatoare. Numai să nu i-o fi întins deja altcineva! Idee care sfredeli tot mai adînc creierul lui Lily, pe măsură ce barca se apropia de vas. Dacă Bertha, singură în toate orele acesteia îngrozitoare... dar de-acum Lily pusese piciorul pe scara laterală și primul pas pe *Sabrina* îi aruncă la gunoi toate temerile; căci acolo, pe puntea din spate, biata Bertha, stăpîină perfectă a obișnuitei sale elegante discrete, turna ceai Ducesei de Beltshire și lui Lord Hubert.

Pentru Lily spectacolul era atît de surprizător, încît gîndi că cel puțin Bertha era datoră să-i citească mesajul privirii; cu atît mai descumpănită fu cînd o întîmpinară o pereche de ochi impasibili. Dar de îndată înțelese că doamna Dorset nu-și putea permite s-o privească altfel, în fața celorlalți și că ea, Lily, trebuia să găsească urgent o explicație pentru a mai reduce din mirarea cu care apăruse în fața lor. Antrenamentele îndelungate pentru tranzițiile ra-

pide îi ușurată sarcina față de Ducasă, cel puțin — „Am crezut că sînteți plecată la Prințesă!“ —, chiar dacă nu și față de Lord Hubert.

Alt merit al acestei exclamații fu acela că ocaziona o explicație foarte animată cum că Ducesa, de fapt, chiar pleca, dar se rezezise puțin pe iaht ca să schimbe două cuvinte cu doamna Dorset despre cina de a doua zi — cina cu familia Bry la care Lord Hubert reușise pînă la urmă s-o convertească.

„Că altfel era foc, zău!“ explică acesta, aruncînd lui Lily o privire care implora nițică grațitudine pentru promptitudinea cu care se achitase de sarcină; iar Ducesa adăugă, cu nobila ei candoare: „Domnul Bry i-a promis ceva gras și zice că dacă mergem, ne vom înfrupta și noi.“

Care replică iscă niște glume de final, în care doamna Dorset își jucă rolul cu nemaipomenită nonșalanță, ori cel puțin așa i se părea lui Lily, iar la sfîrșit, de tot, coborînd scara, Lord Hubert strigă, tot ca printre altele „Și bineînțeles că putem conta și pe Dorset?“

„Sigur-sigur“ replică vesela nevastă. Se ținea bine pînă la capăt și uitîndu-se la ea cum face semne cu mîna mușafirilor, Lily se gîndi că acum se va întoarce și masca va trebui să cadă de pe fereastra fricii sufletului ei.

Doamna Dorset se-ntoarse spre ea încet; poate că avea nevoie de timp ca să-și calmeze mușchii; în orice caz, și-i controla perfect cînd, aruncîndu-se din nou în scaunul de lîngă masă, remarcă spre domnișoara Bart, cu o notă de umor ironic: „Cred c-ar trebui să spun bună-dimineața.“

Dacă era o aluzie, Lily se afla la post, deși nu prea știa ce se așteaptă de la ea. Ceva în calmul desăvîrșit al doamnei Dorset o scotea din răbdări și trebui să se forțeze să dea vocii ei un calm pe măsură: „Am încercat să te văd dimineață, dar nu te sculasteși.“

„Nu... m-am culcat tîrziu. N-am dat de voi la gară și ne-am gîndit că trebuie să vă așteptăm la toate trenurile.“ Vorbise foarte blind, dar și cu cea mai subțire undă de reproș.

„N-ați dat de noi? Ne-ați așteptat în gară?“ De data asta Lily era mult prea șocată ca să mai stea să calculeze cuvintele celeilalte ori ale ei. „Dar n-ați venit la gară după ce plecase ultimul tren?“

Examinînd-o printre genele lăstate, doamna Dorset re-
pezi întrebarea : „Cine ți-a spus asta ?“

„George — tocmai am stat de vorbă cu el în parc.“

„A, asta-i versiunea lui George ? Bietul George, în sta-
rea în care era n-avea cum să-și amintească ce i-am spus
eu. Avea, azi-dimineață, o criză cum n-a mai făcut nicio-
dată, și l-am pașaportat la doctor. L-a găsit, nu știi ?“

Încă încercînd să priceapă ce se petrece, Lily nu răs-
punse nimic, iar doamna Dorset se așeză și mai bine în
scaun, afectînd o nepăsare vulgară. „O să aștepte pînă-l pri-
mește ; era groaznic de speriat. Nu-i face de loc bine să
fie îngrijorat și ori de cîte ori se-ntîmplă ceva jenant, face
o criză.“

De astă dată Lily nu mai avu nici o îndoială că : se
făcea de zor o aluzie, dar tocmai zorul ăsta, ca și atît de
incredibilul aer de ignorare a efectelor ei, o făcură să bil-
biie, nedumerită „Ceva jenant ?“

„Mda, ca de pildă să fie singur cu tine într-un mod atît
de fătîș la orele mici din noapte. Înțelegi tu, draga mea,
constitui o responsabilitate atît de mare într-un astfel de
loc scandalos și mai ales după miezul nopții !“

Uluită de nemaipomenitul tupeu, Lily nu-și putu opri
un hohot scandalizat : „Asta-i bună ! Mai ales că tu l-ai
împovărat cu responsabilitatea asta, nu ?“

Cîtă blindetă în reacția doamnei Dorset ! — „Prin aceea
că n-am avut supra-omenescul talent de a vă descoperi în
mulțimea aceea înnebunită să prindă trenul ? Ori imagi-
nația de a crede că o să-l luați fără noi — tu și cu el, sin-
guri — în loc să fi așteptat liniștiți în gară pînă să ve-
niți și voi ?“

Sîngele îi năvăli lui Lily în obraji ; era tot mai clar că
Bertha calcă pe niște trasee minuțios stabilite. Numai că,
deznodămîntul fiind cel știut, la ce bun eforturile astea
copilărești să-l evite ? Puerilitatea încercărilor dezar-
mă indignarea lui Lily — nu arăta ea oare, mai mult ca
orice, cît de îngrozitor de speriată era biata Bertha ?

„Nu, să fi stat toți la un loc, împreună, la Nisa,“ răs-
punse ea.

„La un loc, împreună ? Cînd n-ai așteptat decît cea mai
mică ocazie ca s-o ștergi cu Ducesa și prietenii ei ? Draga
mea Lily, doar nu ești copil, să te țin de mîna !“

„Nu, ~~si~~ ~~tu~~, Bertha, nici să mi se facă morală, dacă asta ~~te~~ ~~ai~~ acum.“

Doamna Dorset îi zîmbi cu reproș. „Morală, eu ? Doamne ferește ! Încercam doar să-ți fac o aluzie prietenească. Dar de regulă lucrurile astea ies pe dos, nu ? Eu ar trebui să înțeleg aluziile, doar cu ele m-am hrănit toate lunile astea de cînd sintem împreună.“

„Aluzii, eu, ție ?“ repetă Lily.

„A ? mai ales negative — ce să nu fac, să nu văd, cum să nu mă comport. Și cred că le-am înțeles și urmat fără greș. Dar, draga mea, dacă nu ți-e cu supărare, n-am priceput-o pe aceea că *nu* trebuie să te previn cînd ai împins lucrurile prea departe.“

Groaza o-nghetă pe Lily, o despică precum scînteierea cuțitului fratricid ucide încă înainte de a se împlînta. Dar compasiunea își trimise căldura în fiecare colțișor din sufletul ei. Ce însemna revărsarea aceasta de răutate decît zbaterea ființei urmărită de-un mare pericol, încercarea de a tulbura spațiul din care fugea ? Îi stătu pe buze lui Lily să exclame : „Sărmane suflet, nu te mai zbate, vino drept la mine și, împreună, vom găsi o ieșire !“ Dar cuvintele pieiră sub insolența impenetrabilă a zîmbetului Berthei. Lily o primi drept în față, liniștită, lăsînd-o să se cheltuiască pînă la ultima ei picătură de acumulată falsitate ; apoi, fără o vorbă, se ridică și coborî la ea în cabină.

3

TELEGRAMA domnișoarei Bart îl prinse pe Lawrence Selden la ușa hotelului ; și după ce o citi, se-ntoarse în cameră să-l aștepte pe Dorset. Mesajul lăsa, cum era și firesc, multe nelămuriri, dar cu ceea ce auzise și văzuse în ultima vreme, nu-i era prea greu să le rezolve și singur. În general, încerca un sentiment de surpriză ; căci, deși își dăduse de mult seama că situația conținea toate elementele unei explozii, întîlnise nu o dată, chiar el, exact asemenea combinații care se stinseseră fîsiind cu puțin înainte de scînteia finală. Și totuși temperamentul coleric al lui Dorset, alăturat disprețului pentru aparențe al soției, dădeau situației parcă mai multă nesiguranță ; și nu atît

din vreun sentiment personal față de caz, cît ~~de puțin~~ ^{de puțin} pur profesional, Selden hotări să scoată perechea la liman. Dacă, așa cum stăteau lucrurile, limanul însemna repararea unei legături rupte, nu era treaba lui — el trebuia doar să se gîndească la evitarea unui scandal și asta cu atît mai mult cu cît se temea c-ar fi putut-o implica și pe domnișoara Bart. Nu se putea da vreun nume temerii lui; dorea doar să o scutească de neplăcerea de a-și vedea numele legat, fie și extrem de vag, de spălarea rufelor murdare ale familiei Dorset.

Cît de neplăcut și de epuizant avea să fie totul, îl lămuriră două ore de întrevvedere cu Dorset. Discuția scoase la iveală doar o grămadă de boarfe morale care îl îngreșară pînă într-atît încît, după plecarea musafirului său, îi venea să spargă un geam, să intre aerul, și să pună să i se curețe camera. Atît că nu existau elemente clare; din fericire pentru scopul urmărit de el, zdrențele murdare, oricum le-ai fi pus alături, nu puteau, fără eforturi considerabile, să alcătuiască un omogen caz grav. Marginile flendurite nu se potriveau întotdeauna, unele bucăți lipseau, altele nu „se loveau“, fie la formă, fie la culoare — evidente pe care Selden avea tot interesul să le expună ochiului clientului său. Dar pentru un om în starea lui Dorset nici cea mai exhaustivă demonstrație n-ar fi fost convingătoare și Selden înțelese că tot ce putea face pentru moment era să-l aline și tempereze, să-și manifeste compasiunea și să propovăduiască prudență. Abia după ce-l încărcă pînă la refuz cu ideea că, pînă la proxima lor întîlnire, trebuia să păstreze o atitudine de strictă neutralitate și că rolul lui la joc era deocamdată de simplu privitor, îl lăasă să plece. Selden își dădea bineînțeles seama că nu putea ține prea mult capacul pe craterul bolborosind; așa că promise să se întîlnească cu Dorset, a doua zi dimineată, la un hotel în Monte Carlo. Pînă atunci, își punea speranțe relativ mari în reacția de slăbiciune, de pierdere a înbătoșării, care, la astfel de oameni urmează fiecărei descărcări neplăcute de forță morală; și răspunsul telegrafic pentru domnișoara Bart nu spunea decît „Presupune că totul e cum a fost.“

Presupunere care se adeveri în prima parte a zilei următoare. Dorset, ca și cum ar fi ascultat de îndemnul energetic exprimat de Lily, revenise la vreme pe iaht pentru o cină tirzie. Masă care constituise momentul cel mai dificil

al zilei. Dorset era cufundat în una din acele tăceri mor-
mintale care de regulă urmau „crizelor“ de care vorbea
nevestă-sa, așa încît scuza pentru servitori era pregătită;
dar chiar Bertha părea, într-un mod pervers, puțin dis-
pusă să facă uz de asemenea protecție la îndemină. Pur și
simplu cedase greul situației în mâinile soțului ei, ca și
cum ar fi fost prea prinsă de-o durere proprie ca să mai
observe că ar putea fi cauza alteia. Pentru Lily nu era
semn mai prost pentru întreaga situație, tocmai pentru că
era și cel mai uluitor. Încercînd să anime evantaiul vor-
belor de clacă, să clădească, iar și iar, cuburile „aparenței“
care iar și iar se năruiau, se întreba fără întrerupere „Ce
naiba urmărește ființa asta?“ Era ceva exasperant în at-
titudinea de reclusiune sfidătoare în care se învelise Bertha.
Să-i fi făcut măcar o aluzie prietenei sale, ar fi putut încă
coopera cu deplin succes; dar cum putea Lily s-o ajute, cînd
i se închidea ușa în nas cu atîta încăpăținare? Și voia s-a-
jute, în mod sincer; nu de dragul ei, ci al Dorset-ilor. Nu se
gîndise de loc la propria-i situație — pur și simplu nu-și ve-
dea capul încercînd să facă nițică ordine într-a lor. Dar
seara îngrozitoare se sfîrși lăsîndu-i gustul coclit al efor-
turilor zadarnice. Nu-ncercase să-l mai vadă pe Dorset în-
tre patru ochi — nu mai avea nici un chef să-i audă lamen-
tațiile. Se aștepta ca Bertha să i se confeseze și atunci i
s-ar fi confesat și ea; dar Bertha, pășind orbește spre pră-
pastie, îi împingea la o parte mîna întinsă.

Se duse devreme la culcare, lăsîndu-i singuri, și ca un
făcut, ca parte integrantă a misterului general, abia după
o oră o auzi pe Bertha pășind pe culoar, spre camera ei.
Zorii veniră ca o continuare a bizareriei. Un singur fapt
proclama în exterior schimbarea la ignorarea căreia con-
spirau cu toții — absența lui Ned Silverton. Nimeni nu
vorbi de ea, evitare tacită a unui subiect care se instalează,
deci, imediat, în prim-planul gîndurilor fiecăruia. Dar mai
era o schimbare, percepută numai de Lily — anume că
acum Dorset o evita aproape la fel de evident ca și nevas-
tă-sa. Poate că se căia pentru umilitoarele confesiuni din
ajun; poate că încerca, în felul lui stingaci, să se confor-
meze sfatului dat de Selden să se comporte „ca de obicei.“
Astfel de instrucțiuni induc tot atîta nonșalanță cît indem-
nul fotografului de a „fi natural“; și cînd un om ca Dorset

habar n-are cum arată el de obicei, sforțarea de a fi natural dă jalnice rezultate.

Un rezultat bun fu totuși acela că o remontă, ciudat, pe Lily. Aflase, părăsind cabina, că d-na Dorset nu-și făcuse încă apariția și că Dorset plecase de pe iaht dis-de-dimineață; și, neavînd răbdare să rămînă singură, plecă și ea pe țarm. O luă vag spre Cazinó și se alătură unui grup de cunoștințe de la Nisa, cu care luă și prînzul și în mijlocul căruia se-ntorcea, cînd se-întîlni cu Selden, care traversa piața. Nu putea să se despartă de grupul care îi oferise compania ospitalieră pînă la plecare, dar găsi cîteva clipe pentru a se informa; „Tocmai l-am văzut iar,“ îi răspunse el. Ea așteptă, nerăbdătoare. „Ei, și ce s-a întîmplat? Ce se va întîmpla?“

„Deocamdată nimic — și nici în viitor, cred.“

„Atunci s-a terminat? Ești sigur?“

El zîmbi. „Dă-mi ceva timp. Nu sînt sigur — dar mult mai sigur ca ieri.“ Ea trebui să se mulțumească și cu-a-tît și să alerge spre grupul care aștepta pe scări.

Adevărul era că Selden îi oferise mai multă certitudine decît de fapt avea, doar ca să gonească neliniștea pe care-o văzuse în ochii ei. Neliniște pe care o preluă ca pe o ștafetă, chip exterior propriului sentiment identic, în vreme ce cobora la pas spre gară. Nu c-ar fi putut spune anume ce îl neliniștea — exista adevăr în declarația că, după cum credea el, nimic n-avea să se întîmple. Ce-l deranja era că, deși atitudinea lui Dorset se modificase perceptibil, nu prea își explica de ce. Cu siguranță nu în urma sfaturilor lui Selden, nici prin acțiunea propriei reveniri la o judecată „la rece“. Fuseseră suficiente cinci minute ca să vadă că o altă influență lucrase acolo, care nu-i redusese atîta din pornire, cît îi slăbise voința, ca-ntr-o hipnoză. Indiferent cum și de ce, era mai curînd de bine decît de rău — întrebarea era cît avea să dureze și ce reacție se putea aștepta să urmeze. Nimic bun pentru Selden. Unul din efectele urmărite era că-i interzicea comunicarea liberă cu Dorset. Acesta încă simțea dorința irezistibilă de a vorbi despre necazul lui; dar, deși se-nvîrtea în jurul subiectului, cu o lasă tenacitate, Selden vedea că ceva îl oprește mereu să-i dea deplină expresie. Ceea ce ar fi produs oricui, mai întii oboseală, apoi enervare; așa încît, cînd întrevederea luă sfîrșit, Selden începu să simtă că făcuse tot

ce-i sta în puteri și că la urma-urmei avea dreptul să se spele pe mâini de ce-avea să urmeze.

Cu gândul ăsta se-ndrepta spre gară cînd drumul i se-n-crucișă cu al domnișoarei Bart; dar deși, după aceea, îl reluă mecanic, simțea că ceva se schimbase și continua să se adîncească, în atitudinea lui. De vină era ceea ce citise în ochii ei; și, nerăbdător să-și descifreze mesajul, se lăsă pe-o bancă din parc, scufundat în gânduri. Era desigur normal ca ea să arate neliniștită — o tinără aflată, în intimitatea marcată a unei croaziere pe-un iaht, între cei doi membri ai unei familii pe punctul de a se destrăma, nu putea, afară de grija pentru soarta prietenilor ei, să se gîndească la propria-i poziție delicată. Partea cea mai proastă era că existau atîtea posibile descifrări ale privirii aceleia; și, în mintea tulburată a lui Selden, una din ele luă urîta formă sugerată de doamna Fisher. Dacă fata se temea, se temea pentru ea, ori pentru prietenii ei? Și în ce măsură groaza de-o catastrofă era sporită de implicarea fatală în ea? Vina fiind în mod clar de partea doamnei Dorset, s-ar fi zis că presupunerea era gratuit tendențioasă, dar Selden știa că și-n cele mai uni-laterale certuri de familie există de obicei contra-atacuri, care sînt lansate cu atît mai multă îndrăzneală, cu cît e mai limpede vina originară. Doamna Fisher nu ezitase să sugereze posibilitatea ca Dorset să se însoare cu domnișoara Bart dacă „s-ar întîmpla ceva”; și cu toate că concluziilor doamnei Fisher li se duseseră buhul pentru pripeală, era ea destul de isteată ca să vadă și nițeluș foc acolo unde semnala fum. Se părea că Dorset arătase un interes deosebit fetei, lucru care putea fi folosit cu cruzime de nevastă-sa, în lupta ei pentru reabilitare. Selden știa că Bertha va lupta pîn' la ultimul cartuș — exista în ea o combinație illogică de nechibzuială și rece încăpăținare de a scăpa de consecințe. Putea fi tot atît de lipsită de scrupule în apărarea ei, pe cît era de ne-cugetată în căutarea aventurii și se folosea de orice îi sta la-ndemină. Deocamdată el nu-și dădea seama pe ce drum avea Bertha s-o apuce, dar uluiala îi sporea aprehensiunea și cu ea sentimentul că, înainte de a pleca, trebuie să vorbească din nou cu domnișoara Bart. Orice rol ar fi jucat ea în situație, — și el încercase întotdeauna, cu toată sinceritatea, să n-o judece după aparentele mediului — — oricît de inocentă legătura ei personală cu cazul în discu-

ție, era mai bine să nu se afle în raza unei prăbușiri posibile; și cum ea apelase la ajutorul lui, era neîndoielnic sarcina lui să i-o spună.

Decizie care-l făcu să sară-n picioare și s-o ia în grabă spre Cazino, pe ușile căruia o văzuse dispărînd; dar lungă explorare prin mulțime rămase fără nici un rezultat. Văzu în schimb, cu surprindere, pe Ned Silverton, dînd ocol, oarecum ostentativ, meselor de joc; și descoperirea că acest actor din tragedia ce se juca nu numai că se-nvîrte prin preajmă, dar chiar cheamă reflectorul asupra-i, deși putea constitui un indiciu că nu mai există nici un pericol, adînci negrele presimțiri ale lui Selden. În starea aceasta, se-ntoarse în piață, sperînd s-o vadă pe domnișoara Bart trecînd pe-acolo, lucru se pare inevitabil să se întîmple oricui aflat în Monte Carlo, măcar de vreo zece ori pe zi; dar după ce iarăși își miși ochii de pomană o vreme, se văzu nevoit să admită că se-ntorsese pe *Sabrina*. Era greu s-o urmeze acolo și încă și mai greu, de-ar fi făcut-o, să găsească o ocazie de a sta de vorbă între patru ochi; și aproape se hotărîse pentru alternativa nesatisfăcătoare de a-i scrie, cînd diorama activă a pieții îi aduse deodată în fața ochilor pe cine alții dacă nu pe Lord Hubert și doamna Bry.

La întrebarea lui, Lord Hubert răspunse că domnișoara Bart se-ntorsese pe *Sabrina* în compania lui Dorset; o veste atît de deconcertantă pentru el încît doamna Bry, după ce primi o privire specială de la însoțitorul ei, care parcă-i apăsase un buton, se grăbi să-l invite la cină în seara aceea — „La Bécassin... un mic dineu în onoarea Ducesei,” strigă ea înainte ca Lord Hubert să aibă timp să-și dezlipească privirea de pe fața ei.

Cinstea ce i se făcuse de a fi invitat într-o companie atît de selectă, îl făcu pe Selden să se prezinte devreme în seara aceea la ușa restaurantului, unde se opri să scruteze pe cei care intrau dinspre terasa puternic luminată. Și-n vreme ce Bry-ii erau prinși de o agitată oscilație asupra menu-ului, el aștepta cu sufletul la gură pe cei de pe *Sabrina*, care apărură în cele din urmă, în compania Ducesei, a Lordului și Lady-ei Skiddaw și a Stepney-ilor. Din care grup o desprinsese fără dificultate pe domnișoara Bart, sub pretextul aruncării unei priviri într-o vitrină cu bijuterii — unul din acele luxoase magazine de pe terasă —, și

spuse : „Am rămas ca să te văd — să te implor să pleci de pe iaht.“

În ochii pe care ea îi întoarse spre el luci pentru o secundă vechea teamă. „Să plec?... Ce vrei să spui? Ce s-a întâmplat?“

„Nimic. Dar dacă s-ar întâmpla ceva, de ce să suferi tu?“

Strălucirea vitrinei sporea paloarea feței ei, dînd tră-săturilor delicate ascuțimile unei măști tragice.

„Nu se va-ntîmpla nimic, sînt sigură; dar dacă există cea mai mică posibilitate, cum poți crede că aș părăsi-o pe Bertha?“

Cuvintele aveau în ele o notă de dispreț — era cu pu-tință să i se adreseze lui? Ei bine, era gata să-l riște din nou, insistînd, cu evident mai mult patos : „Trebuie să te gîndești la tine, nu uita...“ la care, cu o ciudată tristețe în glas, ea răspunse, uitîndu-i-se în ochi : „Dac-ai ști ce puțin contează asta!“

„În fine, oricum nu se va întîmpla nimic,“ zise el, mai curînd pentru a se asigura pe sine, decît pe ea; și „Nimic, nimic, bineînțeles!“, încuviință ea curajos, în vreme ce se îndreptau spre ceilalți.

În restaurantul plin de lume, la masa fastuoasă a doamnei Bry, încrederea le reveni, ajutată de familiaritatea mediului. Îi regăseau pe vechii Dorseti, cu ticurile lor, ea so-licitînd atenția generală pentru teribil de noua ei rochie, el manifestînd obișnuita groază dispeptică față de agresiv-nile felurite ale menu-ului. Simplul fapt că se prezentau astfel, amîndoi, cu ostentație, demonstra dincolo de orice îndoială că jucau teatru. Cum ajunseseră la această sincro-nizare era încă o taină de nepătruns, dar și așa, rezulta-tul o mulțimea pe domnișoara Bart; iar Selden încerca să împărtășească același punct de vedere, zicîndu-și că sim-țul ei de observație era mai bun decît al său.

Între timp, pe cursul labirintic al ospățului, în care din cînd în cînd doamna Bry scăpa de lesa elegantă a Lordului Hubert, atenția lui Selden se mai relaxă, ori mai curînd se concentrează în întregime asupra domnișoarei Bart. Era una din acele zile cînd Lily arăta atît de frumoasă încît frumu-sețea era deajuns, iar toate celelalte — grația, agerimea, ta-lentele femeii de lume — păreau surplusul unei naturi extraordinare. Îl fascina mai ales felul în care ea se de-

taşa, prin zeci de nuanţe indefinibile, de fiinţele dăruite cu acelaşi stil. Exact mediul ales, chintesenţă a aspiraţiilor ei, îi punea în lumină superioritatea, graţia ei bagatelizând eleganţa celorlalte, la fel cum tăcerile ei excelent distribuite transformau conversaţia lor în trăncăneală. Încordarea ultimelor zile instaurase din nou pe faţa ei acea trăsătură de profundă elocvenţă, pe care Selden n-o mai văzuse de mult, iar curajul sfidător cu care-i vorbise încă clipea în vorbele şi ochii ei. Da, era de neîntrecut — altfel nu merita a fi caracterizată; şi el se simţea îndreptăţit s-o admire cu atât mai mult cu cât aceasta încetase a fi o chestiune personală. Adevărata separare de ea se întâmplase nu în uritul moment al dezamăgirilor, ci acum, în lumina crudă de după beţia simţurilor, la rece, când o vedea despărţită de el fără putinţă de tăgadă de opţiunea ei vulgară, care părea a-i anula toate calităţile de aur. Opţiune care tocmai îşi desfăşura fala: mîncărurile absurd de scumpe şi plictiseala sporită a conversaţiei, îndrăznelele exprimării care nu reuşeau nicicum s-ajungă la replici scînteietoare şi îndrăzneala gesturilor care nicicum nu hrănea iubirea. Cadrul strident al restaurantului, în care masa lor mai era şi un loc privilegiat de publicitate, plus prezenţa la ea a micului gazetăraş de la „Note de pe Riviera“, subliniau idealurile unei lumi în care ostentaţia ţinea loc de distincţie, iar rubrica mondenă devenise pomelnicul nemuririi.

Ca scrib al acestui circ repetat, micul Dabham, care sorbea cu modestă concentrare vorbele a doi străluciţi vecini, deveni deodată centrul atenţiei lui Selden. Cît înţelegea el oare din ce se întâmpla acolo şi, în ceea ce îl privea, cît merita să mai afle? Ochişorii lui păreau două tentacule extinse la maximum spre a prinde şi cea mai mică undă personală din aer, aer care lui Selden îi părea uneori păstos de-atîta intimitate; apoi aerul se curăţa pînă-ntr-atît că devenea vid, un vid în care jurnalistul avea timp să aştearnă note despre eleganţa rochiilor. Rochia doamnei Dorset, cu osebite, învîrtejea bogăţia vocabularului lui Dabham. La început, după cum observase şi Selden, rochia mai că o strivise pe purtătoarea ei; dar acum doamna Dorset o stăpînea la perfecţie, reuşind chiar să evedenţieze efecte cu totul nebănuite. Cu o uşurinţă prea mare pentru cineva care se poartă natural. Dar Dorset, el însuşi, nu se izbea de

peretii extremelor de atita nervozitate? Nervos era Dorset intotdeauna, dar ca-n seara asta Selden nu-l mai vazuse.

Se-apropia si finalul nu mai putin triumfator, spre satisfactia doamnei Bry, tronind cu apopleptică majestatie intre Lord Skiddaw si Lord Hubert, părea a chema spiritul doamnei Fisher, să fie martor apoteozei. Afară de doamna Fisher, se putea chema că asistența era completă; căci restaurantul era ticsit de persoane care nu veniseră decit ca să caște gura, scop în care se și plasaseră cu meșteșug. Conștientă că Lily ținea capul de afiș al invitatelor ei, doamna Bry arunca spre ea fierbinți raze de recunoștință, raze de care doamna Fisher nu se învrednicise la vremea ei. Prin-zind privirile acestea, Selden se-ntrebă ce rol jucase domnișoara Bart în organizarea petrecerii. Avea, în orice caz, un rol magistrat în ornarea ei și, urmărind-o cum se mișcă precum peștele în apă, zîmbi la gîndul că și-o imaginase ne-ajutorată. Și ca o încununare a controlului senin pe care-l exercita asupra situației, veni momentul plecării, cînd, îndepărtîndu-se puțin de cei din jurul mesei, își oferi cu un zîmbet umerii lui Dorset, pe care acesta îi depuse capa.

Ultimele momente ale mesei fuseseră prelungite pentru excepționalele trabuce oferite de Bry, ca și pentru o gamă uluitoare de lichioruri, așa că multe mese din jur se goliseră; dar mai rămăseseră destul figuranți pentru a da importanța cuvenită despărțirii protagoniștilor de la masa Bry-ilor. Ceremonie prelungită și complicată și ea de faptul că Ducesa și Lady Skiddaw își luau cu adevărat rămas bun, drept care se puneau una pe alta să jure că se vor întîlni la Paris, unde aveau să facă o escală pentru completarea garderobelor, în drumul spre Anglia-mună. Ospitalitatea deosebită a doamnei Bry, ca și cadourile deosebite pe care soțul ei le împărțise în jur, sporeau simțitor efuziunea englezoaicelor, aruncînd, peste viitorul gazdelor o lumină dintre cele mai roze. În conul ei se aflau de bună seamă și doamna Dorset și Stepney-ii, așa încît întreaga scenă respira o intimitate care pentru condeii domnului Dabham era o adevărată mină de aur.

Dar iată că Ducesa își aminti să se mai uite și la ceas, și asta o făcu să exclame spre sora ei că le rămăsese exact timpul să prindă trenul; cînd se termină și cu în-volburarea asta, familia Stepney, care avea mașina în față,

se oferi să-i ducă pe Dorset-i și pe domnișoara Bart la chei. Oferta fu acceptată și doamna Dorset se îndreptă spre automobil, cu soțul după ea. Rămasă puțin în urmă ca să mai schimbe o vorbă cu Lord Hubert, Lily se auzi strigată de Stepney, care tocmai primea un ultim trabuc de la domnul Bry : „Hai, Lily, dacă te-ntorci la iaht.“

Lily se-ntoarse imediat și dădu să plece, cînd doamna Dorset, care se oprise în prag, făcu repede cîțiva pași spre masă : „Domnișoara Bart nu se întoarce pe iaht,“ zise ea, foarte răspicat.

Uimirea dilată ochii tuturor ; doamna Bry se făcu roșie ca sfecla, doamna Stepney se-ascunse intimidată în spațele soțului ei, iar Selden, muncit de-o furtună de porniri, simțea mai presus de orice un chef nebun să-l înșface pe Dabham de guler și să-l zvîrle în stradă.

Între timp, Dorset se apropiase și el. Era alb ca varul și căta în jur cu ochi furioși, imbecili.

„Bertha !... Domnișoara Bart... e-o neînțelegere la mijloc...“

„Domnișoara Bart rămîne aici,“ replică soția lui tăios. „Și cred, George, că nu-i frumos să facem pe doamna Stepney să ne aștepte.“

În acest scurt episod, domnișoara Bart rămăsese admirabil de calmă, puțin mai la o parte de grupul încurcat de cele întîmplate. Pălise puțin, dar răvășirea fețelor din jur nu se reflecta și pe chipul ei. Lama fină a disprețului din zîmbetul său părea să taie în jurul ei o cupolă în care vulgaritatea atacului nu putea pătrunde, și abia după ce dădu doamnei Dorset întreaga măsură a distanței dintre ele, se-ntoarse spre gazdă, cu mîna întinsă.

„Plec după Ducesă, mîine,“ explică ea, „și mi s-a părut mai simplu să înnoptez pe țarm.“

Se uita ferm în ochii neîncrezători ai doamnei Bry, dar cînd nu se mai crezu observată, Selden o văzu cătînd îngrijorată spre chipurile femeilor. Le citea neîncrederea în ochii ce-i evitau privirea, în mizerabila lașitate a soților doșiți după ele, și preț de vreo 30 de secunde, Selden crezu că se va prăbuși într-un hău. Apoi însă, ea se-ntoarse spre el cu grația-i obișnuită și bravada palidă a zîmbetului regăsit : „Dragă domnule Selden, mi-ai promis că mă conduci la o birjă.“

Afară bătea un vînt în rafale și cerul era vinețiu, trimițînd în fețele lui Lily și Selden fișii de ploaie caldă, binefăcătoare. Ficțiunea birjei fusese tacit abandonată; mergeau în tăcere, la braț, pînă intrară în inima mai întunecată a parcului, unde el se opri lîngă o bancă și o îndemnă să se așeze.

Ea se lăsă jos fără o vorbă, dar chiar în lumina îndepărtată a unui bec din josul aleei, chipul ei oglindea lupta disperată care se dădea în interior. Selden se așeză lîngă ea, așteptînd-o să vorbească mai întîi, temător ca un cuvînt al lui să nu-i zgîndăre rana, nemaiputînd fi vorba de a-și exprima îndoielile ce iarăși îi incolțeau în suflet. Ce-o adusesese aici? Ce putuse s-o aducă într-un mod atît de înjositor la bunul plac al dușmancei ei? Și cum se făcea că Bertha Dorset devenise un dușman tocmai cînd era atît de clar că avea nevoie de un ajutor? Chiar tunînd și fulgerînd împotriva soților de sub papucul nevestelor și a cruzimii femeilor față de semenele lor, gîndul i se-mpiedica mereu de proverbiala legătură dintre fum și foc. Amintirea aluziilor făcute de doamna Fisher, coroborate cu propriile impresii îi adîncea mila dar și stinghereala, căci oriunde își îndrepta gîndul pentru a găsi cuvintele potrivite, teama de a nu comite o gafă îl preceda cu pași repezi.

Deodată îi veni în minte că tăcerea lui putea fi interpretată ca o altă acuzare, precum cea a bărbaților pe care-i disprețuia pentru lașitate; dar înainte să fi putut da de-un cuvînt, ea i-o tăie scurt cu o întrebare:

„Știi vreun hotel liniștit? Pot trimite după cameristă mîine dimineată.“

„Un hotel, aici, unde să mergi singură? Imposibil.“

Ea puse în răspuns un muribund suris al vechiului ei umor.

„Și-atunci? În parc e prea umed.“

„Dar trebuie să existe cineva...“

„Cineva la care să trag? Desigur — o mulțime — dar la ora asta? După cum ai văzut, planurile mi s-au schimbat cam brusc...“

„Sfinte Dumnezeule! Dacă m-ai fi ascultat pe mine!“ strigă el, răzbunîndu-și neputința într-un acces de furie.

Dar ea tot la distanță îl ținu cu un zîmbet ușor batjocoritor. „Păi, nu te-am ascultat? M-ai sfătuit să părăsesc iahtul și l-am părăsit.“

Atunci își dădu el seama, cu inima strînsă, că ea n-avea de gînd nici să se explice, nici să se apere ; că, prin nefericita lui tăcere își anulasese orice șansă de a o mai putea ajuta și că momentul decisiv trecuse.

Ea se ridicase și-i stătea în față înconjurată de-un voal alb, prăfos, de tristețe, ca o prințesă pe punctul de a pleca în exil.

„Lily !“ exclamă el, cu o notă desperată în glas, dar „Oh, nu acum,“ îi admonestă ea cu blîndețe ; și-apoi, cu dulceața regăsită a calmului obișnuit : „Cum trebuie să găsească adăpost undeva și cum ești atît de cavaler ca să mă ajuți...”

El s-adună în fața invitației. „Ai să faci cum îți spun ? Atunci, nu-i decît un lucru de făcut — trebuie să mergi glont la verii tăi, Stepney-ii.”

Ea scoase un sunet de instinctivă împotrivire ; dar el insistă : „Trebuie, e tîrziu și trebuie să dai impresia că te-ai dus direct acolo.”

Îi și pusese mîna pe brațul îndoit, dar ea-l reținu cu un ultim gest de protest. „Nu pot... nu pot... asta nu... n-o cunoști pe Gwen... nu-mi cere asta !“

„Trebuie să ți-o cer, trebuie să m-ascuți,“ apăsă el iar, deși contaminat în adîncul sufletului de frica ei.

Vocea ei coborî. „Și dacă refuză ?“ „Haide, ai încredere în mine !“ nu găsi el altceva ; și cedînd, ea-l lăsă s-o conducă înapoi la marginea pieții.

În trăsură nu mai scoaseră nici o vorbă și foarte repede se aflară în fața portalului scaldat în lumină al hotelului în care se afla familia Stepney. Înăuntru intră numai el ; ea rămase în umbra de sub capota trăsurii, în vreme ce Selden măsura holul cu pași mari, în așteptarea lui Stepney, căruia îi trimisese cartea de vizită. Cîteva minute mai tîrziu cei doi bărbați treceau pragul printre cei doi portari-ghinărari, dar în vestibul Stepney se opri cu un ultim acces de împotrivire : „Atunci, ne-am înțeles ?“ stipulă el nervos, ținîndu-l de braț pe Selden. „Plea-că mîine cu primul tren, iar soția mea doarme și nu pot s-o deranjez.”

STORURILE salonului doamnei Peniston erau trase în fața necrutătorului soare de iunie și în zăpușeala amurgului fețele rudelor ei pierdeau cite ceva din trăsăturile știute.

Se aflau cu toții acolo: Van Alstyni, Stepney, Melsoni, chiar și cite un Peniston, doi, rătăciți pe-acolo, trădând depărtări geografice nebănuite și ambiții de alt soi. Ramura Peniston-ilor era de fapt mulțumită să știe averea domnului Peniston „întorcându-se“, în vreme ce rudele directe erau legate de fragilul fir al testamentului bătrânei. Jack Stepney, în noua sa calitate de cel mai bogat dintre nepoți, preluase tacit conducerea, subliniindu-și importanța prin luciul mai aristocratic al doliului ca și prin prestanța gesturilor; în schimb nevastă-sa nu-și ascundea plictiseala și venise cu o rochie frivolă, elemente menite a afișa nepăsarea moștenitoare pentru măruntele probleme ale celorlalți. Lângă ea, Van Alstyne, într-o haină care aducea presupusei lui tristeți o notă zburdalnică, se trăgea de mustața albă ca să-și ascundă nerăbdarea; în vreme ce Grace Stepney, cu nasul roșu și mirosind a naltalină, îi șoptea doamnei Herbert Melson: „N-am putut suporta să mai văd Niagara!“

Un foșnet de flori și-o îndreptare scurtă a tuturor capetelor, ca la comandă, în direcția aceea, salutară deschiderea ușii, în cadrul căreia apărură, înaltă și princiară în rochia-i neagră, Lily Bart, însoțită de Gerty Farish. Confruntate cu interogația mută a rămănerii ei în prag, fețele femeilor compuneau tot atâtea studii de ezitare. Vreo două schițară mișcări de recunoaștere, cenzurate, mai curînd decît de solemnitatea momentului, de faptul că nu știau ce vor face celelalte; doamna Jack Stepney înclină nepăsătoare din cap, iar Grace Stepney, cu un gest sepulcral, indică un scaun lângă ea. Dar Lily ignoră invitația, ca și încercarea oficială a lui Jack Stepney de a o conduce, și traversează camera cu pasul ei elastic, așezîndu-se pe un scaun ce părea a fi fost intenționat așezat mai încolo de celelalte.

Își vedea familia pentru prima dată de cînd revenise din Europa, în urmă cu două săptămîni; și dacă acum ob-

serva oareșicare șovăială în felul în care era primită, o trata cu un plus de ironie la calmul ei obișnuit. Vestea morții doamnei Peniston căzuse peste ea ca un trăsnet, dar după prima încrîncenare se gândise că, în sfîrșit, putea să-și plătească datoriile. Mult se mai frămîntase pentru întîlnirea cu mătușa ei. Doamna Peniston se opusese vehement plecării ei cu familia Dorset și-și manifestase supărarea neîntreruptă prin lipsa oricărei scrisori. Siguranța că auzise de ruptura cu Dorset-ii sporea groaza la gîndul întîlnirii; și cum să nu fi simțit Lily o săgetare de ușurare văzînd că, în locul calvarului așteptat, n-avea decît să intre cu eleganță în posesia unei moșteniri salvatoare? Cu expresia consacrată, se „înțeleșese de la sine“ întotdeauna că doamna Peniston va lăsa o sumă frumușică nepoatei sale; înțelegere care în mintea acesteia din urmă se cristalizase în fapt împlinit.

„Primește ea tot, mă și-ntreb ce rost avea să mai venim noi aici;“ remarcă doamna Stepney în gura mare, fără să se sinchisească prea mult, în principiu spre Ned Van Alstyne; și murmurul indignat al acestuia — „Julia a fost întotdeauna o femeie dreaptă“ — putea fi interpretat ca o încuviințare ori ca o îndoială.

„Păi, nu-i vorba decît de vreo 400.000“, interveni cu un căscat doamna Stepney; și-n liniștea creată de tusea preliminară a avocatului, o auziră pe Grace Stepney suspinînd: „N-or să găsească lipsă nici un prosop măcar — le-am numărat cu ea chiar în ziua aceea...“

Apăsată de atmosfera înăbușitoare, de parfumurile grele de doliu, Lily începea să-și piardă răbdarea, mai ales că avocatul nu mai începea odată, ci se apucase să răsfoiască, stînd drept și solemn, printre filele preambulului la testament.

„Parcă sîntem la biserică,“ gîndi ea, întrebîndu-se vag de unde scosese Gwen Stepney o pălărie atît de oribilă. Apoi observă cum se mai îngrășase Jack — avea să-l ajungă curînd pe Herbert Melson, care respira greoi ceva mai încolo, sprijinindu-și trupul masiv în baston.

„Mă întreb care-i regula care-i face pe cei bogați, grași — cred că lipsa grijilor. Dacă primesc moștenirea, va trebui să am grijă de talia mea,“ medita ea pe turuiala monotonă a avocatului. Pe lista moștenitorilor erau pomeniți mai întîi servitorii, apoi cîteva instituții de binefacere,

apoi mai mulți Melsoni și Stepney de a șaptea spită, care se mișcă conștiințioși pe locurile lor, pentru ca apoi să recadă în impasivitatea cerută de o astfel de solemnitate. Urmară Ned Van Alstyne, Jack Stepney și vreo doi veri, fiecăruia rămânându-i cîteva miișoare; Lily se miră că printre ei nu figura și Grace Stepney. Îndată după aceea își auzi numele — „nepoatei mele Lily Bart, zece mii de dolari“ —, după care avocatul se pierdu iar într-o mulțime de date și cuvinte fără înțeles ori rost, ca să revină parcă la lumină cu uluitorul anunț — „iar restul averii mele dragii mele verișoare care-mi poartă numele, Grace Julia Stepney.“

Năvălind în gurile căscate a mirare, aerul scoase un suierat repede cenzurat de posesorii figurilor de ceară, care-și întoarseră rapid capetele spre colțul în care domnișoara Stepney își manifesta printre hohote nevrednicia, moșmonind în mîini o batistă îndoliată, făcută ghem.

Lily nu luă parte la agitația generală, simțindu-se pentru prima oară cu adevărat singură. Nimeni nu se uita la ea, nimeni nu se sinchisea de prezența ei; cunoștea acum imposibilul sentiment al totalei nimicnicii. Dar și acesta era acoperit de durerea sfișietoare dată de speranțele ei înșelate. Dezmoștenită — fusese dezmoștenită, și încă pentru Grace Stepney! Întîlni ochii plini de compasiune ai lui Gerty care făcea un mut efort de caldă consolare, și privirea aceleia o ajută să nu-și piardă cumpătul. Îi mai rămînea ceva de făcut înainte de a părăsi casa aceea — un gest pentru care avea nevoie de tot talentul ei. Se îndreptă spre grupul care se formase aproape imediat în jurul domnișoarei Stepney și, întinzîndu-i mîna, spuse cu simplitate: „Dragă Grace, îmi pare așa de bine pentru tine.“

Celelalte cucoane se dăduseră la o parte la apropierea ei și spațiul liber se lărgi încă și mai mult cînd se-ntoarse să plece; nimeni nu i se alătură. Se opri o clipă, uitîndu-se în jur și judecînd calm structura momentului. Auzi pe careva întrebînd care era data executării testamentului și prinse un fragment din răspunsul avocatului — ceva despre un mandat recent și „un instrument anterior.“ Apoi lumea începu să plece, trecînd pe lingă ea; doamna Stepney și doamna Melson așteptîndu-și mașinile în prag; un grup de cucoane conducînd-o pe Grace Stepney la trăs-

ra pe care trebuia s-o ia indiferent de faptul că nu locuia decât două străzi mai încolo; iar domnișoara Bart și Gerty rămânând aproape singure în salonul roșu care, mai mult ca oricând, dădea impresia unui cavou de familie bogată, în care tocmai s-a depus ultimul cadavru.

În sufrageria lui Gerty Farish, Lily se lăsă să cadă într-un fotoliu, rîzînd încetișor; i se părea o ironie a soartei ca moștenirea lăsată de mătușa ei să nu depășească cu mult datoria pentru Trenor. Nevoia imperioasă de a achita datoria aceea reîncepuse s-o chinuiască, încă și mai tare, de la întoarcerea de pe bătrînul continent. Primul gînd adevărat i-l adresă lui Gerty: „Oare cînd ne dau banii?”

Dar domnișoara Farish n-avea timp de asta; o mare indignare o încerca: „Lily, e scandalos, e nedrept, e o cruzime...! Grace Stepney *trebuie* să-și dea seama că n-are dreptul să se atingă de banii aceia!”

„Cea care a știut să o încinte pe mătușa Julia are drept și la banii ei,” replică domnișoara Bart, pe gînduri.

„Dar ea pe tine te plăcea — a dat de înțeles la toată lumea...” Gerty își luă seama, vădit încurcată, iar domnișoara Bart o privi drept în ochi: „Gerty, haide, spune drept — testamentul ăsta a fost făcut abia acu' șase săptămîni. Cînd a auzit de cearta mea cu Dorset-ii, nu?”

„Toată lumea a auzit, bineînțeles, că a fost o neînțelegere... că nu v-ați împăcat...”

„Ai auzit că Bertha m-a alungat de pe iaht?”

„Lily!”

„Chiar așa a fost. Zicea că vreau să mă mărit cu George Dorset. Ca să-l facă să creadă că-i geloasă. Nu asta i-a spus lui Gwen Stepney?”

„Nu știu — n-am ascultat grozăvii din astea.”

„Eu în schimb sînt *nevoită* să le ascult, ca să știu unde mă aflu.” Se opri și iar rise încetișor. „Ai văzut femeile? Cîtă vreme au crezut că eu voi fi principala moștenitoare, le-a fost frică să calce peste mine, dup-aceea s-au îndepărtat de parcă aș fi fost ciumată.” Gerty nu-i răspunse și ea continuă. „Am rămas să văd ce se va mai întîmpla. Au primit instrucțiuni tăcute de la Gwen Stepney și Lulu Melson, le-am văzut cum se uitau să vadă cum o să procede-

ze Gwen. Gerty, trebuie să știi exact ce se spune despre mine.“

„Cînd îți spun că n-ascult...”

„Asemenea lucruri le auzi și fără să-ți pleci urechea la ele.“ Se ridică și-și puse cu hotărîre mîinile pe umerii domnișoarei Farish. „Gerty, mă execută lumea?”

„Lily, cum poți vorbi așa de prietenii tăi?”

„Care-ți sînt prietenii în ziua de azi? Cine, afar' de tine, mai crede în mine, draga mea? Și Dumnezeu știe ce crezi și tu despre mine!“ O sărută. „Chiar și așa ai face eforturi să nu se cunoască nimic. Dar, de fapt, te înduioșează cei căzuți în păcat, Gerty! Oare și cei iremediabil pierduți? Căci eu nu mă căiesc nici atîtca, știi doar.“

Își îndreptă bustul majestuos, talia zveltă, dominînd pe biata Gerty ca un adevărat inger întunecat, răzvrătit împotriva ordinii stabilite. Tulburată, Gerty abia putu murmura: „Lily, Lily — cum poți să rizi de asemenea lucruri?”

„Poate ca să nu m-apuc să plîng. Dar nu — nu sînt dintre cei plîngăcioși. Am descoperit de mult că dacă plîng mi se înroșește nasul, și așa, abținîndu-mă, am scăpat de multe situații neplăcute.“ Făcu cîțiva pași repeziți prin cameră, după care, re-așezîndu-se, ridică o față senină, surizătoare, spre ochii neliniștiți ai prietenei sale.

„Nu mi-ar fi păsat dacă aș fi primit eu banii...” și, la exclamația de protest a celeilalte, apăsă iar: „Nici cît negru sub unghie; căci, mai întîi, n-ar fi îndrăznit să mă ignore; și dacă totuși ar fi făcut-o, nu mi-ar fi păsat, pentru că aș fi fost independentă de ei. Dar așa...” Zîmbetul ironic dispăruse de pe fața ei și nori grei păreau a-i pluti sub pleoape.

„Cum poți vorbi așa, Lily? Bineînțeles, banii ți se cuveneau ție, dar, în definitiv, asta n-are nici o importanță. Important e...” Gerty se opri, apoi reluă, ferm: „Important este să te dezvinovățești, să spui prietenilor tăi tot adevărul.“

„Tot adevărul?” Domnișoara Bert rise. „Ce este adevărul? Acolo unde-i implicată o femeie, el este povestea cea mai verosimilă. În cazul acesta este mult mai verosimil ce zice Bertha Dorset, care are o casă uriașă și lojă

permanentă la operă și cu care „rentează” să te afli în termeni buni.”

Domnișoara Farish o privea cu aceeași neliniște. „Dar povestea ta, Lily? Nici n-o cunoaște, nimeni, nu?”

„Povestea mea? Nici nu cred c-o știu. Vezi tu, eu n-am pregătit o versiune din vreme, ca Bertha; și chiar s-o fi făcut, nu cred c-aș folosi-o acum.”

Dar Gerty își menținea poziția bunului-simț: „Nici nu vreau o versiune pregătită dinainte, vreau să-mi spui ce s-a întâmplat, de la bun început.”

„De la bun început?” o imită domnișoara Bart fără răutate. „Draga mea Gerty, ce lipsiți de imaginație sînteți voi, oamenii buni! Păi începutul e-n leagăn, bănuiesc, în felul în care am fost crescută, în lucrurile de care am fost învățată să-mi pese. Sau, nu — nu vreau să dau vina pe nimeni pentru păcatele mele — să zicem că aveam în sînge această pornire, de la vreo străbunică iubitoare de plăceri, rebelă față de virtuțile cenușii ale Noului Amsterdam, și care s-ar fi întors cu dragă inimă la curtea Carol-ilor!” Și cum domnișoara Farish nu-și dezlipia ochii tulburați dintr-ai ei, își pierdu deodată răbdarea: „Voi să afli adevărul, nu? — ei bine, adevărul despre orice fată e că odată ce-a intrat în gura lumii, s-a terminat cu ea; și cu cît se explică, cu atît pare mai vinovată. Dragă mea Gerty, n-ai cumva o țigară pe-aici?”

În camera înăbușitoare de la hotelul la care trăsese, Lily Bart își trecu în seara aceea situația în revistă. Era ultima săptămînă a lui iunie și nici o prietenă de-a ei nu mai rămăsese în oraș. Puținele rude care rămăseseră sau se-ntorseseră pentru citirea testamentului doamnei Peniston plecaseră din nou în după-amiaza aceea spre Newport ori Long Island; și nici una nu se omorîse cu invitațiile. Pentru prima dată în viață se vedea cu totul părăsită, afară de Gerty Farish. Chiar și cînd o rupea cu familia Dorset nu simțise atît de dureros ce-avea să urmeze, căci Ducesa de Beltshire, auzind de nenorocirea de la Lord Hubert, își oferise pe loc protecția și, sub aripa ei protectoare, Lily își făcuse o intrare aproape triumfală în Londra. Acolo cedase cu strîngere de inimă tentației de a zăbovi în mijlocul unei societăți care nu-i cerea de-

cît s-o amuze și s-o încinte, fără să-și bată prea mult capul cum căpătase aceste talente; dar Selden, înainte de plecare, îi vorbise stăruitor de necesitatea urgentă de a se întoarce la mătușa ei, iar Lord Hubert, care nu-ntîrziase nici el s-apară în Londra, n-o sfătui decît exact același lucru. Nu era nevoie să i se spună că nu compania Ducei era cea mai bună cale spre reabilitarea socială, și-n plus mai era conștientă că protecția ei se putea în orice moment descotorosi de ea în favoarea unei alte *protégée*, așa că hotări fără tragere de inimă să se-ntoarcă în America. Dar nici nu sosise de zece minute pe pămîntul natal că-și dădu seama că venise mult prea tîrziu. Dorset-ii, Stepney-ii, Bry-ii — toți actorii și martorii tragediei ei — o precedaseră cu versiunea lor asupra cazului; și, chiar să fi găsit pe cineva dispus s-o asculte, un sentiment nedeslușit de dispreț și reținere ar fi oprit-o de la orice confesiune. Știa că nu prin explicații și contra-atacuri putea spera să-și recapete poziția demnă în lume; și să fi avut o cît-de-cîtă încredere în eficacitatea lor, tot ar fi oprit-o sentimentul pomenit, alăturat la sentimentul încercat în fața lui Gerty Farish — jumătate mîndrie, jumătate umilință. Căci, cu toate că știa că fusese sacrificată fără pic de milă de hotărîrea nestrămutată a Berthei Dorset de a-și recîștiga bărbatul, și deși legătura ei cu Dorset nu depășise granițele bunei prietenii, fusese de la bun început perfect conștientă că rolul ei fusese, cum brutal se exprimase Carry Fisher, de a distra atenția lui Dorset de la nevastă-sa. De aceea „se afla ea acolo“ — era prețul plătit deliberat pentru trei luni de lux, departe de griji. Obișnuința de a privi faptele-n ochi, în rarele ei momente de introspecție, nu-i dădea voie să aștearnă vreo spoială mincinoasă peste lucruri. Suferise pentru exact acea loialitate cu care-și dusesese sarcina la capăt, dar sarcina nu era nicicum nobilă și acum, în eșecul lamentabil, urîțenia ei se revela și mai dureros.

Sub aceeași lumină crudă ea văzu întregul șir al consecințelor unui atare eșec; și fiecare zi petrecută acolo le accentua și mai mult. Rămînea pe de o parte pentru că Gerty Farish îi era singură prietenă, pe de alta pentru că habar nu avea unde ar fi putut merge. Înțelegea perfect ce trebuia să facă. Trebuia să se apuce să recîștige, încetul cu încetul, poziția pierdută; și primul pas pe acest

drum lung și plin de hirtioane consta în identificarea și întocmirea, cât mai curînd cu putință, a prietenilor pe care putea conta. Speranțele ei o-nconjura mai ales pe doamna Trenor, care putea arăta o înțelegere incredibilă celor care o amuzau ori de care se folosea și care puteau fi iertați dacă existența lor tumultuoasă mai dădea naștere unor mici birfe. Dar, deși trebuie să fi fost pusă la curent cu revenirea domnișoarei Bart, Judy nici măcar nu luase act formal de ea prin trimiterea respectivei telegramme de condoleanțe. Orice avans din partea lui Lily se putea dovedi fatal — nu rămînea nimic de făcut decît să se lase-n voia norocului, a unei întîlniri întîmplătoare; care întîlnire, chiar și la vremea aceea a anului, putea destul de ușor să aibă loc.

Drept care Lily frecventa asiduu restaurantele unde se arătau ei de obicei și, în compania bieteii Gerty, servea mese fastuoase în contul, zicea ea, banilor ce urmau să-i sosească.

„Draga mea Gerty, doar nu vrei să vadă șeful de sală că nu mai am din ce trăi afară de moștenirea mătușei Julia? Gîndește-te ce satisfăcută ar fi Grace Stepney să între-aici și să mă găsească cu carne rece de oaie și ceai în față! Ce desert luăm azi — *Coupe Jacques* ori *Pêches à la Melba*?“

Deodată însă, scăpă menu-ul din mîna și roși puternic, privind drept în față; urmîndu-i privirea, Gerty dădu cu ochii de un grup condus de doamna Trenor și Carry Fisher, care ieșea dintr-un salon alăturat sălii mari. Era imposibil pentru aceste doamne și pentru însoțitorii lor — printre care Lily recunoscuse imediat atît pe Trenor cît și pe Rosedale — să nu treacă pe lingă masa lor; și pe Gerty, cel puțin, o apucă un fel de bițială nervoasă. Domnișoara Bart, dimpotrivă, continuă pe linia veseliei plină de grație care părea a o stăpîni și, nici temîndu-se, nici așteptînd clar pe prietenii ei, dădu întîlnirii naturalețea aceea pe care numai ea putea s-o aducă și celor mai disperate situații. Artificială cu totul fu însă atitudinea doamnei Trenor, care amestecă o căldură exagerată cu cîteva rezerve imperceptibile. După ce strigă în gura mare că se bucură s-o vadă, ea intră într-o nebuloasă de generalizări care lăsau deoparte atît întrebările privitoare la viitor, cît și exprimarea vreunei dorințe clare de a o mai vedea. Cunoscînd prea

bine limbajul acestor omisiuni, Lily își dădu seama că ele erau la fel de transparente și celorlalți — chiar și Rosedale, bucuros cum era de a se afla în asemenea companie, se conformă pe loc jaloanelor cordialității doamnei Trenor, salutînd-o ca printre altele. Trenor, roșu la față și stingherit, scăpase de vorbe prea multe sub pretextul că are de vorbit cu șeful de sală; iar restul grupului se topi curînd pe urmele doamnei Trenor.

Totul nu dură decît cîteva clipe — chelnerul aștepta încă, politico, rezultanul alegerii între *Coupe Jacques* și *Pêches à la Melba* — dar destul pentru ca domnișoara Bart să-și vadă sfîrșitul în față. Ce făcea Judy Trenor era lege pentru toată lumea; și Lily se simți ca naufragiatul pe lingă a cărui insulă tocmai a trecut o corabie.

Brusc, își aminti de nemulțumirea doamnei Trenor față de rapacitatea lui Carry Fisher și-și dădu seama că de fapt Judy cunoștea bine afacerile personale ale soțului ei. Viața tumultuoasă și dezordonată de la Bellomont, faptul că nimănui nu-i păsa ce fac ceilalți, că scopurile, interesele particulare erau acoperite de troienele plăcerilor generale, dăduseră lui Lily impresia că este ferită de ochi iscoditori; dar dacă Judy știa cînd împrumuta doamna Fisher bani de la soțul ei, putea oare să nu știe exact același lucru și despre Lily? Dacă nu-i păsa de tandrețele lui, în schimb era de-o gelozie furibundă față de punga lui; și aici găsi Lily cheia răcelii. Rezultatul imediat al acestor concluzii fu hotărîrea aprinsă de a-i plăti datoria lui Trenor. Rezolvînd asta, n-ar mai fi rămas decît cu o mie de dolari din moștenire și nici o altă sursă afară de micul ei venit, care însemna mult mai puțin decît ceea ce Gerty Farish oferea fetelor pe care le ajuta, dar acest gînd îi stîrnise teribil mîndria rănită. Trebuie să fie mai întîi chit cu Trenor; după aceea, va mai vedea.

Necunoscînd amînările birocrăției, crezuse că banii îi vor fi înmînați la cîteva zile după citirea testamentului; așa că după ce așteptă nerăbdătoare mai mult decît gîndea că-i necesar, scrisese spre a afla cauza întîrzierii. Mai trecu o vreme pînă ce avocatul doamnei Peniston, care era și unul din executori, răspunse că, dat fiind că se ridicaseră cîteva probleme relative la interpretarea testamentului, el și asociații lui se puteau vedea nevoiți să nu plătească mai devreme de scurgerea celor douăsprezece luni legal fixate

pentru această sarcină. Uimită și indignată, Lily se hotări să-și încerce farmecele personale; dar reveni înfrântă dintr-o luptă în care frumusețea și farmecul sînt adversari neglijabili pentru un dușman atît de orb ca aparatul legii. Nu putea să mai trăiască un an cu apăsarea datoriei: și, în extremis, se hotări să apeleze la domnișoara Stepney, care mai pierdea vremea în oraș, sau n-o pierdea, ocupată fiind cu „revizuirea” obiectelor binefăcătoarei sale, treabă care n-o supăra cîtuși de puțin, se poate presupune. Era dureros pentru Lily să-i ceară o favoare lui Grace Stepney, dar alternativa era și mai dureroasă; și-ntr-o dimineată se prezentă la vechea adresă, unde Grace, pentru a înlesni efectuarea pioasei sale indeletniciri, se mutase provizoriu.

Ciudățenia situației — de a intra cu mîna întinsă în casa unde poruncise atîta vreme — îi spori dorința de a termina calvarul cît mai repede; și cînd domnișoara Stepney intră în salonul întunecos, foșnind crepul de cea mai bună calitate cu care era încă înfășurată, Lily trecu direct la chestiune — era atît de bună încît să-i avanseze suma din testament?

Plînsese și se minună Grace de așa cerere, se jelui de orbirea legii și se miră foarte că Lily nu se gîndise cît de asemănătoare le erau situațiile! Credea ea că numai plata fusese amînată? Da' nici chiar ea nu primise un ban din moștenire și plătea chirie — da, da! — pentru dreptul de a sta într-o casă care-i aparținea. Era sigură că asta n-ar fi fost de loc pe placul sărmanei Julia, dumnezeu s-o ierte, și le spusese executorilor asta în față; dar cu ei nu puteai vorbi și nu mai era nimic de făcut decît să aștepte. Să ia Lily exemplul de la ea și să aibă răbdare — să-și amintească amîndouă de cîtă răbdare nu dăduse sărmana Julia dovadă în tot timpul vieții ei, fie-i țărîna ușoară.

Lily făcu un gest care deja demonstra ce prost urma exemplul cu pricina: „Dar tu vei avea totul, Grace — ar fi ușor pentru tine să-mprumuți de zece ori mai mult decît cer eu acum.”

„Să-mprumut? Să-mi fie ușor să-mprumut?” Grace Stepney se ridică plină de indignare. „Îți închipui, fie și o clipă, că aș împrumuta în contul banilor verișoarei Julia, cînd știu atît de bine ce-ngrozită era ea față de așa ceva? Vai, Lily, dacă vrei să știi adevărul, tocmai datoriile tale i-au provocat boala — îți amintești că avusese un atac ușor

Înainte de plecarea ta. O, nu cunosc detaliile, bineînțeles — nu *vreau* să le cunosc — dar circulau niște vorbe despre tine care au întristat-o peste poate — toți cei care-i stăteau în preajmă puteau vedea asta. N-am ce-ți face dacă ești jignită de ce-ți spun acum — dacă există vreo cale să-ți arăt ce nebunii ai făcut, și cât de mult rău i-ai provocat, n-o să ezit nici o secundă să-ți-o spun de la obraz, în numele ei.“

5

DINCOLO de ușă, Lily simți că-și ia adio de la vechea ei viață. Viitorul se întindea în fața ei la fel de monoton și cenușiu ca și fișia străzii Fifth Avenue, cu tot atât de puține șanse, poate, câte aveau cele câteva trăsuri circulând la pas să găsească clienți la ora aceea. Analogia fu însă tulburată imediat de apropierea rapidă a unei birje care opri lângă ea.

De sub capota plină de bagaje, o mână îi făcea semne; și-n clipa următoare doamna Fisher sări jos și-o îmbrățișă afectuos.

„Draga mea, doar nu ești încă în oraș?... Când te-am văzut mai deunăzi la Sherry n-am avut timp să te-ntreb...“ Se opri și adăugă, într-un acces de franchise: „Adevărul e c-am fost îngrozitoare, Lily, și de-atunci umblu să mă scuz.“

„Ei...“ protestă domnișoara Bart, desprinzându-se din îmbrățișarea penitentă; dar doamna Fisher continuă cu obișnuita-i sinceritate: „Uite ce este, Lily, să n-o mai dăm pe după piersic — jumătate din necazurile din viață sînt provocate de faptul că ne prefacem că nu le avem de loc. Nu asta-mi stă în fire, și nu pot decît să-ți spun că mă simt teribil de rușinată că m-am luat după celelalte femei. Dar mai vorbim noi de asta, acușica — pîn-atunci, ia spune, unde stai, ce planuri ai? Bănuiesc că nu stai sub același acoperiș cu Grace Stepney, a? — ș-apoi m-am gîndit că nu stai pe roze, așa-i?“

În starea în care se afla Lily nu putea fi vorba să nu primească mîna întinsă, așa că răspunse cu un zîmbet: „Nu prea stau pe roze, într-adevăr, pentru moment, dar

Gerty Farish este încă în oraș și are bunătatea să-și petreacă cu mine timpul liber.“

Doamna Fisher se strîmbă ușor. „Hm... mare distracție, ce să zic. Da, știu — Gerty e-o bomboană și valorează cît noi toate puse la un loc; dar *à la longue* tu ai nevoie de nițică sare și piper, așa cum ai fost obișnuită, nu? Și-n plus, bănuiesc că pleacă și ea, nu peste multă vreme... la-ntîl august, zici? Atunci ce faci, doar nu poți să-ți petreci vara în oraș; mai vorbim noi și despre asta, mai încolo. Dar între timp, ce-ai zice să-ți arunci cîteva lucruri într-o valiză și să vii cu mine la familia Sam Gormer chiar în seara asta?“

Și cum Lily nu știa ce să zică, Carry Fisher continuă, rîzînd fără probleme, cum îi era felul: „Nu-i știi și ei nu te cunosc pe tine; dar asta n-are nici un fel de importanță. S-au mutat în casa Van Alstyne de la Roslyn și am *carte blanche* să aduc ce prieteni vreau — cu cît mai mulți, cu-atît mai vesel. Se pricep să trăiască bine și chiar săptămîna asta dau o petrecere pe cînte...“ se-ntrerupse, cenzurată de o schimbare greu de definit de pe fața domnișoarei Bart. „A, nu mă refer la anturajul tău, nu — cu totul altă lume, dar distracție garantată. Adevărul e că Gormerii au intrat pe-un făgaș propriu, ca să zic așa — vor să se distreze și anume în felul lor. Au dat și părții celeilalte o șansă de cîteva luni, sub distînsele mele auspicii, și se descurcau chiar excelent — învățînd mult mai repede decît Bry-ii, tocmai pentru că nu le păsa atît — dar deodată s-au hotărît că-i plictisește toată afacerea și că ce vor ei e un grup în mijlocul căruia să se simtă în largul lor. Destul de originali, nu? Mattie Gormer încă țîntește sus; așa-s femeile; dar e fantastic de maleabilă, iar Sam nu vrea să mai audă de nimic, și-n plus le place să fie oamenii cei mai importanți unde se duc, așa că s-au apucat de-un soi de petrecere non-stop în stil propriu, un fel de Coney Island de lume, unde oricine face destul scandal și nu-și dă aere e binevenit. *Personal* cred că e-o distracție care merită banii — cîțiva artiști, înțelegi, mai cîte-o actriță în vogă, și așa mai departe. Săptămîna asta, de exemplu, o au pe Audrey Anstell, care a făcut furori ast' primăvară în „Cuceritorul cucerit“: și Paul Morpeth — o pictează pe Mattie Gormer — și Dick Bellinger și Kate Corby... ce mai, toți cei pe care-i știi că nu-s mofturoși și știu să

petrecă. Nu mai sta cu nasu-n sus, draga mea, e mai bine decît o duminică de prăjeală în oraş, şi-o să găseşti acolo oameni inteligenţi şi petrecăreţi... Morpeth, care o admira pe Mattie enorm, întotdeauna vine cu vreo doi de-ai lui “

Doamna Fisher o-mpingea pe Lily spre birjă cu fermitate afectuoasă. „Ia urcă binişor ; mergem la hotel să-ţi impachetezi şi să bem un ceai, iar cameristele noastre pot să ne aştepte la tren.“

Într-adevăr era mult mai bine decît o duminică de prăjeală în oraş — Lily nu mai avea nici o îndoială în momentul în care, ieşită pe veranda umbrită, privea spre mare peste o grădină pitoresc punctată de dantelele doamnelor şi costumele de tenis albe ale domnilor. Uriaşa casă ce aparţinuse familiei Van Alstyne, ca şi multele ei dependinţe, era plină pînă la refuz cu musafirii Gormerilor care acum, în lumina plină a amiezii, umblau care-nco-tro în căutarea distracţiilor oferite de gazde — distracţii mergînd de la terenuri de tenis pînă la galerii de tir, ce la bridge şi whiskey în interior, la plimbări cu automobilul şi şalupa, afară. Lily avea sentimentul ciudat de a fi fost prinsă în mulţime la fel de lipsită de probleme ca un pasager oarecare urcat într-un expres. Blînda şi amabila doamnă Gormer putea, într-adevăr, să fie controlorul, indicînd calm locurile călătorilor grăbiţi, în vreme ce Carry Fisher era hamalul care le punea bagajele la locul lor, le înmîna numerele pentru vagonul-restaurant, anunţîndu-i şi cînd se apropiau de staţia de destinaţie. În care timp trenul nu-ncetînise cituşi de puţin — viaţa mergea înainte cu amănunţitate viteză, într-un zgomot infernal care, cel puţin pentru unul din călători, reprezenta o binevenită distrageră de la propriile gânduri.

Pentru lumea bună, cercul Gormerilor era un fel de penferie socială de care Lily se ferise cu mare grijă, întotdeauna ; dar acum că era aici, o izbea asemănarea plină de aplomb pe care tot ce vedea în jur o oferea ca pe o caricatură vioaie, un fel de parodiare a adulţilor realizată de nişte copii isteţi. Oamenii care-o înconjurau făceau aceleaşi lucruri ca şi Trenorii, Van Osburgh-i şi Dorsetii — deosebirea consta în o mie şi una de nuanţe

de înfățișare și comportare, de la croiala vestelor bărbaților, pînă la inflexiunile din vocile femeilor. Total era mai strident și din toate era mai mult — mai mult zgomot, mai multă culoare, mai multă șampanie, mai multă familiaritate — dar și mai multă cumsecădenie, mai puțină rivalitate și o dispoziție de distracție mai sănătoasă.

Domnișoara Bart fusese întîmpinată cu tot atîta bucurie ca oricare dintre invitați, ceea ce mai întîi îi zgîndări orgoliul dar mai apoi o scutură la realitate — asta era poziția pe care, pentru moment, trebuia s-o accepte și s-o exploateze la maximum. Oamenii ăștia îi cunoșteau povestea — despre asta, lunga discuție pe care o purtase cu Carry Fisher nu lăsase nici un dubiu: era în mod semi-oficial cunoscută ca eroina unui episod „aparte“ — dar în loc să o evite, precum prietenii ei, oamenii ăștia o acceptaseră imediat în viața lor fără probleme. O asimilaseră cu aceeași ușurință cu care o asimilau pe domnișoara Anstell — nu-i cereau decît să contribuie, în felul ei, pentru că țineau totuși cont de diversitatea talentelor, la amuzamentul general, așa cum făcea și drăguța actriță care, cînd nu era pe scenă, dovedea talente dintre cele mai felurite. Lily simțise pe loc că orice tendință de rigiditate, de a stabili distanțe și a marca diferențe ar fi fost fatală legăturii cu grupul Gormerilor. Să fie acceptată în felul acesta — și-ntr-o astfel de societate! — era o încercare destul de grea pentru mîndria ei, dar să fie exclusă tocmai din ea, ar fi fost, își dădu ea seama cu o strîngere de inimă, și mai insuportabil. Simțise, chiar atunci, strecurîndu-i-se în suflet tentația insiduoasă de a se înfrupta din bunătățile unei mese la care nu mai avea voie. Trecerea atît de rapidă dintr-o cameră înăbușitoare de hotel al unui oraș pustiu la luxul unui conac de țară, aerisit de briza mării, adusese cu ea o stare de moleșală morală, cu atît mai ademenitoare cu cît urma tensiunii nervoase și neplăcerilor fizice din ultimele săptămîni. Deocamdată trebuia să se lase în voia trupului lihnit și însetat — după aceea își va reconsidera situația și va asculta iar glasul mîndriei. Căci, în adevăr, bucuria îi era umbrită de ideea stîngenitoare că acceptă ospitalitatea, vinează aprobarea unor oameni pe care în alte ocazii îi disprețuisese. Dar nu-și mai bătea pînă-ntr-atît capul cu astfel de lucruri — un strat dens de indiferență se forma

cu rapiditate deasupra delicateții ei innăscute și fiecare concesiune făcută contingentului îl întărea și mai mult.

Și luni, cînd plecară toți luîndu-și zgomotos la revedere, perspectiva imediată a întoarcerii în oraș sublinie și mai dureros farmecul vieții pe care o părăsea. Toți ceilalți oaspeți se-mprăstiau, care-ncotro, dar spre aceeași existență, în alte decoruri — unii la Newport, alții la Bar Harbour, alții în fine în vreo tabără de țară ca cea de la Adirondack. Chiar și Gerty Farish, care o-ntîmpină cu tandră sollicitudine, avea să plece curînd la matusa cu care obișnuia să-și petreacă verile la Lake George — numai Lily rămînea la o parte, ca o barcă împinsă într-un ochi tulbure și liniștit de curentul năvalnic. Dar Carry Fisher, care insistase s-o ia la ea acasă — unde ea de fapt nu mai stătea decît cîteva zile, pînă la plecarea spre reședința la țară a familiei Bry — îi veni în ajutor cu o nouă propunere.

„Uite ce e, Lily, una și cu una fac două — vreau să-mi iei locul pe lingă Mattie Gormer, vara asta. Fac o excursie în Alaska, luna viitoare, cu mașina lor, și Mattie, care-i cea mai leneșă femeie de pe fața pămîntului, vrea să mă care cu ei, să am grijă de toate; dar și familia Bry mă cheamă — da, ne-am împăcat, nu ți-am spus? — și, ca să fiu cinstită cu tine, cu toate că îmi plac Gormerii mai mult, din Bry profit mai mult. Vor să-ncerce Newportul vara asta și dacă le iese bine, o să-mi iasă și mie bine pasiențele.“ Doamna Fisher își izbi palmele, încîntată. „Zău, Lily, cu cît mă gîndesc mai mult la ideea asta, cu atît o găsesc mai grozavă pentru amîndouă. Amîndoi Gormerii te-au îndrăgit cum nu se mai poate și excursia în Alaska este... ce mai, exact ce-ți trebuie acum.“

Domnișoara Bart o privi scrutător. „Ca să nu mai fiu în ochii prietenilor mei, nu?“ zise ea încet; și doamna Fisher răspunse, depunîndu-i pe obraz un sărut menit să coboare ștacheta seriozității lucrurilor: „Ca să nu mai fii în ochii lor pînă ce își vor da seama ce mult le lipsești.“

Și s-a dus; în Alaska; cu Gormerii. Iar expediția, chiar dacă nu a produs efectul anticipat de prietena ei, avu cel puțin avantajul negativ de a o îndepărta din centrul criticilor și bîrfelor. Gerty Farish se opusese din

răspuțerile firii ei slabe acestui plan. Se oferise chiar să renunțe la Lake George și să rămână în oraș cu Lily, dacă renunța la excursie; dar Lily își putea deghiza propria neplăcere pentru acest plan sub un motiv suficient de valid. „Draga mea nevinovată, nu vezi,“ protestă ea, „că prietena Carry are perfectă dreptate și că trebuie să-mi reiau viața obișnuită, adică să mă aflu între oameni cît mai mult cu puțință? Dacă vechii mei prieteni preferă să creadă minciuni despre mine, va trebui să-mi gădesc alții, asta-i tot; și, după cum știi, calicul nu trebuie să fie și mofturos. Nu că mi-ar displace Mattie Gormer — chiar îmi place, e cumsecade și cinstită și lipsită de afectare; și nu crezi că-i cazul să-i fiu recunoscătoare pentru că-mi deschide brațele într-un moment cînd, cum ai putut vedea cu ochii tăi, propria-mi familie s-a spălat pe mîini de mine?“

Gerty clătină din cap, neconvinsă. Simțea nu numai că Lily se înjosea cu această intimitate pe care n-ar fi cultivat-o niciodată în condiții normale, dar și că, reînnodînd firul ocupațiilor vieții de odinioară ucidea și ultima șanșă de a scăpa de ea. Gerty avea doar o imagine obscură, despre ce i se întîmplase de fapt lui Lily — dar consecințele o legaseră indestructibil de ea, încă din memorabila noapte cînd cedase secretul vieții ei nefericitei prietene. Pentru oamenii ca Gerty un astfel de sacrificiu impune și o reabilitare morală a persoanei pentru care a fost făcut, pînă-ntr-acolo că persoana aceea devine un depozitar de obligații morale de tot felul. Dacă a ajutat-o o dată pe Lily, trebuie să continue s-o ajute; și dacă o ajută, trebuie să creadă în ea, căci credința este adevărul dinam al ființelor acestora. Dar chiar dacă domnișoara Bart s-ar fi putut întoarce, după ce gustase iar din mierea vieții, la deșerticul New York de august și să se mulțumească doar cu prezența sărmaneii Gerty, înțelepciunea „de lume“ cu care se născuse s-ar fi ridicat împotriva unui atare act de abnegație. Știa că doamna Fisher avea dreptate — o absență aleasă la timp putea constitui primul pas spre reabilitare — și că, în orice caz, a rămîne în oraș după ce se terminase sezonul dedicat lui, echivala cu o recunoaștere fatală de înfrîngere.

Din tumultuoasa traversare a continentului de baștină se întorsese cu o nouă viziune asupra situației ei. Luxul

regăsit, faptul că se scula în fiecare dimineață fără nici o grijă și înconjurată de fericiri materiale, tocî cu vremea bucuria pentru asemenea lucruri și o lăasă și mai conștientă de vidul pe care ele nu îl puteau umple. Cumsecădenia nediscriminatorie a lui Mattie Gormer, sociabilitatea camaraderească a prietenilor ei, care o tratau pe Lily absolut la fel ca pe toată lumea — toate acestea începură să-i pună răbdarea la încercare; și cu cît vedea mai multe de criticat la tovarășii ei de drum, cu atît mai inutili îi apăreau pentru ea. Dorul după vechea viață deveni idee fixă, dar își dădea seama că fără noi concesii de vanitate, nu se putea. Pentru moment, ele luară forma neplăcută a continuării legăturii cu Gormerii și după întoarcerea din Alaska. Chiar dacă se aflase puțină vreme în „cercul“ lor, imensul ei talent social, iscusința dusă la culmi de perfecțiune de a se adapta la lume fără să prejudicieze propria-i personalitate, spectacolul continuu pe care toată ființa ei îl oferea, îi cîștigaseră un loc important în grupul Gormerilor. Dacă nu le împărtășea ilaritatea supărătoare la urechi, în schimb aducea o notă de eleganță mai de preț pentru Mattie Gormer decît circăraia celorlalți. Și de fapt Sam Gormer și prietenii lui cei mai buni se cam temeau de ea; dar aripa condusă de Mattie, cei de genul lui Paul Morpeth, o prețuiau, simțea chiar dînsa, pentru exact acele calități de care ei duceau lipsă. Dacă Morpeth, a cărui indolență socială atingea dimensiunile vastei lui activități artistice, se abandonase felului de viață nonconformistă de la Gormeri, o viață care ignora sau chiar n-avea știință de rafinamentele politeții și-n care puteai foarte bine să nu te ții de cuvînt ori să-ți primești musafirii în papuci și halat de lucru, apoi el nu-și pierduse și simțul nuanțelor, al deosebirilor, nici chiar gustul pentru farmecele subtile ale ființei omenești, gust pe care nu avusese cînd să-l cultive. Cît pregătise tablouri-le vivante pentru Bry fusese copleșit de virtualitățile plastice din Lily — „nu fața, e prea controlată ca să intereseze expresia; dar restul... Isuse, ce model ar fi!“ — și pentru că lumea în care o văzuse îl scîrbea prea mult ca s-o caute acolo, privilegiul de a o avea sub ochi, s-o privească și asculte pe-ndelete, în salonul dezordonat al Gormerilor, îl umplea de încîntare.

Și așa, Lily își formase, în trepidăția vieții înconjurătoare, un mic nucleu de amiciții care mai îndulceau dezavantajele șederii prelungite cu Gormerii. Ba mai primea și unele vești din lumea ei, mai ales de când încheierea sezonului de la Newport dirijase lumea bună din nou spre Long Island. Kate Corby, căreia gusturile îi dădeau aerul de promiscuitate pe care interesele îl dădeau lui Carry Fisher, mai trecea pe acolo și dacă la început făcuse ochii foarte mari văzînd-o pe Lily, după aceea se obișnuise prea repede cu prezența ei printre Gormeri și ai lor. Trecea adesea și doamna Fisher, să-i împărtășească din toate cîte se întîmplau, într-un fel de, zicea ea, buletin meteorologic de ultimă oră; și dacă Lily nu-i ceruse asta, putea pe de altă parte să discute mai liber cu ea decît cu Gerty Farish, căreia nici nu-i puteau trece prin cap atîtea și atîtea lucruri ce păreau floare la ureche lui Carry Fisher.

Ș-apoi, doamna Fisher știa ce limite are curiozitatea. La situația lui Lily privea numai din afară, trăgînd concluziile tot de-acolo; concluzii pe care, după o astfel de discuție amicală, le rezumă foarte laconic; „Trebuie să te măriți cît poți de repede.”

Lily scoase un gîlgîit ușor de rîs — uite că o dată îi lipsea originalitatea și prietenei sale. „Vrei, precum Gerty Farish, să-mi recomanzi panaceul sigur al „îubirii unui om deosebit“?”

„Nu — nu cred că vreunul din cei doi candidați pe care-i am în vedere pot fi numiți așa,” zise doamna Farish după ce stătu puțin pe gînduri.

„Doi? Ai zis doi?”

„Da, dar poate c-ar fi mai potrivit să zic unul și jumătate, pentru moment.”

Asta o-nveseli și mai și pe Lily. „Cînd ar fi să fie, da, cred că aș prefera o jumătate de soț. Cine este?”

„Nu-mi sări în cap pînă n-ai auzit tot — George Dorset.”

Lily scoase un murmur de reproș, care însă n-o stînjeni pe cealaltă.

„Și de ce nu? Cînd s-au întors din Europa au petrecut cîteva săptămîni de miere, dar acum iar s-a stricat situația. Bertha a sărit peste cal mai mult decît își permite orice nebună și credulitatea lui George s-a cam epui-

zat. Sînt aici acum, înțelegi, și am petrecut ultima duminică cu ei. A fost o petrecere mizerabilă — nimeni afară de Neddy Silverton, care arăta ca un sclav la galere (și cînd te gîndești că se găseau unii să spună că din cauza mea era nefericit!) — și după masa de prînz George m-a purtat kilometri întregi pe-afară, povestindu-mi că sfîrșitul e inevitabil.“

Domnișoara Bart făcu un gest a lehamîite. „Cît despre asta, nu se va întîmpla niciodată. Știe ea Bertha cum să-l aducă înapoi cînd vrea.“

Doamna Fisher însă o privea dintr-o parte. „Nu și dacă el are alt loc de refugiu! Da, asta-i cheia problemei — bietul de el nu rezistă singur. Și mi-l amintesc pe cînd era un om minunat, plin de viață și de entuziasm.“ Se opri și cînd reluă, nu se mai uita la Lily: „N-ar mai sta nici o oră cu ea dac-ar ști...“

„Ști...?“ repetă domnișoara Bart.

„Ceea ce-ar trebui tu, de pildă, să... cu șansele pe care le-ai avut! Dacă ar fi sigur, vreau să spun...“

Lily o întrerupse cu vădită enervare, roșind puternic. „Te implor, s-o lăsăm baltă, Carry... Subiectul este prea îngrozitor pentru mine.“ Și ca să abată atenția amiceii sale, adăugă sforțîndu-se să readucă gluma pe tapet: „Și al doilea candidat? Nu trebuie să-l uităm.“

Rîse și doamna Fisher. „Nu știu dac-ai să mai rîzi dacă-l zic... Sim Rosedale?“

Domnișoara Bart nu rîse, într-adevăr — privea doar gînditoare, în gol. Sugestia, de fapt, nu făcea decît să dea expresie unui gînd pe care-l rostogolise mult în cap în ultimele săptămîni; dar nici după un minut zise, nepăsătoare: „Domnul Rosedale își dorește o soție care să-l poată plasa printre Van Osburgh-i și Trenori.“

Doamna Fisher nu lăsă să-i scape ocazia: „Tochmai ce-ai putea tu face pentru el! Cu banii lui, evident. Nu vezi ce bine ar ieși totul pentru fiecare din voi doi?“

„Ce nu văd e felul în care l-aș putea face pe el să vadă asta,“ întoarse Lily, cu un hohot menit a pune capăt subiectului.

Dar în realitate se gîndi încă la el multă vreme după plecarea doamnei Fisher. Îl văzuse extrem de puține ori pe Rosedale de cînd se alăturase Gormerilor, el fiind atît de preocupat să pătrundă în Edenul din care se găsea ea

acum alungată ; dar de vreo două ori, în lipsă de ceva mai bun, el se abătuse pe-acolo să petreacă duminica și în aceste ocazii atitudinea față de ea se revelase fără echivoc. Că o admira încă era, mai mult ca niciodată, o evidență ofensivă ; căci în cercul Gormerilor, în care el își „dădea drumul“, simțindu-se acasă fără povara convențiilor pe care nu le pricepea, n-avea ce ascunde. Erau însă aspecte care-i arătau lui Lily ce parșivă putea fi atitudinea omului aceleia. Astfel, el simțea o evidentă bucurie să-i facă pe Gormeri să înțeleagă că o știa pe „domnișoara Lily“ — era „domnișoara Lily“ pentru el, acum — înainte ca ei să se fi născut socialmente ; bucurie și mai mare să-i arate asta lui Paul Morpeth. Dar implica și faptul că era vorba de o intimitate minoră, genul de relaxare pe care și-l permite, în orele de răgaz, omul cu mare greutate și o mulțime de preocupări.

Nevoită să accepte această versiune a legăturii lor de odinioară și s-o ia în nota de plezanterie comună noilor ei prieteni, Lily simțea o umilință sfișietoare. Dar îndrăzneia mai puțin ca oricând să se certe cu Rosedale. Bănuia că „Nu“-ul ei se încadra printre cele mai grave care-i fuseseră vreodată adresate și faptul că el știa ceva despre nefericita tranzacție cu Trenor și că putea oricând profita de aceasta în modul cel mai josnic, o plasa la cheremul lui fără nici o speranță de scăpare. Și totuși sugestia lui Carry Fisher îi trezise nădejdi noi. Oricît l-ar fi displicut pe Rosedale, nu-l disprețuia în mod absolut. Căci, de bine-de rău, omul acela își înfăptuia felul propus în viață, lucru care, pentru Lily, era preferabil eșecului. Simțise întotdeauna în el o tenacitate uluitoare, cu care își croia drum, încet dar sigur, prin masa densă a antipatiilor de tot felul. Deja, în lumea afacerilor își cîștigase un loc foarte bine stabilit, grație averii uriașe, sau mai ales felului iscusit cu care-o punea la lucru. Ca efect de moment, numele lui începea să figureze pe liste de comitete municipale și filantropice ; apărea la banchete date în cinstea unor distinși străini și candidatura depusă pentru admiterea într-un club de vîrf era discutată cu mai puține voci antagoniste. Apăruse de cîteva zile la dineurile familiei Trenor și-nvățase să vorbească despre căderile Van Osburgh-ilor cu exact atia dispreț cît era necesar din parte-i ; n-avea nevoie decît de o soție cu suficiente relații ca să-i grăbească ultimii pași spre

țință. Exact lucrul care-l îndemnase, cu un an în urmă, să-i facă propunerea domnișoarei Bart; dar între timp el mai urcase câteva trepte, în vreme ce ea pierduse puterea de a-l sălta peste cele câteva care mai rămăneau. Era dureros de conștientă de asta. Numai succesul o făcea să-și piardă capul, în lumina tristă a eșecului vedea, culmea, mai bine lumea. Și iată că o scînteie de speranță înviora lumina momentului. Își amintea că, dincolo de motivul mercantil al cererii în căsătorie detectase, atunci, afecțiune reală. Tocmai, nu l-ar fi detestat atît de mult dacă n-ar fi simțit că el îndrăznește cu adevărat s-o dorească. Și-atunci, nu era oare posibil ca pasiunea să nu se fi stins, chiar dacă nu mai era susținută de celălalt element? Nici măcar nu încercase vreodată să-l încînte — cu tot disprețul ei fățiș, el o sorbea din ochi. Ce-ar fi, așadar, să-și exercite această putere care i-l aducea la picioare chiar și-n stare pasivă? Ce-ar fi să-l facă s-o ia din dragoste, acum că alt motiv nu mai exista?

GORMERII tocmai își construiau, ca buni burghezi în ascensiune ce se aflau, o casă în Long Island; și-i revenea domnișoarei Bart misiunea de a-și însoți gazda în frecventele vizite de inspectare a progreselor construcției. Acolo, în vreme ce doamna Gormer se confrunta cu probleme de iluminare și grupuri sanitare, Lily putea să guste tihna plimbării de-a lungul golfului străjuit de copaci, sub clopotul luminos al toamnei. Chiar dacă singurătatea nu-i era soră bună, viața plină de zgomote pe care o ducea transforma în binefacere un moment ca acesta. Se săturase să tot plutească încoace și-ncolo pe niște valuri de plăcere ori interese pe care nici măcar nu le împărtășea; se săturase să tot vadă oameni care treceau de la o distracție la alta zvîrlind cu bani în toate părțile, oameni între care se simțea o păpușă scumpă în miinile unui copil răzgîiat.

Asta îi era starea de spirit cînd, întorcîndu-se într-o bună dimineată de la țarm pe un drum pe care nu mai mersese, se-nîlîni nas în nas cu George Dorset. Domeniul Dorset-ilor se afla în vecinătatea imediată a celui cumpărat de

curînd de Gormeri și Lily îi zărise chiar de cîteva ori, din fuga mașinii; dar orbita lor socială era atît de diferită de a ei încît nu-i trecuse prin cap că s-ar putea întîlni de-a dreptul cu vreunul din ei.

Pășind legănat, dus pe gînduri, Dorset n-o zări pe domnișoara Bart decît cînd era la cîteva metri de ea; dar în loc să se oprească, cum se așteptase Lily, la vederea ei se repezi înainte foarte agitat și bucuros.

„Domnișoară Bart!... Dai mîna cu mine, nu-i așa? De cînd tot sper să te-ntîlnesc.... ți-aș fi scris, dar n-am avut curajul.“ Omul acesta cu păr roșu vîlvoi și mustața zburlită avea o privire hăituită, fără-ndoială de gîndurile care-l muneau tot timpul.

Pentru privirea aceea Lily îl salută cu o notă de compasiune, care parcă-i insuflă mai mult curaj lui Dorset: „Am vrut să mă scuz... să te rog să mă ierți pentru rolul nefericit pe care l-am jucat...“

Ea îl opri cu un gest rapid. „Să nu mai vorbim de asta; mi-a părut tare rău pentru dumneata,“ zise ea, cu oareșicare dispreț care nu-i scăpă celuiilalt. Drept care roși pînă-n albul ochilor speriați, roși atît de jalnic încît Lily se căi și ea pentru nedelicatețe. „Așa-i, pe bună dreptate,“ zise el. „Dar nu știi... trebuie să mă lași să-ți explic. Am fost înșelat — îngrozitor de înșelat...“

„În cazul ăsta îmi pare și mai rău,“ zise ea, fără ironie de data asta; „dar trebuie să-ți dai seama că nu-s eu cea mai potrivită persoană cu care să discuți acest lucru.“

Uimire sinceră se citea pe fața lui. „Și de ce nu? Nu dumitale îți datorez oare o explicație...“

„Nu este nevoie de nici o explicație — pentru mine totul este cum nu se poate mai clar.“

El scoase un murmur de dezamăgire și capul îi căzu în piept din nou; trăgea și răsucea, cu o mînă timid-nervoasă, crenguțele tufei de pe marginea cărării. Dar cînd Lily făcu gestul de a-și continua drumul, se porni iar, cu energie sporită: „Domnișoară Bart, pentru numele lui Dumnezeu, nu-ți întoarce fața de la mine! Am fost prieteni buni... întotdeauna ai fost bună cu mine... și n-ai idee ce mult îmi trebuiește un prieten acum.“

Pe Lily, slăbiciunea lamentabilă din vorbele celuiilalt o muie brusc. Și ea avea nevoie de prieteni — singurătatea o chinuise destul ca să simtă ce important era lucrul ăsta;

și ura pentru cruzimea Berthei Dorset făcu loc mîlei pentru nenorocitul din fața ei, care era, în definitiv, victima cea mai de plîns a Berthei.

„N-am nimic împotriva dumitale și încă vreau să fiu bună,” zise. „Dar trebuie să înțelegi că după cele întimplate nu mai putem fi prieteni, nu ne mai putem vedea.”

„Deci ești bună cu mine... ai un suflet mare... întotdeauna ai avut un suflet mare!” O fixă cu o privire mizerabilă. „Dar de ce nu putem fi prieteni... de ce, cînd eu mi-am turnat cenușă-n cap și mi-am izbit fruntea de pămînt? E drept să mă faci să sufăr pentru falsitatea și mirșăvia altora? Am suferit destul la vremea mea — să nu fie oare îndurare pentru greșeala aceea... nici un liman?”

„Gîndeam că limanul l-ai găsit în împăcarea înfăptuită pe altarul tăierii mele,” începu Lily, pierzîndu-și iarăși răbdarea, dar el strigă implorător „Nu vorbi așa!... Točmai asta mi-a fost pătimirea cea mai mare. Dumnezeu! Ce puteam face — nu eram legat de mîini și de picioare? Fusesseși aleasă pentru sacrificare, orice cuvînt de-al meu ar fi fost folosit împotriva dumitale.”

„Ți-am spus că nu te acuz de nimic; nu-ți cer decît să pricepi că datorită rolului cu care Bertha a avut bunătatea să mă-nvrednicească... pe care purtarea ei față de mine de atunci încoace l-a făcut tot mai verosimil în ochii lumii, ... e imposibil să ne mai vedem, dumneata și cu mine.”

El sta ca un ciîne bătut. „Chiar? ... Nu s-ar putea ... ? N-am putea găsi ... ?” Își luă seama, croind tufa și ierburile înalte cu o mină și mai încurcată. Apoi începu iar: „Domnișoară Bart, ascultă-mă, acordă-mi un minut. Dacă tot nu ne mai întîlnim, măcar ascultă-mă acum. Spui că nu putem fi prieteni după... după cele întimplate. Dar nu pot cel puțin apela la mila dumitale? Nu te impresionează nici rugămintea să te gîndești la mine ca la un prizonier, un prizonier pe care doar dumneata îl poți elibera?”

Roseața o trădă pe Lily — oare la asta făcea aluzii Carry Fisher?

„Nu vād cum te-aș putea ajuta točmai eu,” murmură dînsa, retrăgîndu-se puțin din fața privirii lui tot mai aprinse.

Dar tonul ei păru să-l calmeze, cum se întimplase de atîtea ori și-n momentele lui cele mai prăpăstioase. Liniile încăpăținate de pe chip i se desinseră și, deodată docil, el

zise : „Ai vedea, dac-ai mai păstra bunătatea și înțelegerea pe care mi le arătai cîndva — numai Dumnezeu știe cît de multă trebuință aș avea de ele acum.“

Ea se opri o clipă, mișcată în pofida voinței ei de această evocare a influenței pe care-o exercita cîndva asupra lui. Suferința o înmuiase în mare măsură și această ferăstruică prin care zărise o clipă rușinea și starea de plîns a existenței lui dezarmă orice urmă de dispreț mai putea păstra pentru un bărbat atît de slab.

„Îmi pare nespus de rău pentru dumneata... și te-aș ajuta cu dragă inimă ; dar trebuie să-ți cauți alți prieteni, alți sfătuitori.“

„Dumneata mi-ai fost prietenul cel mai bun,“ răspunse el cu simplitate. „Și apoi... nu-nțelegi?... ești singura persoană...“, vocea lui cobori pînă la șoptă — „singura persoană care știe.“

Iar simți Lily că îi năvălește tot singele în obraz ; iar prinse a-i bate inima cu putere, așteptînd urmarea.

El ridică spre dînsa ochi rugători. „Înțelegi acum, da ? Da ? Sint disperat — la capătul puterilor. Vreau să fiu liber și dumneata mă poți elibera. Știu că poți. Dumneata nu poți să mă știi captivul iadului, nu ? Nu-ți stă în fire să te răzbuni în felul ăsta. Ai fost întotdeauna așa de blindă — și-acum te uiți la mine cu blindețe. Zici că-ți pare rău pentru mine. Ei bine, îți stă în putință s-o demonstrezi... numai Dumnezeu știe cît de mult adevăr spun. Înțelegi, nu-i așa... n-ar fi nici atîtica publicitate în jur... nimic care să te privească. N-am ajunge niciodată acolo... nu am nevoie decît să pot spune, clar, „Uite, asta și asta și asta,“ înțelegi, și zbuciumul ar lua sfîrșit, drumul ar fi liber și toată grozăvia ar dispărea într-o secundă.“

Vorbise pe nerăsuflăte, ca un alergător la capătul cursei, zvîrlind din cînd în cînd cu putere aerul din plămîni ; și printre cuvintele întretăiate ea zărea, ca printre niște fișii de ceață, o panoramă de vis, numai pace și tihnă. Căci nu mai încăpea nici o îndoială unde bătea el ; și fără insinuirile doamnei Fisher ar fi înțeles. Avea în față un om care o implora să-l salveze în culmea singurătății și umilintei lui — dacă-i ieșea în întîmpinare într-un astfel de moment, avea să fie al ei cu toată strășnicia credinței lui înșelate. Și puterea asta stătea în mîna ei — atît de total, încît el nici măcar nu bănuia. Cu o singură mișcare putea

căpăta răzbunarea și reabilitarea — ametitoare ușurința asta

Nu zicea nimic și privea doar, dincolo de el, în josul cărării pătate de culorile toamnei. Și deodată o cuprinse frica — frica de ea însăși, de îngrozitoarea forță a tentației. Toate slăbiciunile trecutului erau acum tot atîția complici ce-o trăgeau de zor spre poteca de mult bătătorită de picioarele lor. Se-ntoarse brusc spre el, întinzîndu-i mîna ;

„La revedere ; îmi pare rău — nu pot face absolut nimic pentru dumneata.“

„Nimic ? Nu spune asta ! strigă el, mai bine recunoaște că mă abandonezi ca toți ceilalți. Dumneata, singura ființă care m-ar fi putut salva !“

„La revedere, la revedere,“ repetă ea grăbită ; și-n timp ce se-ndepărta, îl auzi strigînd cu-o ultimă efortare : „Cel puțin mă lași să te mai întîlnesc o dată ?“

Ajunsă pe domeniul Gormerilor, Lily o luă de-a dreptul peste gazon spre casa neterminată, unde gîndea că se află, pradă celor mai năstrușnice gînduri provocate de întîrzierea ei, doamna Gormer ; care, ca mai toate persoanele nepunctuale, nu putea suferi să fie lăsată să aștepte.

Dar cînd ajunse în aleea mare văzu un faeton elegant dispărînd după curbă, spre poartă ; și-n prag, pe doamna Gormer, radiind încă de-o bucurie retrospectivă. Dînd cu ochii de Lily, roși stingherită. „Ai văzut cine m-a vizitat ? A, am crezut că te-ai întors pe alee. Doamna George Dorset — într-o scurtă vizită ca-ntre vecini, așa a zis.“

Lily nici nu clipi, cu toate că n-ar fi inclus niciicînd sentimentele de bună vecinătate printre idiosincraziile Berthei ; iar doamna Gormer, căreia i se luase o piatră de pe inimă văzînd ce indiferentă părea Lily, continuă cu un hohot menit a bagateliza întîmplarea : „Bineînțeles că ce-a adus-o de fapt a fost curiozitatea — m-a pus s-o duc peste tot. Dar nici nu poate fi persoană mai drăgută, zău, nici un fel de aere, ș-așa de simpatică... acu înțeleg de ce lumea o găsește atît de formidabilă.“

Această întîmplare ciudată, care prea coincidea cu întîlnirea ei cu Dorset ca să nu fie un tîlc la mijloc, îi dădu un vag sentiment că i se pregătea o altă nenorocire. Numai vecină bună nu se sinchisea Bertha să fie, cu atît mai pu-

țin cu cineva dinafara cercului ei. Absolut întotdeauna, fie ignorase pe aspiranții de după gard, fie îi chemase în curte numai dacă putea profita cumva de ei ; și tocmai lipsa oricărui criteriu, bunul plac îi făcea pe aceștia și mai fericiți, își zicea Lily. Vedea asta în satisfacția imposibil de ascuns de pe fața doamnei Gormer și-n citarea, fără nici o normă, din opiniile Berthei, în zilele care urmară, la care adăuga speculații prelungite asupra casei unde-și făcuse rochia. Toate ambițiile latente ale doamnei Gormer, inutile față de atitudinile egale ale celor ce-o înconjuraseră pînă atunci și deci ținute în secret, germinau acum sub soarele avansurilor Berthei ; și indiferent de motivul acesteia din urmă, Lily își dădea seama că viitorul ei avea oricum de suferit.

Stabilise ca, din cînd în cînd, să-și părăsească prietenii ca să viziteze niște cunoștințe recente ; și la întoarcerea din ultima asemenea vizită își dădu seama pe loc că influența doamnei Dorset tot mai plutea în aer. Avuseseră loc schimburi de vizite, luarea ceaiului la un club de țară, o întîlnire la un bal al vînătorilor ; ba mai mergea vorba că se apropia un dineu, vorbă pe care Mattie Gormer încerca, cu un nefiresc efort — la ea — de discreție s-o furiseze afară din conversație, cînd domnișoara Bart era de față.

Aceasta hotărîse oricum să se reîntoarcă în oraș, după ce petrecuse o duminică de adio cu prietenii ei ; și, cu ajutorul lui Gerty Farish, descoperise un mic hotel particular unde își putea petrece iarna. Hotelul aflîndu-se la periferia unei zone locuită de protipendadă, prețul pentru cei cîțiva metri pătrați pe care-i locuia o ardea la punga cu mult mai mult decît își putea permite ; dar își căuta justificare în faptul că, în împrejurări ca cele prin care trecea, era important să păstreze o aparență de prosperitate. Adevărul era că pur și simplu nu concepea, atîta vreme cît mai avea posibilitatea să plătească pentru o săptămînă înainte, să trăiască în condițiile în care sta Gerty Farish. Niciodată nu fusese mai aproape de ruină ca acum ; dar putea cel puțin să-și plătească nota săptămînală la hotel și cum cele mai mari din datoriile vechi le plătise din banii primiți de la Trenor, îi mai rămînea o sumă frumușică din care putea trăi cum trăia. Ceea ce nu însemna că nu se gîndea la vremealnicia unei astfel de siguranțe. Camerele ei, care dădeau spre niște ziduri din cărămidă cu scări de incendiu, mesele

singuratică în restaurantul întunecat, cu lavanul prea încărcat și mirosind perpetuu a cafea — toate aceste neplăceri materiale, ce-aveau nu peste mult să se numească confort deosebit, îi mentineau mintea în alerta căutării; drept care revenea tot mai des la sfaturile doamnei Fisher. Și oricât s-ar fi învîrtit în jurul lor, știa că-n final trebuia să privească în față adevărul necesității de a se căsători cu Rosedale; convingere pe care i-o întări o vizită neașteptată din partea lui George Dorset.

Îl găsi, în prima duminică după revenirea ei în oraș, pășind încolo și-ncoace prin sufrageria ei îngustă, punînd iminent în pericol bibelourile cu care ea încercase să o mai însufletească; dar la vederea ei se calmă, zicînd umil că nu venise s-o sîcîie, că nu cerea decît să fie lăsat să rămînă o jumătate de oră și să vorbească despre orice va fi voit ea. Adevărul, bineînțeles, era că pe el îl preocupa un singur subiect — el și starea lui nenorocită —, gîndea Lily; și că venise doar pentru c-avea nevoie de mila ei. Dar cum începu prin a pretinde că-l interesează ce face ea și cum ea îi răspunse, văzu că, pentru întiași dată, o oareșicare iluminare asupra nenorocirii ei păru a-nlătura negurile dense ale preocupării unice pentru persoana lui. Era cu puțință ca fiara aceea de mătușă a ei s-o lase fără un ban? Că trăia singură acolo pentru că nu mai avea unde merge și că într-adevăr abia mai avea din ce trăi pînă i se plăteau odată banii din moștenire? Mila pentru alții mai că se atrofiase în ființa lui, dar suferea atît de intens încît își dădea vag seama ce poate fi aceea — și-n plus, își dădu dînsa seama, suferința ei își găsi de îndată în mintea lui o utilizare pentru folosul propriu.

Cînd în sfîrșit se descotorosi de dînsul, sub pretextul că trebuia să se schimbe pentru cină, el se mai opri o dată în prag și strigă fără veste: „Mi-a făcut atît de bine!... hai, te rog, spune că mă lași să mai vin...” Dar dacă ruga direct, direct trebuia să i se răspundă: „Îmi pare rău... dar știi bine de ce nu pot face asta.”

El roși pînă la rădăcina părului, și, închizînd ușa la loc, rămase acolo ca o momie sîcîitoare. „Știu că ai putea... numa să vrei... dacă situația ar fi alta... dar de dumneata depinde s-o schimbi. Un cuvînt, nu trebuie decît să spui un cuvînt și m-ai scăpat de chin!”

Ochii li se întâlneau și o clipă ea se clătină iarăși pe muchia tentației. „Te înșeli ; nu știu nimic ; n-am văzut nimic ;“ zise ea, încercând să găsească stabilitate în cirja repetării ; și-n timp ce el pleca, gemînd „Ne sacrifici pe amîndoi,“ ea continua să repete, ca-ntr-o transă : „Nu știu nimic — absolut nimic.“

De cînd stătuse de vorbă, cu atîta folos, cu doamna Fisher, Lily nu-l prea văzuse pe Rosedale, dar în cele două sau trei ocazii cînd se întîlniseră putuse remarca o creștere vădită a acțiunilor ei. Nu încăpea nici o îndoială că el o admira la fel de mult și că, prin urmare, nu era chiar atît de greu să-l faci să uite de cele materiale. Nu era nici chiar atît de ușor ; dar nici nu era ușor să privească în față, în lungile ei nopți albe, viitorul pe care i-l propunea George Dorset. Dintre două rele, primul i se părea mai puțin hidos — existau chiar momente cînd o căsătorie cu Rosedale părea singura soluție onorabilă de a ieși din dificultate. Nu mergea de fapt cu imaginația mai departe de ziua nefastă — după aceea totul se confunda într-o ceață roz de bună-stare, dincolo de care se ascundea din fericire și salvatorul ei. Învățase, în lungile ei priveghiuri, că era mai bine să nu se gîndească la anumite lucruri, că peste anumite viziuni de după miezul nopții trebuia să arunce o mantie de poveste — și una din ele era cea a posturii de soție a lui Rosedale.

Datorită, cum recunoștea deschis, succesului Bry-ilor la Newport, Carry Fisher luase în chirie o căscioară în Tuxedo ; spre care pleca Lily în duminica în care picase Dorset. Deși era ora cinci cînd sosi acolo, stăpîna nu venise încă și în camerele cu focul arzînd în vatră domnea o liniște patriarhală, tonică. Lily era emoționată, cum nu-și amintea să fi fost vreodată față de camerele lui Carry Fisher ; dar, în contrast cu lumea în care trăise în ultima vreme, aici simțea repaus și stabilitate chiar și-n amplasamentul mobilei, chiar și-n competența discretă a cameristei care o conduse în camera ei. Non-conformismul doamnei Fisher reprezenta, la urma-urmei, o deviere neînsemnată de la un crez social moștenit, pe cîtă vreme cei din cercul Gormerilor încercau pentru prima oară să conceapă un astfel de crez pentru uz propriu.

Era pentru prima dată, de cînd se-ntorsese din Europa, că Lily se afla într-o atmosferă familiară, și, stîrnită în vechile senzații, cobora la masă pregătită să întâlnească prieteni de odinioară. Își luă însă pe loc seama, reflectînd că prietenii care-i rămăseseră loiali erau tocmai aceia care ar fi dorit cel mai puțin s-o expună unor astfel de scene; și nu mai fu nici o surpriză pentru ea să dea de domnul Rosedale, ingenuncheat patern pe covor, în fața fetei gazdei.

Rosedale pe post de tătic, iată o imagine departe de a o impresiona pe Lily; și totuși, nu putea să nu observe bunătatea reală cu care se juca cu copilul. Nu era vorba de gesturile drăgăstoase premeditate și false ale oaspetelui privit de mamă, căci nu se aflau decît ei doi în cameră, ei cu fetița; și alăturarea de ființa mică și năzuroasă ce-i suferea omagiul îl făcea să pară cumsecade într-un fel ne-sofisticat. Da, va fi cumsecade, gîndi Lily din prag, va arăta blîndețea aceea grosieră, lipsită de scrupule, rapace, a păsăru de pradă alături de femela sa. N-avu destulă vreme să stabilească dacă imaginea omului de lîngă cămin îi mai domolea dezgustul ori, mai curînd, îi furniza o reflecție concretă; căci la vederea ei el sări imediat în picioare, redevenind domnul Rosedale înfloritor și dominant din salonul lui Mattie Gormer.

N-o miră defel nici faptul că el îi fusese desemnat ca unic partener. Deși nu o mai întîlnise pe doamna Fisher de la importanta lor discuție, Lily știa că aceasta n-avea odihnă pînă nu împrăștia și asupra prietenilor ei florile pe care cu trudă le făcea să crească din gunoaiile vieții. Și dacă ea, Carry, beneficia din plin de avantajele celor privilegiați, apoi adevăratele ei simpatii se-ndreptau spre ceilalți — spre nefericiți, spre mai puțin norocoșii vieții, spre ratati, obidiți și flămînzi.

Vulpe șireată, doamna Fisher avusese grijă ca-n prima seară Lily să n-aibă a confrunța direct obiectul oareșicare-lui ei dezgust. Kate Corby și vreo doi-trei bărbați se prezentară și ei curînd, și Lily, care nu pierdea un singur amănunt din lucrătura prietenei sale, se gîndea că totul fusese aranjat s-o ajute să prindă curaj. Față de atare plan, nu putea manifesta decît pasivitatea bolnavului resemnat sub mîna chirurgului; și acest sentiment de neajutorare le-

targică n-o părăsise nici cînd oaspeții plecară și doamna Fisher o urmă la ea în cameră.

„Pot intra la o țigară lîngă foc? Dacă vorbim în camera mea, deranjăm copilul.“ Doamna Fisher aruncă în jur privirea gazdei plină de sollicitudine. „Sper că te simți bine, draga mea. Nu-i așa că am o căscioară drăguță? Pentru mine nu poate fi bucurie mai mare decît să pot sta cîteva săptămîni cu fetița, în liniște.“

În rarele ei momente de prosperitate, Carry devenea atît de maternă încît domnișoara Bart se gîdea uneori că dacă femeia asta ar ajunge vreodată să aibă destul timp și destui bani, ea ar renunța la toate celelalte plăceri pentru a se dedica fiicei sale.

„Și zău că merit odihna asta — mi-am cîștigat-o cu sudoarea frunții.“ continuă Carry, lăsîndu-se pe pernele moi ale fotoliului de lîngă foc. „Louisa Bry e un stăpîn dur, adesea îmi doream să-i am din nou pe Gormeri. Să se mai spună că dragostea face oamenii geloși și suspicioși — un fleac, pe lîngă ce poate face ambiția socială! Louisa nu dormea nopțile din cauză c-o munea dilema dacă femeile care veneau pe-acolo veneau pentru *mine*, pentru că erăm cu ea, ori pentru *ea*, pentru că era cu mine; și-mi punea întotdeauna capcane, ca să afle ce gîndesc. Evident că preferam să mă dezic de cele mai vechi prietene, numai ca s-o liniștesc, să-i îndepărtez gîndul că-mi datora cunoștința și celei mai umile ființe — cu toate că tocmai pentru asta mă chemase și nu pentru altceva mi-a scris un cec frumușel la sfîrșitul sejurului!“

Doamna Fisher nu era femeia care să vorbească despre ea fără vreun motiv, și vorbirea directă, în cazul ei, departe de-a anula recursul la metode indirecte, putea mai curînd fi comparată cu trîncăneala scamatorului care-și aranjează conținutul mincilor. Prin fumul ușor al țigaretelor, ea nu încetase o clipă s-o privească pe domnișoara Bart, care își trimisese camerista la culcare, și, așezîndu-se în fața oglinzii își revărsa acum pe umeri părul bogat și ondulat.

„Ai un păr minunat, Lily. Subțiat...? Ce contează asta, cînd e-așa de viu, de învăluitoare? Grijile atîtor femei par s-atace mai întîi părul lor — dar al tău arată de parcă n-ar fi existat nicicînd vreun gînd neliniștit sub el. Nu te-am văzut vreodată mai frumoasă ca-n seara asta. Mattie Gor-

mer îmi zicea că vrea să te pieteze Morpeth — de ce nu-l lași ?”

Drept răspuns imediat, domnișoara Bart aruncă o rapidă privire critică feței în discuție. Apoi zise, pe-un ton de ușoară iritare : „N-am chef să-mi facă Paul Morpeth portretul.”

Cealaltă căzu pe gânduri. „M-mda. Mai ales acum, da — ei, n-are decît să ți-l facă după ce te măriți.” Așteptă o clipă, după care continuă : „A propos, m-a vizitat Mattie mai deunăzi. A apărut aici duminica trecută și încă însoțită de nimeni alta decît Bertha Dorset !”

Din nou se opri pentru a aprecia efectul pe care anunțul îl produsese, dar mîna domnișoarei Bart continua să petreacă cu vigoare peria peste părul lung.

„În viața mea n-am fost mai luată prin surprindere,” continuă doamna Fisher. „Nu-mi pot imagina două femei mai puțin predestinate intimității — vreau să spun, din punctul de vedere al Berthei : pentru că, evident, sărmana Mattie nu vede nimic deosebit în alegere, tot așa cum, n-am nici o îndoială, iepurașul își închipuie că-l fascinează pe anaconda. Știi că ți-am spus întotdeauna că Mattie tinjește în ascuns să se plictisească cu lumea adevărat bună ; și uite că dacă s-a ivit prilejul, nu ezită să-și sacrifice toți prietenii vechi.”

Lily puse peria deoparte și-ntoarse spre prietena sa ochi pătrunzători. „Ca de pildă, eu ?” sugeră ea.

„Ei, draga mea...” murmură doamna Fisher, ridicîndu-se să-ndrepte un lemn în vatră.

„Asta urmărește Bertha, nu ?” Domnișoara Bart continuă cu hotărîre. „Căci bineînțeles, urmărește ceva, ca-ntotdeauna ; și-ncepusem să-mi dau seama, încă înainte de a părăsi Long Island, că pune gheara pe Mattie.”

Doamna Fisher oftă evaziv. „A prins-o fără scăpare. Cînd te gîndești că toată independența aceea pe care Mattie o trîmbea pe toate cărările nu era decît o formă mai ascunsă de snobism ! Deja Bertha o poate face să creadă orice, și mă tem, biata mea copilă, c-a început să insinueze grozăvii despre tine.”

Lily roși în umbra părului lăsat slobod. „Ce ticăloasă poate fi lumea,” murmură ea, ferindu-se din raza necruțătoare a ochilor doamnei Fisher.

„Intr-adevăr, nu ni-i toată soră; și singura modalitate de a supraviețui este să te lupți cu propriile arme — și mai presus de orice, draga mea, nu singură!” Doamna Fisher lăsa la o parte aluziile delicate și trecu la atac. „Mi-ai spus atât de puțin încît aş putea doar să-mi închipui ce-a fost; dar în viața asta trepidantă nu prea este vreme să urăști pe careva la nesfârșit fără vreun motiv și dacă Bertha are urîtenia sufletească de a voi să-ți facă rău și prin intermediul altora, trebuie că-i este frică de tine. Din punctul ei de vedere, nu există decît un motiv ca să se teamă de tine; și ideea mea este că dacă vrei s-o pedepsești, ai toată puterea. Sint convinsă că te poți căsători cu George Dorset și mine; dar dacă răzbunarea nu-ți suride, și nu sub forma asta, singurul lucru care te mai poate salva de Bertha este să te căsătorești cu altcineva.”

LUMINA aruncată asupra situației de către doamna Fisher avea claritatea mohorîtă a zorilor de iarnă. Delinea concretetea cu o rece precizie neimblinzită de nuanțe și parcă s-ar fi refractat de pereții de vid ai unui spațiu apăsător; deschisese ferestre pe care nu se vedea nici urmă de cer. Dar idealistul pradă necesităților vulgare are nevoie de minți vulgare care să exprime ceea ce pe el îl scîrbește; și era mai ușor pentru Lily s-o lase pe doamna Fisher să formuleze datele problemei, decît să le treacă singură în revistă. Dar dacă tot era confruntată cu ele, înțelegea să le privească pînă-n străfunduri; străfunduri care nu i se puteau revela cu mai multă concretete ca în plimbarea pe care, a doua zi după-amiază, o făcu însoțită de Rosedale.

Era una din zilele acelea nemișcate de noiembrie, cînd aerul e bintuit de o nălucă a verii, și ceva din liniile peisajului și din ceața aurie care-i învăluia îi aducea în memorie după-amiază aceea de septembrie cînd urcase împreună cu Selden dealul la Bellomont. Ironia paralelei nu putea să-i scape, odată ce plimbarea cu Selden reprezentase o irezistibilă fugă de exact un astfel de moment greu ca cel pe care actuala excursie își propunea să-l provoace.

Dar se mai insinuai și alte amintiri inoportune: situații similare, provocate la fel de măiestru, dar care, prin nu se știe ce malicie a Fortunei, ori prin propria-i șovăire, dăduseră greș. Ei bine, acum nu mai șovăia aproape de loc; acum știa ce vrea. Își dădea seama că întreaga muncă de reabilitare trebuie luată de la capăt, cu șanse infinit mai mici, dacă Bertha Dorset avea să reușească s-o rupă de Gormeri; și la dorul după un adăpost sigur se adăuga dorința aprinsă de a o învinge pe Bertha, așa cum numai bogăția și poziția socială o puteau învinge pe ea. Ca soție a lui Rosedale — acel Rosedale pe care simțea că numai ea îl putea crea — avea cel puțin să prezinte un scut de nepătruns dușmanului asmuțit.

Ca pe un flacon cu săruri tari trebuia să țină în fața ei acest gând, într-atît o scîrbea cvasi-totala lipsă de subtilitate a lui Rosedale. Mergînd alături de el, îmbolnăvită pînă-n ultima fibră a ființei de libertatea tonului și privirii lui și totuși zicîndu-și că trebuie să îndure puțin ca să plătească pentru dominarea inversă de mai tîrziu, ea încerca să calculeze punctul exact în care concesia trebuia să devină rezistență și prețul pe care el trebuia să-l plătească să apară la fel de clar. Numai că Rosedale era de-o suficientă impenetrabilă la astfel de aluzii, suficientă care-și făcea ghicită platoșa de oțel sub ușoara haină a căldurii de la suprafață.

Stăteau de mulțor într-un fel de lojă de piatră situată deasupra lacului, cînd, fără veste, ea tăie scurt o tîradă amoroasă, uitîndu-i-se drept în ochi cu gravitate.

„Vă cred, domnule Rosedale,” zise ea încet, „și sînt gata să mă căsătoresc cu dumneata oricînd dorești.”

La care vorbe, Rosedale, roșu ca un rac fiert, sări drept în picioare și rămase pironit acolo, cu gura căscată.

„Pentru că presupun că asta doriți,” continuă ea, pe același ton liniștit. „Și cu toate că n-am putut consimți cînd mi-ați mai vorbit în felul acesta, sînt gata, acum că vă cunosc mult mai bine, să-mi încredințez fericirea în miinile dumneavoastră.”

Vorbise cu acea nobilă lipsă de ocolișuri — un fel de lumină înțeleaptă aruncată peste întortocheatele cărări obscure ale momentului — care o caracteriza în astfel de situații de criză. Sub această lumină Rosedale păru a șo-

văi o clipă, ca unul ce-și dădea seama că nu-i rămânea nici un cotlon în care să se ascundă.

Apoi rise scurt și scoase la iveală o tabacheră de aur în care își infundă degetele grăسune, încărcate cu inele, în căutarea unei țigări cu capătul aurit. Trase una afară și o contemplă înainte de a vorbi: „Dragă domnișoară Lily, îmi pare rău dac-a existat o cît de mică neînțelegere între noi, dar atunci m-ai făcut să înțeleg că într-adevăr n-am nici o șansă, că nu mai aveam, zău, nici o intenție să reinnoiesc cererea.“

Grosolănia cuvintelor crispă singele în ea; dar își stăpîni mînia și replică pe un ton de demnă suavitățe „Nu pot învinui pe nimeni altcineva decît pe mine pentru impresia pe care am creat-o, cum că hotărîrea mea ar fi fost irevocabilă.“

Întotdeauna manevră cuvintele prea repede pentru el, așa că și acum stătea încurcat, fără să sufle o vorbă, pînă ce tot ea îi întinse mîna, adăugînd, cu extrem de vagă tristețe: „Înainte de-a ne lua adio, vreau cel puțin să vă mulțumesc că ați gîndit cîndva despre mine în felul în care ați gîndit.“

Atingerea mîinii ei, privirea catifelată și totuși scormitoare, atinseră o fibră vulnerabilă în Rosedale. Tocmai această artă fără cusur de a se ține la distanță fără a implica nici o urmă de dispreț, îl făcea să renunțe atît de greu la ea.

„De ce să ne spunem adio? Nu rămînem totuși prieteni buni?“ reluă el firul pierdut, cu puțină disperare; nu-i dădea nici drumul la mînă.

Ea și-o retrase încetișor. „Adică cum să fim prieteni buni?“ întrebă ea, zîmbind ușor. „Să-mi faci curte fără să mă ceri în căsătorie?“

Rosedale rise în așa fel încît se vedea că e iar la largul lui. „Cam așa ceva, da. Nu pot să nu-ți fac curte — nici un bărbat care te cunoaște nu poate; dar nici nu mă gîndesc să te cer în căsătorie.“

Ea continuă să zîmbească. „Îmi place franchetea dumitale; dar mă tem că prietenia noastră nu poate continua în aceste condiții.“

Se răsuci pe călcîie, ca pentru a arăta că sfîrșitul începea acolo și el o urmă cîțiva pași cu sentimentul frustrant că de fapt ea condusesese tot jocul.

„Domnișoară Lily...” începu el, impulsiv; dar ea mergea mai departe ca și cum nu l-ar fi auzit.

O ajunsese din câțiva pași și o apucă rugător de braț. „Domnișoară Lily... nu te grăbi în halul ăsta. Tare rea mai poți să fii; dar dacă nu eziți să spui adevărul, nu vād de ce nu mi-ai da și mie voie să fac la fel.”

Ea se opri o clipă, ridicind sprincenele și trăgîndu-și instinctiv brațul.

„Eu trăiam sub impresia că ați făcut acest lucru și fără permisiunea mea.”

„Bun, ș-atunci de ce n-ai asculta motivele care m-au determinat? Nici unul din noi nu-i un novice în treburile din astea ca să ne supere vorba pe șleau. Mă leșin după dumneata — nu-ți spun nici o noutate, nu? Te iubesc mai mult decît anul trecut pe vremea asta; dar trebuie să țin cont că situația s-a schimbat.”

Lily continua să-l examineze cu același aer de netulburată ironie. „Vreți să spuneți că nu mai sînt partida de soi la care sperați?”

„Da; exact așa,” răspunse el cu hotărîre. „Nu mai revin la ce s-a întîmplat. Nu cred cele spuse despre dumneata — nu *vreau* să le cred. Dar ele există și părerea mea nu schimbă situația.”

Ea roși pînă-n tîmple, dar disperarea momentului cenzură replica violentă ce-i sta pe buze și numai ochii îi scăpărară. „Dacă sînt adevărate,” zise ea, „oare acest lucru nu schimbă situația?”

El se uită la ea lung, scrutător, cu ochii mici, negustorești, care o făceau să se simtă doar o marfă vie, mai rară, dar tot o marfă. „Ba da, în romane; da'n viață, nu. Știi asta la fel de bine ca mine — dacă spunem adevărul, să-l spunem pînă la capăt. Anu' trecut muream să mă-nsor cu dumneata și nici nu te uitai la mine — acu... acu pari să n-ai nimic împotriva. Ei, ce s-a întîmplat pe parcurs? Ce s-a schimbat? Situația dumitale, asta e. Atunci credeai că poți ajunge și mai bine, acu...”

„Crezi dumneata că poți?” îl completă ea cu ironie.

„Ei bine, da; într-un fel, *vreau* să spun.” Stătea în fața ei cu mîinile în buzunar, cu pieptul bombat războinic sub vesta colorată viu. „E cam așa — am urcat frumusețea și fără prea multe opreliști pe scara socială, în ultimii ani. Poate-ți zici că-s un caraghios să mărturisesc

aşa ceva. Şi de ce mi-ar fi ruşine să spun că doresc să ocup un loc în societate? Nu-i nici o ruşine să spui c-ai vrea să ai caii tăi de curse ori o galerie de pictură. În definitiv, e vorba de un hobby ca oricare altul. Poate că vreau să plătesc nişte poliţe unora care mi-au dat peste nas anu' trecut... ia-o şi aşa, dacă sună mai cinstit. În orice caz, vreau să intru în cele mai bune familii, ceea ce mi se şi întâmplă, încetul cu încetul. Dar ştiu că modul cel mai rapid de a te răci cu lumea bună este să fii văzut cu cea mai puţin bună; de aceea vreau să evit orice greşală."

Domnişoara Bart continua să-l asculte în linişte, o linişte care ar fi putut exprima fie batjocură, fie un fel de respect fără voie pentru candoarea celui alt, dar care în orice caz îl făcu să-şi sublinieze confesiunea: „Asta e, înţelegi. Sint mai îndrăgostit de dumneata ca oricând, dar dacă te-aş lua de soţie acu m-aş răci în-veacu-vecilor-amin cu cei din capul scării şi toată munca anilor ăştia s-ar risipi în zadar."

De data asta ochii ei nu mai arătau nici cea mai slabă urmă de resentiment. După ce ani de-a rîndul respirase atmosfera grea a ipocriziilor sociale, era o binefacere să mai respire puţin din aerul tare al unei confesiuni adevărate, chiar dacă josnice.

„Vă înţeleg," zise ea. „Acum un an v-aş fi fost de folos, iar acum n-aş fi decît o belea; mi-a plăcut sinceritatea dumneavoastră, credeţi-mă." Li întinse mîna cu un zîmbet.

Şi iarăşi gestul zdruncină siguranţa lui Rosedale. „Cerule, eşti dată dracului, dacă-mi ierţi expresia!" exclamă el; şi cum ea se puse iarăşi în mişcare, o strigă: „Domnişoară Lily... opreşte-te! Ştii că nu cred în poveştile alea... cred că-s toate scorneli ale unei femei care n-a ezitat să te sacrifice ca să-i fie ei bine..."

Lily se-ndepărtă c-un gest nerăbdător de dispreţ — era mai uşor să-i îndure insolenta decît mila.

„Sînteţi foarte amabil; dar nu văd ce rost mai are să discutăm despre asta."

Dar impenetrabilitatea lui înnăscută la subtilităţi îl ajută să înlătore astfel de rezistenţă în, de fapt, singurul mod care era eficient. „Nu vreau să discut nimic; vreau numai să te-ntreb ceva, fără fasoane," insistă el.

Ea se opri fără voie, ținută de hotărîrea din vocea și ochii lui ; și el continuă, sfredelind-o cu privirea. „Nu-mi pot închipui de ce-ai așteptat atîta fără să i-o plătești femeii ăleia, cînd aveai mijlocul la îndemînă.“ Ea tăcea, uluită, și el se mai apropie un pas ca s-o întrebe încet și apăsător : „De ce nu te folosești de scrisorile pe care le-ai cumpărat anul trecut ?“

Acum chiar că nu mai știa ce să răspundă. Pînă la ultima întrebare crezuse că-i vorba de presupusa ei influență asupra lui George Dorset ; deși o aluzie delicată, nu vedea de ce tocmai Rosedale să-și facă probleme de conveniență. Dar ce lovitură de teatru ! Surpriza de a afla că el îi descoperise secretul o făcu să ignore, pentru moment, fogașul pe care el își dirija avantajul respectiv.

Descumpănirea aceasta, și ea un element inedit, îi dădu lui Rosedale timp să atace mai decisiv ; drept care se puse pe turuit : „După cum vezi, îți cunosc poziția, știu că o ai la mînă și c-o poți face să joace cum îi cinți. Expresii răsuflete, nu?... dar unele expresii din asta conțin adevăr cu caru ; și presupun că n-ai cumpărat scrisorile acelea numai pentru că ești colecționară de autografe.“

Ea-l asculta și nu-i venea să-și creadă urechilor — singura impresie concretă se aduna într-un sentiment de înfricoșare față de puterea lui.

„Te-ntrebi cum am aflat de ele ?“ continuă el, răspunzînd tăcerii ei pe un ton de mîndrie asumată. „Poate c-ai uitat că sînt proprietarul vilei *Benedick* — dar să lăsăm asta acum. E mare lucru să afli cît mai multe în afaceri, iar eu am reușit să aflu cîte ceva fără să depășesc sfera propriilor afaceri. Căci e o afacere proprie — sau, cel puțin, depinde de dumneata să devină. Să privim toată chestiunea în cruda ei lumină. Doamna Dorset, din motive pe care nu-i nevoie să le mai discutăm, s-a purtat ca o bestie cu dumneata primăvara trecută. Nu-i cineva pe lumea asta care să nu știe ce plătește doamna Dorset, și-n primul rînd știu asta prietenele ei ; dar ele preferă s-o urmeze decît să i se opună — e mult mai simplu — și dumneata ai fost sacrificată lenei și egoismului lor. Așa-i că arunc o lumină destul de exactă asupra afacerii ? Ei bine, sînt unii care zic că ai în mîini cel mai grozav răspuns la asemenea faptă — că George Dorset s-ar căsători și mîine cu dumneata, dacă i-ai spune tot

ce știi și i-ai da ocazia de a arăta așa doamnei lui. Și eu cred c-ar face-o, dar dumneata nu pari a te da în vînt după această formă de a deveni chit cu cineva și, privind problema cu ochiul omului de afaceri, cred că ai dreptate. Din așa ceva nimeni nu iese cu miinile absolut curate și singura modalitate care-ți rămîne este s-o determini pe Bertha Dorset să te sprijine, nu să te atace în continuare."

Se opri doar atît cît să-și tragă răsufierea, dar nu să-și și dea voie să-și exprime opoziția tot mai fermă; și pe măsură ce el își continua șarjele, detaliind și perorînd cu siguranța omului care nu se-îndoiește o secundă de cauza expusă, ea simțea indignarea înghețîndu-i tot mai mult pe buze, se simțea subjugată de argumentație ori, mai curînd, de corsetul rece al prezentării. Nu mai avea timp să se-ntrebe cum aflase el de scrisori; peste toată lumea ei căzuse întunericul, afară de pîlpîirea monstruoasă a planului lui. Și, după primul moment de indignare, nu atît groaza față de idee o țintuia ca vrăjită, victimă a voinței lui; era mai curînd afinitatea ei subtilă cu dorințele ei cele mai intime. El era gata s-o ia în căsătorie și miine dacă putea recîștiga prietenia Berthei Dorset; și ca să declanșeze spectacolul relațiilor amicale, cu tacita retractare a tuturor cauzelor adverse, n-avea decît să prezinte ființei aceleia amenințarea latentă a pachetului căzut în mîna ei ca printr-un semn al cerului. Dintr-o dată, Lily își dădu seama de avantajul pe care acest proiect îl prezenta față de cel cu care bietul Dorset o bătea la cap. Succesul aceluia plan depindea de provocarea unei răni deschise, în vreme ce acesta reducea tranșacția la o înțelegere secretă, de care nici o a treia persoană n-avea trebuință a ști. Formulată de Rosedale în termeni de afacere — „asta dau, asta vreau“ —, înțelegerea căpăta aerul benign al unui schimb de avantaje, precum un transfer de proprietate sau revizuirea unor hotare. Fără îndoială că viața se simplifică simțitor dacă o privești ca o perpetuă ajustare, un duel între două partide, în care fiecare concesie are un echivalent recunoscut ca atare; mintea obosită a lui Lily era fascinată de simplitatea cotirii din drumurile întortocheate ale eticii într-un loc plat, guvernat de „dau, dă mi.“

Cum tot nu sufla o vorbă, Rosedale păru a citi în tăcerea ei nu numai o acceptare treptată a planului său, dar și o trecere periculoasă de partea cealaltă; căci se opri deo-

dată, ca pentru a-și replea forțele : „Vezi ce simplu e, nu ? Ei bine, nu te lăsa furată de gândul că ar fi *prea* simplu. Mai întâi că nu pornești de la o imagine perfect imaculată. Acu, că ne-am apucat să spunem lucrurilor pe nume, să le spunem pînă la capăt. Știi prea bine că Bertha Dorset n-ar fi putut să te atingă nici c-un fir de păr dacă n-ar fi existat... ăă... unele întrebări... niscaiva semne de întrebare, ei ? Obligatoriu să i se întimplă unei fete drăguțe, cu rude a dracului, presupun, da fapt e că *s-a întimplat* și uite-așa ea a găsit terenul pregătit. Vezi unde bat ? Astfel de întrebări nu-ți mai trebuiesc. Una-i s-o pui pe Bertha Dorset cu botul pe labe, dar alta-i s-o ții așa. Poți s-o sperii cît ai zice pește, dar cum ai s-o *menții* speriată ? Arătîndu-i că ești la fel de puternică. Toate scrisorile din lume nu-ți dau puterea asta, așa cum te afli acu ; da' cu un spate solid, o ții exact cum am spus. Asta-i rolul meu, asta-ți ofer eu. Fără mine nu reușești, nu te-mbăta cu apă chioară. În șase luni cazi la loc, printre vechile griji, ori poate printre altele, mai rele ; îți stau la dispoziție, gata să te scot din ele și mîine, dacă zici da. Zi da, domnișoară Lily !” adăugă el, apropiindu-se și mai mult.

Cuvintele, ca și mișcarea ce le însoți, avură darul de a o trezi pe Lily din transa de semi-supușenie în care alunecase fără să-și dea seama. Lumina ajunge în cele mai curioase unghiuri la conștiințele ce bijbiie în întuneric, și ea o primi acum prin realizarea dezgustată a faptului că așa-zisul ei complice lua în considerare, ca un punct de pe listă, și posibilitatea ca ea să nu se-ncreadă în el și să-l înșele la cîștig. Această geană de lumină căzînd în hambarul minții lui fu de ajuns ca să dea întregii tranzacții un nou aspect și Lily își dădu seama că murdăria fundamentală a acțiunii sta tocmai în lipsa oricărui risc.

Se trase înapoi, cu un gest de apărare, zicînd, cu o voce ce suna surprinzător chiar pentru ea : „Vă înșelați... amar-nic... atît în ce privește faptele, cît și-n specularea lor.”

Rosedale rămase cu gura căscată, nedumerit s-o vadă apucînd o direcție atît de diferită de cea pe care o dirijase el.

„Ce naiba mai înseamnă și asta? Am crezut că ne-nțelegem doar!” exclamă el; și la murmurul ei „Ah, acum ne înțelegem,” aruncă după ea, violent: „Atunci pentru că scrisorile sînt adresate *lui*? Dracu să mă ia dacă văd ce mulțumire ai de la el!”

8

TOAMNA lăsa loc iernii. Și încă o dată lumea bună se afla în trecere de la țară la oraș, iar Fifth Avenue, deși pus-tie la sfîrșit de săptămînă, suporta de luni pînă vineri un fluviu tot mai larg de trăsurî.

Expoziția Hipică produsese, cu vreo două săptămîni în urmă, o reanimare aparentă, umplînd teatrele și restaurantele cu toaletele scumpe care-și disputau un concurs propriu. În lumea domnișoarei Bart, Expoziția Hipică era etichetată de mult ca un spectacol pentru plebe; dar, tot așa cum seniorul feudal se mai abate uneori pe la hora sătenilor lui, cei aleși catadicseau, neoficial și doar din cînd în cînd, să onoreze și cercul celor de jos. Doamna Gormer, de pildă, nu ezita să profite de ocazie pentru a-și expune caii și propria-i persoană; și Lily apăru alături de prietena ei în cea mai vizibilă lojă din expoziție. Dar această persistentă aparență de intimitate o făcea și mai conștientă de o schimbare în relațiile dintre ea și Mattie, o discriminare treptată, coincizînd cu formarea unui standard social ivit din perspectiva haotică pe care doamna Gormer o avea asupra vieții. Era inevitabil ca Lily să fie primul sacrificiu pentru acest nou ideal și știa că, de îndată ce Gormerii se vor fi stabilit în oraș, tumultul vieții de distracții îi va facilita lui Mattie dorința de a se descotorosi de ea. Pe scurt, nu ajunsese să se facă indispensabilă; ori mai curînd, încercarea în această direcție pierduse în fața unei influențe mai puternice. Influență care, în ultimă analiză, nu era decît puterea banului — creditul social al Berthei Dorset se baza pe un faimos cont în bancă.

Lily știa că Rosedale nu exagerase nici dificultatea poziției ei și nici proporțiile revanșei pe care el o putea înlesni — odată ajunsă egală cu Bertha din punct de vedere material, avea să-i pară floare la ureche, grație înzestrării

naționale superioare, să-și domine adversara. Și primele săptămîni din iarnă îi arătau tot mai clar ce importanță aveau ambele versiuni date de Rosedale. Pînă acum păstrase niște aparențe de activitate în afara principalului curent social; dar odată cu întoarcerea în oraș, care însemna concentrarea activităților sociale, era de-ajuns să nu se apuce de vechile tabieturi ca să se vadă și să fie exclusă de la ele. Dacă nu deveniai parte a unei activități de rutină mondenă, automat erai catapultat într-un vid de non-existență socială. Cu toate dezamăgirile încercate cîndva, Lily nu-și putea de loc imagina o altă orbită — oricine poate disprețui lumea, dar cine poate găsi un loc mai bun de trăit? Ironia n-o părăsea niciodată și încă putea observa, cu auto-deriziune, ce valoare anormală căpătaseră deodată și cele mai plictisitoare și mai insignifiante detalii ale vieții de oamniioară. Acum că era eliberată de ele fără s-o ceară, căpătaseră un farmec anume — cărțile de vizită, scrierea de invitații ori de mulțumiri pentru invitații ori, mai rar, de refuzuri politicoase la invitații, politețea arătată plicticoșilor ori bătrînilor, petrecerea cu zîmbetul pe buze a unor serate fără pic de sare și piper — cît de plăcut i-ar fi umplut toate obligațiile acestea zilele goale de acum! E drept, lăsa cărți de vizită cu zecile în urma ei; se ținea, cu o perseverență zîmbitoare și bravă, cît mai în ochii lumii; și nici nu suferea respingeri atît de grosolane încît să o umple de un auto-dispreț ucigător, cum se mai întîmplă. Societatea nu-i întorcea spatele ci pur și simplu se scurgea *pe lingă ea*, preocupată și indiferentă, făcînd-o să simtă, cu toată măsura mîndriei umilite, ce însemnase să-i fie copilul favorit cîndva.

Respinsese propunerea lui Rosedale cu atîta prompt dispreț, încît aproape că se mirase și ea — nu-și pierduse deci capacitatea de a se minia pe anumite lucruri. Dar nu putea respira prea multă vreme aerul tare al înălțimilor; nu existase nimic în educația ei care să-i dezvolte consecvența forței morale — dorea de fapt, din tot sufletul, și simțea că o merită pe deplin, o situație în care atitudinea cea mai nobilă să fie în același timp și cea mai la îndemînă. Pînă acum, accesele intermitente de rezistență fuseseră suficiente ca să-i mențină respectul pentru sine. Dacă aluneca, aducea de-ndată piciorul la loc, dar abia după aceea observa că-l aducea de fiecare dată nițeluș mai jos. Respinsese oferta

lui Rosedale fără un efort conștient; întreaga-i ființă se ridicase împotriva; și încă nu-și dădea seama că prin simplul fapt că-l ascultase, învățase să trăiască alături de idei care altădată i-ar fi părut intolerabile.

Pentru Gerty Farish, păzitoare mai tandră chiar dacă nu atât de subtilă ca doamna Fisher, rezultatele luptei erau deja distinct vizibile. N-avea, într-adevăr, de unde ști ce sacrificase Lily în lupta cu oportunismul; dar o vedea dedicată trup și suflet politiciii „de agățare“. Chiar și Gerty vedea ce naivă fusese nădejdea ei că Lily putea renaște în lupta cu ostilitatea — vedea acum că prietena ei nu se număra printre cei pe care singurătatea îi învață ce puțin au pierdut. Cu atât mai multă nevoie de ajutor avea biata făptură, părea a-și spune Gerty, cu atât mai mult drept la bunătate și căldură, de a căror nevoie era atât de puțin conștientă.

De când revenise în oraș, Lily nu urcase prea des scările domnișoarei Farish. Era ceva care-o irita în interogația mută a simpatiei arătată de Gerty — simțea că dificultățile reale ale situației sale nu puteau fi comunicate unei persoane cu o teorie a valorilor atât de diferită de a sa, și existența sălcie dusă de Gerty, cîndva avînd farmecul contrastului, îi amintea acum dureros de limitele propriei vieți. Cînd, în cele din urmă, într-o bună după-amiază se hotărî să nu mai amîne vizita, sentimentul acestor limite o stăpînea cu o intensitate neobișnuită. Străbătu drumul pe jos, pe Fifth Avenue, și spectacolul oferit ochiului, în strălucirea soarelui cu dinți, de nenumărate trăsuri, care-de-care mai arătoase și cu echipaje mai pompoase — pe ferestrele pătrate, profiluri cunoscute, aplecate peste liste cu vizitatori; mîini grăbite împărțind note mondene și cărți de vizită valeților —, această secvență fugitivă a roților sociale, de-a pururi la lucru, o făcură pe Lily mai conștientă ca oricînd de abruptetea și îngustimea scărilor lui Gerty de fundătura de viață la care duceau. Scări ponosite, destinate unor oameni ponosiți — cîte mii de ființe șterse urcau și coborau astfel de scări în toată lumea chiar în acel moment — persoane la fel de insignifiante și de neîngrijite ca temeia asta între două vîrste, îmbrăcată în negru-cenușiu, care tocmai cobora!

„Era biata domnișoară Silverton — a venit să-mi ceară sfatul ; ea și sora ei vor să facă ceva ca să se întrețină,” explică Gerty, în timp ce-o conducea pe Lily în sufragerie.

„Să se întrețină ? Așa de rău au ajuns ?” întrebă domnișoara Bart, iritată, căci nu ca să asculte necazurile altora venise ea aici.

„Nu mai au nimic — datoriile lui Ned au înghițit tot. Sperau să vină timpuri mai bune, cînd a rupt-o cu Carry Fisher ; gindeau că Bertha Dorset va avea o influență extrem de sănătoasă, neinteresînd-o jocurile de noroc și... și i-a vorbit atît de frumos bieteii domnișoare Jane despre Ned ca un fel de frate mai mic al ei, despre intenția de a-l lua pe iaht ca să-l îndepărteze de jocuri de noroc și curse și să-l determine să se-apuce iar de literatură.”

Domnișoara Farish se opri într-un oftat care reflecta perplexitatea musafirei de adineauri. „Dar asta nu-i tot ; nici măcar partea cea mai proastă. Se pare că Ned s-a certat cu Dorset-ii ; sau cel puțin Bertha nu-i dă voie s-o mai vadă și el e-atît de nefericit că s-a apucat iar de cărți, umblind cu tot soiul de oameni suspecti. Iar verișoara Grace Van Osburgh îl acuză că a avut o influență foarte rea asupra lui Bertie, care a absolvit la Harvard primăvara trecută, de cînd aproape că nu s-a dezlipit de Ned. A chemat-o pe domnișoara Jane și i-a făcut un scandal groaznic ; iar Jack Stepney și Herbert Melson, care erau și ei de față, i-au spus domnișoarei Jane că Bertie amenință să se-nsoare cu o femeie îngrozitoare cu care Ned i-a făcut cunoștință și că ei nu mai au putere asupra lui, acum că a ajuns la majorat și la banii lui. Îți imaginezi cum se simțea biata domnișoară Jane — a venit de îndată la mine, aproape convinsă că dacă-i fac rost de ceva de lucru va putea cîștiga destul ca să plătească datoriile lui Ned și să-l trimită undeva — mi-e teamă că n-are habar cît i-ar trebui ca să-i plătească o seară la bridge. Și cînd s-a întors din croazieră, era îngrozitor de plin de datorii — nici nu-mi dau seama cum se face că sub influența Berthei a cheltuit mult mai mult decît sub a lui Carry ; tu înțelegi ?”

Lily făcu un gest de nerăbdare. „Draga mea Gerty, întotdeauna înțeleg cum pot oamenii să cheltuiască mai mult, niciodată mai puțin !”

Își dădu drumul la blănuri și se lăsă într-un fotoliu, în vreme ce prietena sa scotea degrabă ceștile de ceai.

„Dar ce fac totuși, domnișoarele Silverton ? Cum au de gând să se-ntrețină ?” întrebă ea, conștientă că nota de iritare nu-i pierise din voce. Era cel din urmă subiect care-o putea interesa, dar o curiozitate perversă o animă deodată întru aflarea felului în care cele două surori șterse, topite pe picioare, victimele experiențelor sentimentale ale fratelui lor, aveau de gând să abordeze viitorul foarte sumbru ce le bătea la ușă.

„Nu știu... încerc să le găsesc ceva. Domnișoara Jane ci-tește cu voce tare foarte frumos — dar e atât de greu să găsești pe cineva care să vrea așa ceva. Și domnișoara Annie pictează puțin...”

„Da, știu : flori de măr pe hirtie creponată ; exact ce-o să fac eu nu peste multă vreme !” exclamă Lily, sculindu-se cu atita furie că măsura fragilă pentru ceai trecu milimetric pe lângă pieire. Se aplecă să liniștească ceștile speriate, după care se scufundă din nou în fotoliu. „Am uitat că aici nu-i loc ca să te agiți ; într-un apartament mic pur și simplu trebuie să te porți frumos ! Of, Gerty, tare rea mai sînt,” oftă ea, incoerent.

Gerty ridică o privire îngrijorată spre fața ei palidă, în care ochii străluceau parcă nefiresc.

„Arăți teribil de obosită, Lily ; bea-ți ceaiul și dă-mi voie să-ți pun pernuța asta la spate.”

Domnișoara Bart luă ceașca, dar aproape că aruncă pernuța la loc.

„Nu-mi trebuie asta ! Nu vreau să mă las pe spate, că adorm.”

„Și de ce n-ai face-o, draga mea ? Nu fac nici cel mai mic zgomot,” o încurajă Gerty cu căldură.

„Nu-nu ; să faci zgomot ; vorbește-mi, ține-mă trează ! Nu dorm noaptea și după-amiază mă cuprinde o amorteală groaznică.”

„Nu dormi noaptea ? De cînd ?”

„Nu știu... nu-mi amintesc.” Se ridică și așeză ceașca goală pe tavă. „Toarnă-mi alta, dar mai tare, rogu-te ; dacă moțâi acum, la noapte văd grozăvii... ce grozăvii !”

„Dar ai să vezi tocmai pentru că bei prea mult ceai.”

„Nu, nu... mai dă-mi ; și termină cu cicăleala, te rog,” i-o-ntoarse Lily pe-un ton imperativ. Avea o notă periculoasă în voce și Gerty observă că îi tremură mina pe care-o întinsese după ceașcă.

„Dar arăți atât de obosită... sînt sigură că ești bolnavă.”

Domnișoara Bart lăasă brusc ceașca jos. „Arăt ca o bolnavă? Se vede asta pe fața mea?” Se ridică și se-ndreptă repede spre oglinjoara de deasupra mesei de scris. „Ce oglindă scirboasă — numai pete. Cine n-arată groaznic în ea!” Se-ntoarse cu spatele la oglindă, și-n ochi i se citeau implorarea și reproșul. „Prostută ce ești, de ce-mi spui grozăvenii de-astea? E de-ajuns să-i spui cuiva că arată ca un om bolnav, că-l și îmbolnăvești. Și dacă arăți ca un bolnav, înseamnă că arăți urît.” O prinse pe Gerty de încheieturile mîinilor. „În definitiv, prefer adevărul. Privește-mă drept în ochi, Gerty, și spune-mi : arăt absolut sub orice critică?”

„Acum arăți minunat, Lily — îți strălucesc ochii și obrajii ți s-au îmbujorat de-odată...”

„Aha, deci *erau* palizi, teribil de palizi cînd am intrat? De ce nu-mi spui sincer că-s o epavă? Ochii îmi sînt atât de strălucitori acum pentru că-s surescitată... dar dimineața parcă ar fi morți. Și observ tot mai multe riduri — din cauza grijilor, a dezamăgirilor, a eșecului! Fiecare noapte fără somn mai lasă una și cum aș dormi, cînd mă asaltează lucruri atât de oribile?”

„Lucruri oribile — ce lucruri?” întrebă Gerty, desprinzîndu-și ușurel încheieturile din mîinile febrile ale celeilalte.

„Ce lucruri? Sărăcia, de pildă; altul mai oribil nici că se poate.” Lily se-ndepărtă și se-afundă, cuprinsă brusc de oboseală, în fotoliul de lîngă măsuta pentru ceai. „M-ai întrebă adineauri dacă pot înțelege cum a cheltuit Ned Silverton atîția bani. Bineînțeles că pot — îi cheltuiește pe bogați. Tu crezi că trăim pe seama bogaților și, într-un fel, e-adevărat — dar este un privilegiu pe care-l plătești. Mîncăm la mesele lor, bem vinul lor, fumăm țigările lor, le folosim trăsurile și lojile la operă și automobilele — da, dar există o taxă pentru fiecare din aceste elemente de lux. Bărbatul plătește dînd bacșișuri grase servitorilor, jucînd cărți peste cît îl țin curelele cu flori și cadouri... și... și... o mulțime de alte lucruri costisitoare; o domnișoară plătește și ea dînd bacșiș și jucînd cărți — da-da, a trebuit să m-apuc iar de bridge — și îmbrăcîndu-se la cele mai bune case de modă, purtînd exact rochia potrivită pentru fiecare ocazie și menținîndu-se mereu proaspătă și adorabilă și amuzantă!”

Se lăsă o clipă pe spate, închizînd ochii și cum stătea așa, cu buzele palide ușor depărtate, cu pleoapele lăsate peste luminile obosite ale ochilor, Gerty, observă cu strîngere de inimă o schimbare pe fața ei — ca un fard expus luminii curate a zilei. Lily deschise ochii și imaginea plumburie pieri.

„Nu sună prea amuzant, nu? Și nici nu este — m-am săturat de-mi vine să-mi pun capăt zilelor! Și totuși, gîndul de a renunța la tot aproape mă ucide, asta mă ține trează și mă leagă într-atît de ceaiul tare. Căci așa nu mai pot continua multă vreme, sînt la capătul puterilor, înțelegi...? Dar ce pot face... cum Dumnezeu să supraviețuiesc? Mă și văd redusă la condiția nenorocitei ăleia de Silverton — cerșind pe la birourile de plasare și încercînd să vînd tablouașe stupide! Mii și mii de femei încearcă zilnic aceste lucruri și oricare din ele se pricepe mai bine decît mine să cîștige un dolar!“

Se ridică iar, aruncînd o privire la ceasul de pe perete. „E tîrziu și trebuie să plec — am o întîlnire cu Carry Fisher. Hai, lasă mutra asta îngrijorată, scumpa mea, nu te gîndi prea mult la prostiile pe care le-am debitat.“ Se instalase iar în fața oglinzii, îndreptîndu-și părul cu gesturi experte, trăgînd în jos voalul și mînuind cu vigoare blănurile în jurul gîtului. „Bineînțeles că încă n-am ajuns la situația cu birourile de plasare și tablouașele stupide; dar pentru moment sînt cam strîmtorată și dac-aș găsi ceva să fac — să scriu invitații, ori să alcătuiesc liste cu invitați, sau ceva în genul ăsta — m-ar mai sălta puțin pînă mi se plătesc banii pe moștenire. Iar Carry mi-a promis să găsească pe cineva care are nevoie de-un fel de secretară mondenă — știi că bogații neajutorati sînt specialitatea ei.“

Domnișoara Bart nu-i dezvăluise lui Gerty toată îngrijorarea care-o stăpînea. Adevărul era că-i trebuiau urgent bani — bani pentru vulgarele nevoi săptămînale ce nu puteau fi nici amîinate, nici evitate. Renunțarea la apartament și retragerea în vreun cotlon de pensiune, sau acceptarea ospitalității de cîteva zile oferită de Gerty, erau expediente care puteau doar amîna problema ce-o confrunta; și părea mai înțelept, ba era și mai confortabil să rămînă pe loc și să găsească vreo sursă de venit. Această din urmă po-

sibilitate ea n-o considerase niciodată în mod serios și descoperirea că, în calitate de furnizoare a propriei piini de toate zilele, n-o depășea de fel pe sărmana domnișoară Silvertton, veni ca un șoc pentru cită încredere își mai purta.

Obișnuită cum era să se evalueze în funcție de imaginea clasic-creată, a unei ființe plină de energie și resurse, dotată cu un talent unic de a domina indiferent ce situație în care s-ar afla, Lily își închipuia vag că aceste calități nu se putea să n-aibă căutare în rîndul celor ce se descurcau mai greu în hățșurile vieții mondene; din nefericire însă, nu exista nici o etichetă sub care putea trece, pe o astfel de piață, arta de a spune și a face întotdeauna ce trebuie; și nici chiar imaginația neistovită a doamnei Fisher nu reușea să dea un nume concret vreunuia din ele. Căi indirecte avea ea doamna Fisher, într-adevăr nenumărate, și toate prietenele sale aflate la ananghie beneficiau de ele; le deschisese și-n fața lui Lily, despre asta conștiința nu avea la ce să o mustre; dar cînd era vorba de metode clare de cîștigare a existenței, se dovedea la fel de neputincioasă ca și subiectele asistenței sale. Unde mai pui că Lily nici n-o prea încuraja; dar bunătatea fără margini o ducea pînă-ntr-acolo pe doamna Fisher încît furniza ea motive de a da ajutor. Drept care pornise într-o expediție de descoperire de noi resurse pentru domnișoara Bart; și rezultatul era că o chema acum la ea, nedezvăluind decît că „găsise ceva.“

Rămasă singură, Gerty reflecta, cu inima grea, asupra soartei hărăzită lui Lily, soartă pe care ea nu putea defel s-o însenineze. Îi era clar că Lily nu avea nici un chef, pentru moment, de ajutorul pe care îl putea ea oferi. Și nu vedea nici o speranță pentru prietena ei, afar' de a-și reorganiza complet viața și a pune capăt vechilor legături; în vreme ce toată energia lui Lily era adunată în efortul deliberat de a se ține cît mai strîns de vechea ei existență, să se identifice vizibil cu vechile cunoștințe, atîta timp cît iluzia putea fi păstrată. Oricît de vrednică de plîns ar fi găsit Gerty această atitudine, nu o judeca cu atîta asprime cu care ar fi judecat-o, de pildă, Selden. Nu uitase noaptea lor, noaptea cînd se țînuseră una pe alta în brațe și simțise că propriul ei sînge trece în vinele prietenei sale. Sa-

crificiul făcut se dovedea într-adevăr cam de prisos; din orele acelea Lily nu părea a fi reținut nimic; dar bunătatea lui Gerty, disciplinată de ani întregi de contact cu suferința obscură și inarticulată, putea s-asiste oricât pe cea în cauză, fără un murmur de protest. Ceea ce nu-nsemna că trebuia să-și interzică și mîngierea de a cere sfatul lui Lawrence Selden, față de care, de la înfăptuirea acestuia de pe Bătrînul Continent, redevenise verișoara plină de încredere.

Cît despre Selden, el nici nu știa să fi avut loc vreo schimbare cît de mică în relațiile dintre ei doi. O găsisse pe Gerty așa cum o lăsase, nesofisticată, mulțumită cu ce are, altruistă, dar cu o mai ageră „inteligență a inimii“, de care el luă act fără să caute să și-o explice. Înainte vreme, i-ar fi fost absolut imposibil lui Gerty să creadă că ar mai putea cîndva să discute liber cu el despre Lily Bart; dar lupta pe care-o dăduse cîndva cu ea însăși se stînsese și ce mai rămăsese în picioare din iubirea ei fu acum înlăturat de fluviul bunătății sale.

Abia după vreo două săptămîni de la vizita lui Lily avu Gerty ocazia să-și comunice temerile lui Selden. Aflat la ea la ceai într-o după-amiază de duminică, într-o companie nu prea selectă, acesta detectă o notă aparte în ochii și vorbele verișoarei sale, care îl făcu să rămînă pînă ce ultimul musafir se-ndură să plece. Imediat, Gerty îl întrebă de cînd n-o mai văzuse pe domnișoara Bart.

„N-am mai văzut-o deloc... de cînd s-a întors.“

Făcuse o pauză înainte de a răspunde, iar cuvintele, alăturate ambiguității pauzei, o încurcau și mai mult pe Gerty; încă ezita dacă e cazul sau nu să-i spună, cînd tot de la el veni salvarea: „Am vrut s-o văd... dar de cînd s-a întors din Europa pare dedicată trup și suflet grupului Gormerilor.“

„Cu atît mai mult — e foarte nefericită.“

„Nefericită din cauza Gormerilor?“

„O, nu zic nimic despre prietenia ei cu Gormerii; dar și episodul ăsta e pe sfîrșite, cred. Știi că lumea s-a purtat foarte urît cu ea de la cearta cu Bertha Dorset.“

„A...!“ exclamă Selden, ridicîndu-se brusc pentru a se apropia de fereastră, unde rămăsese cu ochii pironiți pe strada cuprinsă de valurile înserării, în vreme ce verișoara lui continua să explice: „Au părăsit-o și Judy Trenor cu ai

ei — și totul numai pentru că Bertha Dorset a putut afirma niște lucruri atât de oribile. Și a ajuns foarte săracă — știi că doamna Peniston nu i-a lăsat decât o mică sumă, după ce i-a tot dat de înțeles că-i va lăsa tot.“

„Da — știu,“ interpușe tăios Selden, întorcându-se cu fața spre cameră pentru a începe s-o măsoare în lung și-n lat, ori mai curînd în scurt și-î strîmt, cu pași nervoși. „Da, a fost tratată abominabil; dar, din nefericire, bărbatul care ar dori să-și manifeste regretul nu are cum să-i spună asta, tocmai asta.“

Un fior ușor de dezamăgire o străbătu pe Gerty. „Ar mai fi și alte mijloace,“ sugera ea.

Selden rise ușor și se așeză lîngă ea, pe sofaua mică de lîngă cămin. „Ce ai în minte, misionar incorijibil ce-mi ești?“ întrebă el.

Gerty roși copios și pentru cîteva clipe asta-i fu singurul răspuns. Apoi, „Mă gîndesc că voi doi erați cîndva prieteni atât de buni... că ea punea un preț imens pe părerea ta... și că, dacă-ți interpretează distanțarea ca un semn, nu-i nevoie să-ți mai spun ce mult suferă și pentru asta.“

„Draga mea copilă, nu-i mai atribui suferințe inventate de tine.“ De parc-ar fi făcut într-adins, Selden nu renunța nicicum la puțină malițiozitate; dar privirea uluită pe care i-o aruncă Gerty îl făcu să mai indulcească tonul: „Dar, chiar dacă exagerezi enorm importanța actelor mele vis-à-vis de domnișoara Bart, nu poți exagera dorința mea de a o ajuta, dacă mi-o și ceri.“ Își puse mîna peste a ei și amîndoi se simțiră străbătuți de curenții același plin de sensuri umane, care, rar cînd se produce, umple pînă la refuz rezervoarele afecțiunii noastre. Gerty nu se mai îndoia că de-acum încolo avea cine s-o înțeleagă, așa încît cuvintele îi veniră fără nici o greutate.

„Chiar ți-o cer; ți-o cer pentru că ea mi-a spus cîndva c-ai ajutat-o și pentru că acum are mai multă nevoie de ajutor ca oricînd. Știi ce mult au contat întotdeauna pentru ea bunăstarea și luxul — cum a mai urît mizeria, urîtul, lipsa de confort. N-are ce-i face, a fost crescută în spiritul ăsta și niciodată nu s-a abătut de la porunca lui. Dar acum toate lucrurile care însemnau ceva pentru ea i-au fost luate și cei care au învățat-o că ele înseamnă totul au abandonat-o de asemenea; și cred eu că dacă și-ar întinde cineva mîna și i-ar arăta cealaltă parte... i-ar arăta

cît de mult rămîne în viață și-n ea însăși..." Gerty se-ntrerupse, rușinată de propria-i elocvență și blocată de nevoia de a da expresie precisă unui val de sentimente vagi, menite toate doar să-i salveze prietena

"Eu n-o pot ajuta, a trecut pe lângă mina mea, n-o mai pot ajunge," continuă ea. „Bănuiesc că se teme să nu-mi fie o povară. Cînd a trecut pe-aici, la propriu, acum două săptămîni, era îngrozitor de îngrijorată pentru viitorul ei; zicea că-i caută Carry Fisher ceva. Cîteva zile mai tîrziu mi-a scris ca să m-anunțe că a devenit secretară particulară și să n-am grijă că toate s-au aranjat și că mai trece ea să mă pună la curent; dar n-a mai venit și nu vreau să merg eu la dînsa, pentru că mi-e teamă să nu pic ca musca-n lapte. Odată, cînd eram mici, m-am repezit la ea, după ce nu ne văzusem multă vreme, și mi-am aruncat brațele după gîtul ei, s-o sărut, dar ea mi-a spus: „Te rog să nu mă mai săruți dacă nu te rog eu, Gerty"... și chiar m-a rugat, un minut mai tîrziu; dar de-atunci am așteptat întotdeauna să mă roage.“

Selden o ascultase în liniște, cu mina aceea concentrată pe care fața lui prelungă, măslinie o aborda ori de cîte ori, voia să se pună la adăpost de orice schimbare involuntară a expresiei. Cînd termină verișoara lui, el spuse cu un zîmbet fin „Dacă tu ai învățat că e înțelept s-aștepți, nu vîd de ce mă-ndemni pe mine să mă reped..." dar apelul alarmat trimis de ochii ei îl făcu să adauge, în același timp în care se ridica să plece: „Și totuși, o să fac ceea ce-mi ceri, fără să te învinovățesc dacă dau greș.“

Adevărul era că dacă Selden n-o întîlnise deloc pe domnișoara Bart, aceasta nu se datora chiar atît de mult întîmplării, cum pretinsese el față de vara lui. La început, într-adevăr, cînd amintirea ultimelor momente petrecute împreună în Monte Carlo păstra încă vie flacăra indignării în sufletul și mintea lui, pîndise nerăbdător momentul întoarcerii ei; dar îl dezamăgise prin aceea că se-abătuse prin Anglia și dacă totuși revenise, se-ntîmplase să fie el chemat de afaceri în vest, de unde se-ntorsese ca să afle că ea o pornește spre Alaska cu familia Gormer. Această prietenie de ultimă oră hotărîse în fapt pentru el, încetînd complet să dorească a o mai vedea. Dacă, într-un moment cînd întreaga ei viață era în joc, putea să încredințeze reconstrucția ei cu atîta nonșalanță unora ca Gormerii, nu era nici

un motiv pentru care astfel de lovituri să-i provoace vreo dată răni ireparabile. Cu fiecare pas al ei, se-ndepărta tot mai mult de locul sublim în care, o clipă, se-ntilniseră cîndva; și cînd își dădu seama de asta simți, după ce reuși să oprească sîngerarea, un fel de ușurare negativă. Era mult mai simplu pentru el s-o judece pe domnișoara Bart după gesturile de zi-cu-zi, decît după devierile de la ele, care i-o scosese în fapt, atît de tulburător, în cale; și fiecare gest al ei care făcea tot mai improbabilă revenirea la asemenea devieri îi confirma sentimentul de ușurare cu care îi aplica iarăși eticheta convențională.

Dar fuseseră de-ajuns cuvintele lui Gerty Farish ca să își dea seama că numai a lui nu era o astfel de etichetă și că nu era chip să aibă liniște, cu Lily Bart în minte. Deja, auzind că ea are nevoie de ajutor — chiar și de vagul ajutor pe care i-l putea el oferi — liniștea aceea aparentă se făcuse țândări; și nici nu călcase bine în stradă că luase hotărîrea să-și îndrepte pașii direct spre hotelul lui Lily.

Zelul lui primi un mic duș rece însă cînd, odată ajuns acolo, află că domnișoara Bart se mutase; insistă și recepționarul își aminti în cele din urmă că lăsase o adresă, pe care începu s-o caute prin registrele sale.

Nu era lucru curat că ea luase hotărîrea asta fără s-o anunțe pe Gerty Farish; și Selden aștepta destul de îngrijorat să i se spună odată noua adresă. Căutarea dură suficient ca să devină speriat de-a binelea, și cînd, în cele din urmă i se înmînă o hîrtiuță pe care citi: „A se trimite la doamna Norma Hatch, Hotel Emporium,“ teama lăsă loc unei uimiri mute, care la rîndu-i trecu într-un gest de dezgust, cu care rupse hîrtia în două, după care se răsuci pe călcîie și-o luă glont spre casă.

9

Cînd Lily se trezi în prima dimineață după mutarea la Hotel Emporium, primul ei sentiment fu unul de satisfacție pur fizică. Contrastul considerabil adăuga mult plăcerii de a zăbovi iar într-un pat moale, de a-ți arunca ochii peste o cameră scaldată în soare, la capătul căreia, chiar lîngă vatră, te imbia o masă încărcată. Analizele și intro-

specția n-aveau decît să mai aștepte ; dar pentru moment n-avea chef să-și bată capul cu excesul de tapiserie, cu rotunjimile prea voluptoase ale mobilelor. Senzația de învelire caldă și dulce, de siguranță netensionată, ca aceea oferită de-un mediu moale în care nu are cum pătrunde disconfortul, acoperea și cea mai slabă notă critică.

Cînd, în după-amiaza zilei precedente, se prezentase în fața doamnei găsită de Carry Fisher, fu conștientă că intră într-o lume nouă. Vaga prezentare făcută de Carry doamnei Norma Hatch (care-și readoptase numele de domnișoară în urma ultimului divort) se învîrtise în jurul ideii că „vine din vest“, cu implicația de loc rară că aducea cu ea o grămadă de bani. Pe scurt, era bogată, neajutorată, neghidată — exact ce-i trebuia lui Lily. Doamna Fisher nu-i indicase linia pe care urma să meargă ; personal, n-o știa pe doamna Hatch, despre care doar „auzise“ de la Melville Stancy, avocat în clipele de răgaz și Fastaff-ul unei anume secțiuni vesele a unui club. Se putea spune că, socialmente, domnul Stancy reprezenta veriga dintre lumea Gormerilor și regiunea ceva mai obscură în care Lily se vedea pășind acum. „Obscură“ însă numai la figurat, căci, pînă una-alta, Lily, o găsi într-o baie de lumină electrică, egal împrăștiată de numeroase becuri ascunse de ornamentele unei vaste concavități din damasc roz și auriu, din care ea se ridica precum Venus din scoica-i. Analogia primea justificare în înfățișarea doamnei, a cărei frumusețe cu ochii mari avea fixitatea unei splendide insecte prinsă cu un bold sub o fișie de sticlă. Dar mai întîi descoperi că era cu cîțiva ani mai tinără decît dînsa și că sub strălucirea, degajarea, agresivitatea rochiei și a vocii ei, persista acea inocență inconfundabilă pe care doamnele din poporul ei o păstrează atît de curios alături de cele mai îndrăznețe trăiri.

Mediul în care intrase Lily îi era acesteia la fel de necunoscut pe cît propriilor constituenți. Ea nu era obișnuită cu lumea hotelurilor de lux new-yorkeze — o lume supra-agitată, supra-tapițată, și supra-pregătită cu cele necesare gratificării celor mai fantastice întreprinderi, în timpuri cînd confortul unei vieți civilizate era la fel de greu de obținut ca într-un deșert. Prin această atmosferă de splendoare toridă se mișcau ființe șterse, la fel de bogat împodobite ca și mobilele, și care oscilau leneș între restaurant și sala de concerte, între sera cu palmieri și camera unde se făcea

muzică, între un vernisaj și deschiderea unei case de modă. Trăsuri cu splendizi armăsari ori automobile sofisticate așteptau la scară să poarte aceste doamne spre vagi depărtați metropolitane, de unde se întorceau și mai confundabile, în blănurile de samur, grele, pentru a fi înghițite iar de inerția înăbușitoare a vieții de hotel. Undeva în urma lor exista fără îndoială un trecut adevărat, populat de adevărate activități umane și ceea ce prezentau ei acum era produsul unor ambiții de oțel, a unor energii năvalnice, a feluritelor contacte cu asprimea sănătoasă a vieții; și cu toate acestea, aveau tot atita viață în ei cât umbrele poetului, din limburi.

Lily n-avu nevoie să adaste prea mult în lumea de umbre ca să descopere că doamna Hatch este figura cea mai pregnantă. Acea doamnă, deși încă plutea în vid, prezenta oareșicari simptome că ar căpăta un contur; și-n acest proces era secundată activ de domnul Melville Stancy. Ubi-cuu fără falsă modestie, respirînd un perpetuu aer convivial și curtenitor — trăsătură exprimată prin găsirea lojilor „de premieră” și a bombonierelor cu prețuri exorbitante — acest bărbat era autorul transplantării doamnei Hatch din viața inițială în aceea a hotelului de lux din metropolă. Tot el alesese caii cu care cîștigase panglica albastră a Expoziției și îi prezentase pe fotografii atît de talentat, încît pozele ei aveau să apară ca ornament permanent al „Suplimentelor de duminică” și încropise grupul ce constituia mediul ei social. Era încă un grup mic, cu elemente eterogene suspendate în mari spații nepopulate; dar lui Lily nu-i trebui mult ca să-și dea seama că legea n-o mai făcea domnul Stancy. Cum se-ntîmplă adesea, elevul își depășise profesorul și doamna Hatch viza deja piscuri mondene ca și abisuri de lux de dincolo de lumea de la Emporium. Descoperire care de îndată o făcu să dorească, cu înverșunare, o mină mai fină, mina îndeminatică de femeie care să dea nota potrivită corespondenței sale, nota potrivită pălărilor sale, ordinea potrivită felurilor de pe menu-uri. Pe scurt, serviciile domnișoarei Bart erau cerute în calitate de grădinar al unei vieți sociale aflate în germinație; sarcinile de secretară nerezultînd la urma-urmelor decît din faptul că doamna Hatch nu prea cunoștea pe nimeni căruia să-i trimită corespondența.

Detaliile de zi cu zi ale existenței acestei doamne erau la fel de bizare pentru Lily ca și tot ansamblul. Tot ce iese purta marca unei indolențe și dezordini orientale, care puneau la încercare răbdarea secretarei cum nu se mai poate. Doamna Hatch și prietenii săi păreau a pluti cu toții dincolo de timp și spațiu. Nu se ținea cont de nici o oră fixă; nici obligații fixe nu existau — noapte și zi se confundau într-o ceață de întâlniri date peste cap și plecări la care se renunța, astfel încât aveai impresia căiei gustarea de unsprezece la ora ceaiului și că prinzul e alăturat supelui de după teatru, care se prelungea cu tărăboi până-n zori.

Prin acest talmeș-balmeș de ocupații futile își întretăiau drumurile și o sumedenie de suspecti precum coafori, manichiuriste, cosmeticiene, profesori de bridge, de franceză, de „dezvoltare fizică“, personaje pe care uneori nici nu le puteai distinge, fie datorită îmbrăcăminții, fie respectului pe care li-l arăta doamna Hatch, de ceea ce constituia pătura ei socială. Dar nu era mirare mai mare pentru Lily decât să-și afle, între ei, mai multe din cunoștințele sale. Gîndise la-nceput, cu destulă ușurare, că cel puțin se află departe de lumea ei; dar iată că domnul Stancy, a cărui largă mantie de relații acoperea și o margine din mantia socială a doamnei Fisher, atrăsese cîteva din exemplarele cele mai exotice din această a doua lume, în cercul de la Emporium. Mai întîi Lily trăi uluirea de a constata că nu altul decât Ned Silverton era unul din cei care frecventau des salonul doamnei Hatch; dar curînd află că Ned nici măcar nu era cea mai grozavă achiziție. Asupra micului Freddy Van Osburgh, piciorul subțirel care moșteneamilioanele clanului Van Osburgh, se concentra toată atenția celor din anturajul doamnei Hatch. Abia ieșit din colegiu, Freddy urcase cîteva sulii pe cer de la intrarea lui Lily în eclipsă, și acum arunca din plin lumină asupra existenței umbrite din casa Hatch. Așadar, iată unul din locurile unde ajungeau bărbații tineri scăpați de rutina socială oficială: aceasta era una din acele „altă obligație“ care dezamăgea atîtea și atîtea gazde. Lily avea simțămîntul ciudat de a se afla în dosul covorului social, acolo unde se aflau nodurile și capetele nefolositoare. Uneori se și amuza de spectacol, de biletul gratuit ce i se oferea, căci situația avea totuși un non-conformism și o degajare numai ale ei,

absolut tonifiante după lunga cură de convenții grele de ironie. Dar secvențele scurte de amuzament nu erau decât reacții la neîntreruptul dezgust de zi cu zi. Comparată cu vidul poleit al existenței doamnei Hatch, viața foștilor prieteni ai lui Lily părea doldora de activități precise. Chiar și cea mai iresponsabilă femeie drăguță din cele pe care le cunoscuse își avea obligațiile ei moștenite, gesturile de benevolență convențională, aportul la bunul mers al uriașei mașinării sociale; și pe toți îi unea nevoia de a perpetua aceste funcțiuni tradiționale. I-ar fi fost mult mai ușor lui Lily să îndeplinească însărcinări anume; așa, într-un serviciu vag în slujba doamnei Hatch, nu știa niciodată la ce să se aștepte.

Și nu din cauza „stăpinei“ sale. Doamna Hatch arătase de la bun început o dorință aproape înduioșătoare de a-i face pe plac. Departe de a face uz de superioritatea prosperității, ochii ei păreau a implora iertare în temeiul lipsei de experiență — voia să facă ce era „frumos“ și să fie învățată să se poarte „drăguț“. Problema era să se afle un punct de contact între idealurile ei și ale lui Lily.

Doamna Hatch înota într-o ceață de porniri entuziaste, de aspirații adunate de pe scenă, din ziare, revistele de modă și o lume a ei care era încă și mai străină lui Lily. Și datorită ei era tocmai să selecteze din aceste concepții confuze pe acelea capabile s-o propulseze mai sus pe doamna Hatch; lucru complicat de dubii tot mai mari și mai mari. Adevărul era că Lily devenea tot mai conștientă de o anumită ambiguitate a situației sale. Nu că s-ar fi îndoit, convențional vorbind, de candoarea doamnei Hatch. Aceasta greșea mai curînd prin prost gust decât prin proastă purtare; divorțul se pare că se datora condițiilor geografice, mai curînd decât celor etice; și chiar cele mai grave abateri de la orice idee de ordine și disciplină trebuiau puse pe seama unei naturi nestăpînite și extravagante. Dar dacă Lily n-avea nimic împotrivă ca ea să-și facă manichiura în vremea prînzului ori să ofere cosmeticianului un loc în loja lui Freddy Van Osburgh, la teatru, nu putea trece cu vederea, cu aceeași ușurință, niște abateri de la normă ceva mai subtile. Prietenia dintre Ned Silverton și Stancy părea, de pildă, tot mai mare și tot mai pusă pe rele; și amîndoi păreau uniți în efortul de a cultiva simpatia crescîndă a lui Freddy pentru doamna Hatch. I-ar fi fost greu,

deocamdată, să spună ce anume făceau cei doi și poate că nici nu urmăreau decît să se distreze pe cînte; atîta că subiectul experienței lor era prea tînăr, prea bogat și prea credul. O încurca pe Lily și mai mult faptul că Freddy părea a o considera pârtașă lui în munca de ridicare socială a doamnei Hatch — muncă pentru care el își dedicase fiecare minut al existenței. Uneori Lily se amuza de ironia situației. Nu era lipsit de haz gîndul de a lansa un astfel de proiect precum doamna Hatch în ghemul perfid al societății — Lily își mai îndulcea clipele de răgaz imaginîndu-și cum ar fi fost adusă frumoasa Norma la primul ei banchet la clanul Van Osburgh. Dar îi plăcea mai puțin ideea de a fi legată direct de așa ceva; și după amuzamentul de o clipă, o cuprindeau îndoielele.

Îndoieli care se-nzeciră brusc cînd, într-o după-amiază tîrzie, avu surpriza unei vizite din partea lui Lawrence Selden. O găsi stînd absolut singură în decorul aiurit de damasc roz, căci în lumea doamnei Hatch ora ceaiului nu era dedicată nici unui ritual social, drept care stăpîna apartamentului se afla pe mîna masseusei.

Se simți foarte jenată la vederea lui, dar cum nici el nu părea de loc la largul lui, își recăpătă imediat încrederea în sine și adoptă tonul plăcut-surprins potrivit situației, mirîndu-se sincer că reușise să dea de ea tocmai acolo și întrebîndu-l ce-l pusese pe drumuri.

Selden ascultă tot cu neobișnuită seriozitate — nu-l văzuse niciodată atît de pierdut, atît de puțin stăpîn pe situație. „Voiam să te văd,“ zise el; și ea nu putu rezista tentației de a observa în felul în care replică, rodul unui îndelung auto-control. În ce-o privea, absența lui prelungită fusese una din cele mai mari supărări din ultimele luni și rana provocată cobora sub pojghița orgoliului.

Selden îi pară atacul cu hotărîre. „De ce să fi venit, din moment ce nu-ți puteam fi de nici un folos? Pentru că altfel, nu văd de ce-ai fi vrut să mă vezi.“

Ei contra-atacă și se păru o parare stîngace și întrebă fără veste „Ceea ce înseamnă că acum crezi că-mi poți fi de vreun folos?“

Din nou el ezită. „Da, atît cît poate ajuta o persoană cu care poți discuta.“

Era, fără îndoială, un început prostesc pentru un om deștept ca el; și gîndindu-se că stîngăcia lui se explica

prin teama ca ea să nu confere o semnificație personală venirii acolo, îi pieri aproape toată bucuria de a-l vedea.

Chiar și-n condițiile cele mai nefavorabile, bucuria aceea existase întotdeauna — chiar și când se-nfuria pe el, nu-i trecuse prin cap să nu-l mai vadă în ochi. Se cam infuriase pe el și acum; dar vocea lui, felul în care lumina cădea pe părul lui negru, felul în care sta și se mișca, în care hainele stăteau pe el — era conștientă că pînă și aceste lucruri mărunte intraseră de mult în viața ei intimă. În prezența lui, se simțea deodată liniștită; dar un impuls de rezistență față de această influență totală o făcu să zică: „Foarte amabil din partea dumitale să vrei să mă ajuți în felul acesta; dar ce te face să crezi că am ceva deosebit de discutat?”

Cu toate că păstra încă tonul discuției lejere, întrebarea era astfel formulată încît să-i amintească faptul că nimeni nu-i ceruse bunele oficii; și pentru o clipă, Selden se opri, și mai încurcat. Era una din acele situații ce se pot rezolva numai printr-o izbucnire sentimentală bruscă, dar educația și viața lor de pînă atunci se-mpotriveau unei astfel de izbucniri. Calmul lui Selden se îmbătoșă, al domnișoarei Bart se-acoperi de țepi batjocoritori; se înfruntau așa, din colțurile opuse ale uneia din canapelele monstruoase ale doamnei Hatch. Canapeaua aceasta, ca și tovarășii ei elefantini ce populau apartamentul, îi sugeră pînă la urmă lui Selden următoarea replică: „Mi-a spus Gerty că-i servești doamnei Hatch drept secretară; și era disperată fiindcă nu știa cum îți merge.”

Știrea nu păru s-o înmoaie pe domnișoara Bart. „În cazul acesta, de ce nu m-a căutat chiar ea?”

„Pentru că, netrimîndu-i adresa dumitale, se temea să nu importuneze.” Selden urmă, cu un zîmbet: „După cum vezi, nu-i și cazul meu; dar pe de altă parte, eu nu risc atît de mult ca ea, dacă-ți provôc iritare.”

Lily îi răspunse la zîmbet. „Încă n-ai provocat-o; dar simt că nu mai ai mult.”

„Asta depinde de dumneata, nu? După cum vezi, inițiativa mea nu merge mai departe de a mă pune în serviciul dumitale.”

„Dar în ce calitate? Ce trebuie să fac cu dumneata?” Întrebă ea pe același ton.

Selden își aruncă din nou privirile în jur, trecînd în revistă salonul doamnei Hatch; apoi spuse, cu o hotărîre ce părea stîrnită tocmai de această inspecție: „Trebuie să mă lași să te iau de-aici.“

Lily roși față de un atac atît de neașteptat; apoi deveni rigidă și răspunse cu răceală: „Și-aș putea să te-n-treb unde-ai vrea să mă duci?“

„Mai întîi la Gerty, dacă vrei; important e să pleci de aici.“

Brutalitatea cu totul neobișnuită din vorbele lui era suficientă pentru a-i arăta cît de mult îl costau ele; dar n-avea nici un chef să cîntărească sentimentele lui, cînd ale ei luaseră foc. Mai întîi s-o neglijeze, poate chiar s-o evite, într-o vreme cînd avea atîta nevoie de prieteni, apoi, deodată, fără nici o justificare, să intre în viața ei cu atîta impertinentă autoritate — nici nu-i trebuia mai mult ca să-și alerteze toate forțele mîndriei și ale defensivei.

„Vă sînt foarte recunoscătoare,“ zise ea „pentru că vă bateți atît de mult capul cu mine; dar sînt pe deplin mulțumită aici și nu am nici cea mai mică intenție să plec.“

Selden se ridicase și o aștepta fără să se mai poată stăpîni.

„Asta-nseamnă că pur și simplu nu-ți dai seama unde te afli!“ exclamă el.

Se ridică și Lily, cuprinsă de furie „Dacă ai venit aici pentru a spune lucruri urite despre doamna Hatch...“

„Mă preocupă doar legăturile dumitale cu doamna Hatch.“

„De legăturile mele cu doamna Hatch n-am nici un motiv să mă rușinez. M-a ajutat să-mi cîștig existența într-un moment cînd vechii prieteni se resemnaseră la gîndul că voi muri de foame.“

„Prostii! Cum, singura alternativă e să mori de foame? Știi doar că poți oricînd sta la Gerty pînă devii iarăși independentă.“

„Pari a fi foarte bine pus la punct cu problemele mele, de aceea bănuiesc că vrei să spui — pînă ce primesc banii de moștenire?“

„Exact; mi-a spus Gerty,“ încuviință Selden, fără să arate nici cea mai mică jenă. Era prea lansat ca să se mai sîchisească de asemenea fleacuri.

„Dar Gerty nu știe,” relua domnișoara Bart, „că, din întâmplare, și ultimul bănuț se va duce pe plata datoriiilor.”

„Isuse !” exclamă Selden, cu totul dat peste cap de asemenea veste.

„Și ultimul bănuț, ba și mai mult,” repetă Lily, „așa că-nțelegi poate acum de ce prefer să rămân cu doamna Hatch, decât să profit de bunătatea lui Gerty. Afară de micul meu venit, nu mai am nici un ban și trebuie să ciștig ceva ca să trăiesc.”

Selden ezită o clipă ; apoi relua, pe un ton mai liniștit : „Dar cu venitul dumitale și cu cel al lui Gerty — dacă-mi dai voie să intru atât de mult în amănunte — ați putea, împreună, să trăiți în așa fel încît să nu trebuiască să mai cauți și-n altă parte. Știu că Gerty ar vrea foarte mult să faceți asta, ar fi foarte fericită...”

„Dar eu n-aș fi,” interpuse domnișoara Bart. „Sînt mai multe motive din cauza cărora o asemenea inițiativă n-ar fi nici cinstită pentru Gerty și nici înțeleaptă pentru mine.” Se opri o clipă și cum el părea a aștepta o completare a explicației, adăugă, ridicînd brusc capul : „Sper să mă ierți că nu ți le expun.”

„Nu am nici o pretenție,” răspunse Selden, nebăgînd în seamă schimbarea tonului ; „de asemenea, n-am nici un drept de a comenta ori sugera mai mult decât am și făcut. Și dacă totuși mi-am îngăduit vorbele de pînă acum, e în virtutea dreptului universal al oricărui bărbat de a lămuri o femeie asupra situației false în care se găsește.”

Lily zîmbi. „Presupun,” replică ea, „că prin situație falsă denumești orice situație afară de societatea tradițională ; dar nu trebuie să uiți c-am fost exclusă dintre acele sacre ziduri cu mult înainte de a o întîlni pe doamna Hatch. După cîte-mi pot da seama, nu există vreo deosebire reală între cele două zone, ba-mi amintesc chiar că mi-ai spus cîndva că ea ar exista doar în capul celor dinăuntru.”

Nu făcuse aluzie la plimbarea de la Bellomont chiar fără intenție și aștepta, cu un tremur ciudat al nervilor, reacția lui ; dar rezultatul experienței o dezamăgi, căci Selden nu lăsa nimic să-l abată de la țintă ; el spuse, cu și mai multă hotărîre : „Dilema afară-înăuntru este neînsemnată și întîmplarea face să n-aibă nimic comun cu acest caz, afară de măsura în care dorința doamnei Hatch de a

se afla înăuntru te poate plasa în poziția pe care eu o numesc falsă.”

Cu toată moderația tonului lui, fiecare cuvânt rostit nu făcuse decît să sporească în Lily rezistența. Chiar temerile pe care le trezise o sporeau, i-l făceau antipatic, căci ea așteptase nota de compasiune caldă ori vreun alt semn că venea din nou spre ea; și atitudinea lui de sobră imparțialitate, ignorarea chemării ei, transformară pe fata cu mîndria rănită într-o femeie orbită de minie că cineva i se bagă în viață. Convingerea că fusese trimis de Gerty și că, indiferent de cît de proastă i-ar fi fost situația chiar în viziunea lui, nu i-ar fi venit niciodată în ajutor de bună-voie, îi întări hotărîrea nestrămutată de a nu-i mai permite să-nainteze un pas în tărîmul ei intim. Indiferent cît de ambiguă i-ar fi fost situația, mai bine singură în întuneric decît luminată de Selden.

„Nu știu,” zise ea, cînd el se opri, „de ce-ți imaginezi că stau chiar atît de prost. Dacă mi-ai spus întotdeauna că singurul obiectiv al unei educații ca cea primită de mine este să învețe o fată să obțină ce vrea, de ce n-ai presupune că asta-i exact ceea ce fac?”

Zîmbetul cu care își rezumase situația era ca o barieră în calea oricăror alte confidențe — atît de glacial, ținîndu-l la o asemenea distanță încît avea sentimentul că nici nu-l mai aude, cînd replică: „Nu-mi amintesc să te fi numit vreodată un model de reușită al acestui soi de educație.”

Ea roși puțin la aluzie, dar se-nfipse mai bine în șa cu un ris nepăsător: „A, mai așteaptă puțin, mai dă-mi ceva timp, înainte de a spune asta!” Și cum el încă ezita, așteptînd și sperînd într-o revenire, „Nu mă considera încă un caz încheiat; pot încă face cinste educației primite!”

10

„Ia uite la paietele astea, domnișoară Bart... nu-i una pe care s-o fi cusut cum trebuie.”

Supraveghetoarea înaltă aruncă obiectul incriminat pe masă, lingă Lily, și trecu la următoarea lucrătoare.

Erau douăzeci în atelier, cu profiluri trudite, sub claie de păr, aplecate peste lucru în lumina cenușie ce venea

dinspre nord. Întrebuințate pentru crearea de felurite avantaje fetelor femeilor privilegiate, aceste femei aveau fete pămîntii din cauza lipsei de aer curat și a trudei sedentare; nu lipsa li se reflecta pe chipuri, căci lucrau într-un atelier de galanterie scumpă și erau destul de bine îmbrăcate și plătite; dar cele mai tinere din ele erau la fel de șterse și lipsite de însuflețire ca și cele între două vîrste. În întreaga încăpere, un singur obraz arăta viu; și acela ardea de furie în vreme ce domnișoara Bart începea să scoată paielele de pe jumătatea de pălărie.

Gerty Farish crezuse a fi găsit soluția cînd își amintise ce frumos aranjează Lily pălăriile. Cazuri de modiste ce-și făcuseră o clientelă bogată numai pentru că puteau conferi „creațiilor” lor acea notă nedefinibilă pe care nu oricine o poate da, îi dăduseră lui Gerty mari speranțe pentru viitor și convinseseră chiar și pe Lily că despărțirea de doamna Hatch nu însemna numaidecît dependența de prieteni.

Despărțirea avusese loc la cîteva săptămîni după vizita lui Selden și s-ar fi petrecut mai curînd de n-ar fi fost încăpățînarea trezită în Lily de neinspiratul lui mod de a-i da sfaturi. Ideea de a fi implicată într-o tranzacție care nu-i prea era pe plac fusese la puțină vreme după aceea redefinită prin aluzia domnului Stancy că dacă îi va ajuta, nu-i va părea rău. Aluzia la răsplată îi grăbise fuga și-o adusese, rușinată și penitentă, la pieptul generos al lui Gerty Farish. Nu avea însă de gînd să rămînă acolo fără a face nimic și ideea lui Gerty cu pălăriile îi reînnoise speranțele într-o activitate profitabilă. Iată, în sfîrșit, ceva ce chiar încîntătoarele ei miini neatente puteau foarte bine să facă; nu se îndoia de dibăcia lor în legarea unei panglici ori plasarea avantajoasă a unei flori. Bineînțeles, numai acest gen de muncă, conferirea notei finale, avea să-l facă dînsa — degete subordonate, degete boante, cenușii, înțepate de ac, aveau să croiască formele pălăriilor, să prindă căptușelile, în vreme ce ea prezida asupra micului și încîntătorului magazin — plin de lambriuri albe, de oglinzi și draperii verzi ca mușchiul de copac — în care creațiile ei terminate, pălării, cununi, egrete și toate celelalte, stăteau pe suporturi ca niște păsări exotice, gata de zbor.

Dar chiar din capul locului, viziunea aceasta a magazinului alb-verde fusese împrăștiată de cruda realitate. Era

adevărat că alte tinere din lumea bună se „așezaseră“ în felul acesta, vânzându-și pălăriile datorită publicității numelui lor ori talentului vestit de a lega o panglică; dar aceste ființe privilegiate aveau întotdeauna și altceva: banii pentru a plăti chiria magazinului și suma frumușică necesară pentru cheltuielile curente. De unde să-i ia Lily? Și chiar de-ar fi găsit de la cine, cum să convingă doamnele de care depindea să-i fie garant? Gerty află că și bruma de compasiune pe care situația lui Lily o crease cîndva dispăruse aproape cu totul în urma asocierii cu doamna Hatch. O dată în plus, Lily se retrăsese dintr-o situație ambiguă la vreme ca să-și salveze reputația, dar prea târziu pentru gura lumii. Freddy Van Osburgh nu avea să se însoare cu doamna Hatch; fusese salvat în ceasul al unsprezecelea — ziceau unii că prin eforturile lui Gus Trenor și Rosedale — și trimis pachet în Europa, împreună cu bătrînul Ned Van Alstyne; dar pericolul prin care trecuse avea de-a pururi să fie atribuit convenției domnișoarei Bart, ceea ce rotunjea și materializa și mai mult vaga neîncredere generală în ea. Ce ușurare pentru cei care se ținuseră la distanță, să se vadă astfel îndreptățiți! Și, bineînțeles, cu toții insistau mai mult decît ar fi fost necesar asupra legăturii ei cu cazul Hatch pentru a sublinia că avuseseră dreptate...

Fapt e că încercările lui Gerty se izbiseră cu toatele de un adevărat zid; și chiar cînd Carry Fisher, care se căia oareșicum pentru partea ei de vină în afacerea Hatch, se alătură eforturilor domnișoarei Farish, nu avură mai mult succes. Gerty încercase s-o ia pe Lily pe departe: cu blindețe; dar Carry, cînd oareea personificată, îi prezentă situația pe șleau.

„M-am dus drept la Judy Trenor; are mai puține prejudecăți decît celelalte, și-n plus n-a putut s-o suferă nici odată pe Bertha Dorset. Dar ce-ai putut să-i faci, Lily? Nici nu i-am spus două vorbe despre tine că parcă turbase; cîcă ți-a dat Gus niște bani, nu știu ce. Și știi că din partea ei poate face orice, numai să nu cheltuiască bani cu prietenii — și cu mine, e prietenă acum fiindcă știe că n-am nimic cu el... Zici că ți i-a băgat în afaceri? S-atunci, ce rău e-n asta? Doar n-a pierdut banii lui. Aha, nici n-a pierdut? Atunci, ce naiba... Dar zău că nu te-nțeleg, Lily, oricum!“

În cele din urmă, neobișnuitul cuplu, doamna Fisher și Gerty, unite în efortul de a-și ajuta prietena comună, după multe căutări nefructuoase și ore-ntregi de stat la sfat, hotărî s-o bage în vestitul atelier de galanterie al lui Madame Regina. Nici măcar aici nu fu prea ușor, căci Mme. Regina nu voia s-audă de mină de lucru necalificată, și dacă totuși cedă, era din tază că datora lui Carry Fisher patronatul doamnei Bry și doamnei Gormer. La început, intenționase s-o plaseze pe Lily în camera din față — o frumusețe ca ea ar fi sporit fără îndoială vânzarea. Dar domnișoara Bart se opusese, iar Gerty o susținuse cu înfocare, în vreme ce doamna Fisher, neconvinsă în sine ea, dar resemnată și cu această dovadă că Lily nu trăia cu picioarele pe pământ, căzu de acord că poate, totuși, e mai bine să-nvețe meseria. Așadar Lily ajunse în atelierul de lucru al Reginei, unde prietenele sale o părăsiră în cele din urmă, Carry Fisher cu un oftat de ușurare, Gerty întorcînd mereu capul spre ea, pe cînd se-ndrepta spre ieșire.

Lily se apucase de lucru la începutul lui ianuarie — trecuseră două luni și încă era certată că nu coase ca lumea paielele pe pălării. Pe cînd se apuca iar de lucru, le auzi pe celelalte chicotînd. Știa că constituia obiectul criticilor și distracției celorlalte lucrătoare. Îi cunoșteau, bineînțeles, povestea — situația exactă a fiecărei fete care lucra acolo era cunoscută și discutată fără nici o reținere de către toate celelalte — dar asta nu le tulbura în nici un fel — putea cel mult explica de ce degetele ei neînvătate se încurcau încă așa de tare și în cele mai simple operațiuni. Lily nu voia de loc să fie primită ca o reprezentantă a unei clase superioare; dar sperase să fie primită ca egala lor și, poate curînd, să se arate superioară printr-o îndemînare anumită, și era umilitor să vadă, după două luni de muncă grea și plictisitoare, că tot stingace se dovedea. Era departe, foarte departe, ziua cînd putea spera să-și exercite talentele pe care era sigură că le avea; numai munci-toarelor cu multă experiență li se încredința delicata sarcină de a sugera forme ori de a da formă finală pălăriilor, iar supraveghetoarea nici nu se gîndea să-i încredințeze ceva mai fin decît ceea ce-i dădea acum.

Începu să descoase paielele, ascultînd absentă bîziitul conversațiilor ce sporea sau se stîngea, în funcție de apro-

pierea sau îndepărtarea energicei domnişoare Haines. Aerul era mai închis ca de obicei, pentru că domnişoara Haines era răcită şi nu dăduse voie să se deschidă nici o fereastră, nici măcar în timpul pauzei de prinz; şi Lily îşi simţea atât de greu capul, după o noapte nedormită, încât auzea pălăvrăgeala tovarăşelor ei ca prin vis.

„I-am spus eu că n-o să se mai uite la ea; chiar aşa a fost. Nici eu nu m-aş mai fi uitat... eu zic că s-a purtat al naibii dă urît cu el. A dus-o şi la teatru... A luat zece sticlute, da durerea de cap tot nu i-a trecut, da a dat scris cum că prima sticlută i-a luat durerea şi i-au dat poza la ziar... Pălăria doamnei Trenor? Aceea cu pana verde? Aici, domnişoară Haines, o termin imediat... Da, era una din domnişoarele Trenor, cea care a venit ieri aici cu doamna George Dorset. Dă unde ştiu? Păi nu m-a trimis pă mine Madam să schimb floarea la pălăria Virot?... cu tul albastru — e-naltă şi slăbuţă şi are părul tapat... seamănă cu Mamie Leach, da-i mai uscată...”

Şi aşa mereu, un fluviu de sunete fără sens, pe suprafaţa căruia, lucru ciudat, plutea din cînd în cînd şi cite un nume familiar. Era partea cea mai curioasă din experienţa curioasă prin care trecea Lily, să audă aceste nume, să vadă imaginea fragmentată şi distorsionată a lumii în care trăise, reflectată în oglinda minţii acestor fete. N-ar fi putut vreodată măcar bănuî ce amestec de curiozitate nestăvilită şi libertate dispreţuitoare devora în discuţii pe ea şi ai ei, în această lume care trăia din vanitatea şi ticurile celor pe care le tocău. Nu era fată din atelierul lui Mme. Regina care să nu ştie cui era destinată pălăria sau bucata de pălărie din mîinile ei şi care să n-aibă o opinie proprie despre viitoarea stăpîină şi informaţii exacte asupra locului acesteia în sistemul social. Faptul că Lily era o stea căzută de pe acel firmament nu sporise concret, după ce primul val de curiozitate se retrăsese, interesul pe care i-l acordau. Ea căzuse, „se dăduse la fund“ şi, fidele idealului lor, pe ele nu le minuna decît succesul — imaginea măscată, tangibilă, a realizării materiale. Conştiinţa că ea gindea totuşi în alt fel decît dînsele punea o distanţă între ele şi ea, ca şi cum ar fi fost o străină cu care nu puteai vorbi fără un considerabil efort.

„Domnișoară Bart, dacă nu poți coase paietele acelea ca lumea, cred c-ar fi mai bine să dai pălăria domnișoarei Kilroy.“

Lily își privi „opera“ cu disperare și furie. Supraveghetoarea avea dreptate — le cususe nepermis de prost. Oare de ce era și mai stângace ca de obicei? Pentru că simțea tot mai mult dezgust pentru munca aceasta, ori pentru că într-adevăr nu era capabilă s-o facă? Se simțea obosită și amețită; își adună gândurile cu greu. Se ridică și îi întinse pălăria domnișoarei Kilroy, care o primi cu un zîmbet prost mascat.

„Îmi pare rău; nu mă simt prea bine“ îi spuse supraveghetoarei.

Domnișoara Haines nu catadicsi să răspundă. Nu văzuse nimic bun, chiar de la-nceput, în decizia lui Mme. Regina de a aduce o începătoare din lumea bună în atelierul ei. În acel templu de artă n-aveau ce căuta începătoarele; dar domnișoara Haines ar fi arătat mai multă înțelegere dacă n-ar fi simțit o anumită plăcere să-și vadă prezicerile confirmate.

„Mai bine apucă-te iar de margini,“ spuse ea, sec.

Lily se strecură afară ultima din șirul de muncitoare. N-avea chef să se amestece în despărțirea lor zgomotoasă — odată ajunsă în stradă, o invadea irezistibil statutul vechi, groaza instinctivă de tot ce era vulgar și promiscuu. Pe vremea cînd — și ce mult părea de-atunci! — vizitase Clubul Fetelor împreună cu Gerty Farish, simțise un interes viu pentru muncitoare; dar asta numai pentru că le privea de sus, de pe platoul fericit al eleganței și privilegiilor. Acum că se afla în rînd cu ele, pierduse orice interes.

Simți că o atinge cineva pe braț și văzu ochii vinovați ai domnișoarei Kilroy.

„Domnișoară Bart, eu cred că puteți coase paietele acelea la fel de bine ca mine cînd vă simțiți bine. Domnișoara Haines a fost nedreaptă.“

Lily roși, surprinsă — trecuse multă vreme de cînd nu mai înțilnise bunătatea în ochii cuiva, afară de cei ai lui Gerty.

„O mulțumesc. Nu mi-e prea bine, dar domnișoara Haines are dreptate. Sint stîngace.“

„Păi, nu-i ușor, cînd te doare capu.“ Domnișoara Kilroy se-nterupse, neștiind cum să continue. „Ar trebui să mergi direct acasă și să vă-ntindeți. Ați încercat v'odată cu orangeadă?“

„Mulțumesc.“ Lily întinse mîna. „Foarte drăguț din partea dumatăle. Acasă și merg.“

Se uită recunoscătoare la domnișoara Kilroy, dar nici una nu mai știa ce să spună. Lily își dădea seama că cea-laltă era pe punctul de a se oferi s-o însoțească, dar voia să fie singură și să tacă — și chiar bunătatea, așa cum o putea arăta domnișoara Kilroy, ar fi sîciit-o în momentele acelea.

„Mulțumesc,“ repetă ea, îndepărtîndu-se.

O luă spre vest, în lumina deprimantă a amurgului de martie, spre strada pe care se afla pensiunea. Respinsese cu hotărîre oferta de ospitalitate din partea lui Gerty. Ceva din retragerea de fiară, față de orice observație ori gest prietenos, pe care mama ei o arătase cîndva, începuse să apară și la ea, iar promiscuitatea cartierelor mici și vecinătatea intimă păreau, dacă se gîndea bine, mai greu de îndurat decît singurătatea unui dormitor ponosit dintr-o casă unde putea veni și pleca neremarcată printre celelalte lucrătoare. O vreme, se hrănise cu ideea nevoii de intimitate și independență; dar acum, poate din cauza tot mai marii oboseli fizice, avea, ore în șir, un sentiment de claustrare și începea să fie tot mai acut conștientă de urîtenia și lipsa de confort din jur. După terminarea orelor de lucru, o apuca groaza la gîndul de a se întoarce în camera îngustă, cu tapet murdar și vopseaua dusă; și făcea cu groază sporită fiecare pas într-acolo, pe o stradă din New York care se degrada și ea treptat trecînd de la eleganță la marca neguțătorească.

Dar nu era groază mai mare decît aceea că trebuia să treacă pe lîngă farmacia din colțul cu Sixth Avenue. Avusese intenția s-apuce pe altă stradă — așa făcuse în ultima vreme. Dar azi pașii îi erau irezistibil atrași de colțul imbrăcat în oglinzi, în care cădea lumina roșiatică; încercă să traverseze, dar un camion încărcat o jenă și se trezi exact pe trotuarul din fața farmaciei.

După tejghea se afla vinzătorul care o mai servise, și-i strecură în mînă rețeta. Rețetă care nu putea fi pusă la îndoială — era o copie după una luată de la doamna Hatch,

cu care mersese chiar ea la farmacist, care o onorase în grabă. Lily ştia că şi aceasta o va onora fără să ezite; şi totuşi groaza de a se vedea refuzată, sau fie şi supusă celei mai mici îndoieli, se comunică mâinilor nervoase, atunci când se prefăcu a examina sticlutele de parfum aranjate pe raftul din faţă.

Farmacistul citise reţeta fără nici un comentariu; dar când să-i dea sticluta, se opri: „Nu trebuie să sporşti doza“, remarcă el.

Lui Lily i se opri inima-n loc. De ce se uita aşa la ea? „Bineînţeles că nu,“ murmură ea, întinzînd mîna.

„Într-adevăr — e un medicament cu efect ciudat. O picătură sau două mai mult şi te-ai dus... doctorii nu ştiu încă de ce.“

Groaza de a nu fi interogată, ori de a nu primi sticluta, îi opri în gît murmurul de încuviinţare; şi, cînd, în cele din urmă, ieşi liberată din farmacie, nu mai ştia ce să facă de bucurie. Simpla atingere a pachetelului transmitea nervilor ei obosiţi promisiunea dulce a unei nopţi de somn, şi ca reacţie la frica de cîteva minute în urmă, simţea că primii aburi ai somnului o şi învăluie.

În această stare se ciocni de-un bărbat care mergea şi el grăbit. Acesta se dădu înapoi şi ea-şi auzi numele rostit cu uimire. Era Rosedale, cu haină de blană, lucios în obraji şi prosper — dar oare de ce îl vedea la asemenea distanţă şi parcă printr-o ceaţă de cristale sparte? Înainte ca să găsească vreo explicaţie, se trezi dînd mîna cu el. Se despărţiseră pe dispreţul ei şi minia lui, dar acestea dispăruseră de îndată ce li se-nţilniră mîinile, şi ea simţea confuz că i-ar fi făcut bine să se mai ţină puţin de el.

„Da... da ce s-a întîmplat, domnişoară Lily? N-arăţi bine!“ exclamă el; iar ea se forţă să zîmbească.

„Sînt puţin obosită... nu-i nimic grav. Staţi puţin cu mine, vă rog,“ murmură ea. Să-l roage una ca asta pe Rosedale!

Se aflau la ieşirea dintr-un pasaj subteran, un loc murdar şi urît, prin care treceau şi mulţime de tramvaie care le zgîrîiau mereu auzul; el se uită în jur şi zise: „Nu putem sta aici; dar daţi-mi voie să vă duc undeva să bem o ceaşcă cu ceai. *Longworth* e la doi paşi şi nu-i nimeni la ora asta acolo.“

O ceașcă cu ceai, undeva la adăpost de zgomot și miserie, părea pentru moment tot ce și-ar fi dorit și ar fi putut suporta. După câțiva pași, într-adevăr ajunseră la hotelul cu pricina, și câteva minute mai târziu, stăteau față-n față la o masă, iar chelnerul și așezase cele necesare.

„Un strop de rachiu sau de whiskey, înainte ? Arăți rău de tot, domnișoară Lily. Nu ? Atunci ai să bei ceaiul mai tare. Și, chelner, o pernă la spatele doamnei.“

Lily zîmbi imperceptibil la sfatul de a-și bea ceaiul mai tare. Era tentația căreia încerca mereu să-i reziste. Nevoia de stimulent se ciocnea mereu cu nevoia de somn — pe care numai flaconul din mîna ei o satisfăcea. Dar azi, oricum, ceaiul nu putea fi prea tare ; aștepta de la el căldură și energie.

Privind-o cum se lăsase moale pe spate, cu pleoapele închise, cumplit de obosită, chiar dacă efectul înviorător al ceaiului și-ncepuse a i se ghici pe față, Rosedale constată, pentru a cîta oară, că era uimitor de frumoasă. Umbrele de oboseală de sub ochi, paloarea morbidă a timplorelor pe care se vedeau venele, scoteau și mai mult în evidență strălucirea părului și a ochilor, ca și cum toată vitalitatea ei aflată în reflux s-ar fi adunat acolo. Pe fondul ciocolatiu al pereților și mobilei din restaurant, puritatea acestui chip se desena mai bine decît în cea mai strălucitoare sală de bal. Rosedale o privea acum cu un simțămînt oarecum ostil, de parcă frumusețea ei ar fi fost un neprieten care stătuse ascuns, pentru ca acum să se repeadă la el fără veste.

Pentru a-l alunga, încercă să adopte un ton lejer. „Bine, domnișoară Lily, da nu te-am văzut de-un car de ani ! Nici nu știam pe unde te mai învîrți.“

Nu terminase bine, că-și și mușcă limba — cîte complicații nu invitase prin vorbele astea ! Pentru că, deși nu o văzuse, auzise de ea ; știa de asocierea ei cu doamna Hatch și deci și birfa respectivă. *Milieu*-ul doamnei Hatch fusese cîndva unul din locurile frecventate de el asiduu, iar acum, unul din locurile evitate cu la fel de multă grijă.

Lily, căreia ceaiul îi limpezise mîntea, văzu ce gîndește și zise, zîmbind imperceptibil : „Nici n-ați avea cum să știți. M-am înrolat în rîndurile clasei muncitoare.“

El rămase cu ochii bulbucăți. „Dar nu... ? Da ce naiba, ce naiba faci, anume ?“

„Învăț să fac pălării — cel puțin încerc să învăț.“

Rosedale se țină să nu fluiera a mirare. „Ei mai lasă-mă !... Doar nu vorbești serios, nu ?“

„Ba foarte serios. Sînt obligată să muncesc, ca să am din ce trăi.“

„Dar mi s-a spus... credeam că stai la Norma Hatch.“

„Ați auzit că sînt secretara ei ?“

„Cam așa ceva, da.“ Se aplecă să-și umple din nou ceașca.

Lily bănuia motivele pentru care acest subiect îl putea pune în încurcătură și, uitîndu-i-se în ochi, zise brusc : „Am plecat de la ea acum două luni.“

Rosedale se făcea a avea încă de lucru cu ceainicul și lui Lily nu-i trebui mult ca să-și dea seama că auzise ce se zicea despre ea. Dar oare ce nu auzise Rosedale ?

„Nu era un culcuș cald ?“ întrebă el, încercînd s-o dea iar pe nonșalanță.

„Cald și prea moale — te puteai afunda prea mult.“ Lily își sprijini un braț pe marginea mesei și se uită la el cu și mai multă atenție. Simțea un impuls incontrollabil de a-i spune tot acestui om, de a cărui curiozitate se apăsase cîndva cu atîta strășnicie.

„O cunoașteți pe doamna Hatch, nu ? Atunci cred că puteți înțelege că multe lucruri devin simple cînd te afli în preajma ei.“

Rosedale avea o mutră cam nedumerită și ea-și aminti că nu era omul cu care să-ți pierzi timpul cu aluzii.

„Oricum, nu era de dumneata, casa aia,“ încuviință el, topit cu totul sub intensitatea privirii ei, care-i revela abisuri de intimitate nesperată. El, care trebuise să se mulțumească cu priviri fugitive, trăia minunea de a se vedea centrul atenției ochilor acelora fantastici și se simțea năucit.

„Am plecat,“ continuă Lily, „ca să nu spună lumea că o ajut pe doamna Hatch să se căsătorească cu Freddy Van Osburgh — care nu-i cîtuși de puțin prea bun pentru ea — și cum încă se spune exact asta, îmi dau seama că aș fi putut să rămîn unde eram.“

„Oh, Freddy...“ Rosedale îndepărtă subiectul cu un gest de lehamite susținut de mină și gură în același timp ; pe cît de lipsit de importanță era subiectul acesta, pe atît de vastă era perspectiva dobîndită de el. „Freddy nu intră în

discuție... dar știam că *dumneata* n-ai cum să fii amestecată în așa ceva. Nu-i stilul dumatăle."

Lily roși ușor — nu-și putea ascunde faptul că vorbele celuilalt îi făceau plăcere. I-ar fi plăcut să nu se mai scoale, să bea mereu ceai și să vorbească despre sine cu Rosedale. Dar perfectul simț al convențiilor îi aminti că era timpul să pună capăt discuției, drept care făcu o vagă mișcare de a-și împinge scaunul în spate.

Rosedale o opri, protestînd. „Nu pleca, deja; hai, stai liniștită și mai odihnește-te nițeluș. Arăți ca bătută. Și nici nu mi-ai spus...” Se întrerupse, probabil, mușcîndu-și iarăși limba pentru că intrase iar pe făgașul ăsta. Ea văzu ce luptă se da în el și înțelese; mai înțelese însă și puterea vrajei exercitate de ochii ei, căci el reluă, ca după o poticnire: „Ce naiba vroiai să spui cu pălăriile alea?”

„Exact ce-am spus. Sînt ucenic la Mme. Regina.”

„Isuse — *dumneata*? Da de ce? Știu că te-a tăiat mătușa dumatăle, mi-a spus doamna Fisher. Dar am înțeles că ți-a lăsat totuși ceva...”

„Zece mii de dolari; pe care-i primesc abia la vară.”

„Bun, da... ai putea să împrumuți în baza lor, oricînd.” Ea își scutură capul cu gravitate. „Nu, pentru că sînt ca și dați.”

„Pe datorii? Toți zece mii?”

„Pînă la ultimul bănuț.” Ea se opri și reluă brusc firul, nedezipindu-și ochii de pe fața lui: „Cred că v-a vorbit Gus Trenor despre faptul că mi-a investit niște bani în acțiuni.”

Așteptă, iar Rosedale, roșu ca racul, bîlbîi ceva cum că-și amintește, „parcă.”

„A scos cam nouă mii,” continuă Lily, pe același ton în care vibra nevoia de comunicare. „Atunci eu credeam că speculează cu banii mei, lucru incredibil de stupid din parte-mi, dar nu mă pricepeam absolut de loc. După aceea abia am aflat că *nu* banii mei îi folosisese... că ceea ce-mi spusese c-a cîștigat, de fapt mi-a dat. Intenția fusese bună, desigur; dar nu-mi putea conveni un asemenea serviciu. Din păcate, cheltuisem banii înainte de a-mi descoperi greșeala; și uite-așa, moștenirea mea va plăti datoria mea. De-aceea încerc să-nvăț o meserie.”

Își făcuse mărturisirea clar, deliberat, cu pauze între propoziții, ca fiecare să aibă timp să coboare adînc în min-

tea celui care o asculta. Simțea o nevoie nebunească de a spune cuiva despre tranzacție și-n același timp să trimită indirect veste lui Judy Trenor că are de gînd să plătească datoria. Și avea convingerea neașteptată că Rosedale era persoana ideală, el care se bucura de încrederea lui Trenor. Pentru cîteva momente simți chiar o bucurie evasi-istică de a scăpa astfel de pîovara tainei sale; dar bucuria se stinse treptat, pe măsură ce povestea și, în final, peste paloarea ei se așternea roșul intens al rușinii.

Rosedale continua să se holbeze la ea, mirat peste poate; dar cînd deschise și gura, fu rîndul ei să se mire.

„Da ia-n ascultă... dacă-i pe-așa, rămii fără nici o pată, nu?”

Vorbise de parcă ea nu și-ar fi dat seama de consecințele întîmplării povestite; de parcă incorijibila ei neștiință în ale afacerilor avea tocmai s-o precipite într-un nou act nebunesc.

„Fără nici una, da,” încuviință ea, calm.

El nu mai spuse nimic o vreme, rotindu-și doar încet ochii mici și nedumeriți prin restaurant.

„Bine da ăsta-i... ăsta-i un lucru minunat!” exclamă el, deodată.

Lily se ridică de pe locul ei cu un suris batjocoritor. „Nicidecum — e o plictisală-ntreagă,” zise, adunîndu-și în jurul gîtului eșarfa de pene.

Rosedale rămăsese așezat, prea preocupat de gîndurile lui ca să observe ce face ea. „Domnișoară Lily, dacă vrei un ajutor... îmi place curajul...” ieși din gura lui.

„Mulțumesc.” Ea îi întinse mîna. „Ceaiul pe care mi l-ați oferit m-a ajutat cum nu vă-nchipuiți. Mi-a ridicat moralul, cum se spune.”

Își arătase destul de clar intenția de a se despărți de el acolo, dar Rosedale zvîrli chelnerului o bancnotă și-și arunca în grabă brațele scurte în paltonul scump.

„O clipă! Nu se poate să nu te conduc pîn-acasă,” zise.

Lily nu protestă în nici un fel și după ce el își așteptă puțin restul, ieșiră din hotel și traversară Sixth Avenue din nou. Se îndreptau spre vest și-n jur se înmulțeau tot mai mult grămezile de gunoaie, iar Lily îl simțea pe Rosedale pășind tot mai scîrbit la stînga ei; în fața intrării unde se opriră, el privi în sus cu neascuns dezgust, nevîndu-i să-și creadă ochilor.

„Doar nu stai aici? Cineva mi-a spus că locuiești la domnișoara Farish.“

„Nu, stau în pensiune aici. Am stat prea mult pe spinarea prietenelor mele.“

El continuă să scruteze fațada maronie care parcă suferise un asediu, ferestrele la care se vedeau perdele decolorate și decorația pompeiană a vestibulului plin de noroi pe jos; apoi își întoarse privirea la ea și articulă, cu vizibil efort „Pot să vin să te mai văd?“

Ea zîmbi, căci înțelesese eroismul ofertei atât de bine, încît era sincer mișcată. „Mulțumesc... m-aș bucura mult,“ răspunse, cu primele cuvinte pornite din inimă pe care i le adresase vreodată.

În seara aceea, în camera ei, domnișoara Bart — care scăpase cît putuse de repede din mișmele grele ale sufrageriei de la subsol — începuse să caute în ea explicația confesării către Rosedale. Și sub această confesare descoperise un sentiment tot mai apăsător de singurătate — o groază de a se întoarce în camera pustie atunci cînd ar fi putut fi în atîtea și atîtea locuri, cu oricine numai nu în propria-i companie. În ultima vreme, împrejurările vieții complotaseră la ruperea aproape totală de cîți prieteni mai avea. În ce-o privea pe Carry Fisher, lipsa oricărei legături nu era poate chiar atît de întimplătoare. Dacă făcuse și acest ultim efort de a o plasa în siguranță, la Mme. Regina, Carry părea de-acum dispusă să-și acorde un concediu; și Lily n-o putea condamna. Puțin lipsise ca doamna Fisher să nu fie și ea amestecată în scandalul cu Norma Hatch și fără cîteva considerabile eforturi vectorice, poate ar fi alunecat și ea înăuntru. Admise cinstit că le făcuse cunoștință lui Lily și doamnei Hatch, dar la fel de adevărat era că la vremea aceea nu o cunoștea pe aceasta din urmă — o avertizase în mod expres pe Lily că n-o cunoaște — și-apoi, nu era bunicuța lui Lily, iar fata asta era destul de mare ca să-și poarte și singură de grijă. Carry nu folosisese chiar ea cuvintele astea crude, dar făcuse în așa fel încît ele să fie rostite de ultima ei prietenă intimă, doamna Jack Stepney — doamna Stepney, cea care urmărise cu sufletul la gură avatarurile unicului ei frate și mai tremura încă în urma salvării lui de ultim moment, dar care

nu ezita s-o scoată basma curată pe doamna Fisher, care dădea niște „petreceri așa de vesele“, petreceri care, de cînd se căsătorise și se emancipase de filozofia de viață tip Van Osburgh, deveniseră pentru ea sarea și piperul vieții.

Lily înțelegea situația și ar fi apărât-o oricînd pe Carry chiar ea. Îi fusese prietenă de nădejde în zile foarte grele și nu putea cere oricui, în condițiile în care tensiunea din viața ei în loc să scadă, sporea, să se comporte ca Gerty Farish. Într-adevăr, prietenia lui Gerty nu dădea nici un pas înapoi; și totuși, Lily începea s-o evite și pe dînsa. Căci nu putea merge la ea fără riscul de a se întîlni cu Selden; și o întîlnire cu el, acum, ar fi însemnat un plus de durere în inima ei. De-ajuns de dureros era pînă să se și gîndească la el, indiferent dacă o făcea cu capul limpede din zori ori cu cel încetșosat de spaime din timpul nopții, spaime în dosul cărora sta, obsedant, el. Acesta era unul din motivele pentru care „apelase“ la rețeta doamnei Hatch. În visele ei naturale — fișii anxioase — îl vedea uneori așa ca pe vremuri, prietenos și tandru; realitatea crudă la care se trezea însă o făcea să se simtă ridicolă și încă și mai descurajată. Dar în somnul dăruit de licoare se scufunda în asemenea abisuri de anihilare, încît nu numai că n-avea vise care s-o trezească pe jumătate, dar se trezea dimineata c-un trecut alb ca o coală de hîrtie.

Bineînțeles, încetul cu încetul, vechile gînduri îi reveneau în minte; dar cel puțin nu-i deranjau ceasul trezirii. Medicamentul îi dăruia o iluzie momentană de reînviere completă, din care lua forța necesară pentru munca de zi cu zi. Forță de care se simțea tot mai lipsită, pe măsură ce se acumulau semnele de întrebare deasupra viitorului ei. Știa că în ideea împărtășită de Gerty și doamna Fisher, ea nu trecea decît printr-o necesară și temporară ucenicie care, cînd avea să primească bani pe moștenire, o va ajuta să-și împlinească visul magazinului verde-alb cu și mai multă competență. Pentru Lily însă, care știa prea bine unde se vor duce banii aceia, ucenicia aceasta era un efort inutil. Își dădea foarte bine seama că, chiar să fi învățat să ajungă din urmă mîini obișnuite dintotdeauna cu munca, salariul foarte mic pe care-l va primi nu constituia un adaos serios la venitul ei pentru a justifica truda aceea tembelă. Odată ajunsă la concluzia asta, simțea tot mai des tentația de a folosi moștenirea pe propriul ei ma-

gazin. Să se vadă instalată și în fruntea propriilor lucrătoare, era sigură că avea suficient tact și suficientă pricepere ca să rezolve și partea încă și mai importantă, atragerea unei clientele de soi; și dacă afacerile ar fi prosperat, ar fi avut de unde să pună bani deoparte pentru datoria față de Trenor. Dar toate astea puteau dura ani de zile, indiferent cât de mult s-ar fi restrîns ea; în care timp min-dria i-ar fi fost crucificată de intolerabila obligație

Așa gîndea la suprafață; dar înăuntrul ei se ascundea groaznica taină — aceea că obligația cu pricina putea să-n-ceteze la un moment dat să-i pară intolerabilă. Știa că nu se poate bizui pe voință la nesfîrșit și nimic n-o înspăimînta mai mult decît gîndul că ar fi putut să se obișnuiască cu ideea de a-i fi datoare lui Trenor, așa cum se obișnuise cu rolul ce i se atribuisse pe *Sabrina*, sau cum fusese cît pe ce să-n-cuviințeze planul lui Stancy privitor la doamna Hatch. Pericolul, în ce-o privea, nu trebuia să i-o mai spună nimeni, consta în groaza ei incurabilă, dintotdeauna, față de lipsa confortului și de sărăcie; în frica fără margini față de fluxul necrutător al mizeriei, care o obsedase și pe mama ei și împotriva căruia o avertizase cu atîta pasiune. Iar acum — perspectiva unui nou pericol. Înțelesese că Rose-dale e gata să-i împrumute bani. Bineînțeles că-i era im-posibil să accepte; dar versiuni apropiate cu acest act îi dădeau tîrcoale. Era convinsă că el avea să vină s-o vadă iar, și aproape sigură că, dacă venea, îl putea conduce spre punctul în care s-o ceară iar în căsătorie, în termenii cîndva respinși. Putea să-i respingă din nou? Tot mai mult, cu fiecă nouă nenorocire, furiile ce-o urmăreau se aliniau în spatele chipului Berthei Dorset; și acolo, aproa-pe, încuiată în siguranță printre celelalte hîrtii importante, sta arma cu care putea pune capăt urmăririi lor. Tentatia, pe care o respinsese cîndva numai datorită disprețului pen-tru Rosedale, revenea acum în atacuri neobosite; și cîtă putere îi mai rămăsese să reziste acestui asediu?

În orice caz, atîta cît mai rămăsese, trebuia adminis-trată cu maximum de înțelepciune; nu-și mai putea per-mite nici o noapte de insomnie. Lungile ceasuri de tăcere dădeau vreme berechet spiritului de catran al oboselii și singurătății să i se cuibărească pe piept, încît zorile o gă-seau cu totul secătuită de puteri și cu gîndurile toate în-o-

ținând într-o ceață de neputință. Singura speranță de refacere sta în sticluta de la căpătii ; cit avea să dureze și speranța aceea, nu îndrăznea să se mai gîndească.

11

ÎNTÎRZIINDU-ȘI pașii în colț, Lily privea spectacolul după-amiezii pe Fifth Avenue.

Era o zi de sfîrșit de april, plină ochi cu dulceața primăverii. Dulceață care atenua urîșenia lungii și aglomeratei artere, încețoșa linia seacă a acoperișurilor, azvîrlea un voal moț peste perspectiva deprimantă a străzilor lăturalnice și dădea o notă poetică delicatei înfiripări verzui de la intrarea în parc.

Cum sta acolo, Lily recunoscuse, în trăsurile care treceau în goană, mai multe chipuri familiare. Se terminase sezonul și căpeteniile se împrăstiaseră ; dar cîțiva nu se-ndurau încă s-o ia spre Europa, ori pur și simplu se aflau în trecere, venind din sud. Printre ei, doamna Van Osburgh, legănată majestuos de splendida ei caleașcă, cu doamna Percy Gryce alături și cu cel mai tînăr moștenitor al milioanelor familiei Gryce în fața lor, pe genunchii doicii. Erau urmate de „Victoria“ electrică a doamnei Hatch, din care își fura ochiul minunata toaletă de primăvară a stăpînei, evident arborată în vederea unei întîlniri ; și puțin mai tîrziu trecu Judy Trenor, însoțită de Lady Skiddaw, care venise la pescuit tarpon și ca să „vadă puțin strada.“

Fugitive imagini ale unui trecut ce părea atît de îndepărtat... cînd, în cele din urmă, Lily se-ndură să se miște din loc, amărăciunea de a nu avea unde să meargă i se păru și mai insuportabilă. N-avea nimic de făcut în ziua aceea și nici în zilele următoare ; căci odată cu terminarea sezonului scăzuse dramatic și cererea de pălării, drept care cu o săptămînă în urmă Mme. Regina îi pusese în vedere că nu mai are nevoie de serviciile ei. Mme Regina își reducea întotdeauna personalul la întîi a lui mai, iar prezența domnișoarei Bart fusese, în ultima vreme, atît de sporadică — se simțise rău de multe ori, sau dacă venise, nu lucrase mai nimic — încît numai datorită numelor răsunătoare

care-i înlesniseră și primirea acolo, nu fusese concediată mai devreme.

Lui Lily nu-i trecea prin cap să conteste justetea hotărîrii. Era conștientă că fusese absentă, neîndemînică și exasperant de înceată. Nu-i era ușor să admită, nici măcar pentru sine, că exista un domeniu în care era inferioară altora. Crescută fiind numai întru funcția ornamentală, nu-și putea găsi vină pentru insuccesele pe planul pragmatic; dar această descoperire încheia era de încredere universală în sine, eră însoțită întotdeauna de un compensatoriu sentiment de consolare.

Făcea drumul spre casă și nici măcar nu îndrăznea să se gîndească la zorii zilei următoare, care n-aveau nici ei să-i aducă nimic. Plăcerea de a întîrzia dimineata în pat era un lux al unei vieți de lux; în viața practică a unei pensuni, nu-și avea sens. Prefera să părăsească cei patru pereți sordizi cît mai devreme și să revină cît mai tîrziu posibil; așa că acum mergea încet, pentru a da cu ochii de pragul pensunii cît mai tîrziu cu putință.

Iată însă că pragul cu pricina căpăta un neașteptat interes, prin aceea că era ocupat — în sensul cel mai deplin al cuvîntului — de voluminosul domn Rosedale, parcă și mai voluminos pe fondul sărăcăcios al intrării.

Un irezistibil sentiment de triumf o cuprinsese pe Lily la vederea lui. La o zi sau două după întîlnirea lor întîmplătoare, Rosedale venise iar ca să vadă cum se mai simte; dar de atunci nici că-l mai văzuse, și nu-i fu greu să-și imagineze ce luptă se da în el. Și dacă era adevărat, atunci rezultatul se vedea cu claritate; în orice caz, nu era omul care să-și piardă vremea cu ineficiente cochetării sentimentale. Era prea ocupat, prea practic, și mai presus de orice, prea absorbit de urcarea scării sociale, ca să-și permită fleacuri din acestea.

În salonul de un albastru țipător, cu smocurile de iarbă de pampas uscată și gravuri decolorate, reprezentînd scene idilice, el căta în jur cu neascunsă scîrbă, așezîndu-și în cele din urmă pălăria, ori mai curînd abandonînd-o, în lipsă de ceva mai bun, pe o consolă prăfuită, împodobită cu o jalnică statueta.

Lily se așază pe o canapea, iar el se înghesui într-un fotoliu cu spetează înaltă, îmbrăcată într-o huse foarte

apretată, ce-i zgîrîia pliul roz, grăsun, revărsat peste gufer

„Doamne-dumnezeule, nu se poate să mai stai aici!“ exclamă el.

Lily zîmbi față de asemenea indignare. „Ba se poate; greu, dar cum tocmai mi-am calculat din nou cheltuielile, cred că va trebui să mă împac cu situația.“

„Să te împaci? Ba de loc, nu-i de dumneata!“

„Și totuși, asta e situația; de o săptămînă nu mai am de lucru.“

„Nu mai are de lucru! Poftim cum vorbește! Dumneata, să lucrezi, e... absurd!“ Vorbea repezit, aruncînd vorbele ca dintr-un ascuns crater de indignare. „E o farsă... o farsă timpită“, continuă el, cu ochii la geamurile murdare, în care se reflecta toată încăperea.

Lily continua și ea să zîmbească față de exclamațiile sufocate de enervare. „Nu văd de ce m-aș considera o excepție...“ începu ea.

„Pentru că asta ești! De aceea. Și e o jignire pentru rasa umană că dumneata te afli într-un loc ca ăsta. Nu mă pot stăpîni.“

Adevărul era că nu-l mai văzuse atît de sincer scos din fire: și lupta care se da în interiorul lui aproape c-o înduioșa.

El se ridică brusc, acompaniat de scîrțîitul homeric al bietului fotoliu, și se propti în fața ei.

„Uite ce e, domnișoară Lily, eu plec în Europa săptămîna viitoare, plec pentru cîteva luni, la Paris și Londra, și ... nu te pot lăsa așa. Nu pot și gata. Știu că nu-i treaba mea, mi-ai dat de înțeles asta nu o dată; dar acum treburile îți merg tot mai prost și trebuie să-nțelegi și dumneata că ai nevoie de ajutor. Mi-ai vorbit mai deunăzi de o datorie la Trenor. Știu ce simți și... te respect pentru asta.“

Surpriza coloră fața palidă a lui Lily, dar mai înainte ca ea să aibă timp să-l întrerupă, el se porni și mai avan. „Ei bine, îți împrumut eu banii pentru Trenor; și n-o să... n-o să stai așa, să nu mă întrerupi, că n-am terminat. Vreau să spun că e vorba de o afacere ca-ntre doi bărbați și nimic altceva. Poftim, ce ai de obiectat?“

În purpura obrazilor lui Lily își trimiteau flămurile atît umilînța cît și gratitudinea; și ambele simțăminte se trădă în neașteptata blîndețe din răspunsul ei.

„Atît — exact asta mi-a propus şi Gus Trenor ; şi că nu mai pot fi niciodată sigură că pricep şi cea mai simplă afacere.“ Apoi, dîndu-şi seama că răspunsul conţinea şi-un dram de nedreptate, adăugă, cu şi mai multă blîndeţe : „Ceea ce nu-nseamnă că nu apreciez bunătatea dumitale, că n-aş fi recunoscătoare. Dar oricum, o afacere între noi doi ar fi imposibilă, căci eu n-am a oferi nici un fel de garanţie după ce voi plăti datoria lui Gus Trenor “

Rosedale nu mai zicea nimic — părea conştient de nota de finalitate din glasul ei şi totuşi incapabil s-o accepte ca atare.

Tăcerea lui îi dădea lui Lily posibilitatea de a-şi imagina, cu destulă siguranţă, ce se întîmplă cu el. Indiferent de ce simţea faţă de cursul implacabil al destinului ei — indiferent cît de superficial îi înţelegea motivele —, nu încăpea nici o îndoială că el era şi mai fascinat. Ca şi cum scrupulele ei inexplicabile, reţinerile ei l-ar fi atras tot atît cît delicateţea trăsăturilor, purtarea aleasă, care îi confereau o unicitate exterioară, incompatibilă cu orice altă fiinţă terestră. Cu ascensiunea pe scara socială, Rosedale învăţase să preţuiască tot mai mult această unicitate, ca şi cum ar fi fost un colecţionar supus chinului excitant de a descoperi mereu noi şi noi calităţi în obiectul mult dorit.

Conştientă de acestea toate, Lily nu se-ndoaia că putea deveni soţia lui în chiar clipa aceea, cu singura condiţie de a se reconcilia cu doamna Dorset ; şi tentaţia era cu atît mai greu de înlăturat acum, cu cît viaţa rosesese mult la temelia antipatiei sale faţă de Rosedale. Nu că n-ar mai fi simţit-o, dar o minau anume calităţi — o bunătate groşieră şi un fel de fidelitate oarbă a sentimentului — ce se-ntrezăreau printre plăcile grele ale armurii ariviste.

Citindu-i în ochi că trebuia să plece, el îi întinse mîna cu un gest ce trăda lupta din sufletul lui.

„Doamne, numai să vrei, te-aş aşeza mai presus de ei toţi — atît de sus că ţi-ai şterge tălpile de creştetele lor “ declară, şi ei i se păru curios că această nouă fază a pasiunii lui nu-i modificase vechile canoane valorice.

În noaptea aceea Lily nu luă picături ca să doarmă. Trează, îşi revăzu situaţia în lumina crudă aruncată de

vizita lui Rosedale asupra ei. Îndepărtînd de la sine oferta pe care el numai că n-o reinnoise, nu se sacrificase oare uneia din acele noțiuni abstracte de onoare ce pot fi numite convențiile vieții morale? Ce putea ea datora unei ordini sociale ce o condamnase și exilase fără judecată? Nimeni nu-i dăduse ocazia să se apere; era nevinovată și neregularitatea convingerilor ei părea a-i justifica metode la fel de puțin ortodoxe în recuperarea drepturilor pierdute. Ca să se salveze, Bertha Dorset nu ezitase s-o distrugă prin minciună strigătoare la cer; de ce-ar sta ea pe gînduri să se folosească de niște fructe ale adevărului, atunci cînd norocul i le pusese-n mînă? La urma-urmelor, jumătate din oprobiul destinat unui asemenea gest stă în numele pe care i-l dai. Zi-i șantaj și te-ncrîncezezi, dar arată că nu face nici un rău nimănui și că drepturile prin el recăpătate erau cu cruzime înlănțuite, și cel ce nu-i va găsi justificare trebuie să fie un formalist fără pereche.

În cazul lui Lily, justificarea se compunea din vechile probleme fără rezolvare ale situației ei: jignirea adusă de viață, eșecul, dorința nebună de a-și primi șansa meritată, în contra despotismului egoist al societății. Învătase din proprie experiență că n-avea nici aptitudinile și nici constanța morală necesare pentru a-și reface viața pe coordonate noi; să devină o muncitoare între altele și să nu-i pese de lux și plăceri. Nu reușea să-și găsească prea multă vină pentru aceasta și poate că era chiar mai puțin vinovată decît își închipuia. Caracterul moștenit se combinase cu educația bine definită, în acest sens, încă de la vîrsta cea mai fragedă, pentru a scoate din ea produsul de înaltă specializare care era, un organism la fel de neajutorat în afara granițelor lui înguste ca și anemona de mare desprinsă de pe stîncă ei. Fusesse făcută să împodobească și să încînte; oare pentru ce altceva rotunjește natura petala de trandafir și stropește cu culori păsăruica de pe ram? Și era vina ei că misiunea exclusiv decorativă are șanse de a fi dusă la îndeplinire mai greu și în mai puțină armonie între ființele sociale decît între ceilalți fii ai naturii? Că este umbrîită de necesități materiale și complicată de scrupule morale?

Aceste din urmă, tocmai, tabere ostile în sufletul ei, se înfruntară cu înverșunare în lunga petrecere a nopții nedormite; și cînd în sfîrșit se luminează de ziuă, i-ar fi venit

greu să spună care din ele triumfase. Se simțea vlăguită de efort, de lipsa somnului, după ce atâtea nopți îl obținuse în mod artificial; și în lumina strîmbă a oboselii, viitorul se-ntindea în fața ei cenușiu, interminabil și pustiu.

Întîrzie mult în pat, refuzînd cafeaua și ouăle prăjite pe care simpatica servitoare irlandeză le prezentă în crăpătura ușii și ascultînd, furioasă, zgomotele pensiunii, învătate pe de rost, strigătele și zăngănitul neîntrerupt din stradă. Săptămîna de stat degeaba hiperbolizase aceste mici neplăceri ale vieții de pensiune și i se topea sufletul după cealaltă lume, a cărei mașinărie este atît de atent disimulată încît o scenă trece lin în alta, intermediari neche-mați.

În cele din urmă trebui totuși să se scoale și să se îmbrace. De cînd plecase de la Mme. Regina, își petrecuse cea mai mare parte a timpului pe stradă, în parte pentru a scăpa de neplăcuta promiscuitate a pensiunii, în parte cu speranța că oboseala fizică o va ajuta să doarmă mai ușor. Dar odată ajunsă în stradă, se pomeni că nu știe încotro s-o apuce; pe Gerty o evitase de cînd nu mai lucra la Mme. Regina, iar în altă parte nu putea fi sigură de-o primire prea bună.

Dimineața contrasta puternic cu ziua precedentă. Sta a ploaie și un vînt puternic învîrtejea praful în susul și-n josul străzii. Lily o luă pe jos, spre Fifth Avenue, spre Parc, sperînd să dea de un loc mai ferit, unde să poată sta jos; dar vîntul rece o pătrundea pînă la oase și după ce se-nvîrți încoace și-ncolo timp de vreo oră, pe sub coroanele zbuciumate ale copacilor, cedă oboselii și se refugie într-un mic local din Strada 59. Nu-i era foame și luase hotărîrea să renunțe la masa de prînz; dar era prea obosită ca să se mai întoarcă acasă, și apoi șirurile lungi de mese albe o îmbiau de dincolo de ferestre.

Încăperea era plină de femei și fete, cu toatele prea preocupate să-și soarbă ceaiul și să înghită în fugă bucățile de plăcintă ca să-i remarce intrarea. Un bîzîit de voci ascuțite se reverbera de tavanul jos și parcă de și mai apă-sătorul clopot de liniște în care se afla Lily. Inima i se strînse deodată, gîndindu-se cît de singură este. Pierduse noțiunea timpului și i se părea că nu schimbase cu nimeni o vorbă de zile întregi. Cercetă fețele din jur, aproape cersînd înțelegerea, vreun semn că cineva îi intuiește nefe-

ricirea. Dar nu vedea decît fețe absente, cel mult preocupate de partiturile și cărțile din față, atunci cînd nu aveau cu cine vorbi, de șpalturi pe care le corectau de zor, ori de reviste pe care le devorau printre înghițiturile grăbite. Lily singură făcea notă discordantă.

Bău mai multe cești de ceai și-și servi porția de stridii marinate, încît, cînd ieși din nou în stradă, își simțea capul mai limpede și gîndul mai slobod. Își dădu seama că sederea în restaurant o condusese, pe nesimțite, la o hotărîre finală. Descoperirea aceasta îi dădu iluzia vremelnică de angajare — îmbătător gîndul că, iată, avea în sfîrșit un motiv de a se grăbi acasă. Pentru a-și prelungi savurarea acestui sentiment uitat, se decise să meargă pe jos; dar era atîta drum de făcut, că se trezi privind tot mai nervos cadranele ceasurilor de pe margine. Printre surprizele aduse de concediul nedorit se număra și aceea că timpul, atunci cînd îl lași în voia lui și nu-i atribui nici o sarcină, îți joacă cele mai mari feste. De regulă, se tîrăște; dar exact cînd ai nevoie de încetineala asta, se-aruncă într-un galop nebun, lăsîndu-te buimac.

Cu toate astea, era destul de devreme, cînd ajunse acasă, pentru a-și mai trage sufletul puțintel, înainte de a-și pune planul în aplicare. Întîrzierea nu-i afectase în vreun mod evident hotărîrea. Era înspăimîntată și-n același timp stimulată de forța calmă cu care i se înfipsea în creier hotărîrea de ultimă oră — vedea că avea să fie mai ușor, mult mai ușor decît își imaginase.

La cinci se ridică, își descuie cufărul și scoase afară un pachet sigilat pe care-l strecură la sîn. Nici măcar atingerea lui n-o tulbură cum se temuse vag că se va întîmpla. Părea protejată de o armură tare de indiferență; voința ei își spusese apăsător cuvîntul și, în sfîrșit, vocile mai nuanțate din interiorul ființei ei amuțiseră.

Se îmbracă iar, încuie ușa și ieși în stradă. Era încă lumină bine, dar cerul întunecat amenința cu o ploaie iminentă și rafale reci izbeau firmele magazinelor din josul străzii. Ajunse pe Fifth Avenue și o luă încet spre nord. Cunoștea destul de bine tabieturile doamnei Dorset ca să știe că putea oricînd fi găsită acasă după cinci. Adevărat, exista și posibilitatea să nu fie acasă pentru anumiți vizitatori, sau mai ales pentru un asemenea vizitator, pentru care desigur dăduse de mult porunci speciale în acest sens;

dar Lily întocmise deja o notă pe cartea de vizită, care înlătura această posibilitate.

Își îngăduise timpul de a merge pe jos la doamna Dorset, gândind că mișcarea ritmică prin aerul rece al serii îi va mai calma nervii ; dar vedea că nu are nevoie de acest ajutor dinafară. Scruta situația la fel de calm și fără nici o umbră de șovăire.

Cînd ajunsese în Strada 50, norii se sparseră brusc și stropii reci începură s-o plesnească peste față. N-avea umbrelă și ploaia răzbi aproape imediat prin rochia subțire, de primăvară. Mai avea încă aproape un kilometru pînă la destinație și se hotări să traverseze spre Madison Avenue și să ia tramvaiul electric. Cînd dădu însă în strada laterală, ceva se întîmplă în interiorul ei. Șirul de pomi înmuguriți, fațadele din cărămidă ori albe, blocul georgian cu ghivecele din balcon, toate alcătuiau un decor familiar. Pe strada asta își purtase pașii împreună cu Selden, în ziua aceea de septembrie de acum doi ani ; la cîțiva pași doar se afla pragul peste care trecuseră împreună. Amintirea declanșă o avalanșă de sentimente latente — melancolii, regrete, doruri nemărturisite, toată învolburarea izvorului revenit la suprafață, singurul izvor adevărat din inima ei. Ciudat lucru să treacă prin fața casei lui cu astfel de treabă. Deodată își văzu fapta cu ochii cu care ar fi privit-o el și faptul că el chiar avea legătură cu ea, că, pentru a o duce la bun sfîrșit, trebuia să se folosească de numele lui, să profite de un secret al trecutului lui, îi îngheță sîngele în vine de rușine. Unde o dusesese plimbarea din ziua aceea ! Chiar și atunci pașii ei apucau o potecă nedorită, chiar și atunci refuza mîna pe care i-o întindea el.

Toată ura pentru presupusa lui răceală se topi sub suflarea fierbinte a amintirii. În două rînduri el fusese gata s-o ajute — s-o ajute iubind-o, cum spusese tot el — și dacă, a treia oară, părăse a-i înșela așteptările, pe cine putea acuza, dacă nu chiar pe ea însăși ?... Dar ce fusese, fusese ; nu înțelegea de ce nu dă odată totul uitării. Îi era dor să-l vadă, de asta nu putea scăpa atît de ușor ; și dorul îi ardea inima cînd se opri pe trotuarul vecin. Strada era întunecată și pustie, măturată de perdelele de ploaie. Își

imagina camera lui liniștită, căptușită cu cărți, focul arzând în vatră. Ridică ochii și văzu lumină la fereastra lui; apoi traversează strada și intră.

12

BIBLIOTECA era exact cum și-o imaginase. Veiozele cu abajururi verzi alcătuiau conuri de lumină calmă în întunericul tot mai pronunțat, un foc mic pîlpîia în vatră, iar alături, strîmbat în mișcarea de întîmpinare, sta fotoliul lui Selden.

El își controlase primul gest de surprindere și sta acum fără să scoată o vorbă, așteptînd-o pe ea să vorbească, pe ea care se oprise o clipă pe prag, asaltată de amintiri.

Același decor. Recunoscuse rafturile cu cărți din care trăsesese un *La Bruyère*, și brațul ros al fotoliului de care se sprijinise în vreme ce examina prețiosul volum. Dar atunci camera era invadată de lumina generoasă a lui septembrie, apropiînd-o lumii de afară — acum veiozele discrete și focul din vatră o detașau din întunericul străzii, îi dădeau un aer de mai dulce intimitate.

Își dădu seama însă că Selden nu spune nimic, așa că se-ntoarse spre el și zise, cu simplitate: „Am venit să-ți spun că-mi pare rău pentru felul în care ne-am despărțit — pentru ce ți-am spus în ziua aceea la doamna Hatch.“

Cuvintele îi veniseră spontan. Nici măcar pe scări nu se gîndise să pregătească vreun pretext pentru vizită, dar acum simțea o dorință intensă de a împrăștiia norul neîntelegerii dintre ei.

Selden îi întoarse privirea sinceră cu un zîmbet. „Și mie îmi părea rău că ne-am despărțit așa; dar nu-s de loc sigur că nu-s eu vinovatul. Din fericire, prevăzusem riscul pe care-l suportam...“

„Așa că nu ți-a păsat prea mult...?“ țîșni o săgeată din vechea ei ironie.

„Așa că eram pregătit pentru consecințe,“ corectă el, fără ranchiună. „Dar mai vorbim noi de asta. Vino lângă foc. Îți recomand fotoliul ăsta, dacă mă lași să-ți pun o pernută la spate.“

Cit spusese el asta, ea se mișcase încet spre mijlocul camerei și se oprise lângă masa lui de scris, de unde o lampă arunca umbre exagerate pe paloarea feței cu urme delicate de oboseală.

„Arăți obosită... hai, te rog la loc,” repetă el, cu blindețe.

Ea nu păru să-l audă. „Voiam să știi că am plecat de la doamna Hatch imediat după ce te-am văzut,” zise, ca și cum și-ar fi continuat confesiunea.

„Da-da; știi,” consimți el, cu o notă de jenă mult mai accentuată.

„Și că am făcut asta pentru că mi-ai spus dumneata s-o fac. Înainte de a veni acolo dumneata începusem să-mi dau seama că nu mai e cu puțință să mai stau... din motivele pe care le-ai amintit atunci; dar n-am vrut să recunosc... n-am vrut să-ți dai seama că sînt de aceeași părere.”

„Aa, puteam și eu să am mai multă încredere în dumneata că vei găsi singură rezolvarea... nu mă copleși cu funcția asta de nesuferit!”

Tonul lui lejer, în care, să-i fi fost nervii mai puțin încordați, ar fi recunoscut ușor efortul de a depăși un moment ceva mai penibil, suna rău pentru dorința ei înfocată de a fi înțeleasă. În starea ei de luciditate extremă, care-o făcea să se simtă în inima situației, i se părea incredibil ca cineva să găsească de cuviință să se plaseze pe la convenționalele periferii ale jocurilor de cuvinte și evaziunii.

„Nu că... nu-ți eram recunoscătoare,” insistă. Dar deodată, o lăsară puterile; simți un tremur în gîtlej și două lacrimi mari alunecîndu-i încet pe obraji.

Selden înaintă și îi luă mîna. „Ești foarte obosită. De ce nu vrei să stai jos și să-mi dai voie să te instalez confortabil?”

O trase spre fotoliul de lângă foc și-i puse o pernută sub cap.

„Ș-acum, dă-mi voie să-ți fac niște ceai — știi că-i singurul meu mod de a mă arăta o gazdă bună.”

Ea scutură capul și încă două lacrimi îi curseră în jos. Dar nu putea să plîngă și obișnuința de a se auto-controla reveni la comandă, deși simțea că dacă ar vorbi, i-ar tremura iar glasul.

„Știi că pot ruga apa să fiarbă în cinci minute,” continuă Selden, vorbindu-i ca unui copil pe care vrei să-l liniștești.

Cuvintele îi amintiră lui Lily de după-amiaza când stătuseră bînd ceai și discutaseră în glumă despre viitorul ei. Existau momente cînd ziua aceea părea mai îndepărtată decît orice alt eveniment al vieții ei; și totuși îl putea oricînd retrăi pînă în cel mai mic detaliu.

Făcu un gest de refuz. „Nu... beau prea mult ceai. Prefer să stau liniștită... trebuie să plec îndată,” adăugă ea, neclar.

Selden continua să stea în picioare, sprijinit de marginea șemineului. Era tot mai clar că nu-i la largul lui, chiar dacă se purta amabil și cu căldură. Absorbită de propria-i stare, ea nu observase acest lucru o vreme; dar, cu revenirea controlului, nevăzutele antene își făcură prompt datoria și își dădu seama că prezența ei îl încurcă. O situație ca aceasta poate fi salvată doar de-o izbucnire spontană de sentiment; dar lui Selden îi lipsea impulsul determinant.

Descoperirea asta nu produse în Lily tulburarea ce-ar fi produs-o cîndva. Trecuse de faza reciprocității bine-crescute, în care fiecare atitudine trebuie scrupulos proporționată cu emoția pe care o trezește, și generozitatea sentimentului este singura ostentație condamnată. Dar singurătatea o izbi cu îndoită forță, acum că se vedea închisă de-a pururi la ușa sufletului lui Selden. Nu venise la el cu un scop bine definit; singur dorul de a-l vedea îi îndreptase pașii într-acolo; dar speranța secretă pe care o purtase cu ea se dădu deodată de gol, în clipa cînd își dădea, dureros, sfîrșitul.

„Trebuie să plec,” repetă ea, îndreptîndu-se în fotoliu. „Dar s-ar putea să nu te mai văd foarte multă vreme și voiam să-ți spun că n-am uitat niciodată lucrurile pe care mi le-ai spus la Bellomont, și că uneori... uneori cînd păream că mi le amintesc cel mai puțin.. ele m-au ajutat și m-am îndepărtat de greșeli; m-am îndepărtat de imaginea pe care oricum lumea și-a format-o despre mine.”

Oricît s-ar fi străduit să-și pună ordine în gînduri, nu se putea exprima prea clar; totuși, simțea că nu-l poate lăsa fără să-ncerce a-l face să înțeleagă că se salvase întregă din ceea ce părea a fi ruina vieții ei.

Vorbele ei produsese o schimbare pe fața lui Selden. Linia prudenței cedase unei expresii care, dacă nu trăda încă tulburare, era cel puțin încărcată de blîndețea compasiunii, a înțelegerii.

„Mă bucur că-mi spui asta; dar nu vorbele mele te-au influențat, crede-mă. Influența este în tine — întotdeauna va fi acolo. Și acolo fiind, n-are cum să-ți pese ce gîndește lumea — prietenii tăi, știu că știi asta, te vor înțelege întotdeauna.“

„A nu spune asta... nu spune că vorbele tale nu m-au influențat de loc. Parcă mi-ai închide o ușă în față... și m-ai lăsa singură între atîta lume.“ Se ridicase și sta în picioare în fața lui, iarăși pradă somatîei momentului unic. Nu se mai gîdea la prudența și reținerea lui. Cu sau fără voia lui, trebuia s-o mai vadă odată așa cum era, pe de-a-ntregul, înainte de despărțire.

Cînd continuă, vocea îi era mult mai fermă și-l privea în ochi cu gravitate. „O dată... de două ori... mi-ai dat șansa să scap din viața pe care o duceam, și am refuzat — am refuzat pentru că eram lașă. După aceea mi-am dat seama de greșeala mea... mi-am dat seama că nu mai puteam, fi fericită cu ceea ce mă bucurase pînă atunci. Dar era prea tîrziu, tu îmi spusesesî verdictul... am știut asta. Era prea tîrziu pentru fericire... dar nu prea tîrziu ca să mă hrănesc din gîndul la ceea ce pierdusem. Numai din asta m-am hrănit... nu mi-l lua acum! Chiar și-n cele mai grele clipe, el a fost lumina din întuneric. Sînt femei destul de tari ca să fie bune prin ele însele, eu aveam nevoie de încrederea ta în mine. Poate aș fi putut rezista unei tentații mari, dar cele mici m-ar fi tras la fund. Și apoi mi-am amintit... mi-am amintit c-ai spus că o astfel de viață nu va putea nicicînd să mă satisfacă; și mi-a fost rușine față de mine să recunosc că putea. Asta ai făcut pentru mine... pentru asta voiam să-ți mulțumesc. Voiam să-ți spun că n-am uitat nici o clipă; și că am încercat... am încercat din răsputeri...“

Se opri brusc. Avea iar ochii plini de lacrimi și, trăgîndu-și afară batista, atinse pachetul de la piept. Un val de roșeață o acoperi și cuvintele îi pieiră pe buze. Apoi ridică ochii spre ai lui și continuă pe un ton schimbat.

„Am încercat din răsputeri... dar viața este dificilă și eu sînt o ființă tare nefolositoare. Despre mine nu se poate

spune că aş avea o existenţă independentă. Eu n-am fost decît un şurub, un zîmţ dintr-o maşinărie uriaşă căreia i-am zis viaţă, şi cînd am ieşit din locul meu, n-am mai fost de nici un folos nicăieri. Şi ce faci cînd descoperi că numai un loc ţi se potriveşte? Ori te întorci în acel loc, ori eşti aruncat la gunoi... şi nu ştii ce-nseamnă să fii aruncat la gunoi!“

Buzele îi tremurară a zîmbet — îşi amintise, nici ea nu ştia cum, de confidenţele pe care i le făcuse, cu doi ani în urmă, în chiar camera aceea. Atunci plănuia să se căsătorească cu Percy Gryce — acum, oare ce plănuia?

Roşise puternic şi Selden, dar cum avea pielea măsline, rămînea să-i trădeze emoţia doar seriozitatea sporită cu care asculta.

„Vrei să-mi spui ceva... intenţionezi să te căsătoreşti?“ zise el, fără veste.

Lily nici nu clipi, dar un mare semn de întrebare îi apărură în faţa ochilor minţii. Întrebarea lui o soma să decidă acum ceea ce ar fi trebuit să decidă înainte de a intra aici.

„Întotdeauna mi-ai spus că am să ajung la asta, mai devreme ori mai tîrziu,“ zise ea, cu un zîmbet fin.

„Şi-ai ajuns?“

„Ajung... curînd. Dar mai întîi trebuie să ajung în altă parte.“ Se opri din nou, încercînd să imprime şi vocii calmul feţei. „Există cineva de la care trebuie să-mi iau rămas bun. A, nu de la *tine* — cu siguranţă ne vom mai vedea — ci de la Lily Bart pe care o ştiai. Am ţinut-o în mine tot timpul acesta, dar acum trebuie să ne despărţim, şi ţi-am adus-o înapoi... o las aici. Cînd voi ieşi peste cîteva minute, ea nu va mai fi cu mine. Îmi place ideea de a o lăsa aici... şi n-o să te încurce, n-o să ocupe spaţiu.“

Se îndreptă spre el, întinzîndu-i mîna, zîmbind mereu: „O primeşti?“

El îi strînse mîna şi ea simţi în strînsoare vibraţia care nu-i ajunsese încă pe buze. „Lily... nu te pot ajuta?“ strigă el.

Ea îl privi cu duioşie. „Ţi-aminteşti ce mi-ai spus cîndva? Că mă poţi ajuta numai iubindu-mă? Ei bine... m-ai iubit, o clipă, şi m-a ajutat. M-a ajutat tot timpul. Dar clipa s-a dus... eu am lăsat-o să plece. Şi omul trebuie să trăiască. Adio.“

Își lăsă și cealaltă mână într-a lui și amândoi se priviră cu un fel de solemnitate specială, ca și cum s-ar fi aflat în vecinătatea morții. Și în adevăr, defunctă era dragostea pe care ea o ucisese în el și pe care nimic nu mai putea s-o aducă la viață. Dar, ciudat, o flacăără vie, sălbatică se ridicase pe același loc — iubirea pe care o provocase iubirea lui, pasiunea sufletului ei pentru sufletul lui.

Văpaia aceasta făcea toate celelalte lucruri să pară mici și neînsemnate și, mai ales, îndepărtate. Acum înțelegea ea că nu putea pleca lăsându-și vechiul eu cu dînsul — alături de dînsul, da, dar și al ei, în continuare.

Selden îi ținea mîna și continua să o scruteze, cu inima strînsă. La fel de total ca și pentru ea, aspectul exterior al situației se pulverizase în neant — se aflau în unul din puținele momente pe care ni le îngăduie viața, de sinceritate absolută.

„Lily,” zise el cu glas coborît, „nu trebuie să vorbești așa. Nu te pot lăsa să pleci fără să știu ce ai de gînd. Multe se schimbă, dar nimic nu dispăre. Nu poți dispărea din viața mea.”

Ea își revărsă lumina ochilor asupra lui. „Nu. Îmi dau seama și eu de aceasta, acum. Să fim întotdeauna prieteni. Atunci o să mă simt în siguranță, indiferent ce se întîmple.”

„Indiferent ce se întîmple? Ce vrei să spui? Ce să se întîmple?”

Ea se întoarse încet, fără să răspundă și făcu cîțiva pași spre cămin.

„Nimic pentru moment — decît că mi-e frig și că ar fi bine să ațîți focul, înainte de a pleca.”

Îngenunche pe covorașul din fața căminului, întinzîndu-și mîinile spre jăratnic. Nedumerit de schimbarea bruscă a tonului ei, el apucă, cu gesturi mecanice, cîteva lemne din coș și le azvirli în foc. Pe cînd făcea asta, îi văzu mîinile — fragile, subțiri, în lumina tot mai înaltă a limbilor de foc. Și mai văzu cum, sub liniile degajate ale rochiei, corpul ei căpătase ascuțimi și unghiuri; multă vreme după aceea avea să-și amintească cum dansul roșu al flăcărilor îi accentua depresiunea nărilor și intensifica umbrele dintre umerii obrajilor și ochi. Stătu așa îngenuncheată nu mai mult de cîteva minute, fără să scoată o vorbă; iar el nu îndrăznea să spună nimic. Cînd se ridică, lui i se păru

că scoșese ceva din faldurile rochiei și aruncase acel ceva în fâș. Dar atunci, pe loc, nici nu remarcă gestul, de fapt. Se simțea ca prins într-o vrajă și căuta încă magicul cuvânt care s-o destrame.

Ea veni la el și-i puse mâinile pe umeri. „Adio,” îi spuse, și când el se înclină, îi atinse fruntea cu buzele.

13

SE aprinseseră luminile străzii, dar cum ploaia încetase, lumina răzbise iar dintre nouri, undeva, departe.

Lily mergea fără să se uite unde își poartă pașii. Pășea încă pe aburii celui eter special ce emană din momentele speciale ale vieții. Dar curînd ei se risipiră și simți sub picioare caldarimul peste puțină de prozaic. Oboseala o prinse din urmă, mai apăsătoare, și timp de o clipă simți că va cădea acolo. Ajunsesse la colțul Străzii 41 cu Fifth Avenue și-și aminti că în Bryant Park erau bănci unde se putea odihni.

Parcul de distracții se dovedi un loc melancolic la ora aceea și mai ales aproape pustiu și Lily se lăsă moale pe o bancă, sub lumina rece a unui felinar electric. Cîtă căldură împrumutase de la foc se risipise și-și spuse că nu trebuie să mai întîrzie în umezeala care-o pătrundea pînă la oase, dinspre asfaltul ud. Dar își cheltuisse voința în marile efort dinainte și acum căzuse în apatia ce urmează firesc acestor risipe uriașe. Și apoi, pentru ce să plece acasă? Acolo n-o aștepta decît tăcerea camerei neprietenoase — tăcerea aceea care, noaptea, poate zgîria nervii bolnavi mult mai avan decît cele mai discordante zgomote — ea, și sticluta de la căpătii. Gîndul la aceasta era singura lumină în sumbrul viitor al nopții — deja îi simțea mîna moale pe pleoape. Dar o tulbura un alt gînd, acela că, deja, medicamentul își pierde puterea, și nu îndrăzne să-l ia la intervale prea mici. În ultima vreme, somnul procurat de el fusese mai intermitent și mai puțin profund; în unele nopți plutise mereu prin el, spre veghe. Și dacă, într-o bună zi, nu va mai avea nici un efect, așa cum se întîmplă cu toate narcoticele? Își aminti de avertismentul farmacistului, să nu mărească doza; de cîteva ori au-

zise de acțiunea capricioasă și neprevăzută pe care o poate avea. Groaza de a se întoarce la încă o noapte ~~într-o~~ era atât de mare, încât întârzie să se ridice, sperând că oboseala excesivă va ușura sarcina drogului pentru somn.

Se făcuse noapte de-a binelea și zgomotul traficului din Strada 42 se stingea treptat. Și, pe rînd, cîți întârziați mai erau pe băncile din jur, se sculară și plecară; doar din cînd în cînd mai trecea cîte o siluetă grăbită, desigur în drum spre casă. Cîțiva dintre aceștia își încetiniră pasul pentru a căta mirați la Lily; dar ea nici nu-i băga în seamă.

În cele din urmă, totuși, o umbră care acoperise pata de lumină pe care becul o arunca pe asfaltul umed, unde își fixase ochii, o chemă dintre gînduri și, ridicînd ochii, văzu o femeie tînără, aplecată asupra ei.

„Iertați-mă... vă e rău?... Ia uite, domnișoara Bart!“ exclamă o voce numai pe jumătate familiară.

Lily se uită mai bine la cea care-i vorbise — o tînără îmbrăcată modest, cu o legătură sub braț. Avea fața trasă a muncitoarelor în medii nesănătoase, ori a unei bolnave, dar drăgălășenia comună era salvată de curba accentuată, generoasă, a buzelor.

„Nu vă amintiți de mine,“ continuă ea, nemaiputînd de bucurie c-o recunoscuse, „dar eu v-aș cunoaște oriunde, cît nu m-am gîndit eu la dumneavoastră! Păi, ai mei toți vă știu numele pe dinafară. Eram una din fetele de la clubul domnișoarei Farish... m-ați ajutat să merg la țară cînd am avut necazuri cu plămîinii. Nettie Struther, așa-mi zice. Pe-atunci eram Nettie Crane... dar nici pe-asta n-aș crede să vi-l amintiți.“

Da, Lily începea să-și amintească. Episodul salvării în ultimul moment a acestei fete constituia una din cele mai mari bucurii din toată legătura ei cu munca de caritate a lui Gerty. Îi dăduse lui Nettie banii pentru a merge la un sanatoriu din munți — i se părea un adaos de ironie la toată situația ei că pînă și atunci se folosisese de banii lui Gus Trenor.

Încercă să vorbească, să-și asigure interlocutoarea că nu uitase; dar vocea o lăsă după primele sunete și o cuprinsese un fel de amețală. Scoțînd un strigăt speriat, Nettie Struther se așeză lingă ea și o prinse de după umeri.

„Vai, domnișoară Bart, dar chiar sînteți bolnavă ! Sprijiniți-vă puțin de mine, pînă vă reveniți.“

Și-ntr-adevăr, strînsoarea brațului ei transmise ceva-
ceva forță bieteii Lily.

„Sînt obosită... asta-i tot,“ găsi ea puterea să spună ; după care, întîlnind rugămintea mută din ochii tovarășei ei, adăugă, fără voie : „Am fost nefericită... tare necăjită.“

„Dumneavoastră, necăjită ? Eu întotdeauna m-am gîndit la dumneavoastră ca la o ființă sus-sus, acolo unde totu-i frumos. Cîteodată, cînd nu mai puteam și îmi tot puneam întrebarea de ce-i lumea asta așa strîmbă, mi-aminteam că dumneavoastră vă simțeți cum nu se poate mai bine, și asta parcă mi-arăta că tot e ceva dreptate, undeva. Dar nu trebuie să mai stați aici, e groaznic de umed. Nu vă simțiți în stare să mergeți puțin, de-acu ?“ schimbă ea brusc vorba.

„Da-da ; trebuie să merg acasă,“ murmură Lily, ridicîndu-se.

Se uită curioasă la ființa slăbuță, îmbrăcată ca vai de lume, de lîngă ea. Cunoscutese în Nettie Crane una din victimele descurajate ale muncii excesive și ale unei constituții anemice — unul din fragmentele de viață ce se nasc pentru a deveni rebuturi și a fi aruncate curînd la grămada de rebuturi față de care nu de mult Lily își exprimase groaza. Dar iată că trupul fragil al lui Nettie Struther arăta acum nebănuite resurse de speranță și energie — indiferent de ce-i rezerva viitorul, n-avea să fie aruncată pe temuta grămadă fără să fi opus rezistență.

„Sînt foarte bucuroasă că te-am văzut,“ continuă Lily, silindu-se să zîmbească „De-acum eu o să mă gîndesc că dumneata ești fericită, și lumea imi va părea și mie mai puțin strîmbă.“

„Vai, da nu pot să vă las așa... nu puteți merge acasă singură. Și nici eu nu pot merge cu dumneavoastră !“ se tîngui Nettie Struther, amintindu-și brusc ceva. „Vedeți, omu meu e-n schimb de noapte — e mecanic — și prietena cu care am lăsat copilul trebuie să urce să-i facă omului ei de mincare. Nu v-am spus că am o fetiță, nu ? Face patru luni poimîine și cînd o vezi nici nu zici c-am fost bolnavă măcar ș-o zi. Aș da orice să v-arăt fetița, domnișoară Bart și locuim colea... dacă-s cinci sute de metri.“ Ridică ochii timid spre fața lui Lily și adăugă, prinzînd un impuls cu-

răjos : „Ce-ar fi să ne urcăm în tramvai și să veniți cu mine, cît fac ceva de mîncare fetiței ? E cald uț la noi în bucătărie și vă puteți odihni acolo și dup-*aia* vă duc eu acasă, cînd adoarme.“

Era cald în bucătăria care, sub chibritul aprins de Nettie și apoi sub lumina lămpii cu gaz, se descoperi ochiului lui Lily ca fiind extraordinar de mică și miraculos de curată. În sobița de tuci duduia focul și lingă ea se afla un leagăn în care copilașul se ridicasese pe șezut, gata-gata să cheme supărarea pe mutrișoara încă placidă de somn.

Urmară întîlnirea plină de pupături a mamei cu odrasla, scuzele criptice pentru întîrziere, după care Nettie așeză fetița la loc în leagăn și o invită timid pe domnișoara Bart pe scaunul-balansoar de lingă sobă.

„Avem și sufragerie,“ explică ea cu mindrie scuzabilă ; „da-i mai cald aici și nu vreau să vă las singură cît fac mîncare odorului.“

Primind asigurările lui Lily că se simțea foarte bine unde era, doamna Struther se puse pe treabă și-ndată aduse o sticlă la buzele nerăbdătoare ale micuței din leagăn ; și cît dură servitul acestei cine, ea se așeză cu fața strălucind de bucurie lingă Lily.

„Sigur nu vreți să vă-ncălzesc un strop de cafea, domnișoară Bart ? A mai rămas nițeluș lapte proaspăt pe care nu l-am pus fetiței... bun, poate vreți numai să stați liniștită și să vă odihniți puțin. Ce bucurie, să vă am musafir... De-atîtea ori m-am gîndit la asta că nu-mi vine să cred să fie adevărat. Îi zic lu George de cite ori, „Ei, tare-aș vrea să mă vadă domnișoara Bart *acu*...“ Și vă tot căutam numele în ziare și vorbeam amîndoi despre locurile unde mergeați și despre rochiile pe care le purtați. Da nu v-am mai văzut numele de multă vreme și începusem să mă tem că v-ați îmbolnăvit ș-așa tare mi-era grijă că George zice femeie te-mbolnăvești *tu*, iară, dacă te frămînti atîta.“ Aici zîmbi, amintindu-și : „Ei, nu-mi pot permite să mă îmbolnăvesc, asta-i sigur — ultima oară era cît pe-acî să mă duc. Cînd m-ați trimis la sanatoriu atunci, nici nu mă gîndeam să mă întorc vie și nici nu-mi păsa. Atunci nu știam nici de George, nici de fetiță.“

Se opri să îndrepte sticla la gurița lacomă. „Scumpișoara mamei... nu te grăbi așa ! S-a supărat ea pe mămica, da ?, c-a dat păpica așa tirziu la fetiță ? Marry Antonette,

asa i-am zis, după regina frantuzoaică din piesa de la Grădina... i-am spus lui George că actrița îmi amintea de dumneavoastră și așa i-am pus numele ăsta... Nu m-am gândit niciodată c-o să mă mărit, înțelegeți, și să lucrez numai pentru mine, n-aș face asta niciodată.“

Se opri iar, dar întâlnind privirea încurajatoare a lui Lily, continuă să vorbească, aprinsă sub pielea anemiata. „Vedeți dumneavoastră, nu eram numai *bolnavă* când m-ați trimis... eram și îngrozitor de nefericită. Cunoscusem un domn acolo unde lucram... nu cred că v-amintiți că eram dactilografă la o firmă mare... și... și eu ziceam că ne luăm — se ținuse numai de mine șase luni încheiate și-mi dăduse și verigheta maică-si. Da zic eu că era prea domnos pentru mine... călătorea pentru firmă și vedea multă lume bună. De fetele care muncesc n-are grijă nimeni și singure nu știu să-și poarte de grijă. Nici eu n-am știut și... ziceam că mă omor când m-a lăsat și numai îmi scria, așa... Atunci am căzut bolnavă... credeam că-i sfârșitu. Ș-ar fi fost, de nu mă trimeteați dumneavoastră unde m-ați trimis. Da dacă văd eu că mă fac bine, parcă prind curaj în ciuda mea. Și numa vin acasă și uite că mă cere George. La-nceput, nici să n-aud, că noi ne știam de mici și el știa de mine, da dup-aceea, zic, cu-atît mai bine, că altuia nu i-aș fi zis și să mă mărit fără să spun...; da dacă lui George îi plăcea și așa, de ce să n-o-ncep de la capăt și... am început-o.“

Victoria vorbea în cuvintele ei și strălucea pe fața numai lumină pe care o ridică de la copilul de pe genunchi.

„Da, bată-mă să mă bată, eu trîncănesc aici despre mine și dumneavoastră nu mai puteți de oboseală și așa. Numai că mă bucur așa de mult că sinteți aici, că nu pot să vă spun ce bine mi-ați făcut.“ Fetița se lăsase pe spate, mulțumită nevoie-mare și doamna Struther se ridică ușurel să pună sticla la o parte. Apoi se opri în fața domnișoarei Part.

„Ce n-aș da să vă pot eu ajuta, acu... da cred că nu-i ceva pe lumea asta care să-mi stea mie în puteri să fac pentru dumneavoastră,“ murmură ea cu ardoare.

În loc să răspundă, Lily se ridică zîmbind și întinse amîndouă miinile în față; și mama, înțelegînd gestul, îi puse copilul în ele.

Aceasta, simțindu-se smulsă din culcușul știut, avu o mișcare instinctivă de rezistență; dar influențele bineră-cătoare ale digestiei avură cîștig de cauză și Lily simți molcoma povară lăsindu-i-se ușor pe piept. Încrederea copilului în brațele ei o umplu de un sentiment necunoscut, și-n orice caz, pompă caldă și sevă de viață în vinele ei și Lily se aplecă asupra-i, mirată de realitatea fețișoarei învelită într-un abur roz, de claritatea goală a ochilor, de vagile mișcări ale viermișorilor-degete. La început greutatea din brațe nu i se părea mai mare decît dac-ar fi ținut un norișor roz, dar după o vreme ea spori și parcă se infundă și mai mult în dînsa, pătrunzînd-o cu o oboseală încă neștiută, ca și cum copilul s-ar fi integrat ei, adăugîndu-și greutatea la ființa cunoscută de atîta vreme.

Ridică ochii și găsi privirea lui Nettie încărcată de duioșie și exaltare.

„Nu-i așa c-ar fi mai frumos ca-n povești să ajungă ca dumneavoastră? Bineînțeles că știu că nu se poate... dar mamele visează întotdeauna cele mai trăznite lucruri pentru copiii lor.“

Lily strînse încă o dată copilul la piept și-l înapoie mamei.

„A, nu trebuie să faci așa — m-aș teme s-o mai văd!“ zise ea, cu un zîmbet; după care, rezistînd ofertelor pasionate de a fi însoțită și reînnoind promisiunea că desigur va veni iar, cît de curînd, să-l cunoască pe George și să vadă fetița făcînd baie, ieși din cameră și coborî singură scara.

Ajunsă în stradă, se gîndi că e mai puternică și mai fericită — scurtul episod îi prinsese cît se poate de bine. Era pentru prima oară că întîlnia rezultatele filantropiei ei sporadice și uitatul fior al fraternității între oameni îi îndepărtase din inimă răceala de moarte.

Abia cînd ajunse la ea acasă se simți încă și mai singură. Trecuse de mult de ora șapte și lumina și mieșmele de la subsol anunțau fără putință de tăgadă că începuse cina la pensiune. Se grăbi la ea în cameră, aprinse gazul și începu să se îmbrace. N-avea de gînd să se mai cocolească, să renunțe la mîncare numai pentru că respectul cadru îi cerea eforturi mari ca s-o înghită. Din mo-

ment ce asta-i era soarta, să trăiască într-o pensiune, trebuia să învețe să se adapteze. Cu toate astea, se bucură nespus când, ajunsă în sala de mese plină de căldură și lumină, văzu că ospățul era pe sfîrșite.

Și ajunsă iar la ea, sus, o febră de activitate puse stăpînire pe ea. De săptămîni întregi se simțise prea obosită și fără chef ca să-și pună lucrurile în ordine, dar acum începu să examineze sistematic conținutul sertarelor și dulapului. Îi mai rămăseseră cîteva rochii splendide — relicve ale ultimei perioade de strălucire, de pe *Sabrina* și de la Londra — dar cînd fusese obligată să se despartă de cameristă o dăruise cu generozitate din acest stoc. Cele rămase, deși își pierduseră prospețimea, mai păstrau lungile linii precise, urma tăieturii unice a artistului, și întinzîndu-le pe pat, Lily retrăia intens clipele fugare cînd le purtase. Fiecare pliu avea povestea lui, se asocia cu o amintire, fiecare bucată de dantelă și rază de podoabă era ca o literă din cartea trecutului ei. Ce repede o învăluia atmosfera acelor zile! Dar, în definitiv, era viața pentru care fusese făcută — spre ea fusese dirijată și cea din urmă înclinație și țelurilor și drumului spre ea nu li se dăduseră altă rațiune, alt sens. Lily era ca o floare rară, ornamentală, dar o floare cu toți mugurii de curînd tăiați — afar' de frumusețea ei, orbitoare.

Cel mai la urmă, scoase la iveală, de pe fundul cufărului, o grămadă de pînză albă care se desfăcu de pe braț și se prelinse moale în jos. Era rochia după Reynolds, pe care o purtase în spectacolul tablourilor vivante de la familia Bry. Îi fusese imposibil să se despartă de ea, dar nici n-o mai văzuse din seara aceea, și scuturînd-o ca s-o îndrepte, lungile falduri risipiră în odaie un parfum de violete, care-i aminti fîntina smălțuită cu flori lingă care stătuse atunci cu Lawrence Selden, dînd cu piciorul norocului. Puse rochiile la loc, una cîte una, închizînd în neștiută uitare vreo rază de lumină, vreo cascadă de rîs, vreo boare dinspre țărmurile înmiresmate ale plăcerii lumești.

Mai era încă sub impresia extrem de acută a acestor amintiri, cînd, după ce închisese capacul cufărului peste albele falduri ale rochiei-Reynolds, auzi o bătaie la ușa și mîna roșie a servitoarei irlandeze îi întinse o întîrziată scrisoare. Lily o luă și o duse sub bec, ca să citească, uimită, adresa expeditorului. Era o scrisoare de afaceri, o

comunicare din partea executorilor testamentari ai mătușei sale și se întrebă ce putuse să intervină ca să-i facă să rupă tăcerea înainte de timpul stabilit.

Deschise plicul și un cec căzu pe podea. Se aplecă să-l ia și tot sîngele îi năvăli în obraji. Reprezenta toată suma lăsată ei de doamna Peniston și scrisoarea ce-l însoțea explica graba prin rezolvarea mult mai rapidă a procedurilor.

Lily se așeză lângă biroul de la picioarele patului și, ținînd cecul în față, citi iarăși și iarăși *zece mii dolari*, scris de o mîină indiferentă, de funcționar. Cu zece luni în urmă, banii ăștia reprezentau sărăcia lucie; dar între timp își schimbase considerabil criteriile și acum fiecare întorsătură a condeiului îi transmitea viziuni de opulență. Și cum nu-și dezlipea ochii de pe el, viziunile începură să se obrăznicească, încît după o vreme ridică brusc capul biroului și formula magică dispăru înăuntru. Era mai ușor să gîndească fără să-i danseze în fața ochilor cele cinci cifre; și avea a se gîndi la atîtea, înainte de a adormi.

Își deschise caietul de conturi și se scufundă în calcule la fel de febrile ca și cele ce-i prelungiseră veghea, la Bellomont, în noaptea cînd se hotărîse să se căsătorească cu Percy Gryce. Sărăcia face din ținerea unui astfel de caiet o treabă ușoară, așa că de astă dată se lămurî mult mai repede ca atunci; dar nu învățase nici pînă acum să umble cu banii și în scurta „perioadă Emporium“ recăzuse în păcatul extravagantei de cîteva ori, ceea ce-i dezechilibrase fragila balanță financiară. După ce-și examină cu atenție atît caietul cit și notele de plată neachitate din birou, ajunse la concluzia că, după ce le va fi plătit pe acestea din urmă, abia dacă-i rămînea cu ce să se țină vreo trei-patru luni, și chiar după aceea, dacă voia să trăiască tot așa, fără să cîștige nimic, de cheltuieli întîmplătoare nici nu putea fi vorba. Străbătută de un fior, își ascunse fața în palme, căci se văzuse la intrarea în vîgăuna tot mai îngustă în care, cîndva, și-o reprezentase pe biata domnișoară Silverton.

Și totuși, nu de viziunea sărăciei materiale se îngrozea acum, ci de o sărăcire mai profundă, mai gravă. Ce putea fi mai rău decît să fii săracă — să contempi o vîrstă de mijloc inecată în amar, roasă de griji, căzînd din auto-restricție în auto-restricție, pînă la absorbția totală în viețui-

rea mizeră a unei pensiuni. Dar nu, exista ceva și mai groaznic — cătușa singurătății pe inima ei, sentimentul că era luată de indiferentul curent al anilor, ca o oarecare frunzuliță căzută pe fața apei. Exact acest sentiment o încerca din plin acum — sentimentul că este o întruchipare fără rădăcini, efemeră, ca un strop de spumă pe valul clocotitor al vieții sau o întruchipare neajutorată ce nu reușește să-și agațe de nimic prea micile tentacule. Și dacă privea înapoi, vedea că de fapt niciodată nu fusese legată cu ceva concret de viață. La rindul lor, părinții ei n-aveau rădăcini de nici un fel, fiind purtați încoace și-ncolo de orice vînt la modă, fără adăpostul sigur al unei existențe personale. Și ea crescuse fără ca vreo palmă de pămînt să-i fie mai dragă decît alta — nici un depozitar pentru pietăți timpurii, pentru grave și duioase tradiții, spre care să se poată îndrepta inima ei și din care să-și soarbă forța pentru sine și blîndețea pentru alții. Indiferent sub ce formă trăiește trecutul în singele omului — dacă în concreta imagine a bătrînei case plină de scene vibrante, dacă în concepția casei ne-clădită cu mîinile, ridicată din sentimente moștenite și predate urmașilor —, ei are aceeași putere de a lărgi și adînci existența individuală, de a o lega, cu misterioase fire de cosmică rudenie, de întreaga zbatere colosală a omenirii.

Pînă acum, Lily nu mai avusese o astfel de viziune a solidarității vieții. Avusese doar o premoniție în mișcările oarbe ale instinctului unirii; dar ele fuseseră cenzurate de influențele dezintegratoare ale vieții din jurul ei. Toți bărbații și toate femeile pe care-i cunoștea erau ca niște atomi desprinși unul de altul de un sălbatic dans centrifugal — singura fereastră spre continuitatea vieții se deschisese în seara aceea, în bucătăria lui Nettie Struther.

Fata aceea sărmană, care găsisse forța să adune cioburile vieții sale și să-și clădească un adăpost cu ele, îi părea lui Lily a fi ajuns la adevărul central al existenței. Era o viață de privațiuni, expusă, pe marginea cenusie a sărăciei, slab pregătită pentru eventuale boli ori alte manifestări ale lipsei de noroc, dar avea permanența aceea, fragilă și îndrăzneată, a cuibului de pasăre de pe buza unei prăpăstii — o alcătuire de frunze și paie, și totuși în așa fel îmbinate încît poate ține în deplină siguranță viețile dinăuntru.

Da, dar la construirea cuibului participaseră două ființe: omul, cu încrederea sa, și femeia, cu curajul său. Lily își aminti cuvintele lui Nettie: „el știa de mine.“ Această încredere a soțului în ea făcuse posibilă renașterea — ce ușor îi este unei femei să devină ceea ce bărbatul pe care-l iubește crede că este! Ei bine... Selden fusese de două ori gata să creadă total în Lily Bart; dar cea de a treia încercare fusese prea severă pentru puterile lui. În chiar felul iubirii sale stătuse imposibilitatea rechemării ei la viață. Să fi fost doar vocea singelui, puterea frumuseții lui Lily ar fi reînviat-o, poate. Dar faptul că venea mult mai din adânc, că era împletită prea strâns cu moștenite feluri de a vedea și simți lumea, făcea la fel de imposibilă reînvierea ei pe cât este de imposibil să faci din nou să crească o plantă ruptă de rădăcinile ei. Selden îi dăruise ce avea mai bun în el; dar era la fel de incapabil ca și ea să se întoarcă cu seninătate la vechile sentimente.

Ei îi rămânea, cum îi și mărturisise, tonica amintire a încrederii lui în dînsa; dar nu ajunsese la vîrsta cînd o femeie trăiește numai din amintiri. Ținînd copilul lui Nettie Struther în brațe, sevele înghețate ale tinereții se demortiseră și începuseră s-alerge iar în corpul ei, vechea foame de viață pusese din nou stăpînire pe ea și toată ființa-i începuse să-și ceară dreptul la partea ei de fericire. Da, încă voia fericirea și atît cît văzuse din ea o făcea să nu se mai gîndească, să nu-i mai pese de nimic altceva. Dădu deoparte, una cîte una, posibilitățile nedemne și se văzu, în cele din urmă, față-n față cu vidul renunțării.

Se făcuse tirziu și o imensă oboseală o cuprinsese. Nu era somnul, venind pe tălpi de pîslă, ci o oboseală lucidă ca o lamă de oțel, o luciditate crepusculară, pe pînza căreia toate posibilitățile viitorului își aruncau umbrele gigantice. Era îngrozită de claritatea ireproșabilă a viziunii; parcă străpunsese beneficul vîl dintre intenție și acțiune și vedea exact ce avea să facă în lungile zile ce o așteptau. Cecul din birou, de pildă — intenționa să-l folosească pentru a-și plăti datoria față de Trenor; dar prevedea că dimineată va amîna, va aluneca apoi treptat în împăcarea cu gîndul datoriei. Și asta o înnebunea — se temea mai mult ca orice să nu cadă din înălțimea ultimului moment

petrecut cu Lawrence Selden. Dar cum să se mențină, cum să aibă încredere în sine, cînd cunoștea forțele răului atît de bine, simțea nenumăratele mîini ale obișnuinței tîrînd-o spre un alt compromis cu soarta. Simțea nevoia intensă de a prelungi, perpetua, exaltarea de o clipă a spiritului ei. A, să fi putut viața să se sfîrșească atunci — pe această tragică și totuși dulce viziune a șanselor pierdute, care îi da un sentiment de înrudire cu tot ce era iubire și mers înainte în lumea aceasta !

Deodată, întinse mina și, scoțînd ceul din birou, îl închise într-un plic pe care-l adresă băncii. Apoi scrisese un cec pentru Trenor și, inserîndu-l, fără nici o notă explicativă, într-un plic, scrisese deasupra numele lui și puse cele două scrisori, una lîngă alta, pe birou. După care continuă să-și sorteze hîrtille, corespondența, pînă ce liniștea intensă din casă îi aminti cît de înaintată era ora. Pe stradă se stinsese chiar și zgomotul făcut de vehicule și doar zăngănitul tramvaiului spărgea la lungi intervale nefireasca tăcere. Misterul nopții o făcea să se simtă și mai straniu confruntată cu destinul ei. Senzație care curînd începu să-nvîrtă cu repeziciune totul în jurul ei, încît trebui să-și re-peadă mîinile la ochi și să-i apese cu putere, ca să scape de strania sarabandă a conștiinței. Dar liniștea groaznică și vidul nopții păreau a simboliza chiar viitorul ei — i se părea că și casa, și strada, și lumea erau toate goale, golite și că rămăsese numai dînsa, santinelă a unui univers mort.

Bine, dar ajunsese în pragul delirului... niciodată nu fusese mai aproape. Somn, avea nevoie de somn — își aminti că nu închisese ochii de două nopți. Sticlucă se afla tot acolo, la căpătii, așteptînd să-și reverse vraja asupra-i. Se ridică și se dezbracă în grabă, abia așteptînd să pună capul pe pernă. Se simțea într-atît de obosită încît gindea că va adormi pe loc ; dar de îndată ce se întinse pe pat fiecare nerv se trezi conștiincios, la datorie. Parcă, înlăuntrul ei, o albă, orbitoare lumină electrică s-ar fi aprins în cap și bietul ei suflet chinuit n-ar mai fi știut cum să se strîngă, să se ferească, ce ungher să mai caute ca să scape de ea.

Nu-și putuse imagina vreodată că era posibilă o astfel de multiplicare a stării de veghe — într-o sută de puncte diferite ale conștiinței sale i se refăcea, tenace, trecutul. Ce leac putea s-o scape de această legiune de nervi beli-

coși ? Pe lângă tropăitul lor, sentimentul de extenuare de mai înainte îi părea acum dulce odihnă ; dar pe acela îl pierduse, ca un făcut, de parcă cineva i-ar fi aplicat, cu cruzime, un stimulent.

Va rezista, da, va rezista ; dar ce puteri îi mai rămăneau pentru a doua zi ? Nu mai era vorba de perspectivă, ea dispăruse, presantă era ziua următoare și, aliniată în identitate, celelalte — ghiulea care venea spre ea șuierînd. Trebuia s-o evite măcar cîteva ore ; trebuia să se scufunde puțin în uitare. Se ridică în capul oaselor și picură lichidul salvator într-un pahar ; dar chiar cînd făcea această operație, își dădea seama că nimic nu poate lupta cu luciditatea extraordinară a creierului ei. De mult mărise doza pînă la limita permisă, dar în noaptea asta simțea că trebuie să depășească și limita aceea. Știa că există un oarecare risc — își aminti avertismentul farmacistului. Dacă venea, somnul acesta putea fi fără trezire. Dar la urma-urmei, aceasta era doar o șansă dintr-o mie — acțiunea medicamentului era imprevizibilă și cele cîteva picături în plus aveau probabil să-i aducă liniștea de care avea atîta, atîta nevoie...

Adevărul era că nici nu se gîndi prea coerent la asta, foamea fizică de somn dicta totul atunci. Minte ei se feri de gîndul amenințător la fel de instinctiv ca ochii ce se contractă sub săgețile luminii — întuneric, întuneric îi trebuia, cu orice preț. Se propti în cot și dădu paharul peste cap, apoi suflă în luminare și se întinse la loc.

Stătea foarte liniștită, așteptînd senzațiile benefice ale somniferului. Știa dinainte ce forme vor lua — calmarea treptată a zvîcnirii interioare, învăluirea molatecă a pasivității, ca și cum o mîină invizibilă ar fi făcut pase magice deasupra ei, în întuneric. Efectul era cu atît mai fascinant cu cît se producea atît de lent și cu un fel de ezitare — era un deliciu să te apleci și să privești în genunea neagră a inconștientului. În noaptea asta, leacul părea a lucra mai lent ca de obicei — fiecare pulsație violentă trebuia domolită, pe rînd, și abia tîrziu de tot le simți pe toate supuse, anihilate, ca niște santinele adormite în posturile lor. Dar, încetul cu încetul, deveni supusă complet și acum se întrebă moale ce putuse s-o facă atît de îngrijorată, de agitată. După cum vedea, n-aveai de ce să te agiți în viață. Ziua de mîine nu putea fi chiar așa de grea, era sigură că

va găsi forța necesară pentru a o înfrunta. Nu-și prea amintea ce se temuse să înfrunte, dar nesiguranța n-o mai atingea. Fusese nefericită și acum era fericită — se simțise singură și sentimentul acela se topise.

Se mișcă o dată, întorcându-se pe o parte și atunci înțelese de ce nu se simțea singură. Ciudat... dar copilul lui Nettie Struther se afla în brațele sale, simțea apăsarea căpușorului pe umăr. Nu știa cum ajunsese acolo, dar nici nu se mira, se simțea doar pătrunsă de căldură și bucurie. Își căută o poziție mai bună, îndoină brațul ca să primească în scobitura lui căpușorul auriu, și ținându-și respirația ca să nu deranjeze copilășul adormit.

Stînd așa, își spuse că trebuie să-i comunice ceva lui Selden, un cuvînt pe care-l descoperise și care avea să clarifice viața lor. Încercă să-l repete, sta ca un far luminos undeva pe la marginea gîndului ei... se temea să nu-l uite, cînd se va trezi; și dacă nu-l va uita și i-l va spune, totul va fi bine.

Încet, și gîndul la cuvîntul acela se topi și somnul începu s-o învăluie. Se luptă vag cu el, simțind de datoria ei să rămînă trează, pentru copil; dar chiar și acest sentiment se pierdu, se răsfiră ca-ntr-o ceață somnolentă, prin care, deodată, o rază neagră de singurătate străpunse totul și o izbi în plin.

Tresări, rece și tremurînd — o clipă, nu mai simțise copilul. Dar nu... se înșela — dulcea apăsare era acolo, aproape — căldura regăsită se revărsă în ea încă o dată, se lăsă invadată, se scufundă în ea, adormi.

14

DIMINEAȚA următoare veni cu blîndețe și strălucire — adevărată promisiune de vară. Soarele își arunca razele jucăușe pe strada lui Lily, însuflețind fațada mohorîtă, poleind grilajul nevopsit al ușii de la intrare și gemulețele dealtminteri cenușii.

Cînd o astfel de zi coincide cu o identică stare sufletească, o sorbi pe nări îmbătîndu-te și nemaisăturîndu-te de ea; și Selden, grăbind pe strada cu pricina, printre nu prea arătoasele dezvăluiri ale dimineții, se simțea stră-

bătut de un tineresc fior de aventură. Tăiasă ancora ce l ținutise lângă țarmurile familiare ale obișnuințelor și se lansase pe necunoscute mări de trăiri sufletești; toate vechile tabieturi și criterii rămăneau în urmă, iar călătoria vieții lui avea să se ghideze după alte stele.

Călătorie care, pentru moment, nu ducea în altă parte decât la pensiunea domnișoarei Bart; a cărei intrare ca vai de lume devenea, peste noapte, pragul necunoscutului. Apropiindu-se, privi în sus cele trei rânduri de ferestre, întrebându-se ca un puștan care era a ei. Era ora nouă și casa, în care locuiau mai mult muncitori, arăta ca trezită de multă vreme. Avea să-și amintească mai târziu că numai un stor era încă lăsat. Mai observă că pe un pervaz se afla un ghiveci cu panseluțe și pe loc hotărî că fereastra aceea trebuia să fie a ei — inevitabilă concluzie, florile fiind singurele reprezentante ale frumuseții pe acele meleaguri.

Ora nouă dimineată nu-i o oră de vizite, dar Selden trecuse de asemenea convenții. Știa numai că trebuie s-o vadă pe Lily Bart imediat — găsisese cuvîntul pe care voia să i-l spună și nu mai suferea nici un fel de amîinare. Ciudat lucru că nu-i venise pe buze mai devreme, că o lăsase să se ducă de la el, cu o seară înainte, fără să i-l poată spune. Dar ce mai conta acum că venise o nouă zi? Nu era un cuvînt pentru amurg, ci unul destinat dimineții.

Selden urcă în fugă scările și trase de cordonul de la intrare; și chiar în starea lui de introspecție, fu foarte surprins să i se deschidă atît de repede. Și mai surprinzător fu să vadă, intrînd, că-i deschisese ușa chiar Gerty Farish și că, în spatele ei, indistinct agitate, se șteau alte cîteva persoane a căror prezență nu prevestea nimic bun.

„Lawrence!“ strigă Gerty, cu o voce ciudată, „cum ai ajuns atît de repede?“... și mina tremurîndă pe care o lăsă pe umărul lui parcă îi răci pe loc inima.

Văzu că și pe fețele celelalte se putea citi o vagă frică și-un fel de recunoaștere a lui — o văzu pe impozanta patroană croindu-și profesional drum spre el; dar se dădu înapoi, străbătut de un fior, și ridicînd mina ca pentru a se apăra, în același timp ridicînd mecanic ochii pe scări, în sus, acolo unde, își dădu imediat seama, verișoara lui voia să-l conducă.

O voce de undeva din spate zise că doctorul se poate întoarce în orice minut și că nimic nu trebuie mișcat de

la locul lui, acolo, sus. Altceineva exclamă : „Mai bine așa...” apoi Selden simți că Gerty îl luase binișor de mină și că puteau, totuși, să urce, numai ei.

Urcară cele trei etaje în tăcere și după ce străbătură un culoar se opriră în fața unei uși închise. Gerty o deschise și Selden intră după ea. Deși era lăsat storul, lumina irezistibilă de-afară se revărsa și aici, în falduri discrete de culoarea mierii, și sub aceste falduri Selden văzu un pat îngust lângă un perete și pe pat, cu mâini nemișcate și chip liniștit, de nerecunoscut, copia lui Lily Bart.

Că nu era ea acolo, era un adevăr proclamat de fiecare particulă din ființa lui. Ea, cea adevărată, stătuse caldă lângă inima lui, numai câteva ore mai devreme — ce legătură între el și fața aceasta străină, prea nemișcată, care, pentru întâia dată, nici nu pălea și nici nu se lumina la vederea lui ?

Gerty, ciudat de calmă și ea, cu calmul celui care a avut de-a face cu atâtea suferinți, stătea în picioare lângă pat, vorbindu-i cu blîndețe, ca și cum ar fi transmis ultimele vorbe ale răposatei.

„Doctorul a găsit o sticlă cu un somnifer — dormea rău de multă vreme și probabil a luat o doză prea mare, din greșeală... Nu-i nici un dubiu în privința aceasta... nici un dubiu... nu se vor pune probleme de nici un fel... s-a arătat foarte înțeleghător și de treabă. I-am spus că tu și cu mine am vrea să fim lăsați singuri cu ea să... ne uităm la ce a lăsat, înainte de a veni niște străini. Știu că asta ar fi dorit.”

Selden înțelegea foarte aproximativ spusesele ei. Sta pierdut, privind fața adormită ce părea o delicată mască impalpabilă așezată peste trăsăturile cunoscute. Simțea că adevărata Lily era încă acolo, aproape de el, și totuși invizibilă și inaccesibilă ; și zidul ăsta nevăzut, neîndurător, îl umplea de neputință umilitoare. Niciodată nu fusese între ei decît un foarte subțire, impalpabil zid... și totuși încuviințase să-i despartă ! Și acum, deși părea mai subțire și mai fragil ca niciodată, se întărise deodată ca diamantul și putea să se izbească în el pînă ce și-ar da sufletul, și tot degeaba.

Căzuse în genunchi lângă pat, dar simți o atingere ușoară dinspre Gerty și se ridică. În picioare, ochii lor se întîlniră și el se minună cîtă lumină radia fața verișoarei lui.

„Înțelegi după ce-a plecat doctorul? A promis că nu va fi nici o problemă, dar bineînțeles că formalitățile trebuie îndeplinite. Și l-am rugat să ne dea vreme să ne uităm prin lucrurile ei mai întâi...”

El încuviință din cap și ea privi în jur, la camera goală. „Nu va lua mult,” conchise.

„Nu... nu va lua mult,” încuviință el iară.

Ea-i ținu o clipă mîna și apoi, aruncînd o ultimă privire spre pat, o luă spre ușă. Pe prag se opri să adauge: „Mă găsești jos.”

Selden se ridică s-o oprească. „Dar unde mergi? Ea ar fi vrut...”

Gerty scutură din cap cu un zîmbet. „Nu — asta ar fi vrut...” și vorbele ei deschiseră în durerea lui împietrită o tramă de lumină, prin care văzu pînă în adînc nebanuitele fețe ale iubirii.

Ușa se închise în urma lui Gerty și el rămase în picioare, singur cu cea care dormea somn neîntors. Simțea nevoia să se-ntoarcă lingă ea, să cadă în genunchi și să-și odihnească tîmpla agitată de obrazul ei liniștit. Niciodată nu fuseseră amîndoi liniștiți, cît fuseseră împreună; și acum el se simțea atras în jos, înspre adîncurile misterioase ale liniștei ei.

Dar își aminti de cuvintele de avertisment ale lui Gerty — știa că, deși timpul se oprise în loc în camera aceasta, afară el se mișca încă și mai repede. Gerty îi dăruise lui această ultimă jumătate de ceas și trebuia s-o folosească așa cum îl sfătuisese.

Se întoarse și cătă în jur, impunîndu-și bărbătește să și recapete controlul asupra lumii înconjurătoare. Erau doar cîteva mobile în cameră. Pe comoda ponosită era întinsă o față de masă de lasetă, pe care se aflau cîteva sticlute și cutii aurite, o pernă de ace rozalie, o tavă de sticlă presărată cu ace de păr din carapace de țestoasă — il jena intimitatea tradițională a acestor fleacuri, dar și golul din oglinda de deasupra lor.

Erau ultimele urme ale unui lux ce ținea mai degrabă de păstrarea încăpățînată a unei decențe elementare, ceea ce arăta cît trebuie s-o fi costat celelalte renunțări. Alt semn al trecerii ei prin acea cameră nu mai era, afar' dacă nu se arăta în ordinea ireproșabilă a disparatelor piese de mobilier — un lavabou, două scaune, o măsuță de scris și

măsuța de lingă pat, pe care se aflau sticluta golită și paharul, obiecte de la care își feri iute privirea.

Masa de scris era închisă, dar pe capacul ei stăteau două plicuri, pe care le ridică. Unul purta adresa unei bănci și cum era închis și purta timbru, îl puse deoparte, după o clipă de ezitare. Pe celălalt citi numele lui Gus Trenor; și nu era încă lipit.

Tentația țîșni înlăuntrul lui ca o lamă de cuțit. Se clătină sub șocul ei și se sprijini de birou. De ce-i scrisese lui Trenor — probabil chiar după ce se despărțiseră, cu o seară înainte? Întrebarea sufla rece peste halo-ul de sfințenie cu care înconjurase amintirea ultimului ceas petrecut împreună, își bătea joc de cuvîntul pentru care venise acolo, deprecîind chiar și tăcerea atot-împăciuitoare în care se ridica. Se simți iarăși zvirlit în brațele incertitudinilor urite de care crezuse a fi scăpat pentru totdeauna. La urma-urmei, ce știa el despre viața ei? Atîta doar cît îi permisesse ea să știe și, după criteriile omenești, cît de puțin însemna asta! Cu ce drept — părea să-l întrebe scrisoarea din mînă — cu ce drept intra el în viața ei intimă, pe poarta pe care doar moartea o deschisese? Inima lui țipa că era cu dreptul dat de ultimul ceas petrecut împreună, ceasul cînd chiar ea îi pusese cheia în mînă. Da, dar dacă scrisoarea către Trenor fusese scrisă după aceea?

O azvîrli deoparte, cuprins de scîrbă și, strîngînd din dinți, se apucă cu hotărîre să-și ducă sarcina pînă la capăt. În definitiv, nu mai era atît de dificilă, acum că el personal fusese exclus din consecințele ei.

Săltă capacul biroului și văzu acolo caietul de conturi și cîteva legături de note și scrisori, toate aranjate fără reproș, ca orice lucru care-i aparținea. Mai întîi aruncă o privire prin scrisori, pentru că era partea cea mai grea. Se dovediră a fi mai puține și mai puțin importante decît se temuse, dar printre ele găsi, cuprins de o nouă tulburare, bilețelul pe care i-l trimisese după petrecerea de la familia Bry.

„Cînd pot veni la dumneata?“ — propriile-i cuvinte îl copleșiră cu sentimentul că fusese un mare laș s-o lase tocmai cînd izbăvirea era atît de aproape. Da, întotdeauna se temuse de destinul lui, și era prea cîstit ca să nu-și recunoască lașitatea acum; oare nu-i reveniseră toate îndoielile vechi la simpla vedere a numelui Trenor?

Puse biletul la un loc cu cărțile lui de vizită, împăturindu-l cu mare grijă, ca pe ceva înnobilit de faptul că ea îl păstrase ca atare; apoi, își aminti iar de criza de timp și se apucă de lucru.

Spre mirarea lui, descoperi că toate notele de plată erau însoțite de chitanțe de primire; nu era una măcar neachitată. Deschise caietul de conturi și văzu că, chiar cu o seară înainte, fusese trecut acolo un cec de zece mii de dolari din partea executorilor doamnei Peniston. Așadar moștenirea fusese plătită mai curînd decît îi spusese Gerty. Dar, mai întorcînd o pagină, descoperi uluit că, în ciuda acestui fapt, balanța se și dezechilibrase cu cîțiva dolari. Ridicînd iute ochii spre ultimele cifre, toate notate cu o zi înainte, văzu că între patru și cinci sute de dolari din moștenire fuseseră cheltuiți pentru achitarea notelor, în vreme ce miile rămase erau prinse pe un cec, întocmit, tot atunci, pentru Charles Augustus Trenor.

Selden puse caietul deoparte și se lăsă moale pe scaunul de lingă birou. Se sprijini cu un cot de masă și-și ascunse fața în mîini. Valurile amare ale vieții vuiau deasupra capului său, le simțea gustul steril pe buze. Explica sau adîncea misterul, cecul acesta pentru Trenor? Mai întîi, mintea lui refuză să lucreze — simțea doar scîrba față de-o asemenea tranzacție între un bărbat ca Trenor și o fată ca Lily Bart. Apoi, treptat, gîndurile începură să prindă forme mai clare, își aminti aluzii și crîmpeie de bîrfă, puse la un loc tocmai ceea ce se temuse să exploreze și ajunsese la explicația misterului. Era adevărat, deci, că luase bani de la Trenor; dar la fel de adevărat era, așa cum declara cecul din birou, că povara fusese de neîndurat pentru ea și că, de îndată ce se ivise prima ocazie, se eliberase de ea, chiar dacă rămînea astfel față-n față cu sărăcia lucie.

Atîta tot știa el, atîta tot putea spera să afle. Buzele mute la care privea îi refuzau mai mult — afară doar dacă nu-i spusese ce mai era de spus în sărutul depus pe fruntea lui. Da, acum abia putea citi în despărțirea aceea ceea ce inima lui dorise cu împătımire să afle; putea chiar să-și cheme curajul de a nu se acuza că nu reușise să se ridice la înălțimea momentului.

Vedea acum că toate elementele vieții conspiraseră spre a-i ține despărțiți, din moment ce chiar detașarea lui de influențele externe care o robiseră pe ea îi sporise lui lu-

xul spiritual și nu-i mai dăduse voie să trăiască și să iubească fără probleme. Dar cel puțin o iubise — fusese gata să-și joace cartea vieții pentru încrederea în ea — și dacă așa fusese scris, ca clipa să treacă pe lângă ei înainte s-o poată prinde din zbor, acum își dădea seama, că, pentru amândoi, ea trecuse neatinsă, cu prețul ruinii vieții lor.

Tocmai această clipă de iubire, această victorie vremelnică asupra amindurora, îi scăpase de atrofieri și pieire; ea, cea care, în cazul ei, înotase mereu spre el prin nămeții grei din jur, iar în cazul lui, ținuse aprinsă flacăra încrederii care îl aducea, penitent dar împăcat, la căpățtii ei.

Ingenunche lângă pat și se aplecă deasupra ei, sorbind din paharul ultimei clipe până la fund; și în tăcerea aceea trecu, de la el spre ea, cuvântul care limpeztea totul.

SFIRȘIT

Redactor : DOINA FLOREA-CIORNEI
Tehnoredactor : MIHAI BUJDEI

Apărut 1982. Format 54×84/16. Coli tipo 20,50

Bun de tipar la 20.X.1982

Editura Junimea, str. Gheorghi Dimitrov nr. 1
IAȘI — ROMANIA

Tiparul executat sub c-da nr. 5724/1982 la
Întreprinderea poligrafică Galați
B-dul George Coșbuc nr. 223-A
REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMANIA